



# TILINPÄÄTÖS 2023 VIRTAIN KAUPUNKI



Kaupunginhallitus 25.3.2024 § 77

## Sisällys

I TOIMINTAKERTOMUS.....	6
1 Johdanto.....	6
2 Kaupunginjohtajan katsaus.....	7
3 Virtain kaupungin hallinto 31.12.2023 ja siinä tapahtuneet muutokset .....	9
4 Yleinen ja oman talousalueen kehitys.....	10
5 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa sekä toimintaympäristön kuvaus .....	16
5.1. Toimintaympäristö .....	16
6 Kaupungin henkilöstö .....	20
7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä .....	22
8 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä .....	25
9 Ympäristötekijät .....	27
10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	29
10.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (=ulkoinen).....	34
10.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut .....	35
10.3 Tase ja sen tunnusluvut.....	36
10.4 Selostus hyvinvointialueuudistukseen liittyvien kirjausten vaikutuksesta .....	37
10.5 Kaupungin kokonaistulot ja –menot vuonna 2023 .....	37
11 Arvio kaupungin tulevasta kehityksestä .....	38
12 Tilikauden tuloksen käsittely .....	40
13 Kuntakonsernin toiminta ja talous .....	41
13.1 Konsernin toiminnan ohjaus .....	41
13.2 Olennaiset tapahtumat kuntakonsernissa.....	41
13.3 Arvio kuntakonsernin tulevaisuuden kehityksestä .....	41
13.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä .....	42
13.5 Kaupunkikonsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut .....	44
13.6 Kaupunkikonsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut .....	45
13.7 Kaupunkikonsernin tase ja sen tunnusluvut .....	46
13.8 Selostus hyvinvointialueuudistukseen liittyvien kirjausten vaikutuksesta konsernitaseeseen .....	47
II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	48
1 TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA OSAKKUUSYHTEISÖT .....	49
1.1 Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen.....	49
1.2 Virtain Yrityspalvelu Oy .....	50
1.3 Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot.....	50
1.4 Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolat .....	51
1.5 Kiinteistö Oy Killinpolku .....	51
1.6 Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit .....	51
1.7 Virtain Elinvoimapalvelut Oy .....	51
1.8 Virtain Jäähalli Oy .....	52
1.9 Virtain Energia Oy .....	52

1.10 LumoavaVirrat Oy .....	53
1.11 Osakkuusyhteisöt.....	53
2 LIIKELAITOS MARTTISEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN .....	54
3 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN (KAUPUNKI JA VESIHUOLTO).....	56
3.1 KAUPUNGINVALTUUSTO.....	59
3.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA .....	61
3.3 KESKUSVAALILAUTAKUNTA .....	62
3.4 HALLINTO- JA ELINVOIMAOSASTO .....	63
3.4.1 Elinvoimapalveluiden yksikkö.....	66
3.4.2 Hallinnon ja talouden yksikkö .....	68
3.5 HYVINVOINTILAUTAKUNTA.....	71
3.6 SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	76
3.6.1 Hallinnon tulosalue.....	78
3.6.2 Koulutoimen hallinnon tulosalue .....	79
3.6.3 Perusopetuksen tulosalue .....	79
3.6.4 Lukiokoulutuksen tulosalue .....	80
3.6.5 Aikuiskoulutuksen/kansalaisopiston tulosalue.....	80
3.6.5 Lasten päivähoidon tulosalue.....	80
3.6.6 Kirjastotoimen tulosalue .....	81
3.7 MERIKANTO-OPISTO .....	83
3.8 TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA.....	89
3.8.1 Hallinnon tulosalue .....	91
3.8.2 Ylläpidon ja rakentamisen tulosalue.....	91
3.8.5 Vesihuoltolaitoksen tulosalue .....	92
4 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN .....	94
4.1 Verotulojen erittely .....	95
4.2 Valtionosuuksien erittely .....	95
5 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN .....	96
5.1 Hankkeet.....	96
5.2 Hankeryhmät.....	96
6 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN .....	99
III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT .....	100
VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN .....	101
TULOSLASKELMA (ULK.) .....	101
RAHOITUSLASKELMA .....	102
TASE .....	103
LIITETIEDOT .....	105
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot .....	105
Edellisen tilikauden vertailukelpoisuus .....	105
Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot .....	105

Tasetta koskevat liitetiedot.....	108
MUUT LIITETIEDOT.....	112
KONSERNITILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	115
KONSERNITULOSLASKELMA.....	115
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	116
Konsernitilinpäätöksen avaava tase 1.1.2023.....	121
Konsernituloslaskelman liitetiedot.....	122
Konsernitaseen liitetiedot.....	123
IV ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	126
VESIHUOLTOLAITOS.....	126
TULOSLASKELMA.....	126
RAHOITUSLASKELMA.....	127
TASE.....	128
LIIKELAITOS MARTTINEN.....	130
TOIMINTAKERTOMUS.....	130
TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU.....	138
RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	140
INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN.....	141
TULOSLASKELMA.....	143
RAHOITUSLASKELMA.....	144
TASE.....	145
LIITETIEDOT.....	147
LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN 31.12.2023.....	152
LIIKELAITOKSET KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSESSÄ 31.12.2023.....	153
V MUUT ERIYTETYT LASKELMAT.....	154
KILPAILULAIN 30 D §:N EDELLYTTÄMÄT LASKELMAT.....	154
VI ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT.....	156
LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA 2023.....	156
ALLEKIRJOITUKSET.....	157

# I TOIMINTAKERTOMUS

## 1 Johdanto

Tässä osassa annetaan tiedot kaupungin ja konsernin talouden ja toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä asioista. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen käsitellään osassa II Talousarvion toteutuminen.

Tässä osassa annetaan muut toimintakertomuksessa edellytetyt tiedot, myös esitys tilikauden tuloksen käsittelystä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio kunnan ja kuntakonsernin tulevasta kehityksestä.

Toimintakertomus sisältää seuraavat osiot:

1. Johdanto
2. Kaupunginjohtajan katsaus
3. Virtain kaupungin hallinto 31.12.2023 ja siinä tapahtuneet muutokset
4. Yleinen ja oman talousalueen kehitys
5. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa sekä toimintaympäristön kuvaus
6. Kaupungin henkilöstö
7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä
8. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä
9. Ympäristötekijät
10. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus
11. Arvio kaupungin tulevasta kehityksestä
12. Tilikauden tuloksen käsittely
13. Kuntakonsernin toiminta ja talous

## 2 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2023 jää kuntakentällä historian kirjoihin, sillä se on ensimmäinen vuosi, kun kunnilla ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä vastuuta Helsingin kaupunkia lukuun ottamatta. Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Virtain kaupungin omistaman Keiturin Sote Oy:n osakkeet siirtyivät vastikkeetta Pirkanmaan hyvinvointialueelle, mutta Keiturin Soten toiminta palvelujen tuottajana Virrat-Ruovesi alueella jatkuu.

Tämä tilinpäätös on siis ensimmäinen, jossa mukana ei ole enää hyvinvointialueelle siirtyneitä palveluja. Uudistus on kokonaisuudessaan myös uuden opettelua, kun sote-palvelut eivät ole enää kunnan vastuulla, mutta ovat paikkakunnalla asuville kuntalaisille merkittäviä arjen turvaajia. Pirkanmaalla on ollut käynnissä laaja palveluverkkotarkastelu ja se jatkuu edelleen. Iloksenne kiirevastaanoton osalta palvelutarjonta laajenee, kun iltapäivystys pitenee ja ulottuu myös sunnuntaille ja arkipyhiin. Toistaiseksi toiminta jatkuu samoissa toimitiloissa kuin aikaisemminkin, sillä Virtain kaupunki on vuokrannut sote-kiinteistöt hyvinvointialueelle 3+1 vuoden vuokrasopimuksella Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen on tällä hetkellä valmistelussa.

Vuoden 2023 alussa kaupungilla aloitti oma hyvinvointiosasto, joka on vakiinnuttanut toimintaansa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja kuntalaisten osallistamisessa toimintavuoden aikana. Virtain keskustaan perustettiin Koh-taamispaikka Otso palvelemaan järjestöjä, yhdistyksiä ja kuntalaisia matalan kynnyksen kohtaamispaikkana. Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena myös liikunta- ja kulttuuripalvelut päätettiin siirtää sivistyslautakunnalta hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.

Seuraava iso hallinnollinen uudistus toteutuu vuoden 2025 alusta, kun TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle. Toimintavuoden aikana valmisteltiin koko Pirkanmaan yhteistä työllisyysaluetta, mutta osa kunnista irtaantui alkusyksystä valmistelemaan omaa työllisyysaluettaan. Virtain kaupunki päätti syksyllä 2023 liittymisestä Tampereen seudun työllisyysalueeseen yhdessä 14 muun kunnan kanssa. Helmikuussa 2024 valtioneuvosto päätti lisäksi poikkeuslupaa hakeneen Valkeakosken liittämiseksi työllisyysalueeseen. Pirkanmaalla aloittaa ensi vuoden alusta kaksi työllisyysaluetta. Uudistus on tärkeä, sillä julkisen talouden heikkenemisen takia työllisyys on heikentynyt koko maassa ja avoimien työpaikkojen määrä on aikaisempaa matalampi. Virtain työttömien lukumäärä vuoden 2023 lopussa oli 258 (v. 22, 219), työttömyysasteen ollessa 10,1 % (v. 22, 8,6 %).

Keväällä 2023 jouduimme tarkastelemaan kouluverkkoa ja Liedenpohjan koulun ovet sulkeutuivat elokuussa 2023 vähäisen oppilasmäärän vuoksi. Oppilaat siirtyivät yhtenäiskoululle. Vaikka jouduttiin tekemään vaikeita päätöksiä, oli vuonna 2023 syytä myös juhlaan, kun Virtain kirjasto täytti 100 vuotta ja Merikanto-opisto juhli 50-vuotista taivaltaan! Yhteistyö Tampereen seudun ammattiopiston Tredun kanssa on jatkunut tiiviinä ja keväällä 2023 käynnistyi ensimmäinen robotinkäyttökoulutus, joka saavutti suuren suosion. Robotti sijaitsee Virtain yhtenäiskoulun tiloissa. Tredun ja lukion opetustilojen osalta päätöksiä tulee tehdä vuoden 2024 aikana.

Virtain kaupungin taloustilanne muodostui vuonna 2023 ylijäämäiseksi. Tilikauden tulos oli 1 911 518,41 euroa ja tilikauden ylijäämä 1 735 475,66 euroa. Tilikauden tulokseen vaikutti merkittävästi verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen noin 586 000 euroa talousarviota korkeammalla tasolla sekä hyvinvointialueuudistuksen johdosta ylimääräisenä kertaeränä ns. "verohäntä". Toisaalta tilinpäätös antaa vähän liiankin hyvän kuvan kaupungin taloudesta, vaikkakin meillä edelleen on talous tasapainossa ja ylijäämääkin puskurissa 23,4 miljoonaa euroa. Taloutta on kuitenkin tasapainotettava tulevina vuosina. Kuntatalouden lähivuosien näkymät ovat haasteelliset, valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa ja talouden tasapainottaminen vaatii huomiota. On keskeistä välttää uusia pysyviä menojen lisäyksiä, pohtia tulojen lisäystä ja miettiä keinoja toiminnan tehostamiseksi.

Virtain kaupungin väkiluku 31.12.2023 oli ennakkotiedon mukaan 6274 (31.12.2022, 6395). Lapsia vuonna 2023 syntyi 32. Kokonaisnettomuutto kuluneen vuoden aikana jäi kolmen positiivisen vuoden jälkeen valitettavasti negatiiviseksi (-26), mutta synkkyytteen ei saa vaipua, vaan jatkaa toimenpiteitä elinvoiman edistämiseksi pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti. Jos me emme usko itsemme, kuka meihin uskoo? Virroilla on vuodesta 2020 ollut elinvoimapaketti veto- ja pitovoiman edistämiseksi. Vuoden 2023 alusta siihen lisättiin uutena elementtinä maksuton varhaiskasvatus, joka on saanut positiivista palautetta paitsi paikkakuntalaisilta, myös laajemminkin.

Vuoden 2023 investoinnit olivat pääosin ylläpitoinvestointeja. Merkittävin yksittäinen investointi oli Virtaintien peruskorjaus, joka valmistui vuoden aikana. Investointien nettomeno oli 2,9 miljoonaa euroa. Kaupungin lainamäärää on saatu vähennettyä muutamana viime vuoden aikana matalamman investointitason ja hyvän tulorahoituksen kehityksen ansiosta. Alka-neella vuodella kirjaston kiinteistöön kohdistuu muutostöitä, kun Merikanto-opisto saa sinne uudet tilat. Tähän muutostyöhön tehtiin vuoden 2023 tilinpäätöksessä 400 000 euron suuruinen investointivaraus.

Kaupunginhallitus on vuosina 2022 ja 2023 hyväksynyt yhteensä kolme kaavoitusaloitetta liittyen tuulivoimaan (Myyränkangas, Tuuraneva ja Vermassalo). Hankkeista on vuoden 2023 aikana järjestetty yleisötilaisuuksia. Jokainen hanke arvioidaan ja valmistellaan tapauskohtaisesti. Valtuusto päättää missä laajuudessa hankkeet toteutuvat.

Kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä paikkakunnan yrittäjien ja yrittäjäjärjestön kanssa edelleen kaupungin elinvoiman ja paikkakunnan markkinoinnin kehittämiseksi. Tämä työ palkittiin vuoden 2024 maaliskuussa, kun Pirkanmaan yrittäjät ja Pirkanmaan liitto palkitsivat Virtain kaupungin vuoden 2024 yrittäjä- ja elinvoimakuntana! Tämä on meidän kaikkien yhteinen palkinto ja osoittaa, että oikeaan suuntaan mennään. Ollaan ylpeitä paikkakunnastamme!

Kiitän kaikkia päättäjiä ja työntekijöitä hyvästä yhteistyöstä ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä. Tästä on hyvä jatkaa! Positiivisella mielellä eteenpäin!

Henna Viitanen  
kaupunginjohtaja



### 3 Virtain kaupungin hallinto 31.12.2023 ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupungin hallinto esitetään tässä 31.12.2023 tilanteen mukaisesti.

Virtain kaupunginvaltuustossa on kaudella 2021 - 2025 yhteensä 27 valtuutettua. Valtuutettujen määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimii Jarmo Vehmas (VV), I varapuheenjohtajana Keijo Kaleva (sdp), II varapuheenjohtajana toimii Satu Solja (kesk) ja III varapuheenjohtajana Katja Kotlampi (vas.).

Kaupunginhallituksessa on 9 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii Reijo Koskela (kesk), I varapuheenjohtajana Sanna Kangas (VV) ja II varapuheenjohtajana Mikko Hänninen (sdp). Kaupunginhallituksen jäseninä toimivat Pirjo Ala-Kaarre, Ari Dahlberg, Eila Kalliomäki, Aimo Mäkinen, Johanna Saarinen ja Pentti Tikkanen. Vuonna 2023 kaupunginjohtajana on toiminut Henna Viitanen.

Kaupunginvaltuuston ja –hallituksen poliittiset voimasuhteet

Kaupunginvaltuusto:

- Suomen Keskusta 8 valtuutettua
- Virtain Valtti ry 6
- Suomen Sosialidemokraattinen puolue 5 valtuutettua
- Perussuomalaiset 4 valtuutettua
- Vasemmistoliitto 2 valtuutettua
- Kansallinen Kokoomus 1 valtuutettu
- Suomen Kristillisdemokraatit 1 valtuutettu

Kaupunginhallitus

- Suomen Keskusta 3 jäsentä
- Virtain Valtti ry 2 jäsentä
- Suomen Sosialidemokraattinen puolue 2 jäsentä
- Kansallinen Kokoomus 1 jäsentä
- Perussuomalaiset 1 jäsen

Tilivelvollisia ovat kaupungin toimielinten jäsenet ja tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tehtäväalueen johtavat viranhaltijat olivat tilivelvollisia talousarviossa 2023 vahvistetun mukaisesti:

#### Käyttötalous

Toimielin

Kaupunginvaltuusto	kaupunginjohtaja
Tarkastuslautakunta	kaupunginjohtaja
Hallinto- ja elinvoimaosasto	
elinvoimaosasto	kaupunginjohtaja
hallinto ja talous	hallintojohtaja
Keskusvaalilautakunta	hallintojohtaja
Sivistyslautakunta	
koulutoimen hallinto, perusopetus, lukiokoulutus	yhtenäiskoulun rehtori
hallinto, varhaiskasvatus, kirjasto ja kansalaisopisto	sivistystoimen johtaja
Merikanto-opisto	Merikanto-opiston rehtori
Teknisten palveluiden lautakunta	tekninen johtaja
Hyvinvointilautakunta	hyvinvointijohtaja
Liikelaitos Marttinen	liikelaitoksen toimitusjohtaja

#### Investointiosa

Hallinto- ja elinvoimaosasto	kaupunginjohtaja
Hyvinvointilautakunta	hyvinvointijohtaja
Teknisten palveluiden lautakunta	tekninen johtaja
Sivistyslautakunta	sivistystoimenjohtaja, yhtenäiskoulun rehtori
Liikelaitos Marttinen	liikelaitoksen toimitusjohtaja

#### Rahoitusosa ja Tuloslaskelmaosa

kaupunginjohtaja

## 4 Yleinen ja oman talousalueen kehitys

### Yleiset talousnäkymät

Loppuvuonna 2023 julkaistujen ennusteiden mukaan Suomen bruttokansantuote supistui vuonna 2023 n. 0,5 %. Ennakotietojen mukaan myös maailman talouden näkymät ovat heikentyneet ja Euroalueen talouskasvu pysähtyi loppuvuodesta. Inflaation hidastumisen ja korkean työllisyyden myötä maailman talouden odotetaan kuitenkin kasvavan 2,7 % vuonna 2024 ja yli 3 % vuonna 2025.

Yksityinen kulutus laski vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä alkuvuoden lupaavan kasvun alle. Kolmannen neljänneksen kulutus olikin n. 1,6 % vuodentakaisista alhaisempi. Kokonaisuudessaan yksityinen kulutus vähenee vuonna 2023 0,8 %, loppuvuoden vähäisen kulutuksen heijastuessa myös vuoden 2024 ennusteeseen. Yleisemminkin kuluttajien luottamus talouteen on laskenut loppuvuodesta. Kestokulutustavaroiden kulutuksen lasku on vakiintunut vuonna 2023, mutta taso jää selvästi alle vuoden 2019 tason. Lyhytikäisten tavaroiden kulutus on myös laskenut noin 2 % vuonna 2023, mutta kulutuksen odotetaan nousevan ensi vuoden aikana. Myös palveluiden kulutus vähenee hieman, inflaation jarruttaessa etenkin ravintolapalveluiden kulutusta, mutta näiden odotetaan elpävän vuonna 2024. Valtaosa kuluttajista näkee yleisemmän talouden tilan synkeänä, mutta odottaa parannuksia omaan taloudelliseen tilaansa.

Kiristynyt kansainvälinen tilanne on osin heikentänyt useiden maiden taloudellista palautumista pandemiaa seuranneesta lamasta. Keskeisimpinä kansainvälisinä riskeinä vuodenvaihteessa ovat Ukrainan sodan ja Lähi-Idän konfliktien eskaloituminen ja tämän mahdolliset vaikutukset maailmantalouteen. Yhdysvaltojen talous on kasvanut Eurooppaa nopeammin tehokkaan elvyttävän finanssipolitiikan seurauksena, siinä missä energian hinnat ovat supistaneet euroalueen kasvua. Kiinan talouskasvu on ollut epävarmassa tilassa etenkin kiinteistöalan kriisiytymisen myötä, eikä tilanne näytä parantuvan ennusteiden valossa. Japanin lupaava talouskasvu pysähtyi kolmannella neljänneksellä kokonaistuotannon supistuessa. Iso-Britannian talous on edelleen haastavassa tilassa, vaikka inflaation ja korkosäätelyn höllentyminen auttaakin toipumisessa. Venäjän lyhyenajanjakson talouskasvu on ilmeisimmin sotateollisuuden varassa. Intian talous on kasvanut vahvasti laajan kuluttajain luottamuksen ja teollisuuden kehityksen myötä

Työllisyys on pidemmällä aikavälillä parantunut pandemian jälkeen, mutta vuonna 2023 nähtiin tilapäistä laskua. Kesän jälkeen sekä työllisten määrä ja avoimien työpaikkojen määrä on laskenut. Vuoden alussa työllisyys oli 0,1 % positiivisempi kuin edellisenä vuotena, mutta työn määrä ei lisääntynyt. Lisäksi työllisyysaste tulee laskemaan muun muassa maahanmuuton ja lisääntyneen työntekijöiden työvoiman ulkopuolelle siirtymisen vuoksi. Työllisten määrän ennustetaan vähentyvän tilapäisesti vuonna 2024, mutta lyhyeksi arvioitu taantuma saa työnantajat todennäköisesti pitämään kiinni osaavasta työvoimasta esimerkiksi lomautusten tai muiden joustojen keinoin, varsinaisten irtisanomisten sijaan.

Viime vuosien hintojen nopea nousu on hidastunut vuoden 2022 huipun jälkeen. Pahimmillaan inflaatio oli 10,6 % tasolla, mutta vuoden 2023 lokakuussa saavutettiin jo 2,9 % taso ja marraskuussa tietyillä indekseillä tarkasteltuna hintojen nousu laski jo alle kahden prosentin. Pohjainflaation tason lasku on ollut hitaampaa, huipun ollessa 5,7 % maaliskuussa 2023 ja viimeisin lukema 4,2 % lokakuussa. Inflaation laskun voidaan nähdä olevan seurausta keskuspankkien korko-ohjauksesta, joka on inflaation lakun ohella myös aiheuttanut merkittäviä korkoriskejä sekä yksityisille että julkisille toimijoille. EKP nosti talletuskorkoa 450 korkopistettä, Bank of England 515 pistettä ja Yhdysvaltain Fed 525 pistettä. Suomen pitkäaikaisten valtionlainojen korkokanta on noussut, mutta nousun kehitys on ollut lyhytaikaisten lainojen kehitystä maltillisempaa. Saksan kymmenen vuoden korkokanta oli maaliskuussa 2,7 %, mikä oli 40 korkopistettä tammikuun tasoa korkeampi. Korkeat Saksan ja muiden EU-maiden välillä ovat pysyneet vakaina tai jopa kaventuneet. Inflaation taittuminen mahdollistaa korko-ohjauksen höllentämisen seuraavien vuosien aikana. Inflaation sitkeys on kuitenkin keskeinen riski, sillä se toteutuessaan hidastaa korkojen laskemista ja pidentää taantumaa.

### Julkisen talouden tila ja näkymät

Valtionvarainministeriön talven 2023 talouskatsauksen mukaan Suomen julkinen hallinto on sitkeän alijäämäinen sekä edeltävänä tilikautena että tulevina vuosina. Kaikki julkisen hallinnon sektorit ovat omilla tahoillaan rakenteellisesti alijäämäisiä ja täten lisäävät julkisyhteisöjen velkataakkaa vuosittain. Julkinen velka nousi noin 75 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja sen odotetaan nousevan yli 85 % vuoteen 2028 mennessä. Verotulojen kasvu ei riitä kattamaan kuluja aneemisen talouskasvun vuoksi vuonna 2023 tai tulevillakaan tilikausilla.

Syvimmästä alijäämästä kärsii valtionhallinnon sektori. Hallituksen säästöohjelmasta huolimatta alijäämän ennustetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa, johtuen erityisesti kankeasta tulopuolen kehityksestä, aiemmista kuluja lisäävistä toimista

sekä mittavista puolustushankinnoista. Kulutuksen ennakoidaan tasoittuvan tulevilla tilikausilla. Merkittävästä kustannusten kasvusta huolimatta valtionhallinnon verotulot kasvoivat 22,3 % vuonna 2023, sillä sote-uudistuksen myötä aiemmin kuntien sosiaali- ja terveystalouden rahoitukseen tarkoitetut yhteisö- ja ansiotuloverojen tuotot siirtyvät kokonaisuudessaan valtionhallinnon budjetteihin. Investointien taso pysyy suunnilleen edellisten vuosien tasolla, kun Ukrainalle luovutetut puolustusmateriaalit kirjataan negatiivisina investointeina. Korkomenoja valtionhallinnolla oli noin 1,9 miljardia euroa vuonna 2023. Valtiolla on paljon sekä suoria että epäsuoria taloudellisia vastuita, joista merkittävin osa on erinäisiä takuu- ja takausvastuita, yhteensä noin 65,8 miljardin euron edestä.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa tilikauden alussa jo valmiiksi alijäämäisillä talousarvioilla. Vuoden 2023 toteumaennusteiden perusteella ensimmäisen toimintavuoden alijäämä on asettumassa noin 0,5 % BKT:stä. Alueiden ennustetaan pysyvän alijäämäisinä myös tulevaisuudessa, mutta alijäämän asteen odotetaan tasoittuvan sopeutustoimien myötä. Suurimmat menoerät alijäämän taustalla ovat hintojen nousu, palkkasopimukset sekä sairaanhoitopiireiltä peritty investointivelka. Ainakin Vantaa-Keravan hyvinvointialue on jo pyytänyt lisärahoitusta valtiolta.

Työeläkelaitosten ylijäämä on vuonna 2023 noin 0,9 % suhteessa BKT:hen. Ylijäämän odotetaan myös kasvavan lähivuosina noin puoleentoista prosenttiin bruttokansantuotteesta. Sen sijaan työeläkemenot ovat kasvaneet noin 9 % vuoden 2023 aikana. Menojen odotetaan myös jatkavan kasvua 7 % seuraavalla tilikaudella.

### Kuntatalouden kehitys

Sote-uudistus muutti kuntien taloutta merkittävästi. Sote-siirtojen myötä kuntatalous supistui merkittävästi, vuoden 2022 noin 50 miljardin euron kokonaistasolta noin 26 miljardin euron tasolle vuoden 2023 alussa. Vaikka itse sote-menojen osuus oli vain 21,9 miljardia euroa, siirtyi uudistuksen myötä myös verotuloja ja valtionosuuksia pois kunnilta, 15,2 miljardia kunnallisveron, 0,9 miljardia yhteisöveron sekä 7,8 miljardia valtionosuuksien osalta. Sote-siirtojen myötä myös investoinnit vähenivät 0,9 miljardia, mutta kuntien lainakanta väheni vastaavasti 5,1 miljardia.

Kuntatalouden kokonaistulos on ennusteiden mukaan jäämässä noin 1,8 miljardia euroa ylijäämäiseksi. Merkittävimmät tekijät tämän ylijäämän taustalla ovat edelliseltä tilikaudelta tilitetyt verotulot (verohännät) noin 1,4 miljardia sekä noin 0,5 miljardia takaisinperittävät valtionosuudet. Ilman näitä kertaluontoisia tuloja tilikauden kokonaistulos olisi jäänyt alijäämäiseksi. Muiden tunnuslukujen osalta kuntatalouden toimintakate pieneni 59 % (noin 20 miljardia), toimintakulut laskivat 52 % (noin 22,5 miljardia) ja toiminnantuotot laskivat 28 % (noin 2,8 miljardia). Nämä juontuvat pääsääntöisesti sote-palveluiden siirrosta hyvinvointialueille. Kuntien lainakanta laski sote-uudistuksen myötä kuntayhtymien tasolla noin 5 miljardia euroa ja kuntien tasolla noin 300 miljoonaa euroa. Yleisen inflaation ja siihen vastaavan korko-ohjauksen myötä kuntien korkokulut ovat kaksinkertaistuneet, mutta kehitys on ollut markkinoita maltillisempaa. Tämän maltillisen kehityksen taustalla on kuntien taipumus suosia kiinteäkorkoisia lainoja sekä muita korkosuojattuja taloudellisia instrumentteja. Myös ainakin 50 kunnalla on omistuksessaan korkojohdannaisia, mikä myös auttaa osaltaan kororiskien hallinnassa.

Sote-uudistuksen myötä perusturvan ja pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille, jolloin useassa kunnassa sivistystoimesta on tullut suurin toiminnan sektori. Toisaalta palvelutarpeen alueelliset erot ja toisaalta toiminnan rahoitusrakenteen muutokset saattavat aiheuttaa kustannuspaineita näille kuntiin jääville toimille.

Valtionosuudet olivat yhteensä noin 3,59 miljardia vuonna 2023. Vuoden 2022 verotuksen valmistuttua kävi ilmi, että talousarvion yhteydessä laaditut sote-siirtolaskelmien valtionosuusleikkaukset eivät olleet riittäviä kattamaan sote-uudistukselle asetettua kustannusneutraalisuuden tavoitetta. Täten loppuvuodesta valtiovarainministeriö ilmoitti ylimääräisestä takautuvasta valtionosuuksien lisäsiirrosta takaisin valtiolle. Jotta tämä kuntien talousarvioiden valmistumisen jälkeinen päätös ei aiheuttaisi kohtuuttomia poikkeamia kuntien talouteen tilikaudella 2024, hallitus päätti jaksottaa lisäsiirron tilikausille 2025–2027.

## Lainsäädännölliset muutokset

### Sote- ja maakuntauudistus

Sote- ja maakuntauudistuksen keskeisenä tavoitteena oli turvata sote- ja pelastustoimen palveluntuotannon jatkuvuus sekä palveluiden alueellinen saatavuus siirtämällä aiemmin kunnallisesti tuotetut ja rahoitetut palvelut uusille poliittisesti sekä hallinnollisesti itsenäisille hyvinvointialueille. Mallin mukana myös kuntien rahoitusvastuu näistä palveluista siirtyi valtiolle, sillä hyvinvointialueilla ei ole omaa verotusoikeutta. Täten uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia niin kuntien, kuntayhtymien kuin valtionhallinnon taloudellisiin resursseihin ja näiden käyttöön.

Eduskunta on hyväksynyt sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait (EV 111/2021) ja presidentti Niinistö on vahvistanut ne 29.6.2021. Lait ovat tulleet voimaan porrastetusti. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.7.2021. Osa säännöksistä tuli voimaan 1.3.2022 uusien aluevaltuustojen aloittaessa toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu on siirtynyt kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Uudistuksen keskeiset lait liittyvät Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen, voimaantuloon ja toimenpanoon, maakunta- ja hyvinvointialuejakoon, maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseen, maakuntien rahoitukseen sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttamiseen.

Uudistuksessa kunnilta siirtyi tehtäviä sekä niihin liittyvä rahoitus uusille hyvinvointialueille. Rahoituksen siirto toteutettiin siirtämällä siirtyvien tehtävien rahoittamiseen liittyvä valtionosuusrahoitus hyvinvointialueille sekä leikkaamalla kunnallisveroprosentteja vuoden 2022 tasosta 12,64 %-yksikköä ja yhteisöveroa noin kolmanneksella. Rahoituslaskelmat päivitettiin syksyllä 2023 vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Rahoitustarpeen muutoksella oikaistaan kuntien valtionosuutta ja hyvinvointialueiden rahoitusta vuodesta 2024 alkaen.

Pirkanmaan hyvinvointialueella ja Virtain kaupungilla on keskenään muun muassa kiinteistöjen vuokraukseen liittyviä sopimuksia.

### Varhaiskasvatustien uudistaminen

Eduskunta on hyväksynyt varhaiskasvatustien muutoksen. Lain myötä varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen oikeus tukeen vahvistuu merkittävästi. Lakimuutos on tullut voimaan 1.8.2022 alkaen.

Lain muutoksen myötä varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatustien laadukasta perustoimintaa. Tukea on annettava viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Jos tuki ei ole riittävää voidaan tukea antaa tehostettuna tai erityisenä tukena.

Lapsen tehostetun ja erityisen tuen antamisesta tulee tehdä hallintopäätös. Päätöksessä on aina mainittava tuen muodot, varhaiskasvatustien järjestämispaikka ja tukipalvelut. Päätöksen tekee varhaiskasvatustien järjestämistä vastuuksissa oleva kunta.

Eduskunta lisäsi lakiin kaksi lausumaa. Eduskunta edellyttää, että lapsen tuen toteutumista ja resursointia varhaiskasvatustien seurataan ja sen pohjalta lapsen tukea koskevan sääntelyn muutostarpeista tehdään selvitys sivistysvaliokunnalle vuoden 2024 loppuun mennessä.

Samalla eduskunta edellytti, että hallitus toteuttaa koko oppimisen tuen järjestelmän kokonaisuudistuksen koko koulutuspolulla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, jotta jokainen oppimisvaikeuksia kokeva ja tukea opinnoissaan tarvitseva saa tarvitsemansa tuen jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vuoden 2023 alusta alkaen laki muuttui lisäksi yksityistä palveluntuottajaa koskevien määräysten osalta.

Lakia varhaiskasvatustien maksuista muutettiin vuoden 2023 aikana siten, että maksuja alennetaan. Maksujen alentaminen toteutetaan tulorajoja nostamalla.

### TE-palvelujen uudistaminen

Hallitusohjelmakirjausten mukaisesti kuntien järjestämistä vastuu TE-palveluissa vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä on käynnistetty työllisyyskuntakokeilut, joissa jatketaan ja laajennetaan vuoden 2018 lopussa päättyneiden alueellisten työllisyyskokeilujen toimintamallia. Työllisyyskuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021 ja niiden piti päättyä 30.6.2023. Kokeilun voimassaoloa koskevaa lakia on jatkettu siten, että kokeilulaki on voimassa 31.12.2024 asti (Laki työllisyyskuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta 287/2022) eli TE-palvelujen siirtymiseen kunnille saakka. Työllisyyskuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja 118 kuntaa. Virrat on mukana Pirkanmaan yhteisessä kuntakokeilussa.

Työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Tavoitteena on edistää työllisyyttä työnhakijoiden palvelua parantamalla. Palvelujen asiakaslähtöisyys vahvistuu, kun työllisyys-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelut sovitetaan yhteen työnhakijan työllistymisen tueksi nykyistä paremmin. Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa.

Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta. Lisäksi pyritään hyödyntämään niin valtion kuin kuntakentän resurssit työllisyyden hoidossa. Valtiolta siirtyy kuntien työnjohdon alle henkilöstöresursseja sekä päätösvoimaa työllisyysmäärärahojen käyttöön hankkeiden asiakasvolyymin mukaisesti.

Eduskunta on 1.3.2023 hyväksynyt lakiesityksen TE-palvelujen uudistuksesta eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön mukaisena. Historiallisen uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen. Hyväksytyt lainsäädännön mukaisesti palvelut siirretään kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville yhteistoiminta-alueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Näin turvataan, että TE-palveluiden järjestämiseen on riittävästi resursseja myös jatkossa ja että palvelut ovat yhdenvertaisesti työnhakijoiden saatavilla kaikkialla Suomessa. Myös kielelliset oikeudet turvataan.

Yhteistoiminta-alueiden tulee olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulee olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa.

Valtioneuvostolta voi tietyin perustein anoa poikkeuslupaa järjestämisvastuuseen. Perusteita voivat olla esimerkiksi saaristoisuus, pitkät etäisyydet sekä kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumisen varmistaminen. Kaikkia poikkeuslupia koskisi vaatimus siitä, että kunta tai työllisyysalue on osoittanut riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työllisyyspalvelujen järjestämiseksi.

#### Jätelain muuttaminen

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjauksen ja hyväksytyt lainsäädännön mukaisesti kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntiraja pidetään 10 prosentissa myös 1.1.2030 alkaen. Lakimuutos on astunut voimaan 1.1.2023 alkaen.

Jätelain 145 a §:n 1 momentin mukaan kunnan jätehuollon toimialalla toimiviin sidosyksiköihin sovellettava ulosmyyntiraja eli niin sanottu sidosyksikköraja on 10 prosenttia liikevaihdosta, eikä hankintalain 15 §:n mukaista 500 000 euron enimmäisrajaa sovelleta. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnallisen jätehuoltoyhtiön markkinaehtoinen toiminta voi muodostaa korkeintaan 10 prosenttia yhtiön liikevaihdosta.

Ulosmyyntirajan muutoksen tavoitteena on laajentaa kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden mahdollisuuksia tarjota jätehuollon palveluita markkinaehtoisesti ilman riskiä sidosyksikköaseman menettämisestä. Kirjaus lähtee siitä oletuksesta, että nykyisen ulosmyyntirajan pysyminen on tärkeää kiertotalouden edistämisen kannalta.

Jätteen keräykseen on lisäksi tullut muutoksia vuoden 2023 aikana. Muutokset tulevat voimaan vaiheittain. Jatkossa kunta kilpailuttaa ja järjestää erilliskerättävien jätteiden kuljetuksen kiinteistöiltä kaikkialla Suomessa.

Kuljetusjärjestelmä muuttui niissä kunnissa, joissa kunta on siirtänyt päätöksellään jätteiden erilliskeräyksen asuinkiinteistön haltijan järjestettäväksi. Näissä kunnissa on siirryttävä kunnan järjestämään biojätteen kuljetukseen aikaisintaan 19.7.2023 ja viimeistään 19.7.2024 alkaen. Pienmetallijätteen ja pakkausjätteiden kuljetukset kunnat järjestävät 1.7.2023 alkaen.

Kunnan on järjestettävä erilliskeräys kaikilta sellaisilta asuinkiinteistöiltä, jotka kuuluvat valtioneuvoston asetuksella tai kunnan jätehuoltomääräyksillä määritellyn erilliskeräysvelvoitteiden (velvoitearajojen) piiriin, kts. tarkemmin sivu "Jätteen erilliskeräys asuinkiinteistöillä" sekä kunnan omien toimintojen kiinteistöillä. Muussa tapauksessa asuinkiinteistön haltija voi tilata erilliskeräyksen kiinteistöltään yksityiseltä jätekuljetusyritykseltä.

Kunta voi edelleen laissa säädettyjen edellytysten täytyessä päättää, että asuinkiinteistön haltija järjestää sekalaisen yhdyskuntajätteen sekä saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksen sopimalla siitä suoraan kuljetusyrityksen kanssa.

Kunnan on jätteenkuljetusten hankintoja suunnitellessaan tehtävä markkinakartoitus. Tarjouspyynnössä on määriteltävä jätteenkuljetuspalvelujen kesto, ja hankinnat on ajoitettava siten, että kaiken kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin.

Kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain, jos jakaminen heikentää merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä. Hankinnan jakamatta jättäminen voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella.

#### Vesihuollon tietojärjestelmä ja tiedottaminen

Asetus liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 196/2022 vp). Hallituksen esityksellä ehdotetaan täytäntöönpantavaksi ihmisten käyttöön tarkoitettua veden laadusta uudelleenlaadittuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2020/2184 (jäljempänä juomavesidirektiivi). Juomavesidirektiivi on annettu 16.12.2020 EU:n toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 192 artiklan 1 kohdan nojalla ja tullut voimaan 12.1.2021. Direktiivit on saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä kahden vuoden sisällä sen voimaantulosta eli direktiivin täytäntöönpanon määräpäivä oli 12.1.2023.

Vesihuoltolain (119/2001) 16 ja 20 d §:n nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta. Asetuksessa säädettäisiin vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta.

Asetuksella annettaisiin myös tarkentavaa sääntelyä vesihuoltolain 16 §:ssä säädetyistä velvollisuuksista lähettää pyytämää talousveden laatu-, hinta- ja kulutustietoja vesihuoltolaitoksen asiakkaalle sekä asiakkaan velvoitteesta välittää nämä tiedot talousveden loppukäyttäjälle.

#### Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen

Uudistuksen tavoitteena on ollut luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö, joka on sosiaalisesti toimiva, ja jossa eri väestöryhmien tarpeet on otettu huomioon. Uudistuksen päätavoitteita ovat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen sekä digitalisaation edistäminen. Eduskunta on hyväksynyt 1.3.2023 uuden rakentamislain, joka tulee voimaan 1.1.2025. Aiemmin eduskunta hyväksyi kokonaisuuteen liittyvät lait rakennettua ympäristön tietojärjestelmästä, maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta ja rakentamisen pätevyyksistä.

Suurin muutos nykyiseen maankäyttö- ja rakentamislakiin on ilmastomuutoksen hillinnän tuominen osaksi rakentamisen lainsäädäntöä. Laki ohjaa rakentamaan vähähiilisesti, eli huomioimaan rakennuksen koko elinkaaren aikana syntyvät ilmastohaitat ja -hyödyt. Käytännössä tämä tapahtuu uuden lain nojalla myöhemmin annettavilla asetuksilla. Asetukset rakennuksen ilmastoselvityksestä, materiaaliselosteesta ja hiilijalanjäljen raja-arvoista tulevat osaksi Suomen rakentamismääräyskokoelmaa. Laki vahvistaa rakentamisen kiertotaloutta. Uusien olennaisten teknisten vaatimusten mukaan rakennukset on suunniteltava pitkäikäisiksi ja muunneltaviksi. Uusista ja purettavista rakennuksista on selvitettävä käytetyt ja vapautuvat materiaalit sekä rakennuspaikalta pois kuljetettava maa- ja kiviaines ja vaarallisten jätteiden määrä.

Nykyiset rakennuslupa ja toimenpidelupa korvataan yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla. Lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä nostetaan siten, että jatkossa esimerkiksi alle 30 neliön varaston tai pihasaunan voi rakentaa ilman lupaa, kunhan rakentamis- ja kaavamääräykset sekä rantarakentamisen säännökset täyttyvät. Kaikki rakennukset kuluttavat jatkossakin tontin rakennusoikeutta.

Vastuu rakentamishankkeen toteutuksen kokonaisuudesta säädetään päävastuulliselle toteuttajalle. Rakentamishankkeeseen ryhtyvä voi valita, nimeääkö hankkeeseensa päävastuullisen toteuttajan vai ottaako tehtävän itse vastattavakseen. Rakennushankkeen osapuolet veloitetaan tekemään yhteistyötä ja vaihtamaan tietoja hyvän laadun takeeksi.

Rakennuksen voi korjata myös alkuperäisellä tai sen jälkeisellä rakentamistavalla, kunhan korjattava rakenne tai rakennusosa on teknisesti toimiva ja korjaushanke täyttää energiatehokkuusvaatimukset. Ajatuksena on, että eri aikakausten rakennustekniikoita ei tarvitse sekoittaa keskenään. Korjaaminen ei saa haitata rakennusten säilymistä tai heikentää esimerkiksi rakennuksen tai kulttuuriympäristön rakennustaiteellista arvoa.

Merkittävimmät eduskunnan rakentamislakiesitykseen tekemät muutokset koskevat rakennuksen purkamisluvan edellytyksiä ja rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen helpottamista. Rakennuksen voi purkaa, jos se sijaitsee alueella, jolla rakennukset ovat menettäneet suurimman osa arvostaan, ja jos purkaminen johtaa merkittävään materiaalien uudelleen

käyttöön tai kierrätykseen. Tällöin ei sovelleta säännöstä, jonka mukaan purkaminen ei saisi aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoitusta voidaan muuttaa esimerkiksi asumiseen sopivaksi asemakaava-alueella poikkeamisluvalla. Muutokseen voidaan katsoa olevan erityinen syy, jos käyttötarkoituksen muutoksella tuetaan rakennetun ympäristön kiertotaloutta ja vähähiilisyttä. Poikkeamislupamenettely on kaavan muuttamista joustavampi menettely. Valtakunnallisesti määritelty poikkeamisperuste tuo varmuutta investointeihin, tehostaa tilankäyttöä ja auttaa vähentämään tyhjien tilojen määrää.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevassa laissa säädetään tiedoista, jotka kuntien ja maakuntien liittojen on jatkossa toimitettava uuteen valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Eduskunta hyväksyi lain 24.2. Samassa yhteydessä hyväksyttiin muutos nykyiseen maankäyttö- ja rakennuslakiin, jossa säädetään alueidenkäytön tietojen digitaalisuudesta. Lakiuudistus antaa odotetun pohjan rakennetun ympäristön digitalisaatiolle, josta hyötyvät kaikki. Se sujuvoittaa prosesseja, tukee rakennusten korjaamista ja ylläpitoa sekä helpottaa ilmastovaikutusten laskentaa ja materiaalien seuranta. Keskeinen muutos liittyy tietojen yhdenmukaisuuteen: jatkossa rakentamisluvitus ja alueidenkäytön suunnitelmat tehdään yhteentoimivan tietomallin mukaisina koneluettavassa muodossa. Suomen ympäristökeskuksen uusi rakennetun ympäristön tietojärjestelmä aloittaa toimintansa 1.1.2024, jolloin se on valmis vastaanottamaan tietoja. Rakentamisen tiedot tulee toimittaa järjestelmään viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä ja alueidenkäytön tiedot vuoden 2028 loppuun mennessä. Maankäyttö- ja rakennuslain muutokset tulevat voimaan 1.1.2024, mutta kunta tai maakunnanliitto saa halutessaan soveltaa vanhoja kaavan tietosisältöä koskevia säädöksiä yksittäistapauksissa päätöksellään vuoden 2028 loppuun asti.

Uudistus tulee vaatimaan rakennusvalvonnalta aiempaa enemmän asiakkaiden ohjeistusta.

#### Ilmoittajansuojelulaki

Ilmoittajansuojelulaki on tullut voimaan 1.1.2023 alkaen ja sisäinen ilmoituskanava tulee ottaa käyttöön kolmen kuukauden sisällä lain voimaantulosta eli viimeistään 1.4.2023. Kuntien tytäryhtiöiden kohdalla käyttöönottoaika on 17.12.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Direktiivi velvoittaa tietyt työnantajat perustamaan sisäisen ilmoituskanavan väärinkäytösten ilmoittamista varten. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yksityisen ja julkisen sektorin oikeushenkilöt ottavat käyttöönsä sisäiset kanavat ja menettelyt rikkomisten sisäistä ilmoittamista ja jatkotoimia varten. Ilmoituskanava ei ole yleinen "palautekanava" vaan nimenomaan vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten luotu palvelu.

Sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus koskee kuntia, kuntayhtymiä, liikelaitoskuntayhtymiä ja kunnallisia liikelaitoksia, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50. Sama koskee kuntien ja kuntayhtymien määrävallassa olevia oikeushenkilöitä kuten tytäryhtiöitä. Kunnilla ja kuntayhtymillä voi olla myös yhteisiä ilmoituskanavia.

Lain esitöissä on todettu, että Ilmoituskanavien ja -menettelyiden käyttöönotto edellyttää yhteistoimintalakiin mukaista vuoropuhelua tai yhteistoimintamenettelyä.

Organisaatiossa työ- tai virkasuhteessa työskenteleville henkilöille on annettava mahdollisuus tehdä ilmoitus sisäisen ilmoituskanavan kautta. Organisaatio voi sallia myös muille henkilöille ilmoittamisen sisäisen ilmoituskanavan kautta. Se, annetaanko muille kuin organisaatioon työ- tai virkasuhteessa oleville kyseinen mahdollisuus, on siten organisaation harkinnassa. Tämän mahdollisuuden tarkoituksenmukaisuutta tulee harkita organisaatiokohtaisesti. Jos muille annetaan mahdollisuus tehdä ilmoituksia, tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi organisaation verkkosivujen kautta. Mahdollisuus voitaisiin antaa esimerkiksi lain 5.1 §:ssä mainituille henkilöille, kuten yksityiselle ammatinharjoittajalle tai harjoittelijalle. Lain tarkoittama suojelu koskee vain lain 5 §:ssä määriteltyyn soveltamisalaan kuuluvia ilmoittajia.

Organisaatio voi halutessaan mahdollistaa myös nimettömien ilmoitusten vastaanottamisen. Velvollisuutta siihen ei ole. Mahdollisuus nimettömään ilmoitukseen voi laskea kynnystä tehdä ilmoitus mahdollisesta rikkomuksesta, ja myös käytännössä parantaa ilmoittajan oikeusturvaa. Toisaalta nimettömän ilmoittamisen mahdollistaminen saattaa lisätä käsittelyyn tulevien ilmoitusten määrää. Nimettömän ilmoittamisen mahdollistaminen tulee harkita organisaatiokohtaisesti. Virtain kaupungin sisäinen ilmoituskanava otettiin käyttöön 14.12.2023.

## 5 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa sekä toimintaympäristön kuvaus

Pitkään valmisteltu soteuudistus on astunut voimaan 1.1.2023 alkaen, mikä on vaikuttanut kaupungin toimintaan päättyneenä vuonna merkittävästi. Erityisesti osassa tukipalveluita vuosi 2023 on ollut vielä siirtymäaikaa ja osa palveluista on siirtynyt vaiheittain hyvinvointialueen hoidettavaksi. Vuoden 2023 aikana uusi hyvinvointiosasto on vakiinnuttanut toimintaansa poikkihallinnollisena kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. Rajapintoja hyvinvointialueelle on edellä mainittujen tukipalvelujen lisäksi kaikilla kaupungin toimialoilla. Tekninen toimi vuokraa hyvinvointialueelle tiloja ja tuottaa ruokapalveluita, opetustoimi tekee yhteistyötä oppilashuollon ja kouluterveydenhoidon palveluissa ja työllisyyspalvelut tekee yhteistyötä muun muassa hyvinvointialueen kuntoutuksen työtoiminnan kanssa.

Koronapandemian jäljiltä käyttöön on jäänyt muun muassa osittainen etätyö sekä etäosallistumismahdollisuus toimielinten kokouksiin. Digitalisaatiota on edelleen kehitetty eri palveluissa muun muassa digihankkeiden myötä ja kuntalaisia pystytään palvelemaan joustavammin erilaisten sähköisten palveluiden avulla.

Kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa Liedenpohjan koulun lakkauttamisesta oppilasmäärän alenemisen johdosta. Liedenpohjan koulun oppilaat siirtyivät yhtenäiskoulun oppilaiksi syyslukukauden 2023 alusta alkaen. Vuoden 2023 aikana on valmisteltu Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumista, jonka täytäntöönpano on rekisteröity 29.2.2024. Jakautumisessa teollisuushallien vuokraustoiminta siirtyi Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle ja matkailua tukeva toiminta vuonna 2023 perustetulle LumoavaVirrat Oy:lle. Kaupungin talouden rakenne muuttui merkittävästi, kun yli yli 60 % toiminnan nettomenosta siirtyi hyvinvointialueelle. Toimintatuottojen ja -menojen vertailu edellisvuoteen on siten haastavaa. Kuntaan jääneen toiminnan osalta menot ovat kuitenkin kasvaneet muun muassa työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten sekä yleisen inflaation ja tiettyjen hyödykkeiden, kuten energian ja elintarvikkeiden kustannustason nousun johdosta. Talousarvio toteutui kuitenkin kokonaisuutena talousarviota myönteisemmin. Tähän vaikutti talousarviota korkeampina toteutuneet tuotot. Toimintatuotot, rahoitustuotot sekä verorahoitus toteutuivat kaikki talousarviota myönteisemmin. Toimintatuotot toteutuivat n. 1,3 milj. euroa/14,6 %, verotulot 0,4 milj. euroa/2,9 %, valtionosuudet 0,180 milj. euroa/2,4 % ja rahoitustuotot 0,156 milj./100 % talousarviota korkeampina. Ulkoiset menot puolestaan toteutuivat kokonaisuutena muutetun talousarvion mukaisena ylityksen ollessa 0,3 % (0,071 milj. euroa). Toimintakate toteutui toimintatuottojen ylityksen johdosta hie-man talousarviota (8 %/1,404 milj. euroa) alhaisempana. Talousarviota olennaisesti korkeampaan tilikauden tulokseen vaikutti erityisesti edellä mainittujen tuottojen hyvä toteuma.

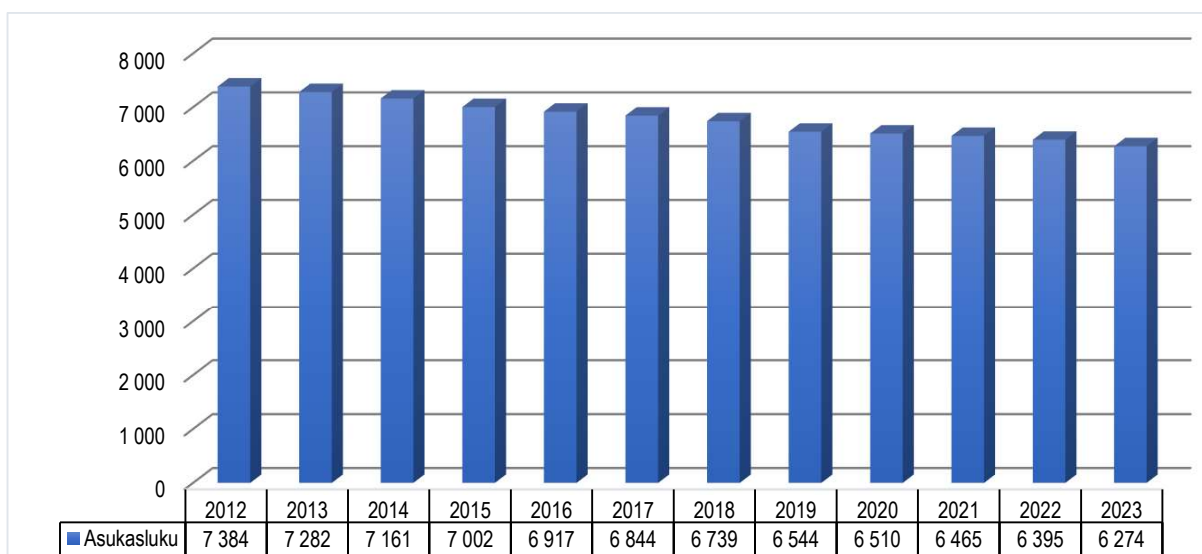
Käyttötalouden osalta talousarvioon myönnettiin lisämäärärahaa muun muassa henkilöstön Smartum-edun korotukseen, päivähoiton ja opetustoimen henkilöstömenoihin sekä palveluliikenteeseen. Investoinneissa merkittävimmät lisämäärärahat kohdistuivat maa-alueiden hankintaan ja kunnallistekniikkaan. Tilinpäätökseen jäi kuitenkin ylityksiä joidenkin tulosaluiden ja investointien osalta. Kaupunginhallitus käsitteli talousarviorylytykset 19.2.2024 ja kaupunginvaltuusto 5.3.2024.

### 5.1. Toimintaympäristö

#### Väestörakenne ja sen muutokset

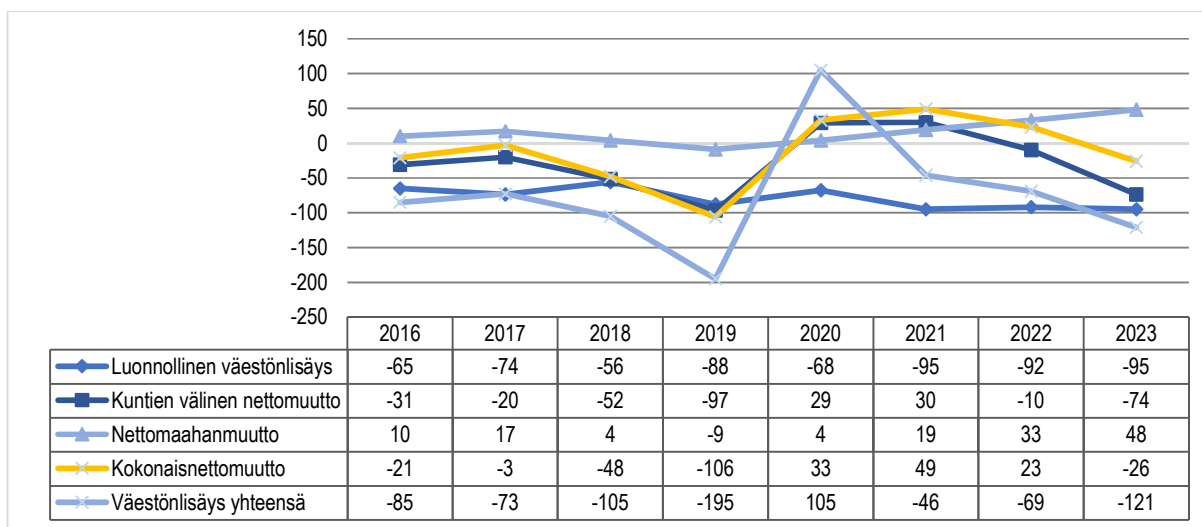
Virtain kaupungin väkiluku 31.12.2023 oli ennakkotiedon mukaan 6 274 (31.12.2022, 6 395). Väkiluku on laskenut 121 asukkaalla (-1,9 %) vuoden 2023 aikana (-1,1 % 2022). Väestöennuste on yhä aleneva vuodelle 2024 sekä tuleville vuosille.





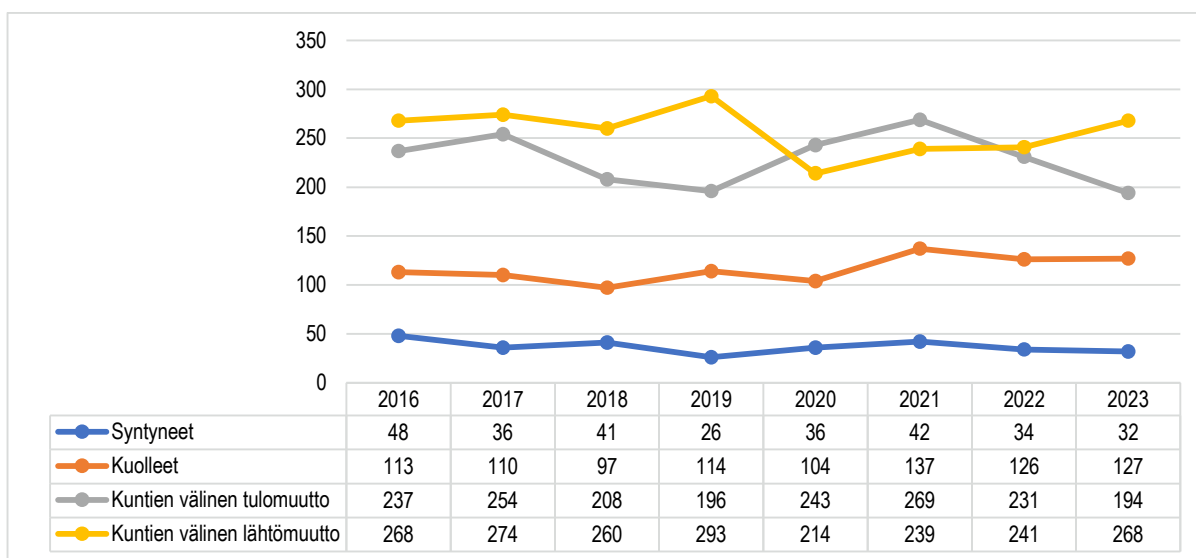
Kuvio 1 Väkiluku (Lähde: Tilastokeskus)

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan kuntien välinen nettomuutto kuluneen vuoden aikana on Virroilla negatiivinen. Kuntien välisessä muuttoliikkeessä Virtain kaupungin luku oli - 74. Nettonaahanmuutto oli puolestaan vuonna 2023 positiivinen 48 asukkaan verran. Luonnollinen väestönlisäys oli (syntyneiden ja kuolleiden erotus) -95 (v.2022, -92). Alla olevassa taulukossa on esitetty väestönmuutoksen ennakkotiedot. Väestönlisäys sisältää väkiluvun korjauksen vuosina 2017–2023.



Kuvio 2 Väestönmuutos (Lähde: Tilastokeskus)

Virroilla syntyi 32 lasta vuonna 2023 (v. 2022, 34) ja kuoli 127 henkilöä (v. 2022, 126). Syntyneiden määrä on laskenut viime vuosina. Yli 50 lasta syntyi viimeksi vuonna 2013 (58). Koko maassa syntyneiden määrä aleni vuonna 2023 ennakkotiedon mukaan 1631 lapsella (4 %:lla) vuoteen 2022 verrattuna. Virroilla 20-45 vuotiaiden ikäryhmässä väestön määrä on vähentynyt vuoden 2016 ja 2023 välillä 194 henkilöllä (14,2 %:lla), mikä osaltaan vaikuttaa syntyvyyden alenemiseen. Seuraavassa taulukossa on esitetty väestönmuutoksen osatekijöistä syntyvyys, kuolleisuus sekä kuntien välinen tulo- ja lähtömuutto.

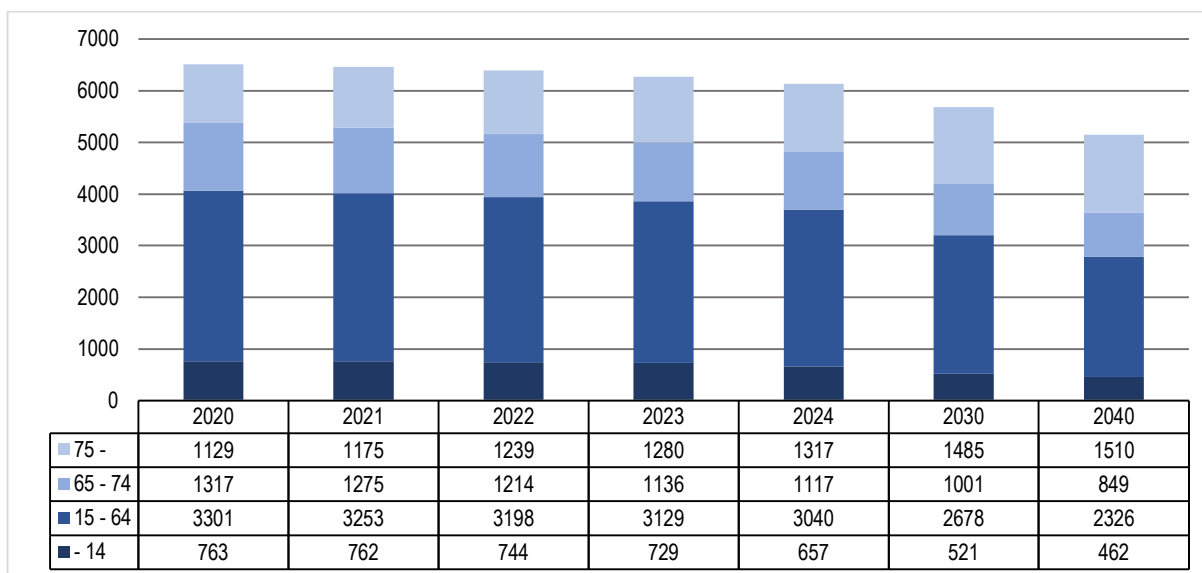


Kuvio 3 Väestönmuutoksen osatekijöitä (Lähde: Tilastokeskus)

Virtain väestörakenne ikäryhmittäin on kuvattu alla. Vuoden 2023 väestörakenne perustuu ennakkotietoihin, joten lopullinen väestörakenne saattaa poiketa siitä hieman. Väestörakenteen kehityksestä voi havaita suurten ikäluokkien vaikutuksen yli 65-vuotiaiden määrän kehityksessä, joka on korkealla tasolla koko tarkastelukauden. Vuonna 2023 eläkkeellä olevien osuus, 38,5 % väestöstä on korkeampi kuin kunnissa keskimäärin (23,4 %). Ennusteiden mukaan näyttää siltä, että lasten ja työikäisten määrä vähenee yli 65-vuotiaiden määrän kasvaessa.

Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa ennusteen mukaan noin 380 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Vastaavasti lasten määrä vähenee noin 300 henkilöllä. Erytyisesti 15–64-vuotiaiden määrässä on havaittavissa vuoteen 2040 asti tarkasteltaessa merkittävä aleneminen, ennusteen mukaan alenemaa olisi odotettavissa lähes 1000 asukkaan verran.

Väestökehityksen jatkuessa samanlaisena on huomioitava tulevaisuudessa palvelutuotannon kohdistaminen oikeisiin tarpeisiin. Tämän kaltaisella väestökehityksellä voi olla myös vaikutuksia kunnan tulorakenteeseen työikäisten veronmaksajien vähentyessä.



Kuvio 4 Väestörakenne (Lähde: Tilastokeskus)

## Työllisyys

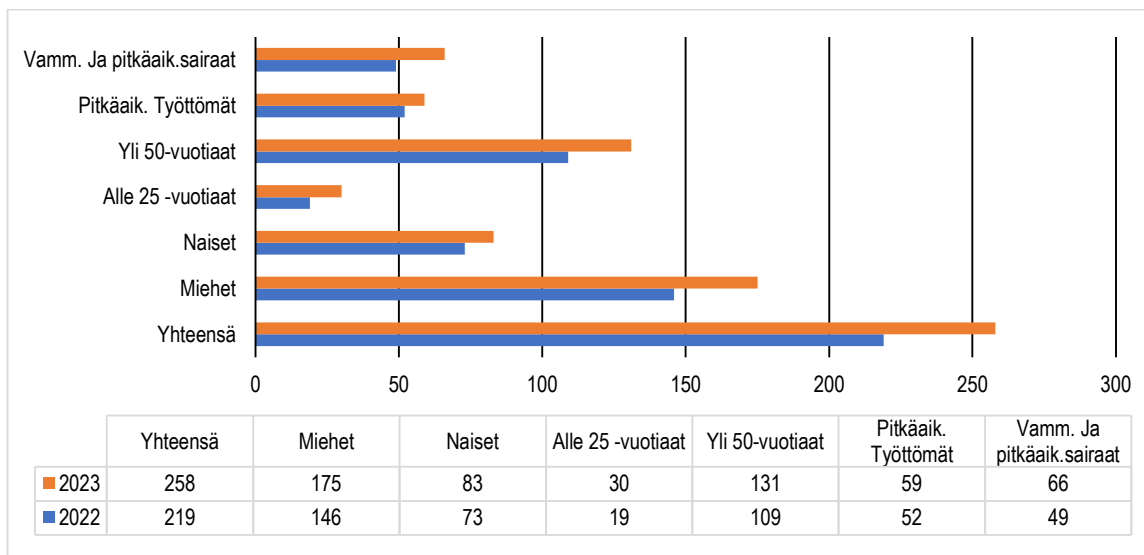
Työllisyys on laskenut koko maassa vuonna 2023 vallitsevasta taloudellisen tilanteen epävarmuuden takia. Valtakunnallisesta työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2023 yhteensä 297 648, joista lomautettujen osuus on 39 580. Työttömien työnhakijoiden kasvoi vuoden 2023 joulukuun ja vuoden 2022 maaliskuun välillä yhteensä 37 204 henkilöllä, 14,3 %. Pirkanmaalla työttömiä työnhakijoita oli 28 373, joista lomautettuja 4 046. Lomautettujen määrä kasvoi vuoden 2023 marraskuusta 2 281 henkilöllä, eli määrä kasvanut vuositasolla 129 %.

Avoimien työpaikkojen määrä on alentunut myös vuonna 2023. Pirkanmaan TE-toimistossa oli uusia avoimia työpaikkoja joulukuussa 4 217 kappaletta. Määrä on alentunut vuoden takaiseen verrattuna 4 041 työpaikalla, eli prosentuaalisesti 49 %. Virroilla oli avoimia työpaikkoja joulukuun lopussa 15 (12/2022 33). Vuoden 2022 joulukuuhun verrattuna uusien avointen työpaikkojen määrä aleni kaikissa ammattiryhmissä. Eniten alenemaa oli palvelu- ja myyntityössä, prosessi ja kuljettustyössä, rakennus-, korjaus- ja valmistustyössä, asiantuntijan työssä sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyössä.

Virroilla työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi vuoden 2022 joulukuun tilanteesta 39 henkilöllä joulukuun 2023 tasolle. Pirkanmaan seutukunnissa korkein työttömyysaste oli Etelä-Pirkanmaan seutukunnassa (11,8 %), matalin taas Lounais-Pirkanmaalla (8,9 %) Tampereen seutukunnan työttömyysaste oli 11,3 % ja Ylä-Pirkanmaan 11,1 %. Pirkanmaan kunnista työttömyyden kasvu on vuoden 2023 aikana ollut joulukuun lopun tilanteen mukaan suhteellisesti vertailtaessa korkeinta Vesilahdella (45 %), Ylöjärvellä (42 %), Pirkkalassa (40 %), Nokialla (38 %) ja Hämeenkyrössä (34 %). Työttömyys kasvoi kaikissa Pirkanmaan kunnissa Parkanoa lukuun ottamatta vähintään 16 %, kun taas vuonna 2022 työttömyyden alenema oli vähintään 10 %. Ainoastaan Parkanossa työttömyys laski vuoden 2022 joulukuun tilanteen ja vuoden 2023 joulukuun tilanteiden välillä, missä työttömine työnhakijoiden määrä on laskenut yhden henkilön verran.

Virtain työttömien lukumäärä joulukuun lopussa oli 258 (31.12.2022, 219), työttömyysaste 10,1 % (v.2022, 8,6 %). Virtain työvoima on 2 554 (v.2022, 2 535) henkilöä. Työvoiman määrä on noussut 9 henkilöllä (v. 2022 nousi 14 henkilöä). Työtömistä alle 25-vuotiaita oli 30 (12/2022, 19) ja yli 50-vuotiaita 131 (12/2022, 109).

Virtain työttömien lukumäärä joulukuussa 2023 ja 2022 ryhmittäin käy ilmi seuraavasta kuviosta.



Kuvio 5 Työttömien määrä (Lähde: Pirkanmaan työllisyyskatsaus, joulukuun 2022 ja joulukuun 2023)

## 6 Kaupungin henkilöstö

Virtain kaupunki laatii erillisen henkilöstötilinpäätöksen vuosittain. Tässä henkilöstön lukumäärätiedot on esitetty tilikauden viimeisen päivän mukaan. Koska kyseessä on viimeisen päivän tilanne, sijaisuuksien ja muiden lyhytaikaisten työsuhteiden ajoittumisella voi olla suurtakin vaikutusta vertailtavuuteen. Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstön lukumäärätietojen lisäksi myös tilikauden palkkojen ja palkkioiden määrä, jossa on huomioitu myös investointeihin kirjautuneet palkat ja palkkiot. Henkilöstön lukumäärä on esitetty sekä muutettuna osa-aikaiset kokoaikaisiksi että palvelussuhteiden lukumääränä, joka sisältää sekä osa- että kokoaikaiset palvelussuhteet.

Taulukko 1 Palkat ja palkkiot sekä henkilöstömäärä 2021-2023

	2023	2022	2021
Palkat ja palkkiot	12 679 341	13 440 830	12 654 879
<i>Muutos edelliseen vuoteen</i>	<i>-761 489</i>	<i>785 951</i>	<i>513 125</i>
Henkilöstömäärä kokoaikaisiksi muutettuna	305	337	323
<i>Muutos edelliseen vuoteen</i>	<i>-33</i>	<i>14</i>	<i>1</i>
Henkilöstömäärä, Virrat	305	329	316
Henkilöstömäärä, Ruovesi		8	7
Palvelussuhteiden määrä yhteensä, ilman kansalaisopiston sivuvirkoja	322	361	350
, joista osa-aikaisia	54	68	63

Työllistettyjen määrä vuoden 2023 lopussa oli 3 työllistettyä, 9 työllistettyä 2022 ja 10 työllistettyä 2021. Henkilöstön määrä on kokoaikaisiksi muutettuna vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 36 henkilöllä. Muutos selittyy pääosin hyvinvointialueelle siirtyneellä henkilöstöllä. Vuoden 2023 merkittävät työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset vaikuttavat siihen, että palkkojen aleneminen on suhteessa vähäisempää kuin henkilöstön määrän muutos antaisi odottaa. Henkilöstömäärä osastoittain on hieman muuttunut edellisvuoteen verrattuna. Alenemaa henkilöstömäärässä on erityisesti hallinto ja- ja elinvoimaosastolla johtuen työllistettyjen määrän vähenemisestä, myös Merikanto-opistossa henkilötyövuosien määrä on hieman vähentynyt. Kasvua henkilöstömäärässä on Liikelaitos Marttisessa. Tehtäväaluekohtainen henkilöstömääräselvitys esitetään liitetiedoissa.

Eläkemenoperusteinen ja varhaiseläkemenoperusteinen maksu ovat olleet merkittävä osa henkilöstön sivukuluja. Eläkemenoperusteista maksua on maksettu vain niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet kunnan palveluksessa ennen vuotta 2005. Maksu on jaettu jäsenyhteisöjen kesken sen perusteella, kuinka paljon nyt maksussa olevista eläkkeistä on karttunut kunkin jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005 tehdystä työstä. Vuoden 2023 alusta alkaen eläkemenoperusteinen maksu on poistunut ja tilalle on tullut tasausmaksu, jota veloitetaan kunnilta ja hyvinvointialueilta. Vuodelle 2023 kirjautunut osuus eläkemenoperusteisesta maksusta on vuoden 2022 lopullisen maksun oikaisua, joka on vuonna 2023 vaikuttanut eläkemenoihin alentavasti.

Varhaiseläkemenoperusteinen maksu on poistunut vuoden 2019 alusta. Varhaiseläkeperusteinen maksu on vuoden 2019 alusta sisällytynyt palkkaperusteiseen eläkemaksuun, minkä suhteellinen osuus palkoista on hieman kasvanut aiempaan verrattuna.

Taulukko 2: Eläkemenoperusteinen ja tasausmaksu

	2023	2022	2021	2020
Eläkemenoperusteinen maksu	-9 336,30	664 691,71	686 831,62	686 555,16
Tasausmaksu	462 685,98			

Kaupunginhallitus päätti 26.8.2013, että 1.9.2013 alkaen kaupunginhallitus myöntää täyttöluvat vapautuvien virkojen/toimien täyttämisen osalta sekä yli 3 kuukautta kestävien sijaisuuksien osalta. Täyttölupamenettelyä on jatkettu myös vuonna 2023.

Virtain kaupunki on mukana Työterveyslaitoksen järjestämässä Kunta10 –tutkimuksessa, joka selvittää kunta-alan henkilöstön työtä ja työssä tapahtuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin. Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein, viimeisin vuonna 2022.

Vuoden 2018 aikana otettiin käyttöön Smartum –saldo liikunta- ja kulttuurietu henkilöstölle, jonka avulla pyritään lisäämään henkilöstön työhyvinvointia. Etu on ollut käytössä siitä lähtien ja käyttöä jatketaan edelleen vuonna 2024. Vuonna 2023 Smartum -etuun tehtiin ylimääräinen 100 euron korotus henkilöä kohden henkilöstön palkitsemiseksi vuodelle 2023 ennakoitun hyvän tuloksen myötä.

## 7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

### Toiminnalliset riskit

Henkilöstöriskinä voi tunnistaa työntekijöiden puutteellisen perehdyttämisen, joka voi lisätä muun muassa työtaturman vaaraa tai saattaa pahimmillaan mahdollistaa työsuojelurikoksen syntymisen. Toinen merkittävä henkilöstöriski toiminnan kannalta on asioiden liiallinen keskittyminen yhdelle henkilölle sekä se, että kaikissa tehtävissä varahenkilöitä ei ole määrätty ja/tai perehdytetty keskeisiin tehtäviin. Tämä voi hidastaa tai jopa lamaannuttaa toimintoja hetkellisesti tai pidemmäksikin aikaa. Toiminnan haavoittuvuuteen voidaan vaikuttaa muun muassa automatisoimalla rutiiniluonteisia tehtäviä. Myös työvoiman saatavuus on viime vuosina heikentynyt, mikä lisää riittävään perehdyttämiseen liittyvää riskiä mm. eläköitymisten yhteydessä. Keskitetystä ohjauksesta ja neuvonnasta huolimatta, edelleen on havaittu puutteita hankintojen valmistelussa, kilpailuttamisessa ja sopimusosaamisessa. Näihin liittyvät riskit ovat uhkasakon nojalla tulevat kilpailuttamisvelvollisuudet sekä erilaiset sopimussanktiot. Koulutusta ja valmiita malleja on lisättävä osastojen hankintojen ja sopimusten tueksi.

### IT- toimintoihin liittyvät riskit

Kaupungin toiminnan jatkuvuuden kannalta keskeisimmät riskit liittyivät ICT-palveluihin. Vuonna 2022 on tietoverkkojen osalta jatkettu tietoverkon kehitystyötä, joka koskee Virtain kaupunkikonsernia. Tietoliikennepalveluiden uudistamisella on parannettu palvelun laatua, tietoturvaa ja verkon toimivuutta. Tietohallintoon liittyvää henkilöriskiä on hallittu ostopalvelusopimusten avulla. Projektinhallintaa ja dokumentaatiota on edelleen kehitetty. Tietohallinnon palvelutuotantoa on vahvistettu Istekki Oy:n myötä. Istekki Oy tuottaa palvelinten ja varmistusten hallinta- ja valvontapalvelut yhdessä tietohallinnon kanssa. Istekki Oy on myös tietoturvan kannalta keskeinen kumppani.

Palvelinympäristöä on päivitetty vuoden 2022 aikana. IT-järjestelmiin sisältyy toiminnallisten riskien lisäksi kustannusriskejä, koska järjestelmiin tulee jatkuvasti uusia versioita, joiden taloudellisten vaikutusten ennakointi on haasteellista IT-järjestelmiin sisältyy toiminnallisten riskien lisäksi kustannusriskejä, koska järjestelmiin tulee jatkuvasti uusia versioita, joiden taloudellisten vaikutusten ennakointi on haasteellista.

Kyberturvallisuuden ympäristössä ovat riskit osittain kasvaneet kuluvan vuoden aikana, joita on pienennetty erikokoisten projektien ja asiantuntijoiden avulla. Jatkuva kehitystyö on välttämätöntä toiminnan ja palveluiden tietoturvan ja palvelun laadun varmistamiseksi.

### Vahinkoriskit

Merkittäviä vahinkoriskejä ei toteutunut vuonna 2023.

### Taloudelliset riskit

Taloudellista epävarmuutta lisää etenkin kunnan valtionosuusrahoituksen kehittyminen soteuudistuksen jälkeen ja sen riittävyys kunnalle jäävään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluihin sekä muihin kuntaan jääviin palveluihin. Sotesiirtolaskelmien päivittyminen vuoden 2023 lopulla alentaa tulevien vuosien valtionosuuksia. Kunnan talouden rakennetta tulee muuttamaan myös hyvinvointialueelle vuokrattaviin rakennuksiin liittyvä yhtiöittämisvelvollisuus sekä mahdollisesti tyhjilleen jäävät tilat.

Väestön ikääntymisen tuoma palvelutarpeiden kasvu luo merkittäviä käyttötalouden paineita lähivuosille. Osa kustannuksista on siirtynyt hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Väestörakenteen kehityksellä on kuitenkin vaikutuksia myös verotulojen kertymiseen. Lasten ja nuorten määrän väheneminen aiheuttaa muutostarvetta varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestelyihin tulevina vuosina.

Palvelutuotannon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ovat olleet kasvussa viime vuosina lukuunottamatta vuotta 2020. Vuonna 2023 absoluuttinen vertailu on vaikeaa osan kuluista siirryttyä hyvinvointialueille. Kuntaan jääneen toiminnan osalta kasvua on ollut erityisesti henkilöstökuluissa ja energiamenoissa. Talouden ennakointi on kuitenkin kokonaisuutena helpottunut sosiaali- ja terveystalouden siirryttyä hyvinvointialueen järjestettäväksi. Inflaation kiihtyminen on taitunut vuonna 2023 edellisen vuoden merkittävän kiihtymisen jälkeen.

Kahtena edellisenä vuonna investointien määrä on alentunut, eikä lainaa ole tarvinnut nostaa, minkä johdosta lainamäärän kehitys on ollut jälleen aleneva. Kaupungin lainasalkku painottuu kiinteäkorkoisiiin lainoihin, joiden korkotasoa on alhainen, joten korkojen nousu ei muodosta olennaista riskiä. Mikäli ulkopuolista rahoitusta joudutaan tulevaisuudessa merkittävästi lisäämään, erilaiset rahoitusriskit (lähinnä korkoriski ja suojausinstrumentit) tulevat analysoitaviksi ja niihin tulee varautua.

Kiinteistöihin liittyvää taloudellista riskiä liittyy myös väestön määrän alenemisen aiheuttamaan tyhjen asuntojen määrän kasvuun sekä mahdollisiin kiinteistöjen vaatimiin laajempiin korjaustarpeisiin esimerkiksi sisäilmaongelmien johdosta.

Kaupungin takausvastuut on esitetty liitetiedoissa.

### Osastokohtaiset riskit

Osastokohtaiset riskit sekä toimenpiteet niihin vastaamiseksi on esitetty alla:

Osasto	Riskin kuvaus	Riskin tyyppi (toiminnallinen, taloudellinen jne.)	Keskeiset toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Elinvoimapalvelut	Asukasluvun väheneminen ja sen vaikutus verorahoitukseen ja palvelujen sopeuttamistarpeeseen	toiminnallinen, taloudellinen riski	Elinvoimapaketin toimenpiteet, kuntamarkkinoinnin kehittäminen
	Työllisyyden heikkeneminen ja sen vaikutus yritysten menestymiseen sekä vaikutus yhteisö- ja kunnallisveron kertymään	toiminnallinen, taloudellinen riski	Elinvoimapaketin toimenpiteet etenkin työvoiman kasvattamisen osalta, yhteistyö oppilaitosten kanssa tarpeen mukaisen koulutusten järjestämisessä
	Kaavoitus; ulkopuolisten asettamat rajoitteet maankäytölle ja kaavoitukselle	toiminnallinen, taloudellinen riski	Yhteistyön kehittäminen mm. museoviraston ja ely-keskuksen kanssa
	Konserniyhtiöiden onnistuminen taloudellisesti sekä hallinnollisesti	toiminnallinen, taloudellinen riski	konserniyhtiöiden hallitusten koulutus ja toiminnan ja talouden seuranta mm. osavuosi-katsausten yhteydessä sekä yhteyshenkilön aktiivinen osallistuminen yhtiön kokouksiin
Hallinto ja talous	Lainsäädännön tuomien lisävelvoitteiden hoitaminen käytettävissä olevin resurssein	toiminnallinen, taloudellinen riski	Yhteistyö muiden kuntien ja kumppaneiden kanssa esimerkiksi digihankkeissa. Prosessien kehittäminen
	Tukipalvelujen organisointi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen ja osaamisen varmistaminen	toiminnallinen, taloudellinen riski	Toimintojen turvaaminen mm. ulkopuolisten kumppaneiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Henkilöstön kouluttaminen vastaamaan muuttuneita työtehtäviä

Osasto	Riskin kuvaus	Riskin tyyppi (toiminnallinen, taloudellinen jne.)	Keskeiset toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Opetus	Toisen asteen koulutuksen tulevaisuus kaupungissa. Valtiohallinnon toimenpiteet sivistystoimea koskien (valtionosuudet, järjestämisluvat, uudet velvoitteet)	toiminnallinen, taloudellinen riski	toisen asteen koulutuksen vetovoimaisuuden kehittäminen
	Lapsimäärän vähenemisen vaikutus kouluverkkoon	toiminnallinen, taloudellinen riski	kouluverkkotarkastelu
	Valmistavan opetukseen tarpeen vaihtelu	Toiminnallinen ja taloudellinen riski	Varautuminen täyttöluvilla ryhmien perustamiseen tarpeellisella määrällä.
Varhaiskasvatus	kysyntää vastaava erilaisten varhaiskasvatuspalveluiden tarjonta turvattu	toiminnallinen	Henkilöstön saatavuuden turvaaminen; työnantajan ja työn houkuttelevuus
	varautuminen esiopetuksen järjestämiseen 5-vuotiaille	toiminnallinen, taloudellinen riski	Varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys
	pätevän henkilöstön saatavuus	toiminnallinen, taloudellinen riski	koulutuksen lisääminen; tarjolla mm. koulutus lastenhoitajasta sosionomiksi sekä

			kasvatustieteen perusopinnot kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille
<b>Osasto</b>	<b>Riskin kuvaus</b>	<b>Riskin tyyppi (toiminnallinen, taloudellinen jne.)</b>	<b>Keskeiset toimenpiteet riskin hallitsemiseksi</b>
Merikanto-opisto	-oppilasmäärän lasku -opetustuntien lasku alle 18 095 tuntiin.	toiminnallinen, taloudellinen riski	-some-markkinointi -lehtimainokset ja julisteet -koululaiskonsertit -soitinesittelyt
	-ennen valmistumista lopettaneiden määrä noussut	toiminnallinen, taloudellinen riski	-oppilaan motivaation säilyttäminen
<b>Osasto</b>	<b>Riskin kuvaus</b>	<b>Riskin tyyppi (toiminnallinen, taloudellinen jne.)</b>	<b>Keskeiset toimenpiteet riskin hallitsemiseksi</b>
Hallinto / Ruokapalvelut	Elintarvikkeiden saatavuus	Toiminnallinen, Taloudellinen	Liittyminen isoon hankintaorganisaatioon, lähialueiden hankintamahdollisuudet karotettuna poikkeusoloja varten
	Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	Toiminnallinen Taloudellinen	Riittävät rekrytoinnit, oppisopimuskoulutuksen tarjoaminen
	Sähkö- ja vesikatkot	Toiminnallinen Taloudellinen Vahinkoriski	Varmistetaan varavoiman ja veden riittävyys
Ylläpito ja rakentaminen / tilapalvelu	-Kiinteistöjen vuokrausasteen voimakas lasku (mm. sote-kiinteistöt) -Energiahintojen voimakas kasvu	Taloudellinen  Taloudellinen Toiminnallinen	-Riittävät vuosikorjaukset, terveen sisäilman varmistaminen -Energian säästötoimenpiteet, aurinko/tuulivoiman hyödyntäminen
Ylläpito ja rakentaminen / kunnallistekniikka	Ilmastonmuutoksen (säätöolosuhteiden) muutokset	Taloudellinen Toiminnallinen Vahinkoriski	Varmistetaan urakkasopimusten soveltuvuus sekä puitesopimukset konetöistä
Vesihuolto	-Laajat sähkökatkot	Taloudellinen Toiminnallinen Vahinkoriski	Varmistetaan varavoiman riittävyys
	-Veden saastuminen	Taloudellinen Toiminnallinen Vahinkoriski	Laitteistojen kunnossapito



## 8 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on määritetty Virtain kaupungin Corporate Governance-kuntasovelluksen ohjeistuksessa.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaupunginhallituksen ja lautakuntien, liikelaitos Marttisen johtokunnan, johtavan viranhaltijan tai esimiesasemassa olevan henkilön erilaisia toimenpiteitä, joilla ohjataan henkilöstöä ja toimintaa tavoitteiden ja hyväksytyjen toimintatapojen mukaisesti. Ohjaus kohdistuu johtamisen, päätöksenteon, hallinnon ja taloudenhoidon asianmukaisuuteen, toiminnan laatuun, tavoitteiden saavuttamiseen ja riskienhallinnan toimivuuteen. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä toimintatapaa, jolla hallitus voi varmistua olennaisten riskien tunnistamisesta, arvioinnista, hallinnasta sekä mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämisestä.

Johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten tehtävänä on johtaa ja ohjata toimintaa ja henkilöstöä tavoitteiden saavuttamiseksi. Riskienhallinta ja valvonta toteutuvat

- johtamisen ja toiminnan ohjauksen prosessien
- selkeiden tavoitteiden, tehtävien, toimivaltuuksien ja vastuiden avulla
- tavoitteiden saavuttamista uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan
- riittävän ja ammattitaitoisen henkilöstön
- seurannan ja arvioinnin myötä.

Kaupunginjohtaja, johtavat viranhaltijat ja muut esimiehet valvovat

- asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä toiminnan häiriöttömyyttä ja taloudellisuutta
- päätöksenteon ja taloudenhoidon toimintatapojen asian- ja lainmukaisuutta
- tietojärjestelmien käytön ja hallinnon asianmukaisuutta
- henkilöstön riittävyttä, ammatillisen osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittymistä
- omaisuuden, tilojen ja laitteiden asianmukaista käyttöä ja hallintaa
- riskien kartoitusten ja arviointien suorittamista sekä
- päätettyjen riskienhallinnan menettelyiden systemaattista toteutusta ja vaikuttavuutta.

Osastojen riskienhallinnasta vastaa kunkin osaston osastopäällikkö.

Kunkin osaston ja tulosyksikön johtavan viranhaltijan tehtävänä on toiminnan, prosessien ja toimintatapojen ohjeistaminen sekä toiminnan ja talouden seuranta. Niiden toimivuuden arviointi ja varmentaminen ovat johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten vastuulla.

Voimassaolevan hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus vastaa riskien hallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta. Myös Virtain kaupungin Corporate Governance-kuntasovelluksessa on yllä mainitut määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta, joiden mukaisesti on pyritty toimimaan.

Osastopäällikköiden tulee tehdä vähintään kerran vuodessa käteiskassan tarkastuksen kaikkiin kaupungin käteiskassoihin ennalta ilmoittamatta kassan hoitajalle.

Taloushallinto on laatinut tililuettelomallin ja tilien kirjausohjeet noudatettavaksi vuoden 2015 alusta alkaen sekä ohjeen arvonalisäveron kirjaamisesta ostolaskun tiliöinnin yhteydessä ja myyntilaskua laadittaessa.

Vuoden 2023 aikana on järjestetty koulutusta tilivelvollisille viranhaltijoille sekä muille johtoryhmän jäsenille ja osastojen valmistelijoille talouden seurantaan ja sen merkitykseen osana sisäistä valvontaa. Samassa yhteydessä on myös järjestetty sisäisesti hankintoihin liittyvää koulutusta muun muassa Virtain kaupungin ohjeistusten soveltamisesta.

Vuoden 2023 aikana on käynnistetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen laatiminen, jossa tullaan antamaan tarkemmat ohjeet valtuuston hyväksymien yleisten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden toteuttamiseksi. Vuonna 2023 on myös toteutettu ulkopuolisen arvioijan toimesta Virtain kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arviointi, jonka havainnot tullaan hyödyntämään ohjeen laatimisessa.

Tilinpäätöksestä 2021 alkaen osastojen on tullut tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä arvioida sisäisen valvonnan toteutumista erillisen mallin mukaisesti. Käytäntöä jatketaan edelleen. Myös talousarvioitavoitteiden toteutumiseen liittyvä riskien arviointi on otettu käyttöön talousarviosta 2024 alkaen. Vuoden 2023 aikana on otettu käyttöön ilmoittajasuojelulain mukainen väärinkäytösten ilmoituskanava.

### **Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella**

Kassantarkastusten toteutumisessa vuoden 2023 osalta on ollut edelleen toivottavaa. Tehdyissä tarkastuksissa ole kuitenkaan todettu olennaista huomautettavaa. Toteuttamiseen tullaan edelleen kiinnittämään erityistä huomiota suunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on tarkoitus hyväksyä vuoden 2024 aikana.

Sisäisen valvonnan arvioinneissa on noussut esiin kehitettävää erityisesti tehtävänjakojen selkiyttämiseen, henkilöstövaihdosten aiheuttamiin toiminnan jatkuvuuden riskeihin, riskienhallinnan toimenpiteiden ja ohjeiden jalkauttamiseen, toiminnan tavoitteiden selkeyttämiseen, järjestelmien hallintaan sekä prosessien kehittämiseen. Näihin pyritään vastaamaan riskienhallinnan ohjeen laatimisessa ja jalkauttamisessa.

Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä on käynyt ilmi, että joillain toimialueilla taloushallinnon tehtävät, kuten osto- ja myyntilaskujen käsittely sekä talouden seuranta keskittyvät liiaksi samoille henkilöille, joka muodostaa sekä vaarallisen työyhteisön että henkilöriskin. Suunnittelukaudella tulee tehdä toimenpiteitä tällaisten tilanteiden poistamiseksi.

Hallitus esittää kannanottonaan, että sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

## 9 Ympäristötekijät

Ympäristötilinpäätöksen tarkoituksena on taloudellisten tunnuslukujen avulla antaa tietoa kaupungin ympäristövastuun toteuttamisesta. Tässä tilinpäätöksessä on huomioitu vain kaupungin perusorganisaatio. Liikelaitoksia ja konsernin tytäryhtiöitä ei ole siten huomioitu. Käyttötalouskuluissa ei ole huomioitu poistoja. Ympäristötilinpäätöksen laadinnassa käytettiin apuna Työ- ja elinkeinoministeriön Yleisohjetta ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä (2009) -ohjetta.

### Virtain kaupungin v. 2023 ympäristötalouden tunnusluvut (euroa)

	Käyttötalous		Investoinnit
	Tuotot	Kulut	Investoinnit (kulut)
<b>Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu</b>	0	35 000	0
<b>Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely</b>	760 306	625 304	233 192
<b>Jätehuolto</b>	0	78 250	10 281
<b>Maaperän ja pohjaveden suojelu</b>	0	2 142	0
<b>Luonnonvarojen ja maisemansuojelu</b>	27 905	32 357	
<b>Ympäristönsuojelun viranomaistyö</b>	1 602	48 536	0
<b>Ympäristönsuojelun edistäminen</b>	0	150	0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>789 813</b>	<b>821 739</b>	<b>243 473</b>

Ulkoilman- ja ilmastonsuojelun kustannuksia aiheutti katujen kunnossapitoon liittyen katupölyn sidonta ja hiekoitushiekan poisto. Kulut olivat yhteensä noin 35 000 euroa. Hiekoitushiekan poiston osuus on arvioitu, koska kustannukset sisältyvät katuhoitourakoihin.

Vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn tuotot muodostuivat pääasiassa viemärlaitokselle tulleista jätevesimaksuista ja palveluista yksityisille (noin 691 895 euroa), lisäksi on saatu hankeavustusta 68 411 euroa, josta osa kohdistuu vuoden 2022 menoihin. Suurin osa vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn kustannuksista aiheutui jätevesien puhdistuksesta ja viemäriverkoston normaalista käytöstä ja kunnossapidosta. Vuonna 2022 vesilaitoksella alkoi Vikuri (Viemäriylivuodot kuriin) -hanke, joka päättyi 15.8.2023. Hankkeen menot kaupungin osalta olivat 64 595 euroa vuonna 2023 ja avustus 66 922 euroa, josta osa kohdistuu vuoden 2022 menoihin.

Vuonna 2022 Virtain kaupunki sitoutui virtavesien ja taimenkantojen hoitotyötä tekevään KVVY ry:n VIRTA 2 -hankkeeseen vuosittaisella 3 000 euron rahoitusosuudella vuoteen 2025 asti.

Keskustan viemäriverkoston, pumppaamoiden ja Killinkosken viemäriverkoston kustannukset olivat 224 064 euroa. Keskuspuhdistamon ja lietteen käsittelyn kulut olivat noin 401 240 euroa. Yhteensä vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn kulut olivat noin 625 304 euroa.

Investointeja jäteveden puhdistukseen olivat puhdistamon saneeraus (21 344 euroa), pumppaamojen saneeraus (44 856 euroa), altaiden pinnoitus (49 995 euroa) ja lämmitysjärjestelmä (LTO) (41 740 euroa). Pippuri (Pienestä puhdistamosta ravinteet irti) -hankkeen investointimenona oli 90 916 euroa. Lisäksi viemäriiliitoksiin, keskeneräisiin ja ennalta-arvaamattomiin menoihin käytettiin 43 792 euroa.

Jätehuollosta kunnalle ei tule tuloja. Teknisen osaston jätehuollon kulut olivat vuonna 2023 noin 78 250 euroa, josta vesi- huoltolaitoksen kulut noin 1 066 euroa. Aumakompostointikentän investointimenot olivat 10 281 euroa.

Kaupunki osallistuu pilaantuneen maa-alueen puhdistushankkeen seurantaan koskien Kiertotie 18 hybridihaapakunnostusta. Seurantahanke toteutetaan yhteishankkeena Luken kanssa vuosina 2019-2025, johon kaupunki osallistuu 2142 euron vuotuisella rahoitusosuudella.

Luonnonvarojen ja maisemansuojelun osalta tuloina ovat maa-aineslain mukaisten ottoalueiden valvonta- ja lupamaksut sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maisematyölupamaksut, summa on 27 905 euroa, summa sisältää viivästyneestä laskutuksesta johtuen myös vuoden 2022 lupamaksuja. Kustannuksia aiheuttivat maa-aineslain mukaisten tehtävien hoitaminen ja maisematyölupahakemusten käsittely (näihin on arvioitu menevän 40 % henkilöstökuluista).

Ympäristönsuojelun viranomaistyön tulot ovat ympäristölupa-, rekisteröinti- ja meluilmoitusmaksuja sekä määräaikaistarkastusten maksuja. Myös näiden osalta laskutuksen takia vuoden 2022 lupamaksut (1 602 euroa) kirjautuivat vasta vuodelle 2023. Ympäristönsuojeluun liittyviin viranomaistehtäviin laskettiin mukaan ympäristövalvonnan kaikki muut kuin maa-ainesvalvontaan ja maisematyölupahakemusten käsittelyyn menevät henkilöstökulut. Työtehtäviin kuuluu myös muita kuin viranomaistehtävien hoitoa, joiden henkilöstökulujen erittelemineen olisi kuitenkin haastavaa.

Ympäristönsuojelun edistämiseen kuuluvat ympäristöjohtamisen ja -kehittämisen, ympäristövalistuksen, -viestinnän ja -markkinoinnin kustannukset. Em. toiminnot kuuluvat viranhaltijoiden virkatehtäviin.

## 10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kaupunginvaltuuston vuoden 2023 aikana päättämät määrärahalisäykset ja tuloarvion alenemiset on koottu tulosalueittain alla olevaan taulukkoon.

	Tuloarvion muutos (+lisäys, -vähennys)	Määrärahan muutos (+lisäys, -vähennys)
<b><u>Kaupunginvaltuusto</u></b>		
Kaupunginvaltuusto		
<b><u>Keskusvaalilautakunta</u></b>		
Keskusvaalilautakunta		
<b><u>Hallinto- ja elinvoimaosasto</u></b>		
Hallinto- ja elinvoimaosasto		25 000
<b><u>Sivistyslautakunta</u></b>		
Joukkoliikenne ja hallinto		
Perusopetus		73 000
Lukiokoulutus		
Lasten päivähoito		80 000
Aikuiskoulutus		
Kirjastotoimi		
<b><u>Hyvinvointilautakunta</u></b>		
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		43 000
Kulttuuri ja liikuntatoimi		
<b><u>Teknisten palveluiden lautakunta</u></b>		
Tekninen toimi/hallinto		
Ympäristövalvonta		
Ylläpito ja rakentaminen		
<b>Määrärahamuutokset</b>	<b>0</b>	<b>221 000</b>

Määrärahamuutosten vaikutus kokonaistoimintakatteeseen oli yhteensä -221 000 euroa. Hallinto- ja elinvoimaosaston määrärahalisäys liittyi henkilöstön Smartum-edun korotukseen vuodelle 2023. Hallinto- ja elinvoimaosaston osalta lopulta kokonaisuutena muu toiminta riitti kattamaan lisämäärärahan tarpeen. Sivistyslautakunnalla talousarvio ylittyi osalla tulosalueista, mutta toimiin kokonaisuutena alitti talousarvion tason. Lisämäärärahaa myönnettiin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstömenoihin. Opetustoimessa lisämäärärahan tarve aiheutui odotettua korkeammista palkankorotuksista ja varhaiskasvatuksessa palkankorotuksista, sijaistarpeesta sekä kiristyneestä mitoituksista. Hyvinvointilautakunnan lisämääräraha kohdistui palveluliikenteeseen, jonka kustannukset nousivat yleisen kustannustennousun seurauksena sekä palvelun laajentamisen johdosta. Ulkoinen toimintakate alitti talousarvion muutoksineen noin 1 404 000 eurolla, toimintakate kokonaisuutena alitti siten alkuperäisen talousarvion tason noin 1 183 000 eurolla. Toimintakateen hyvään tasoon vaikutti erityisesti toimintatuottojen talousarviota parempi kertymä. Toimintamenot sen sijaan hieman ylittivät talousarvion muutoksineen. Toimielimittäin tarkasteltaessa talousarvio ei ylittynyt minkään toimielimen osalta. Liikelaitos Martisen 10 000 euron tulostavoite ei sen sijaan täyttynyt vaan tilikausi päättyi lopulta -275 700 euroa alijäämäiseksi.

Vuoden 2023 tilikauden ylijäämä on 1 735 475,66 euroa (vuonna 2022 ylijäämä 3 078 972,17euroa). Vuonna 2023 ei toteutunut merkittäviä käyttötalouteen kohdistuvia kertaluonteisia eriä. Purkukustannuksia toteutui noin 80 700 euroa. Yleinen kustannustason nousu vaikutti vuoden 2023 menoihin, kasvua oli erityisesti energiakustannuksissa ja elintarvikkeista.

Peruskaupungin toiminnassa sähkön ja lämmön kustannusnousuihin oli varauduttu hyvin ja menot alittivat talousarvion selkeästi. Liikelaitos Marttisen kohdalla sähkö- ja lämpömenot puolestaan ylittivät talousarvion olennaisesti. Vuoden 2023 tilikauden ylijäämään sisältyvä merkittävin kertaluonteinen erä oli niin sanottu verohäntä, jonka määrä oli arviolta 1 400 000 euroa. ”Verohäntä” aiheutui vuoden 2022 ja aikaisempien vuosien korkeammalla veroprosentilla ja jako-osuudella vuoden 2023 puolella tilitetyistä verotuloista. Myös valtionosuuksiin sisältyi noin 981 400 euron suuruinen niin sanottu valtionosuushäntä, joka aiheutui sotesiirtolaskelmien päivittämisestä loppuvuonna 2023 kuntien näkökulmasta heikommaksi kuin vuoden 2023 valtionosuuksia määriteltessä arvioitiin. Rahoitustuotot toteutuivat talousarviota myönteisemmin, mutta edellistilikaudesta alhaisempina johtuen vuoden 2022 Keiturin Sote Oy:n maksamasta kertaluonteisesta osinkotulosta. Tilikauden toiminnallinen tulos ennen tilinpäätössiirtoja ilman edellä mainittuja kertaluonteisia eriä on noin -0,389 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 ylijäämään toimintatuottojen hyvä toteuma talousarvioon verrattuna sekä verorahoituksen toteutuminen talousarviota korkeampana. Edellä kuvatut kertaluonteiset vero- ja valtionosuushännät on huomioitu myös talousarviossa vuoden 2022 lopulla laadittujen ennusteiden mukaan. Toimintatuotot ylittivät talousarvion lopulta 1,3 miljoonalla eurolla. Toimintatuottojen toteutumista käydään läpi tarkemmin jäljempänä. Verotulot ylittivät talousarvion lopulta 0,407 miljoonalla eurolla. Verotuloista kunnallisvero ja kiinteistövero ylittivät talousarvion, mutta yhteisövero puolestaan alitti talousarvion. Suhteessa talousarviossa käytettyyn ennusteeseen positiivista muutosta tuli erityisesti palkkasumman kasvusta kunnallisveron osalta. Kiinteistöveron tuottoa puolestaan nosti kiinteistöjen verotusarvojen nousu rakennuskustannusten kasvusta johtuen. Yhteisöveron tuottoa puolestaan alensi yleisen taloudellisen tilanteen heikkeneminen sekä merkittävät palkankorotukset, jotka heikensivät yritysten verotettavaa tuloa.

Valtionosuudet toteutuivat noin 0,180 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina. Yliykseen vaikutti laskelmien tarkentuminen talousarviossa käytettyihin ennusteisiin verrattuna. Edelliseen vuoteen nähden verorahoitus aleni yhteensä 31,4 miljoonaa euroa toimintakatteen vahvistuessa 31,0 miljoonaa euroa. Toimintakatteen ja verorahoituksen yhteenlaskettu vaikutus edellisvuoteen verrattuna oli siten noin 400 000 euroa negatiivinen.

Taulukko 3 Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Keskimäärin
Valtionosuudet	7 622 870	27 827 092	26 668 365	26 994 852	23 197 924	23 233 442	22 590 758
Muutos %	-72,6 %	3,1 %	-1,2 %	16,4 %	-0,2 %	-1,0 %	-9,3 %
Verotulot	14 376 437	25 565 200	25 809 029	22 750 716	22 919 645	22 001 937	22 237 161
Muutos %	-43,8 %	12,4 %	13,4 %	-0,7 %	4,2 %	-1,9 %	-2,7 %
Toimintatuotot	10 363 171	12 549 263	11 658 617	10 951 708	11 304 385	10 861 229	11 281 396
Muutos %	-17,4 %	14,6 %	6,5 %	-3,1 %	4,1 %	-3,3 %	0,2 %
Yhteensä	32 362 478	65 941 555	64 136 011	60 697 276	57 421 954	56 096 608	56 109 314
Muutos %	-46,7 %	14,8 %	11,7 %	8,2 %	2,3 %	-1,0 %	-1,8 %

Yllä toimintatuotoista on vuosina 2018–2022 vähennetty Ruoveden ulkoiset toimintatuotot sisältäen Ruoveden kunnan maksuosuuden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena (sisältäen Ruoveden palvelutuotannon) 26 167 075 euroa alhaisempina kuin tilinpäätöksessä 2022. Hyvinvointialueelle siirryneiden tuottojen vaikutus toimintatuottojen alenemaan on noin 29,2 miljoonaa euroa, joten toimintatuotot alenivat kuntaan jääneen toiminnan osalta. Myyntituotot ilman soten vaikutusta ovat kasvaneet noin 1 miljoonaa euroa ja ylittivät talousarvion noin 590 000 eurolla. Kasvuun vaikuttaa erityisesti hyvinvointialueelle siirtyneeseen toimintaan liittyvän ateriamyynnin muuttuminen sisäisestä ulkoiseksi. Myös myyntitulot kunnilta ovat hieman kasvaneet kuntaan jääneen toiminnan osalta, näitä tuottoja tulee pääosin opetustoimen ja päivähoidon kotikuntakorvaustuloista. Sekä ateriamaksutuotot että myyntitulot kunnilta olivat myös merkittävimmät talousarvion ylittäneet erät. Etenkin ateriamaksutuottojen osalta tilanne oli talousarviota laadittaessa vielä epävarma, joten budjetoitiin varovaisuuden periaatteen mukaisesti. Maksutuottojen alenemaan sisältyy maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutus, joka on noin 158 000 euroa, muuten maksutuottojen alenema johtuu hyvinvointialueelle siirtyneistä tuotoista. Talousarvioon verrattuna

maksutuotot toteutuivat noin 48 000 euroa talousarviota korkeampina. Avustustulot ylittivät talousarvion noin 672 000 eurolla, josta Liikelaitos Marttisen osuus oli noin 363 000 euroa. Muutoin avustukset kohdistuivat pääosin opetustoimeen. Ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä eriä avustustulot ovat kasvaneet noin 67 000 euroa. Ulkoiset vuokratuotot ovat kokonaisuutena toteutuneet noin 82 400 euroa talousarviota alhaisempina. Ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä tuottoja vuokratuotot ovat kasvaneet noin 3,3 miljoonaa euroa. Kasvu johtuu sotekiinteistöjen vuokratulojen muuttumisesta sisäisistä ulkoisiksi. Kokonaisuutena toimintatuotot toteutuivat ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä eriä noin 3 miljoonaa euroa (40,5 %) edellisvuotta korkeampina. Talousarvioon nähden toimintatuotot toteutuivat kokonaisuudessaan 1 319 570 euroa (14,6 %) korkeampina.

Taulukko 4 Toimintatuotot tuottolajeittain 2022–2023

TOIMINTATUOTOT	2023	2022	Muutos EUR	Muutos %
MYYN TITUOTOT	4 352 493	25 950 774	-21 598 281	-83,2 %
MAKSUTUOTOT	411 195	5 081 194	-4 669 998	-91,9 %
TUET JA AVUSTUKSET	1 691 904	2 764 498	-1 072 593	-38,8 %
VUOKRATUOTOT	3 749 319	2 328 146	1 421 174	61,0 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	158 260	405 635	-247 376	-61,0 %
<b>TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ</b>	<b>10 363 171</b>	<b>36 530 246</b>	<b>-26 167 075</b>	<b>-71,6 %</b>

Toimintakulujen osalta hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan vaikutuksen eliminointi on tuottoja haastavampaa menojen jakautuessa useammalle eri osastolle. Seuraavassa on pyritty kuitenkin eliminoimaan merkittävimmät erät. Toimintakulut kasvoivat koko kaupungin osalta noin 1,7 miljoonaa euroa (6,9 %) ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä eriä. Henkilöstökulut kasvoivat vuonna 2023 yhteensä noin 0,9 miljoonaa euroa (5,8 %), palkat ja palkkiot nousivat noin 6,3 %, josta palkankorotusten vaikutus oli noin 4,85 %. Eläkemenoissa kasvu oli alhaisempaa, koska tasausmaksu oli kokonaisuutena alhaisempi kuin poistunut eläkemenoperusteinen maksu. Palvelujen ostot kasvoivat noin 0,3 miljoonaa euroa/5,9 %, muutosta oli useassa eri erässä. Aine- ja tarvikeostot kasvoivat noin 0,4 miljoonaa euroa, josta 0,35 miljoonaa aiheutui sähkömenojen kasvusta. Avustusmenot alenivat noin 0,07 miljoonaa (7,1 %). Muut kulut ovat kasvaneet noin 0,3 miljoonaa euroa (87,3 %). Muissa kuluissa näkyy kasvuna mm. hyvinvointialueelle siirtyneeseen toimintaan liittyvien saatavien alaskirjaus sekä Liikelaitos Marttisen kansainväliseen toimintaan liittyviä menoja.

Taulukko 5 Toimintakulut kululajeittain 2022–2023

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	2023	2022	Muutos EUR	Muutos %
HENKILÖSTÖKULUT	-15 708 694	-16 938 947	1 230 253	-7,3 %
PALVELUJEN OSTOT	-4 974 318	-55 958 500	50 984 182	-91,1 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 676 810	-5 379 929	1 703 119	-31,7 %
AVUSTUKSET	-963 866	-2 280 291	1 316 426	-57,7 %
VUOKRAT	-688 247	-2 760 496	2 072 249	-75,1 %
MUUT KULUT	-578 783	-411 337	-167 447	40,7 %
<b>TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ</b>	<b>-26 590 718</b>	<b>-83 729 500</b>	<b>57 138 783</b>	<b>-68,2 %</b>

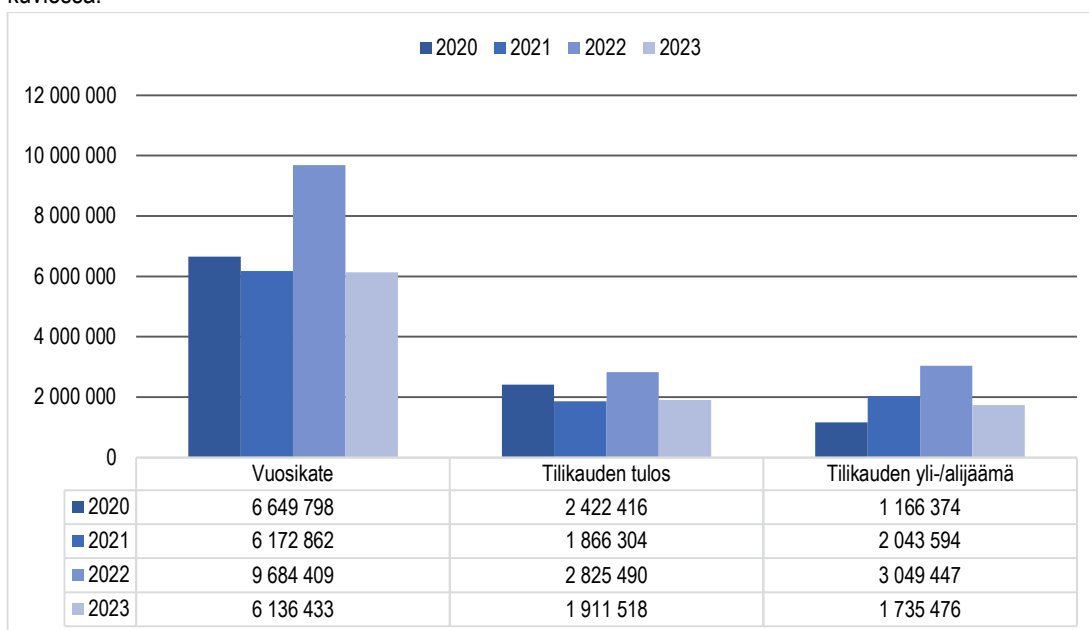
Toimintakate koheni 31,0 miljoonaa euroa tarkoittaen, että tämän verran vähemmän palvelutuotannosta rahoitetaan verorahoituksella edellisvuoteen nähden. Valtionosuudet ja verotulot olivat yhteensä 31,4 miljoonaa euroa edellisvuotta alhaisemmat, joten tasapaino heikkeni näiden osalta noin 0,4 miljoonaa euroa. Ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä eriä toimintakate vahvistui noin 1,3 miljoonaa euroa (7,4 %) toimintatuottojen kasvun ansiosta. Rahoitustuotot alenivat 517 000 euroa johtuen pääosin edellisvuoden kertaluonteisesta Keiturin Sote Oy:n maksamasta osingosta ja sairaanhoitopiirin peruspääoman koron poisjäännistä. Uutta lainaa ei nostettu vuonna 2023 ja lainamäärä aleni noin 3 milj. euroa. Korkokulut pysyivät edelleen maltillisina kasvaen n. 32 335 euroa. Lainojen keskimääräinen korkoprosentti vuoden 2023 osalta oli noin 0,6 %. Edellisvuonna rahoituskulujen oikaisuksi on kirjattu Virtain Yrityspalvelu Oy:n pääomallainan alaskirjauksen peruutus 2,7

milj. euroa, mikä vaikuttaa vuosikatetta parantavasti vastaavan osakkeiden arvonalentumisen kirjautuessa arvonalentumisiin. Vuosikate heikkeni ilman edellä mainittujen seikkojen vaikutusta 967 036 euroa vuoden 2022 tilinpäätökseen verrattuna. Vuosikate riitti hyvin kattamaan tilikauden poistot ja arvonalentumiset.

Investointien rahavirta oli edellisvuoden tasolla ollen noin 2,9 miljoonaa euroa (ed. vuosi 3,0 milj. euroa). Toiminnan ja investointien rahavirta oli 3,150 milj. euroa positiivinen. Positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Hyvinvoiva kuntatalous pystyy pitkällä aikavälillä investointien omarahoittamiseen.

Investointeihin käytettiin rahaa bruttona 3,2 milj. euroa. Vuoden 2022 investointimenot sisälsivät Virtain Elinvoimapalvelut Oy:n omaan pääomaan liiketoimintasiirrossa tehdyn lisäsjoiituksen 3,2 milj. euroa ja vastaavasti pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot sisältävät hallien luovutustuloja 3,2 milj. euroa, eikä edellä mainittuihin liittynyt rahavirtaa. Varsinaiset bruttoinvestoinnit alenivat siten noin 0,095 milj. euroa. Investointien rahoitusosuudet hieman kasvoivat edellisvuodesta. Kassavarat alenivat 1,119 milj. euroa. Normaalit suunnitelman mukaiset poistot alenivat noin 98 610 euroa vuoden 2022 tasosta.

Vuosikatteen, tilikauden tuloksen ja tilikauden yli-/alijäämän kehitys viimeiseltä neljältä vuodelta on esitetty seuraavassa kuviossa.

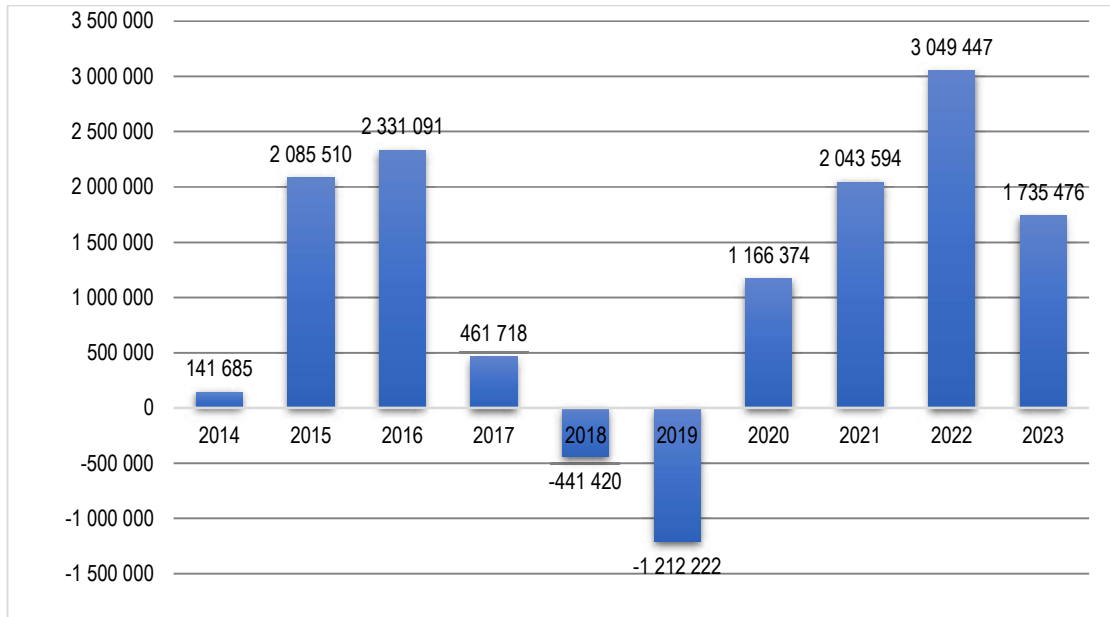


Kuvio 6 Vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä

Vuosi 2018 oli ensimmäinen alijäämäinen vuosi viiden perättäisen ylijäämäisen vuoden jälkeen. Vuosina 2018 – 2019 alijäämään ovat vaikuttaneet toimintamenojen kasvu, valtionosuuden aleneminen sekä kertaluonteiset arvonalentumiset. Myös toimintamenot ovat vuosina 2018-2019 sisältäneet kertaluonteisia menoja, kuten rakennusten purkukustannuksia. Vuoden 2020 positiiviseen kehitykseen vaikuttivat valtionosuuksien voimakas kasvu, erikoissairaanhoidon menojen aleneminen sekä aiempaa alhaisemmat kertaluonteiset menot. Vuonna 2020 muodostettiin myös 1,4 miljoonan euron investointivaraus yhtenäiskoulun rakentamiseen, jota ilman ylijäämä olisi ollut noin 2,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 toimintamenot kasvoivat selkeästi edellisvuoteen verrattuna, mutta verotulojen hyvän kehityksen ansiosta tilikausi oli selkeästi ylijäämäinen. Toimintamenojen kasvu jatkui edelleen vuonna 2022, mutta verorahoituksen ja rahoitustuottojen toteutuminen talousarviota korkeammalla tasolla johtivat vahvasti ylijäämäiseen tilikauteen. Vuonna 2023 ylijäämäisen tilikauden mahdollistivat toimintatuottojen kasvu sekä vero- ja valtionosuushännät. Ylijäämään sisältyy 400 000 euron suuruinen varaus Merikanto-opiston tilojen rakentamisesta aiheutuvista muutostöistä kirjaston kiinteistöön. Ilman varausta ylijäämä olisi ollut 2 135 476 euroa.



Tilikauden yli-/alijäämät viimeiseltä kymmeneltä vuodelta on esitetty alla:



Kuvio 7 Tilikauden yli-/alijäämät 2014-2023

**KAUPUNKI, MARTTINEN, VESIHUOLTO****10.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (=ulkoinen)**

<b>1000 euroa</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Toimintatuotot	10 363	36 530
Valmistus omaan käyttöön	155	151
Toimintakulut	-26 591	-83 730
<b>Toimintakate</b>	<b>-16 072</b>	<b>-47 049</b>
<b>Verotulot</b>	<b>14 376</b>	<b>25 565</b>
<b>Valtionosuudet</b>	<b>7 623</b>	<b>27 827</b>
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
Korkotuotot	0	1
Muut rahoitustuotot	310	827
Korkokulut	-101	-68
Muut rahoituskulut	0	2 581
	<b>209</b>	<b>3 341</b>
<b>Vuosikate</b>	<b>6 136</b>	<b>9 684</b>
Poistot ja arvonalentumiset	-4 225	-6 850
Satunnaiset kulut	0	-9
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>1 912</b>	<b>2 825</b>
Tilinpäätössiirrot	-176	224
<b>Tilikauden ylijäämä/alijäämä</b>	<b>1 735</b>	<b>3 049</b>

**TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**

	2023	2022
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	39,0	43,6
Vuosikate/Poistot, %	145,2	141,4
Vuosikate, euroa/asukas	978	1514
Asukasmäärä, 31.12.	6 274	6 395

Toimintatuotot/toimintakulut -tunnusluvussa näkyy vuonna 2022 Ruovedelle tuotettujen sote-palveluiden vaikutus tunnuslukua parantavasti, sillä Ruovesi maksoi omat kustannuksensa Virtain kaupungille täysimääräisenä, jolloin toimintatuotot kattavat toimintakulut näiltä osin

Virtain osalta tunnusluku oli vuonna 2022 20,6. Vuonna 2023 tunnusluku on parantunut siirtyneeseen toimintaan liittyvien vuokra- ja ateriamaksutuottojen muututtua sisäisistä ulkoisiksi.

Vuosikate/poistot -tunnusluku kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä korvausinvestointeihin. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Vuosikate aleni merkittävästi edelliseen vuoteen nähden vuoden 2022 kertaluonteisen lainasaamisen alaskirjauksen palautuksen johdosta, tunnusluku kuitenkin hie-man vahvistui, koska palautusta vastaava määrä sisältyi poistoihin ja arvonalentumisiin. Asukaskohtainen vuosikate aleni. Ilman arvonalennuksen palautusta asukaskohtainen vuosikate olisi vuonna 2022 ollut 1092 euroa /asukas.

## KAUPUNKI, MARTTINEN, VESIHUOLTO

## 10.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

1000 euroa	2023	2022
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Vuosikate	6 136	9 684
Satunnaiset erät, netto	0	-9
Tulorahoituksen korjauserät	-82	-2 759
	6 054	6 917
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investointimenot	-3 203	-6 492
Rahoitusosuudet investointeihin	215	119
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	85	3 371
	-2 904	-3 002
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>3 150</b>	<b>3 915</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-3	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
	-3	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 874	-3 016
	-2 874	-3 016
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 473	383
Rahoituksen rahavirta	-4 350	-2 633
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-1 199</b>	<b>1 282</b>
<b>Rahavarat 31.12</b>	<b>10 357</b>	<b>11 557</b>
<b>Rahavarat 1.1</b>	<b>11 557</b>	<b>10 274</b>

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Investointien tulorahoitus, %	205,3	152,0
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-2 580	-8 839
Laskennallinen lainanhoitokate	3,2	4,3
Lainanhoitokate	2,1	3,2
Kassan riittävyys, pv	115,4	46,5
Asukasmäärä	6 274	6 395

Investointien tulorahoitus % kertoo paljonko investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku on kohentunut edellisvuodesta investointien alenemisen johdosta.

Rahavirran kertymällä mitataan investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Kertymä ei saisi muodostua negatiiviseksi. Tunnusluku on hieman parantunut investointitaso alenemisen johdosta.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa lainanhoitokykyä kahdeksan vuoden keskimääräisellä laina-ajalla. Tulorahoitus riittää, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluku on yli 2. Lainanhoitokate mittaa tulorahoituksen riittävyyttä lainojen hoitoon todellisten lainanlyhennysten mukaisena. Laskennallinen lainanhoitokate vuonna 2022 ilman VYP:n pääomalainan oikaisua olisi 3,1 ja lainanhoitokate 2,3.

Kassan riittävyys mittaa, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa 31.12 rahavaroilla. Kassan riittävyys suhteessa vuoteen 2022 hieman kohentui menojen alennuttua huomattavasti soteuudistuksen myötä.

## KAUPUNKI, MARTTINEN, VESIHUOLTO

## 10.3 Tase ja sen tunnusluvut

	2023	2022		2023	2022
<b>VASTAAVAA</b>	1 000 €	1 000 €	<b>VASTATTAVAA</b>	1 000 €	1 000 €
<b>A PYSYVÄT VASTAAVAT</b>	<b>58 377</b>	<b>62 342</b>	<b>A OMA PÄÄOMA</b>	<b>44 966</b>	<b>45 751</b>
I Aineettomat hyödykkeet	404	640	I Peruspääoma	21 229	23 750
Aineettomat oikeudet	404	640	III Muut omat rahastot	336	336
II Aineelliset hyödykkeet	47 989	49 371	IV Edell. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	21 665	18 615
Maa- ja vesialueet	6 096	5 615	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 735	3 049
Rakennukset	32 331	34 281	<b>B POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET</b>	<b>4 354</b>	<b>4 178</b>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 408	7 090	Poistoero	3 954	4 178
Koneet ja kalusto	963	1 183	Vapaaehtoiset varaukset	400	0
Muut aineelliset hyödykkeet	8	8	<b>C PAKOLLISET VARAUKSET</b>		
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 183	1 194	MUUT PAKOLLISET VARAUKSET		
III Sijoitukset	9 984	12 331	<b>D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>	<b>472</b>	<b>470</b>
Osakkeet ja osuudet	9 531	11 882	Valtion toimeksiannot	0	0
Muut saamiset	452	449	Lahjoitusrahastojen pääomat	472	470
<b>B TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>	<b>311</b>	<b>314</b>	<b>E VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>21 141</b>	<b>27 837</b>
Valtion toimeksiannot	0	0	I Pitkäaikainen	13 247	16 099
Lahjoitusrahastojen varat	311	314	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	11 727	14 601
<b>C VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>	<b>12 244</b>	<b>15 581</b>	Lainat julkisyhteisöiltä		
I Vaihto-omaisuus	18	40	Ostovelat	1	2
Aineet ja tarvikkeet	11	33	Liittymismaksut ja muut velat	1 519	1 496
Valmiit tuotteet ja tavarat	7	7	II Lyhytaikainen	7 893	11 738
II Saamiset	1 869	3 984	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	2 874	2 874
Pitkäaikaiset saamiset	430	971	Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainasaamiset	430	971	Saadut ennakot	33	33
Lyhytaikaiset saamiset	1 439	3 014	Ostovelat	1 374	4 592
Myyntisaamiset	1 121	1 904	Muut velat	290	341
Lainasaamiset	0	0	Siirtovelat	3 323	3 899
Muut saamiset	115	803			
Siirtosaamiset	203	307			
IV Rahat ja pankkisaamiset	10 357	11 557			
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>70 933</b>	<b>78 237</b>	<b>VASTATTAVAA</b>	<b>70 933</b>	<b>78 237</b>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	69,6	63,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	65,2	30,9
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	23 400	21 665
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	3 730	3 388
Lainakanta 31.12., 1000 €	14 601	17 475
Lainakanta 31.12., €/asukas	2327	2733
Lainat ja vuokravastuu 31.12.	16 451	20 670
Lainat ja vuokravastuu €/asukas	2 622	3 232
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	0	0
Asukasmäärä	6 274	6 395

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta. Omavaraisuus on hyvä, jos tunnusluku on 70 %. 50 % tai alle merkitsee suurta velkarasitetta. Omavaraisuus on parantunut hieman, koska lainamäärä on alentunut. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo paljonko kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi luku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä takaisinmaksusta tulorahoituksella. Luku on kasvanut, koska käyttötulot ovat alentuneet soteuudistuksen johdosta. Asukaskohtainen lainakanta on alentunut lainamäärän vähentyessä. Lainojen vuokravastuiden tunnusluvut ovat myös alentuneet, koska vuokravastuiden määrä on alentunut soteuudistuksen johdosta.

#### 10.4 Selostus hyvinvointialueuudistukseen liittyvien kirjausten vaikutuksesta

Taseen vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Peruspääomaa vastaan tehdyt kirjaukset pienensivät tasetta 2 750 236,44 euroa. Vaikutukset kohdistuivat aineettomiin hyödykkeisiin 238 669,23 euroa, aineellisiin hyödykkeisiin 129 328,04 euroa, sijoituksiin 2 360 638,74 euroa, vaihto-omaisuuteen 21 600,43 euroa peruspääomaan 2 521 326,29 euroa sekä siirtovelkoihin 228 910,15 euroa. Muut sote-uudistukseen liittyvät kirjaukset on esitetty vuoden 2023 liiketapahtumina. Muita tapahtumia ovat hyvinvointialueelle siirtyneeseen toimintaan liittyvät myyntisaamisten alaskirjaukset sekä muut vuoteen 2022 tai aikaisempaan ajankohtaan kohdistuvat tulot ja menot. Kokonaisuutena näiden tapahtumien nettovaikutus tilinpäätökseen oli 48 082,69 euroa negatiivinen.

#### 10.5 Kaupungin kokonaistulot ja –menot vuonna 2023

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	10 363 170,75	Toimintakulut	26 590 717,61
Verotulot	14 376 436,89	- Valmistus omaan käyttöön	-155 305,34
Valtionosuudet	7 622 870,00	Korkokulut	100 739,90
Korkotuotot	0,00	Muut rahoituskulut	27,33
Muut rahoitustuotot	310 134,75	Satunnaiset kulut	0,00
Satunnaiset tuotot		Tulorahoituksen korjaukset	
Tulorahoituksen korjaukset		Pakollisten varausten muutos	
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden		- pakollisten varausten.lis(+),väh(-)	0
luovutusvoitot ja rahoituserien arvonalentumiset	-82 211,98	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	214 726,97	Investointimenot	3 203 148,04
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	84 596,00	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäys	2 950,00
Antolainasaamisten vähennys	0,00	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 873 967,36
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Oman pääoman vähennys	
Oman pääoman lisäykset			
<b>Kokonaistulot yhteensä</b>	<b>32 889 723,38</b>	<b>Kokonaismenot yhteensä</b>	<b>32 616 244,90</b>

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 32 889 723,38 - 32 616 244,90 273 478,48

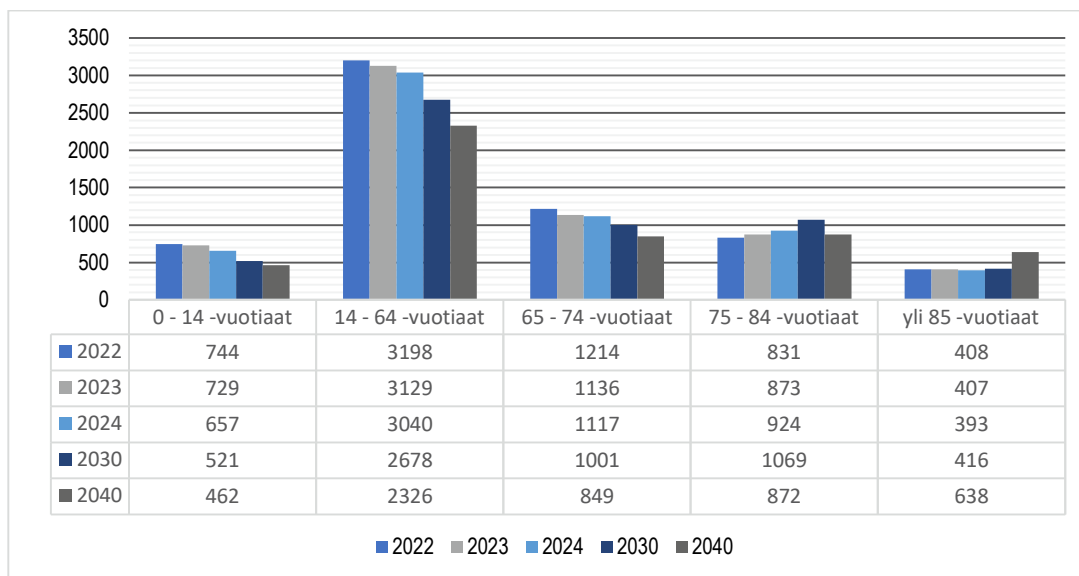
Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = [-1 199 492,12] - [-1 472 970,60] 273 478,48

Ero -

## 11 Arvio kaupungin tulevasta kehityksestä

Tilastokeskus on syyskuussa 2021 julkaissut kuntakohtaisen väestöennusteen vuoteen 2040 saakka. Ennusteen mukaan Virtain kaupungin väestöennuste aina vuoteen 2040 saakka on aleneva ja ikääntyvä. Huoltosuhteen kasvaminen on väistämätöntä. Tulevaisuudessa ikärakenteen muutoksesta johtuva palvelutarpeen kasvu tulee nostamaan koti- ja vanhustyön kustannuksia merkittävästi. Merkittävä osa näistä kustannuksista siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta alkaen, mutta myös kunnille on jäänyt merkittävä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Virroilla olisi vuonna 2030 olisi 5 685 asukasta. Vuosina 2016 – 2017 väestön väheneminen hidastui hieman alle sataan asukkaaseen vuosittain (v. 2017, 73 asukasta ja v. 2016, 85 asukasta), mutta vuonna 2018 asukasluku aleni jälleen hieman yli sadalla asukkaalla (-105) ja aleneminen edelleen kiihtyi vuonna 2019 väestön määrän alentuessa 194 asukkaalla. Vuodesta 2020 alkaen alenema jälleen loiveni asukasluvun alennuttua vuonna 2020 34 asukkaalla, vuonna 2021 45 asukkaalla ja vuonna 2022 70 asukkaalla. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2023 asukasluku on alentunut 121 asukkaalla. Vuosina 2020-2022 positiivinen nettomuutto hieman loivensi tilannetta, mutta vuonna 2023 tilanne heikentyi nettomuuton painuttua negatiiviseksi. Tilastokeskuksen ennuste vastaisi vuoden 2023 lopun tilanteesta laskettuna tarkoittaisi keskimäärin noin 66 asukkaan alenemaa vuosittain.

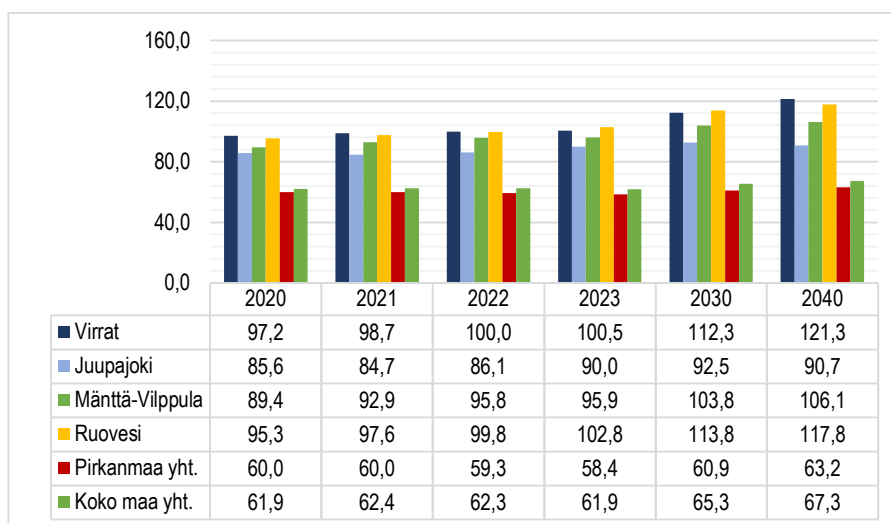
Ikääntyvän väestön määrä kasvaa ennusteen mukaan voimakkaasti vuoteen 2040 saakka. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan yli 75-vuotiaiden osuus vuonna 2030 tulee Virroilla olemaan noin 26 % väestöstä ja vuonna 2040 noin 29 %, kun se vuonna 2010 oli noin 13 % väestöstä ja vuonna 2023 noin 20 % väestöstä. Ennusteesta on huomattavissa, että 0-15-vuotiaiden määrä on vähenevä, samoin työikäisten määrä. Kehitys tulee näkymään kaupungin taloudessa verotulojen toteumassa. Toisaalta lasten ja nuorten vähenevä määrä aiheuttaa tehostamistarvetta varhaiskasvatuksessa ja opetus-toimissa.



Kuvio 8. Väestökehitys ikärakenne huomioiden (toteutunut 2022-2023, ennuste 2030-2040)

Väestöllinen huoltosuhte kertoo kuinka monta ei-työikäistä eli "huollettavaa" on yhtä työikäistä kohden. Korkea huoltosuhteen arvo tarkoittaa, että lasten ja nuorten ja/tai vanhusten osuus väestöstä on alueella suuri. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhte kasvaa Ylä-Pirkanmaalla ja myös koko Pirkanmaalla. Virroilla huoltosuhte oli vuonna 2023 oli 100,5 tarkoittaen että alle 15-vuotiaita ja 65- vuotta täyttäneitä on 100,5 sataa työikäistä (15 - 64-vuotiaat) kohti. Virtain huoltosuhteessa tapahtui hieman isompi muutos vuosien 2018 ja 2019 välillä. Vuonna 2023 Ruovedellä ja Virroilla oli Ylä-Pirkanmaan korkein huoltosuhte.

Ennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhte tulee kasvamaan kaikissa Ylä-Pirkanmaan kunnissa kiihtyvällä vauhdilla. Vuonna 2030 Virtain huoltosuhteen ennakoitaan olevan 112,3 ja Ruoveden 113,8. Koko maan ja Pirkanmaan tasolla kasvua tulee myös, mutta se ei ole niin voimakasta.



Kuvio 9. Huoltosuhteen kehitys Ylä-Pirkanmaalla ja Pirkanmaalla

Edellä mainitut seikat tulevat vaikuttamaan palvelutarpeeseen ja ne onkin huomioitu palvelujen tuotannossa lisäämällä ikäihmisten asumispalvelujen tarjontaa. Vuoden 2018 aikana käyttöön otettu Vihriälän ryhmäkoti lisäsi tehostetun palveluasumisen paikkoja aikaisemmasta. Lisäksi yksityisten palveluntuottajien tarjoamien asumispalvelujen määrä alueella on kasvanut. Hyvinvointialue tulee vuokraamaan kunnilta nykyisellään käytössä olevat tilat vähintään kolmen vuoden ajaksi. Vaikka palvelutuotanto siirtyykin hyvinvointialueen vastuulle, tarve paikoille alueella säilyy ja kasvaa edelleen. Tulevaisuudessa tulee harkittavaksi Keiturinpuiston vanhainkodin mahdollinen peruskorjaus tai uuden rakennuksen rakentaminen. Tästä tulee kuitenkin käydä neuvottelua hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialue ei ole vielä tehnyt palveluverkkopäätöksiä ikäihmisten asumispalveluiden osalta.

Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 alkaen. Sotekustannusten siirtymisestä huolimatta väestörakenteen kehitys aiheuttaa haastetta talouden suunnitteluun työikäisten vähentymisen vaikuttaessa verotuloja heikentävästi sekä lasten määrän vähentymisen aiheuttaessa sopeutustarvetta opetus- ja varhaiskasvatuspalveluihin.

Alla on hahmotelma kaupungin talouden kehityksestä huomioiden lähivuosien näkymät nykyisellä palvelurakenteella huomioiden sotesiirtolaskelmien päivittämisen vaikutus tulevien vuosien valtionosuuteen sekä viimeisimmät verotuloennusteet suunnitelmavuosille.

Taulukko 6. Hahmotelma tuloksesta, arvioitu kehitys.

1 000 €,	TP2023	TA2024	ENN 2024	ENN2025	ENN2026	ENN2026 ilman sote- kiinteistöjä
<b>Tuotot</b>	10 363	9 336	9 336	9 316	9 316	7 336
<b>Menot</b>	-26 435	-27 359	-27 645	-28 108	-28 088	-27 399
<b>Toimintakate</b>	<b>-16 072</b>	<b>-18 023</b>	<b>-18 309</b>	<b>-18 792</b>	<b>-18 772</b>	<b>-20 062</b>
<b>Verotulot</b>	14 376	13 702	13 563	13 794	14 110	14 110
<b>Valtionosuudet</b>	7 623	7 507	7 307	7 796	7 869	7 869
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>	209	114	114	104	44	44
<b>Vuosikate</b>	<b>6 136</b>	<b>3 300</b>	<b>2 675</b>	<b>2 901</b>	<b>3 251</b>	<b>1 960</b>
<b>Poistot</b>	-4 225	-3 513	-3 513	-3 513	-3 513	-2 845
<b>Tuloksenkorjaus + satunnaiset erät</b>	-176	224	224	224	224	150
<b>Tulos</b>	<b>1 735</b>	<b>11</b>	<b>-614</b>	<b>-388</b>	<b>-38</b>	<b>-735</b>

## 12 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta.

Virtain kaupungin taseessa on 21 664 698,96 euroa edellisten tilikausien ylijäämää.

Virtain kaupunginhallitus esittää tilikauden 2023 1 911 518,41 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1. Tehdään 400 000 euron investointivaraus kirjaston kiinteistön muutostöihin
2. Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelmien mukaisesti 223 927,25 euroa.
3. Ylijäämä 1 735 475,66 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien ylijäämään.



### 13 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaupungin tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöistä on pääomaosuusmenetelmällä yhdistelty Koillis-Satakunnan Sähkö Oy ja Virtain Virastotalo Oy.

#### 13.1 Konsernin toiminnan ohjaus

Konserniohjaus jaetaan omistajaohjaukseen ja tytäryhteisöjen valvontaan. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvalan käytön ohjaamista. Tytäryhteisöjen valvontaa koskevia ohjeita annetaan kunnan toimielimille ja viranhaltijoille. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista päättää valtuusto. Yhtiökokousedustaja on ollut vastuussa siitä, että tavoitteet vahvistetaan myös osakeyhtiöiden yhtiökokouksissa. Vuodelle 2023 asetettujen tavoitteiden toteuma on käsitelty osassa II Talousarvion toteutuminen.

#### 13.2 Olennaiset tapahtumat kuntakonsernissa

Vuonna 2023 perustettiin uusi tytäryhtiö LumoavaVirrat Oy vastaanottavaksi yhtiöksi Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumiseen, joka on toteutunut 29.2.2024. Keiturin Sote Oy:n osakkeet siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023, joten Keiturin Sote Oy ei enää kuulu Virtain kaupungin konserniin.

#### 13.3 Arvio kuntakonsernin tulevaisuuden kehityksestä

Uusi kuntalaki tuli osin voimaan vuonna 2015 ja kokonaisuudessaan vuonna 2017 lukien. Kuntalain uudistuksessa painotetaan yleisesti kuntakonsernin kokonaisuutta. Konsernitilinpäätös antaa kuvan kuntakonsernin lainakannan kehityksestä. Vuonna 2019 kuntalain 118 §:n kriteereitä muutettiin. Siirtymäsäännöksen mukaan uusia raja-arvoja on sovellettu ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Alijäämän kattamisvelvollisuutta ja kriisikuntakriteerejä tarkastellaan kuntakonsernin näkökulmasta seuraavasti:

Kuntalain 118 §:n mukaisesti kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainasäädannössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräjassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämiin konsernitilinpäätösten tietoihin ja kunnan vahvistamaan tuloveroprosenttiin perustuen. Mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu vuosikate lasketaan ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:ssä tarkoitettua harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta. Lisäksi mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitettu konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa konsernituloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainamäärä kahdeksalla.

Alijäämän kattamisvelvollisuus tai kriisikuntakriteerin saavuttaminen ei näytä kuntakonsernin näkökulmasta huolestuttavalta. Kuntakonsernin tilanne on kaikilla yllä mainituilla mittareilla tarkasteltuna kunnossa:

- konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on vuonna 2023 160 % ja vuonna 2022 166 %
- kunnan tuloveroprosentti on vuonna 2023 ollut 8,61 %, joka on 1,23 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2023 kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (7,38 %) ja vuonna 2022 21,25 %, joka oli 1,24 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (20,01 %).

- kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden on 3 566 euroa/asukas (5 572 euroa / asukas vuonna 2022). Vuodelta 2023 ei ole vielä vertailulukua saatavilla, vuoden 2022 Manner-Suomen kuntakonsernien keskimääräinen lainojen ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden on ollut 9 367 euroa/asukas, joten arvo on ollut alle keskiarvon. Tunnusluvun arvo on laskenut, koska Pirkanmaan sairaanhoitopiirin toiminta on siirtynyt Pirkanmaan hyvinvointialueelle, eikä se ole enää osa kaupunkikonsernia. Oletettavaa on, että myös muiden kuntien tunnusluvut ovat kehittyneet samansuuntaisesti, joten tunnusluku lienee edelleen samalla tasolla keskimääräiseen verrattuna, etenkin kun lainamäärä on vähentynyt. Vuoden 2022 lukujen perusteella kriisikuntaraja olisi ollut 14 050 euroa/asukas.
- laskennallinen lainanhoitokate on yli 0,8 ollen 3,0 vuonna 2023 ja 2,3 vuonna 2022.

Kaupunkikonsernin tulos heikkeni vuonna 2023, mutta suhteellisesti hieman emokuntaa vähemmän. Tähän vaikutti mm. osuus osakkuusyhtiön tuloksesta, joka kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Emokunnan tavoin tulos kuitenkin selkeästi ylijäämäinen. Konsernin toimintatuotot alenivat 76,1 % emokunnan toimintatuottojen alentuessa 71,6 %, myös toimintamenojen alenema oli konsernilla hieman suurempi (71,3 %), kun emokunnalla toimintamenot alenivat 65,8 %. Konsernissa menoihin vaikuttaa sekä sairaanhoitopiirin, että Keiturin Soten menojen poisjääminen. Tuotoissa vain, sairaanhoitopiiri, koska Keiturin Sote Oy:n tuotot ovat eliminoituneet konsernissa. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta nousi edellisvuoteen verrattuna 9,3 %. Toimintakatteen alenema oli sekä emokunnalla, että konsernilla lähes samalla tasolla (konserni -67,2 %, emokunta 65,8 %). Vuosikate heikkeni edellisvuoteen verrattuna 1,477 milj. euroa (15,8 %). Kuntakonsernin tilikausi päättyy 2,893 milj. euroa ylijäämäiseksi. Alenemaa edellisvuodesta on noin -0,586 milj. euroa emokunnan ylijäämän alentuessa 1,314 milj. euroa. Konsernin ylijäämään verrattuna emokunnan ylijäämään vaikuttaa positiivisesti mm. edelläkin mainittu osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta sekä varausten eliminoituminen konsernitilinpäätöksessä.

Taulukko 7. Kaupunkikonsernin kehitys 2022-2023

	2023	2022	MUUTOS EUR	MUUTOS %
TOIMINTATUOTOT	13 450 695,16	56 165 130,16	-42 714 435,00	-76,1 %
TOIMINTAKULUT	-29 120 752,28	-101 630 167,48	72 509 415,20	-71,3 %
OSUUS OSAKKUUSYHTEISÖJEN VOITOSTA(TAPPIOSTA)	1 076 864,75	985 681,13	91 183,62	9,3 %
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-14 593 192,37</b>	<b>-44 479 356,19</b>	<b>29 886 163,82</b>	<b>-67,2 %</b>
VEROTULOT	14 286 722,88	25 510 448,04	-11 223 725,16	-44,0 %
VALTIONOSUUDET	8 090 031,79	28 300 094,01	-20 210 062,22	-71,4 %
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	80 539,87	9 912,88	70 626,99	712,5 %
<b>VUOSIKATE</b>	<b>7 864 102,17</b>	<b>9 341 098,74</b>	<b>-1 476 996,57</b>	<b>-15,8 %</b>
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 906 518,35	-5 644 405,35	737 887,00	-13,1 %
SATUNNAISET ERÄT	0,00	-8 817,00	8 817,00	-100,0 %
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>2 957 583,82</b>	<b>3 687 876,39</b>	<b>-730 292,57</b>	<b>-19,8 %</b>
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	116,90	206,39	-89,49	-43,4 %
TILIKAUDEN VEROT	-90 775,13	-124 663,80	33 888,67	-27,2 %
LASKENNALLISET VEROT	798,41	-6 781,61	7 580,02	-111,8 %
VÄHEMMISTÖOSUUDET	24 902,13	-77 677,84	102 579,97	-132,1 %
<b>TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>2 892 626,13</b>	<b>3 478 959,53</b>	<b>-586 333,40</b>	<b>-16,9 %</b>

### 13.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Virtain kaupungin uuden konserniohjeen ja omistajapolitiiset linjaukset 16.11.2020. Vuoden 2016 alusta alkaen aikaisempaa merkittävästi suurempi osa toiminnasta on toteutettu konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden kautta. Vuosien 2020 ja 2021 aikana on myös kehitetty konserniraportointia ja elokuun 2020 osa-

vuosikatsauksesta alkaen on konserniyhtiöiden tiedot raportoitu yhtenäisen pohjan avulla. Osavuositarkastuksessa on pyydetty selvitystä taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen lisäksi myös arviota tulevasta kehityksestä sekä toimintaan liittyvistä riskeistä.

1.5.2015 osin voimaan tulleen uuden kuntalain (410/2015) 14 §:ssä määrätään, että valtuuston tulee päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Edelleen uuden kuntalain 48 §:ssä määritellään konsernijohto. Konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konserniohjausta koskevat kuntalain säännökset ovat tulleet voimaan alkaneen valtuustokauden alussa 1.6.2017.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtaja vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnasta (konsernivalvonta). Konserniohjeen noudattamista valvoo konsernijohto. Konserniyhteisöt ovat velvollisia raportoimaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.

Tytäryhteisöillä on velvollisuus antaa kaupungille tilinpäätöksen yhteydessä tiedot taloudellisesta tilanteestaan sekä antaa osavuositarkastukset kaupunginhallitukselle ja –valtuustolle (konserniohje 6 §). Kaupunkia konserniyhtiössä edustavien tehtävä on huolehtia, että konserniohjeen periaatteita ja menettelyjä noudatetaan tytäryhtiöissä.

Merkittäviä asiakokonaisuuksia hallinnossa ovat omistajalle tuotettavan lisäarvon turvaamiseksi mm.

- hallituksen koostumus myös asiantuntemusta korostaen ja esteellisyysnäkökohdat huomioiden
- hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävien, toimivaltuuksien ja vastuiden tarkoituksenmukainen kirjallinen määrittely ja hallitustyöskentelyn tehokkuus mukaan lukien hallitustyöskentelyn valmistelun laatu ja
- hallituksen jäsenten edellytykset ja mahdollisuudet paneutua yhtiön asioihin riittävästi.

Henkilöstöpolitiikan osalta edellytetään, että noudatetaan soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita. Johdettavaa toimihenkilöä valittaessa on konsernin johdon näkemykset selvitettävä.

Konserniohjauksen tukemiseksi kaupunki on edellyttänyt tytäryhteisöjen yhtiökokouksilta, että tytäryhteisöissä valitaan vastuulliseksi tilintarkastajaksi kaupungin tilintarkastajaksi valitun yhteisön osoittama tilintarkastaja. Kaikissa tytäryhteisöissä edellytys on toteutunut jo vuoden 2009 tilintarkastuksessa ja siitä eteenpäin. Tämä keskitetty tilintarkastus palvelee konsernin johtamista ja valvontaa sekä osaltaan varmentaa konsernitalinpäätöksen oikeellisuutta.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kuntakonsernia ja seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutusta ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle.

## 13.5 Kaupunkikonsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

1000 euroa	2023	2022
Toimintatuotot	13 451	56 165
Toimintakulut	-29 121	-101 630
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	1 077	986
<b>Toimintakate</b>	<b>-14 593</b>	<b>-44 479</b>
<b>Verotulot</b>	<b>14 287</b>	<b>25 510</b>
<b>Valtionosuudet</b>	<b>8 090</b>	<b>28 300</b>
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
Korko- ja muut rahoitustuotot	256	264
Korko- ja muut rahoituskulut	-175	-254
	<b>81</b>	<b>10</b>
<b>Vuosikate</b>	<b>7 864</b>	<b>9 341</b>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 907	-5 626
Arvonalentumiset	0	-19
Poistot ja arvonalentumiset	-4 907	-5 644
Satunnaiset erät	0	-9
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>2 958</b>	<b>3 688</b>
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-91	-125
Laskennalliset verot	1	-7
Vähemmistöosuudet	25	-78
<b>Tilikauden ylijäämä/alijäämä</b>	<b>2 893</b>	<b>3 479</b>

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	46,19	55,26
Vuosikate/Poistot, %	160,28	166,04
Vuosikate, euroa/asukas	1253	1461
Asukasmäärä, 31.12.	6274	6395

Konsernin toimintatuotot/toimintakulut % -tunnusluvussa näkyy vastaavasti kuin emokunnan tuloslaskelmassa vuonna 2022 Ruovedelle vastuukuntamallilla tuotettujen Sote-palveluiden vaikutus. Ilman tätä vaikutusta tunnusluvun arvon on 40,0 %.

Vuosikate/poistot -tunnuslukua tulkitaan siten, että kun tunnusluvun arvon on 100 % oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen kun vuosikate alittaa poistot. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonlaiset investoinnit.

Vuosikate heikkeni hieman edelliseen vuoteen verrattuna, mutta riitti edelleen selkeästi kattamaan poistot.

**13.6 Kaupunkikonsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut**

1 000 euroa	2023	2022
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Vuosikate	7 864	9 341
Satunnaiset erät, netto	0	-9
Tilikauden verot	-91	-125
Tulorahoituksen korjauserät	-994	-1 046
	6 779	8 161
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investointimenot	-4 019	-3 824
Rahoitusosuudet investointeihin	223	127
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	89	385
	-3 707	-3 312
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>3 072</b>	<b>4 849</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-3	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	2
	-3	2
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63	874
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 189	-4 358
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5	-33
	-3 121	-3 517
Oman pääoman muutokset	0	-133
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 181	189
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>-4 305</b>	<b>-3 459</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-1 233</b>	<b>1 390</b>
<b>Rahavarat 31.12</b>	<b>12 792</b>	<b>19 756</b>
<b>Rahavarat 1.1</b>	<b>14 025</b>	<b>18 367</b>

**RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**

	2023	2022
Investointien tulorahoitus, %	207,17	252,63
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, 1000 €	-1 135	-8 807
Laskennallinen lainanhoitokate	3,0	2,3
Lainanhoitokate	2,4	2,1
Kassan riittävyys, pv	127,9	65,5
Asukasmäärä	6274	6395

Investointien tulorahoitus % kertoo, paljonko investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Rahavirran kertymällä mitataan investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä, joka ei saisi muodostua

pysyvästi negatiiviseksi. Rahavirran kertymä on muodostunut negatiiviseksi vuonna 2019, mikä on seurausta konsernin mittavasta investointitasosta viime vuosien aikana. Tunnusluku on parantunut viime vuosina.

Laskennallinen lainanhoitokate mittaa tulorahoituksen riittävyyttä lainojen hoitoon kahdeksan vuoden maksuajalla. Tunnuslukuna on esitetty myös lainanhoitokate, joka on laskettu todellisten lainanlyhennysten perusteella. Tulorahoitus riittää, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluku on yli 2.

Kassan riittävyys mittaa monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa 31.12 rahavaroilla. Tunnusluvut ovat pääosin kohentuneet viime vuodesta ollen hyvällä tasolla.

## 13.7 Kaupunkikonsernin tase ja sen tunnusluvut

	2023	2022		2023	2022
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
<b>VASTAAVAA</b>			<b>VASTATTAVAA</b>		
<b>A PYSYVÄT VASTAAVAT</b>	<b>74 469</b>	<b>85 869</b>	<b>A OMA PÄÄOMA</b>	<b>62 893</b>	<b>63 547</b>
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	417	1 092	Peruspääoma	21 229	23 750
Aineettomat oikeudet	413	809	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0	3
Muut pitkävaikutteiset menot	4	281	Arvonkorotusrahasto	46	51
Ennakkomaksut	0	3	Muut omat rahastot	375	375
AINEELLISET HYÖDYKKEET	59 290	70 279	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	38 350	35 888
Maa- ja vesialueet	6 581	6 355	Tilikauden yli-/alijäämä	2 893	3 479
Rakennukset	42 899	51 671			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 405	7 469	<b>VÄHEMMISTÖOSUUDET</b>	<b>24</b>	<b>269</b>
Koneet ja kalusto	1 104	2 014			
Muut aineelliset hyödykkeet	13	21			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 288	2 749			
SIJOITUKSET	14 762	14 497			
Osakkuusyhteisöosuudet	11 797	11 366			
Muut osakkeet ja osuudet	2 670	2 827			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	23	<b>B PAKOLLISET VARAUKSET</b>	<b>0</b>	<b>417</b>
Muut saamiset	296	281			
<b>B TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>	<b>520</b>	<b>447</b>	<b>C TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>	<b>682</b>	<b>635</b>
<b>C VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>	<b>15 830</b>	<b>27 419</b>	<b>D VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>27 221</b>	<b>48 867</b>
VAIHTO-OMAISUUS	150	358	Pitkäaikainen	18 368	28 550
SAAMISET	2 888	7 305	Lyhytaikainen	8 853	20 317
Pitkäaikaiset saamiset	978	1 650			
Lyhytaikaiset saamiset	1 910	5 655			
RAHOITUSARVOPAPERIT	128	189			
RAHAT JA PANKKISAAMISET	12 663	19 568			
<b>VASTAAVAA</b>	<b>90 819</b>	<b>113 734</b>	<b>VASTATTAVAA</b>	<b>90 819</b>	<b>113 734</b>

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	69,4	56,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	75,7	44,3
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	41 243	39 367
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	6 574	6 156
Lainakanta 31.12., 1000 €	20 095	30 882
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 203	4 829
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	22 374	37 304
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	3 566	5 833
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	0	23
Asukasmäärä	6 274	6 395

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta. Omavaraisuus on hyvä, jos tunnusluku on 70 %. 50 % tai alle merkitsee suurta velkarasitetta. Omavaraisuusaste on hieman kohentunut lainaoton alentuessa viime vuosina.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo paljonko kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tunnusluku on heikentynyt johtuen toimintatuottojen ja verorahoituksen merkittävästä alentumisesta suhteessa lainamäärään.

Vuodesta 2019 alkaen kuntakonsernin on tullut esittää tunnuslukuna Lainojen ja vuokravastuiden määrä kokonaisuutena ja asukasta kohden laskettuna. Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

### 13.8 Selostus hyvinvointialueuudistukseen liittyvien kirjausten vaikutuksesta konsernitaseeseen

Konsernin taseen vertailukelpoisuuteen vaikuttaa sote-uudistus, jonka seurauksena kaupungin konsernitaseesta siirtyi hyvinvointialueelle Virtain kaupungin konsernin omistussuudella Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin ja Keitrurin Sote Oy:n tase-erät. Lisäksi konsernin taseelta poistui kaupungin taseelta hyvinvointialueelle siirtyneet tase-erät. Tase-erät kirjattiin alkusaldojen muutoksina konsernin avaavan taseeseen päiväykselle 1.1.2023 Kilan lausunnon 7.2.2023 nro 137 mukaisesti. Konsernin avaavan taseen muutokset pienensivät tasetta yhteensä 19 284 328,53 euroa. Vaikutukset kohdistuivat taseen vastaavaa puolella pienentävästi pysyviin vastaaviin 11 186 320,56 euroa, vaihto-omaisuuteen 189 144,06 euroa, saamisiin 2 176 941,22 euroa ja rahavaroihin 5 731 922,69 euroa. Taseen vastattavaa puolella muutoksen kohdistuivat Oman pääoman eriin 3 546 689,06 euroa, vähemmistöosuuksiin 219 981,62 euroa, pakollisiin varauksiin 416 943,56 euroa, lahjoitusrahastojen pääomiin 34 151,37 euroa ja vieraaseen pääomaan 15 066 562,93 euroa.

## II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Tässä osiossa annetaan kuntalain mukainen selvitys sitovien toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2023 talousarviossa päättänyt käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista sekä tavoitteista sitovasti tulosalueittain. Määräraha on suurin sallittu enimmäismeno ja tuloarvio on tulon alaraja. Tällöin sitova määräraha on menojen ja tulojen erotus, toimintakate. Lautakunta tai johtokunta on voinut tehdä muutoksia menomäärärahaan ja tuloarvioon, mikäli menojen ja tulojen erotus (= toimintakate) on pysynyt samana.

Nuorisokeskus Marttinen on ollut kunnallisena liikelaitoksena 1.1.2006 alkaen. Nuorisokeskus Marttiselle oli asetettu vuodelle 2023 +10 000 euron tulostavoite. Kuntakonsernin tytäryhtiöiden tavoitteet olivat myös sitovia. Yhtiökokousedustaja on vastuussa siitä, että tavoitteet vahvistetaan myös osakeyhtiöiden kokouksissa.

Investointiosassa valtuusto on myöntänyt toimielimille määrärahat hankeryhmittäin tai hankkeittain. Hankeryhmän ja hankkeen bruttomääräiset määrärahat (sekä tuloarviot että menomäärärahat) ovat valtuustoon nähden sitovia.

Kaupunginvaltuusto on 13.12.2021 hyväksynyt Virtain kaupungin konsernistrategian vuosille 2022–2025 ”Onnistu Virroilla – Tiekartta tulevaisuuteen”. Vuosi 2023 oli Virtain konsernistrategian 2022 – 2025 toinen toteuttamisvuosi.

Strategian lähtökohtana on *visio*: ”Onnistu Virroilla – Tiekartta tulevaisuuteen”. Konsernistrategian kivijalat ovat henkilöstö ja talous sekä keskeiset tavoitteet yhteisen tulevaisuuden tekijöinä ovat:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

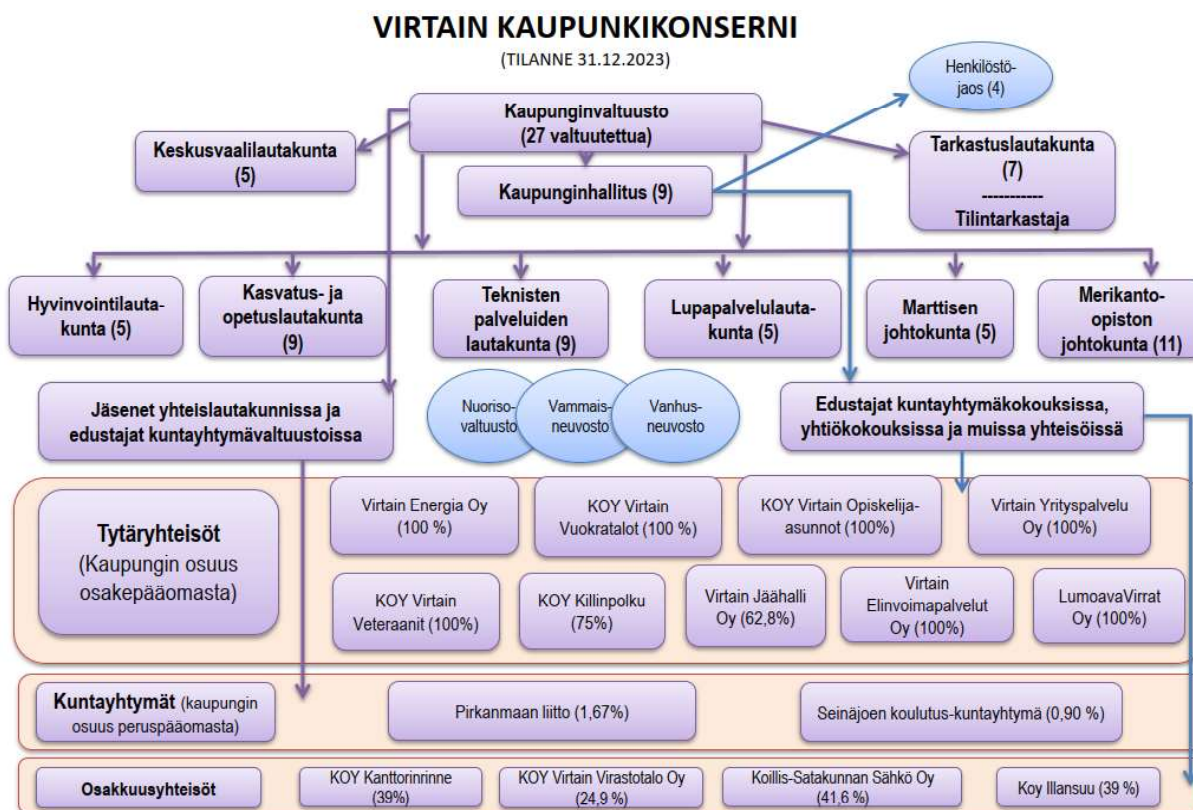
Toimielinten tavoitteet on linkitetty tiekartan tavoitteisiin. Vuosittain toiminnallisten tavoitteiden tarkoitus on kehittää toimintaa kohti strategisia tavoitteita siten, että strateginen tavoite saavutettaisiin viimeistään vuonna 2025. Sanallisten tavoitteiden määrä on aiempia vuosia maltillisempi. Kuntalain mukaiset sitovat tavoitteet ovat operatiiviset tavoitteet. Kaikkia näitä tavoitteita koskee noudattamisvelvoite ja raportointivelvoite.

Tässä osassa esitetään taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen) valtuustoon nähden sitovalla tulosaluetasolla sekä operatiivisten tavoitteiden toteutuminen. Tavoitteiden toteutuminen on esitetty hallintokunnittain siten, että lautakuntien hyväksymät sanalliset arviot on liitetty tavoitetaulukoihin.



## 1 TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA OSAKKUUSYHTEISÖT

Kaupunki omistaa 100 % omistussuhteella Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot, Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit, Kiinteistö Oy Tyrkönrivin, Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolan, Virtain Yrityspalvelut Oy:n, Virtain Energia Oy:n ja LumoavaVirrat Oy:n. Lisäksi kaupungilla on 75 % omistusosuus Kiinteistö Oy Killinpolusta ja 62,8 % omistusosuus Virtain Jäähalli Oy:stä.



### 1.1 Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen

Strategiassa on lisäksi asetettu mittareita kaupunkikonsernin kehityksen osalta. Omistajapoliittisissa linjauksissa on asetettu tavoitteita konserniyhtiöille.

Talousarviossa 2023 on asetettu seuraavat taloudelliset tunnuslukutavoitteet kuntakonsernille keskeisten tunnuslukujen osalta. Tavoite on toteutunut lukuunottamatta suhteellista velkaantuneisuutta. Suhteellinen velkaantuneisuus on heikentynyt, koska tulot ovat vähentyneet merkittävästi hyvinvointialueudistuksen johdosta lainojen jäädessä ennalleen. Konsernituloslaskelmaan liittyvät tunnusluvut ovat hieman heikentyneet konsernin tuloksen heikentymisen johdosta. Omavaraisuusaste on parantunut lainamäärän vähenemisen ja ylijäämäisen tuloksen ansiosta. Lainamäärän vähenemisessä Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin poistumisella konsernista on olennainen vaikutus.

Konsernille asetetut tavoitteet	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Konsernin toimintatulot / toimintamenot %	56,12	55,26	> 30 %	46,19
Konsernin vuosikate % poistoista	189,87	166,04	> 100 %	160,28
Konsernin omavaraisuusaste %	53,4	56,1	> 55 %	69,4
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus %	47,7	44,3	< 50 %	75,7
Konsernin korolliset lainat/asukas, euroa	5 322 €	4 828 €	< 5 000 €	3 203

## 1.2 Virtain Yrityspalvelu Oy

Virtain Yrityspalvelu Oy:n tehtävänä on vuokrata omistamia sekä kaupungin omistamia teollisuustiloja yrityksille. Yhtiön toimitusjohtajana on joulukuusta 2020 alkaen toiminut Ari Juvakka. Liikevaihto kasvoi 5,3 %. Yhtiön tilikauden tulos ennen veroja oli 116 050,58 euroa positiivinen (vuosi 2022; 39 889,44 euroa), tilikauden tulos ennen veroja kasvoi siten noin 190,9 %. Edellisenä vuonna tulokseen vaikutti heikentävästi vuonna 2021 valmistuneesta hallista aiheutuneet menot. Vuonna 2023 tulokseen vaikutti parantavasti korkotason noususta aiheutunut rahoitustuottojen kasvu.

Virtain Yrityspalvelu Oy:n omistamien kohteiden sekä välivuokrattavien kohteiden vuokraustilanne on hyvä. Vuokrausaste on 100 %. Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity kaupparekisteriin 29.2.2024. Jakautumisessa yhtiön toiminta siirtyi Virtain Elinvoimapaalvelut Oy:lle ja LumoavaVirrat Oy:lle.

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 15.000	92 469,30
Vuokrausaste	100 %	100 %
Teollisuushallien vuokraustoiminnan yhdistäminen perustettavan yhtiön kanssa	Toteutunut vuonna 2023	Toteutunut 29.2.2024

## 1.3 Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot

Toiminnan tarkoituksena on turvata edullisesti ja kestävästi riittävä vuokra-asuntojen saatavuus Virtain asukkaille. Osan vuokrataloista omistaa yhtiö ja osan kaupunki suoraan. Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot -yhtiöllä on 15 vuokrataloa, joissa asuinhuoneistoja on yhteensä 259 kappaletta.

Yhtiön normaalissa liiketoiminnassa ei ollut tavanomaisesta toiminnasta poikkeavia tapahtumia tilikauden aikana. Virtain kaupungilta on saatu syksyllä 2022 pääomasijoituksena 1,0 miljoonaa euroa Virtain Vuokratalot oy:n asuntojen ja rakennusten kunnostamiseen. Marraskuussa 2022 julkaistiin tarjouspyyntö rakennusalan pienurakoihin, liittyvistä tuntuista, sähkötöistä ja putkitöistä. Kilpailutuksen tuloksena Koy Virtain Vuokrataloille valittiin viisi rakennusurakoitsijaa, kaksi LVI-urakoitsijaa ja yksi sähköurakoitsija. Kyseessä on puitejärjestely.

Vuoden 2023 aikana kilpailutuksessa valittujen toimijoiden kanssa on tehty 13 kpl huoneistojen täysremontteja. täysremontoidut asunnot vuokrattiin heti valmistumisen jälkeen. Lisäksi useampaan huoneistoon on tehty pienempiä korjauksia. Otsolankatu 1. kerrostalon katto uusittiin kesällä 2023. Torisevantien 6. kerrostaloille on uusittu jätepiste. Koivulantie 2. kerrostalossa aloitettiin tammikuussa 2023 saneeraus, jossa kunnostettiin kerrostalon ja varastorakennuksen vesikatto, käyttövesilinjat sekä uusittiin sähköt. Huoneistoja on remontoitu nykyajan vaatimusten tasolle. Yleiset tilat (pesu- ja saunatilat) on uudistettu. Alakerran asunnot on tehty esteettömiksi. B-rapun kolme kaksiota on muutettu perheasunnoiksi. remontti jatkuu vuonna 2024. Valmiusaste 31.12.2023 noin 70 %. Korjauksiin ja saneerauksiin käytetty yhteensä 898 241,65 €.

Asuminen on ollut kokonaisuutena melko rauhallista ja vuokralaisia oli 31.12.2023 kirjoilla yhteensä 212 henkilöä (31.12.2022 oli 229 henkilöä). Vuodenvaihteessa tyhjänä oli 50 asuntoa. Tyhjät asunnot olivat pääasiassa Otsolankatu 1. 10/27 asuntoa, Koivulantie 3:ssa 6/22 ja Kotalan kodossa 4/6 (Koivulantie 2 kokonaan tyhjä/25 asuntoa). Vuokrausaste 31.12.2023 oli 78,54 (2022 82 %).

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 40 000	-148 474,97
Vuokrausaste	90 %	78,5 %

#### 1.4 Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolat

A ja C talot on vuokrattu 1.9.2021 alkaen. Asukkaiden maksaman vuokran on laskuttanut 1.9.2021 alkaen kiinteistön vuokralainen. Vuokraaja on maksanut vuokrasopimuksen mukaisesti myös vedestä, sähköstä ja lämmöstä kulutuksen mukaisesti, sekä ktv:n kuukausimaksut.

Opiskelija-asuntoloiden talous on parantunut. Vuonna 2023 yhtiö ei ole tarvinnut avustusta omistajilta talouden hoitamiseen. B-talo on vuokrattu Pirkanmaan hyvinvointialueelle, jonka kanssa käydään neuvotteluja sopimuksen jatkaosta.

Vuoden 2017 Kaupparekisteriin on tehty ilmoitus, että yhtiö on menettänyt OYL 20 luvun 23 pykälässä tarkoitetun osakepääoman. Osakepääoma ilmoitetaan takaisinsaaduksi.

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 0	52 833,08

#### 1.5 Kiinteistö Oy Killinpolku

Merkittäviä korjauksia ei ole suunnitteilla lähiaikoina. Taloyhtiöllä on vapaaehtoisen velkasaneerauksen vuoksi sovittu valtiokonttorin kanssa sopimusehto, että yhtiön hoitokate pidetään 14 465,84 eurossa koko saneerauksen ajan. Hoitokulujen kasvaessa, asuntojen vuokraa on nostettava siten, että hoitokate säilyy tuossa summassa. Jos vuokratuottoja ei saada lisättyä lisääntyneiden hoitokulujen verran, omistajat sijoittavat yhtiön vuokratuloihin vuosittain tarvittavan määrän varoja. Sopimus on hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 10.6.2002 ja kaupunginvaltuuston kokouksessa 17.6.2002. Virtain Kaupunki on maksanut vuonna 2022 edelliseen liittyen avustusta 46 039,22 euroa. Vuonna 2023 Virtain kaupunki on antanut yhtiölle kaupunginhallituksen 27.11.2023 tekemän päätöksen mukaan 83 500 euroa avustusta mm. asuntojen remontointiin. Avustuksesta on tuloutettu vuonna 2023 hoitokatetavoitteen saavuttamiseksi tarvittava osuus 26 097,28 euroa ja loppuosa on kirjattu siirtovelkoihin tulevien remonttien rahoittamiseksi. Summaa puretaan vuosittain talossa tehtäviin remonteihin. Yhteen asuntoon on tehty täysremontti vuonna 2023.

Asukasmäärä 31.12.2023 oli 10 henkilöä. Asuminen on ollut rauhallista. Vuoden vaihteessa oli 5 vuokraamatonta asuntoa, joista kaksi vaatii täyden remontin.

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 0	-3 009,80
Vuokrausaste	> 60 %	66 %

#### 1.6 Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit

Kiinteistö Oy Virtain Veteraanien taloudellinen tilanne on vakaa. Taseen mukaisten rakennusten arvojen johdosta mahdollisuus poistojen avulla tehtävään tuloksen tasaukseen on vähäinen. Tuloksen tasaamiseen onkin käytetty merkittävästi asuintalovarausta. Rakennusten ennakoitavaan kunnossapitoon tullaankin lähivuosina kiinnittämään erityistä huomiota.

Asuminen on ollut rauhallista. Asukasmäärä 31.12.2023 oli 18 henkeä. Ainoastaan yksi asunto on tyhjillään.

Mittari	Tavoite 2023	Toteutuma
Tilikauden tulos	≥ 0	-56,52
Vuokrausaste	95 %	95 %

#### 1.7 Virtain Elinvoimapalvelut Oy

Virtain Elinvoimapalvelut Oy on perustettu 5.10.2021 ja se on aloittanut varsinaisen toimintansa 1.2.2022, kun Virtain kaupungin teollisuus- ja tuotantorakennusten kehittämiseen, hallintaan ja vuokraukseen liittyvä toiminta siirrettiin yhtiölle liiketoimintasiirrolla. Yhtiön toiminta on käynnistynyt odotetusti. Talouden epävarmuus sekä hintojen nousu on hidastanut uuden hallihankkeen käynnistymistä. Vuonna 2023 yhtiön on aloittanut uuden vastaanottohallin suunnittelutyöt sekä jatkaa

nykyisten hallien kunnostamista. Virtain Yrityspalvelu Oy:n vastaavan toiminnan yhdistämistä Virtain Elinvoimapaalvelut Oy:n toimintaan edistetty vuoden 2023 aikana, yhdistyminen toteutunut helmikuussa 2024. Yhtiön toimitusjohtajana on yhtiön perustamisesta saakka toiminut Ari Juvakka. Yhtiölle talousarviossa 2023 asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty seuraavassa taulukossa.

Mittari	Tavoite 2023	Toteutuma
Tilikauden tulos	≥ 0	97 012,45
Vuokrausaste	100 %	100 %
Uuden hallihankkeen käynnistäminen	Toteutussuunnitelma valmis vuoden 2023 aikana	Toteutunut

### 1.8 Virtain Jäähalli Oy

Kaupungin omistusosuus Virtain Jäähalli Oy:stä on 62,8 %. Virtain Jäähalli Oy:n pysyvänä tavoitteena on turvata edellytyksiä aktiiviseen harrastustoimintaan. Tulostavoitteeksi vuodelle 2023 asetettiin 0-tulos. Vuodet 2020 ja 2021 olivat yhtiölle koronaepidemian johdosta hyvin haastavia, eikä toiminta ollut palautunut entiselleen vielä vuonna 2022. Korona-ajan sulut vaikuttivat myös siihen, että osa harrastajista lopetti. Harrastajien määrän vähenemiseen vaikuttaa myös ikäluokkien pienenemine, eikä jääajan myyntitavoite ole täyttynyt viime vuosina.

Yhtiön taloudellinen tilanne on edelleen heikentynyt. Vuonna 2023 yhtiön liikevaihto laski 9,47 % edellisvuoteen verrattuna. Käyttökate on merkittävästi miinuksella eli toiminnan tuotot eivät riitä edes toiminnan ylläpidon kuluja kattamiseen. Palveluja ei ole hinnoiteltu liiketoiminnallisesti eli tulonmuodostus ei vastaa tiedossa olevia kuluja. Yhtiön tulot muodostuvat kiekkoosuralle myytävästä jääajasta ja Virtain kaupungin kompensatiosta toiminnan ylläpitämiseksi. Toiminnan jatko on erittäin epävarmaa, ellei taloudellisia asioita saada kuntoon. Yhtiö ei pysty jatkamaan toimintaansa ilman merkittäviä muutoksia toimintaan.

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 0	-66 947,17
Myyty jääaika	≥ 900 h	782 h

### 1.9 Virtain Energia Oy

Yhtiöittämisvelvoitteen perusteella perustettiin lämpöliikelaitostoimintaa hoitava Virtain Energia Oy, jonka toiminta käynnistyi 1.1.2016 alkaen. Virtain Energia Oy on vuokrannut Virtain kaupungilta kaukolämpölaitoksen kiinteistön laitteistoi-neen.

Lämpöenergian myynti pysyi hyvin lähellä edellisvuotta. Lämmönmyynti oli 33.676 MWh ja se oli 2 % edellisvuotta suurempi. Lämpöenergian hintaa korotettiin 1.1.2023 alkaen 6 %, johtuen polttoaineiden ja erityisesti sähkön hinnan korotuksista. Perus- ja liittymismaksujen hintoihin tuli 1.1.2023 poikkeuksellisen suuret 8,2 % korotukset, jotka määräytyivät rakennuskustannusindeksin mukaisesti. Liikevaihto oli 2 655 033,32 euroa. Liikevaihto kasvoi merkittävästi vuoden takaisesta 2 436 074,08 €, eli 9 %. Kasvu selittyy vuoden alussa tehdyillä hinnan korotuksilla. Tulos oli ennen veroja ja muita satunnaisia erä 209 583,04 euroa. Tulos parani 4 242,16 euroa vuodentakaisesta eli 2 %. Tuloksen maltilliseen nousuun haastavassa yleisessä taloustilanteessa vaikutti lähinnä hintojen korotukset ja varaston arvon pienentyminen.

Polttoainetaloudellisuus ja laitteiston kestävyys olivat hyvällä tasolla. Lämmöntuotannossa ei ollut haittaavia häiriöitä. Polttoturvetta käytettiin verovapaa käyttömäärä 10 000 MWh.

Koska Virtain Energia Oy ei omista laitteistoja eikä kiinteistöjä, vastaa Virtain kaupunki niihin liittyvistä investoinneista. Yhtiö tekee esitykset tarvittavista investoinneista ja vastaa niiden käytännön toteutuksesta. Vuoden suurin investointi oli K2 kattilan säteilylähteiden uusiminen.

Kaukolämpöverkossa korjattiin vuodot Sampolassa, Rinnetiellä ja Virtaintiellä. Rinnetien ja Virtaintien suunnitellut korjaukset vaikuttivat laajasti useamman tunnin ajan osaan asiakkaita. Normaali kattiloiden vuosihuollot suoritettiin oman henkilöstön ja osin laitetoimittajien toimesta kesän ja alkusyksyn aikana.

Liikelaitos Marttisen lämmöntoimitussopimus päättyi vuoden loppuun. Lämpöä tuotettiin vuonna 2023 yhteensä 1 457 MWh. Virtain Energia voitti myös Marttisen uudelleen kilpailuttaman lämmöntuottamissopimuksen, joka on voimassa seuraavat kaksi vuotta, joiden lisäksi sopimus sisältää yhden optiovuoden. Lämpö tuotetaan Marttisessa käyttäen heidän omaa kaukolämpökeskustaan. Marttisen lämpökeskuksella tehtiin normaalit vuosihuollot kesän aikana. Lämmön tuottamisessa ei ollut isompia keskeytyksiä ja laitteistojen käytettävyys on hyvällä tasolla.

Seuraavassa on esitetty yhtiölle talousarviossa 2023 asetettujen tavoitteiden toteutuminen.

Mittari	Tavoite 2023	Toteuma
Tilikauden tulos	≥ 40.000	189.077,39
Lämmön toimitusvarmuus	Ei merkittäviä häiriöitä lämmöntoimituksessa	Toteutunut
Uusien liittymien määrä	≥ 3	2

### 1.10 LumoavaVirrat Oy

LumoavaVirrat Oy perustettiin vuonna 2023 vastaanottavaksi yhtiöksi Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumisessa, eikä sillä ole ollut vielä toimintaa vuonna 2023. Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity kaupparekisteriin 29.2.2024. Jakautumisessa LumoavaVirrat Oy:lle siirtyy Virtain Yrityspalvelu Oy:n matkailua tukeva vuokraus- ja neuvonta- ja muut palvelut. Yhtiö voi myös järjestää Virtain kaupungin elinvoimaa tukevia tapahtumia.

### 1.11 Osakkuusyhteisöt

Kaupungin osakkuusyhtiöt ovat Kiinteistö Oy Virtain Virastotalo (omistus 24,9 %), Koillis-Satakunnan Sähkö Oy (omistus 41,6 %), Kiinteistö Oy Illansuu (omistus 39 %) ja Kiinteistö Oy Kanttorinrinne (omistus 39 %).

## 2 LIIKELAITOS MARTTISEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Liikelaitos Marttinen on Marttisen saaren kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä toimiva nuoriso- ja matkailukeskus, jonka toiminta on pääosin suunnattu nuorille. Liikelaitoksen ensisijaisena tehtävänä on toimia nuorisolain mukaisena valtionapukelpoisena nuorisokeskuksena ja toteuttaa nuorisokeskuksille lainsäädännössä (nuorisolaki 1285/2016 sekä asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta 211/2017) määritellyjä tavoitteita ja tehtäviä. Keskuksen pääasiallisena nuorisotyön ympärivuotisena tehtävänä on tarjota nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- tai leiritoimintaa. Keskuksen nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestävästä kehitystä.

Nuorisotoiminnan menoihin saadaan valtionavustusta Veikkausvoittovaroista opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Nuorisotoiminta on yleishyödyllistä ja mahdollinen ylijäämä käytetään nuorisotyön kehittämiseen sekä nuorisotyön käytössä olevien infrastruktuurien ylläpitoon ja kehittämiseen.

Nuorisokeskustoiminnan lisäksi Marttinen on hoitanut 6.3.2017 alkaen myös kunnallisen nuorisotyön tehtävät Virtain kaupungin siihen myöntämällä määrärahalta.

Nuorisotoiminnan ohella Marttinen on monipuolinen kokous- ja juhlatalo. Tämä toiminta on markkinahinnoilla tapahtuvaa toimintaa, joka tukee keskuksen nuorisotyötä. Nuoriso- ja elinkeinotoiminta on eriytetty keskuksen kirjanpidossa.

Erillinen tulosalue on myös Perinnekylä, perinnepohjainen kulttuurimatkailualue, jossa on kolme museota sekä lähes 30 muuta museaalisesti ja paikallishistoriallisesti arvokasta rakennusta. Osa rakennuksista on vuokrattu matkailua palvelevan yritystoiminnan käyttöön. Kaupunki avustaa Perinnekylään toimintaa.

### Toimielimen vaikuttavuustavoitteet ja niiden toteuma

Asiakaskäyttäytymisen muuttumisen, taloudellisen epävarmuuden lisääntymisen sekä toimintaan oleellisesti vaikuttavien kustannusten kuten palkkojen ja energian, etenkin sähkön, rajujen hinnannousujen vuoksi toimintavuosi oli erittäin hankala. Työmarkkinajärjestöjen tekemä palkkaratkaisu nosti julkisen puolen palkkoja 6,18 %. Vuosittain palkkojen nousu on ollut 1-2 %:n luokkaa. Pandemiaa ja sodan syttymistä Eurooppaan ei kukaan osannut ennustaa ja sen seurauksena syntynyttä korkeaan inflaatiota ja taantumaa. Vuoden myynti tehdään suurimmaksi osaksi edellisen vuoden aikana, joten hintoihin ei kuluvaan vuonna ole enää suuresti mahdollisuutta vaikuttaa. Liikevaihdollisesti Marttinen saavutti ja jopa ylitti tavoitteensa, mitä selittää osaava henkilöstö ja panostus toiminnan kehittämiseen. Myös kansainvälinen toiminta ylitti odotukset. Toiminnan haasteena on vallitsevan työmarkkinatilanteen ja meneillään olevan talouden taantumien jatkuminen ja niiden vaikutukset kustannuksiin ja asiakkaiden käyttäytymiseen sekä toimintaympäristössä tapahtuvat ja nopealla ajalla realisoituvat muutokset, joihin varautuminen toiminnan suunnittelulla ja resurssien allokoinnilla on entistä haasteellisempaa. Hyvä ja osaava henkilökunta, joustavuus, järjestelmällinen kehittäminen sekä vallitsevaan tilanteeseen mukautuva toiminnan ketteryys mahdollistava hallinto on Marttiselle elinehto.

Vuoden aikana jatkoimme työtä henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi ja panostimme valtakunnallisen ja alueelliseen tunnettuuteen ja toiminnan vaikuttavuuteen. Nämä yhdessä henkilökunnan joustavuuden lisäksi ovat tärkeitä tekijöitä talouden tasapainottamiseksi haasteellisessa liiketoimintaympäristössä.

Marttisen toiminnan ja kehittämisen kannalta verkostot ovat elintärkeitä. Marttinen on tehnyt koko toiminta-aikansa määrätietoista nuorisotyön, ympäristö- ja seikkailukasvatuksen, kestävän ja kansainvälisen kehityksen verkostointityötä, joka näkyy yhteiskumppaneiden helpossa löydettävyydessä samoin kuin Marttinen on kysytty yhteistyökumppani niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Verkostotyötä teemme päivittäisissä asiakaskontakteissa, erilaisissa työryhmissä, tapahtumissa ja harrastuksissa. Verkostot ovat orgaanisia ja kehittyviä ja aktivoituvat kulloinkin tilanteiden ja tarpeiden mukaan. Myös Marttisen tärkein ja ainoa rahoituskumppani Opetus- ja kulttuuriministeriö on tämän huomionut, mikä näkyy Marttisen saamassa toiminnan ja hankkeiden rahoituksessa.

Marttisen nuorisotyöllinen profiili vahvistui, tunnettuus, kiinnostavuus ja asiakkuudet kasvoivat monin tavoin vuoden aikana. Toimintaa tuettiin digitaalisten välineiden avulla.

Vuonna 2023 investointiluonteisia hankkeita olivat

- Vihta-kodan ja esteettömän luontopolun rakentaminen
- Päärakennuksen aula-, kahvio ja ravintolasalin parantaminen, joka valmistui 1/2024

Vuoden 2023 liikevaihtotavoite ylitettiin ja kasvoi n. 12,5 % ed. vuoteen verrattuna. Saavutettu liikevaihto on paras Marttisen historiassa. Huolimatta hyvästä myynnistä ja liikevaihtotavoitteen ylittämisestä tilikauden tulos oli tappiollinen. Vuoden 2024 ensisijainen tavoite on talouden tasapainottaminen.

	Tavoite	Tavoitetaso	Toteutuma
Toiminta	Käyttöpäivät	30 000 käyttöpäivää	26 941 (89,8 %)
Talous	Ylijäämäinen tulos	10 000 €	-275 084 €

Tarkempi taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty liikelaitoksen erillistilinpäätöksen yhteydessä.

**3 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN (KAUPUNKI JA VESIHUOLTO)**

Määrärahojen ja tuloarvioiden toteuma, yhteenveto (sisäiset + ulkoiset)

KAUPUNGINVAL- TUUSTO	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot						
Toimintamenot	-115 233	0	-115 233	-95 952,64	19 280,36	83,3
Toimintakate	-115 233	0	-115 233	-95 952,64	19 280,36	83,3
TARKASTUSLAUTA- KUNTA	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot						
Toimintamenot	-28 483	0	-28 483	-25 718,21	2 764,79	90,3
Toimintakate	-28 483	0	-28 483	-25 718,21	2 764,79	90,3
KESKUSVAALILAU- TAKUNTA	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	10 300	0	10 300	12 852,00	2 552,00	124,8
Toimintamenot	-26 370	0	-26 370	-22 864,82	3 505,18	86,7
Toimintakate	-16 070	0	-16 070	-10 012,82	6 057,18	62,3
HALLINTO- JA ELIN- VOIMAOSASTO	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	1 830 411	0	1 830 411	1 983 670,38	153 259,38	108,4
Toimintamenot	-4 736 483	-25 000	-4 761 483	-4 476 423,47	285 059,53	94,0
Toimintakate	-2 906 072	-25 000	-2 931 072	-2 492 753,09	438 318,91	85,0
SIVISTYSLAUTA- KUNTA	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	333 403	0	333 403	726 193,18	392 790,18	217,8
Toimintamenot	-12 640 074	-153 000	-12 793 074	-13 147 582,76	-354 508,76	102,8
Toimintakate	-12 306 671	-153 000	-12 459 671	-12 421 389,58	38 281,42	99,7
Hallinto	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	0	0	0	79 023,50	79 023,50	
Toimintamenot	-152 533	0	-152 533	-234 614,56	-82 081,56	153,8
Toimintakate	-152 533	0	-152 533	-155 591,06	-3 058,06	102,0
Koulutoimen hallinto	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	110 000	0	110 000	259 783,71	149 783,71	
Toimintamenot	-322 440	0	-322 440	-363 860,75	-41 420,75	112,8
Toimintakate	-212 440	0	-212 440	-104 077,04	108 362,96	49,0
Perusopetus	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	75 500	0	75 500	191 868,14	116 368,14	254,1
Toimintamenot	-7 316 871	-73 000	-7 389 871	-7 263 154,11	126 716,89	98,3
Toimintakate	-7 241 371	-73 000	-7 314 371	-7 071 285,97	243 085,03	96,7



Lukiokoulutus	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	0	0	0	14 493,99	14 493,99	
Toimintamenot	-1 145 300	0	-1 145 300	-1 082 934,00	62 366,00	94,6
Toimintakate	-1 145 300	0	-1 145 300	-1 068 440,01	76 859,99	93,3
Aikuiskoulutus/ Kansalaisopisto	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	72 000	0	72 000	70 049,10	-1 950,90	97,3
Toimintamenot	-365 516	0	-365 516	-370 092,91	-4 576,91	101,3
Toimintakate	-293 516	0	-293 516	-300 043,81	-6 527,81	102,2
Kirjastotoimi	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	9 700	0	9 700	19 464,42	9 764,42	200,7
Toimintamenot	-510 818	0	-510 818	-528 857,02	-18 039,02	103,5
Toimintakate	-501 118	0	-501 118	-509 392,60	-8 274,60	101,7
Lasten päivähoito	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	66 203	0	66 203	91 510,32	25 307,32	138,2
Toimintamenot	-2 826 596	-80 000	-2 906 596	-3 304 069,41	-397 473,41	113,7
Toimintakate	-2 760 393	-80 000	-2 840 393	-3 212 559,09	-372 166,09	113,1
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	6 530	0	6 530	14 430,58	7 900,58	221,0
Toimintamenot	-702 658	-43 000	-745 658	-735 477,79	10 180,21	98,6
Toimintakate	-696 128	-43 000	-739 128	-721 047,21	18 080,79	97,6
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	0	0	0	1 061,26	1 061,26	
Toimintamenot	-448 545	-43 000	-491 545	-481 473,94	10 071,06	98,0
Toimintakate	-448 545	-43 000	-491 545	-480 412,68	11 132,32	97,7
Liikunta ja kulttuuri	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	6 530	0	6 530	13 369,32	6 839,32	204,7
Toimintamenot	-254 113	0	-254 113	-254 003,85	109,15	100,0
Toimintakate	-247 583	0	-247 583	-240 634,53	6 948,47	97,2
MERIKANTO-OPISTO	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	446 550	0	446 550	508 813,66	62 263,66	113,9
Toimintamenot	-1 588 940	0	-1 588 940	-1 559 578,50	29 361,50	98,2
Toimintakate	-1 142 390	0	-1 142 390	-1 050 764,84	91 625,16	92,0
TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	8 720 384	0	8 720 384	9 003 105,44	282 721,44	103,2
Toimintamenot	-8 930 003	0	-8 930 003	-8 203 150,57	726 852,43	91,9
Toimintakate	-209 619	0	-209 619	799 954,87	1 009 573,87	-381,6

Hallinto	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	1 880 391	0	1 880 391	2 176 002	295 611,09	115,7
Toimintamenot	-2 404 253	0	-2 404 253	-2 431 710	-27 457,27	101,1
Toimintakate	-523 862	0	-523 862	-255 708,18	268 153,82	48,8
Ylläpito ja rakentaminen	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	6 119 662	0	6 119 662	6 066 797	-52 865,27	99,1
Toimintamenot	-5 869 783	0	-5 869 783	-5 146 136	723 647,12	87,7
Toimintakate	249 879	0	249 879	920 660,85	670 781,85	368,4
Vesihuoltolaitos	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	720 331	0	720 331	760 307	39 975,62	105,5
Toimintamenot	-655 967	0	-655 967	-625 304	30 662,58	95,3
Toimintakate	64 364	0	64 364	135 002,20	70 638,20	209,7
VIRTAIN KAUPUNKI YHTEENSÄ	TA2023	MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA €	TOT %
Toimintatuotot	11 347 578	0	11 347 578	12 249 065,24	901 487,24	107,9
Toimintamenot	-28 768 244	-221 000	-28 989 244	-28 266 748,76	722 495,24	97,5
Toimintakate	-17 420 666	-221 000	-17 641 666	-16 017 683,52	1 623 982,48	90,8

### 3.1 KAUPUNGINVALTUUSTO

Kaupunginvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tehtävät on määritelty kuntalain (410/2015) 14 §:ssä. Virtain kaupunginvaltuuston 27 paikkaa toimikaudella 2021–2025 jakautuvat seuraavasti:

Suomen Keskusta r.p. 8  
Virtain Valtin yhteislista 6  
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. 5  
Perussuomalaiset r.p. 4  
Vasemmistoliitto r.p. 2  
Kansallinen Kokoomus r.p. 1  
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p. 1  
Valtuutetuista naisia on 10 ja miehiä 17.  
Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto:  
Jarmo Vehmas, puheenjohtaja  
Keijo Kaleva, 1. varapuheenjohtaja  
Satu Solja, 2. varapuheenjohtaja  
Katja Kotalampi 3. varapuheenjohtaja

Kaupunginvaltuusto kokousti vuoden 2023 aikana kahdeksan kertaa. Lisäksi vuoden aikana pidettiin valtuustoseminareja ja tilaisuuksia aiheina mm. tuulivoima, TE-uudistus ja talousarvio.

Helmikuussa 2023 kaupunginvaltuusto päätti Liedenpohjan koulun lakkauttamisesta syyslukukauden 2023 alusta lukien. Maaliskuussa 2023 kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 tilinpäätöksen negatiiviset talousarviopoikkeamat sekä päätti perustaa yhdyskuntatekniikan päällikön ja palveluohjaajan virat. Huhtikuussa kaupunginvaltuusto päätti, että Liedenpohjan koulun lakkauttamiseen liittyen ei järjestetä kansanäänestystä ja myönsi lisämäärärahan Pukkivuoren rinnehisin korjaukseen sekä hyväksyi Virtain kaupungin kotouttamisohjelman vuosille 2023-2025. Vuoden 2022 tilinpäätös ja talousarvioraami vuodelle 2024 hyväksyttiin valtuuston kesäkuun kokouksessa. Samassa kokouksessa hyväksyttiin myös muutoksia hallintosäätöön ja päätettiin äänestysaluejaon muutoksesta. Elokuussa käsiteltiin lisämäärärahoja sekä hyväksyttiin ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Kaupunginvaltuusto päätti lokakuun kokouksessa hyväksyä Tampereen seudun työllisyysalueen yhteistyösopimuksen sekä maakaupan ja siihen liittyvän lisämäärärahan. Vuoden 2024 talousarvio hyväksyttiin marraskuussa, samassa kokouksessa päätettiin myös vuoden 2024 veroprosenteista sekä sivistystoimen ja hyvinvointitoimen tehtävistä ja virkajärjestelyistä vuoden 2024 alusta alkaen. Joulukuussa hyväksyttiin päivitetty hallintosäätö, johon tehtiin muutoksia mm. liittyen sivistyslautakunnan muuttamiseen kasvatusta ja opetuslautakunnaksi sekä kirjastotoimen siirtymiseen hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Kokouksessa päätettiin myös muuttaa talousjohtajan virka talous- ja hallintojohtajaksi ja lakkauttaa hallintojohtajan virka, myös tähän liittyen tuli muutoksia hallintosäätöön. Vuoden viimeisessä kokouksessa hyväksyttiin lisäksi lisämäärärahoja ja hyväksyttiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportti ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Vuoden aikana myös käsiteltiin lukuisia valtuustoaloitteita.

Vuonna 2023 tehtiin 8 valtuustoaloitetta, joiden käsittely on edennyt seuraavasti:

- Valtuustoaloite ryhmäperhepäiväkodin/päivähoitoyksikön perustamisesta Liedenpohjan koulun yhteyteen. Asian käsittely kesken
- Valtuustoaloite sisäilman tutkimisesta Killinkosken koulurakennuksessa. Asia on aloitteena loppuun käsitelty
- Valtuustoaloite ympäristöluvasta edellytykseksi kaikkiin Virroilla mahdollisesti toteutettaviin tuulivoimahankkeisiin. Asia on aloitteena loppuun käsitelty.
- Valtuustoaloite kolmen kilometrin suojaetäisyydestä kaikkiin Virroilla mahdollisesti toteutuviin tuulivoimahankkeisiin. Asia on aloitteena loppuun käsitelty.
- Valtuustoaloite Virtain kylien ja maaseutualueiden kehittämistyön käynnistämisestä. Aloitteen käsittely kesken
- Valtuustoaloite sähkön siirtolinjojen alle jäävistä maa-alueista maksettavista korvauksista. Asia on aloitteena loppuun käsitelty.
- Valtuustoaloite metsäryhmän perustamisesta Koivurinteen päiväkotiin. Asia on aloitteena loppuun käsitelty
- Valtuustoaloite äänentoiston parantamisesta valtuustosalissa. Asia on aloitteena loppuun käsitelty

Aiemmilta vuosilta on valmistelematta ja käsittelemättä yhdeksän aloitetta vuodelta 2021 ja viisi vuodelta 2022. Vuoden 2023 aikana käsiteltiin loppuun 9 valtuustoaloitetta

Kaupunginvaltuuston menot ovat kokonaisuutena hieman kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna, mutta alle talousarvion tason. Kokouspalkkiot pysyivät edellisvuoden tasolla.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot				0		0,00	
Toimintamenot	-89 245,96	-115 233	0	-115 233	-95 952,64	19 280,36	83,3
<b>Toimintakate</b>	<b>-89 245,96</b>	<b>-115 233</b>	<b>0</b>	<b>-115 233</b>	<b>-95 952,64</b>	<b>19 280,36</b>	<b>83,3</b>

### 3.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan kuntalain mukaisena tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arvioinnissa huomiota kiinnitetään toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen. Tarkastuslautakunta huolehtii myös kaupungin ja sen tytäryhteisön tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä valvoo sidonnaisuusilmoituksia ja raportoi niistä kaupunginvaltuustolle.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2023 10 kertaa. Kuultavina ovat olleet talousjohtaja, rakennustarkastaja, kaupunginjohtaja, henkilöstöpäällikkö, rakennusmestari, sivistystoimen johtaja, yhtenäiskoulun ja lukion apulaisrehtori, elinvoimapäällikkö ja tekninen johtaja sekä Liikelaitos Marttisesta toimitusjohtaja, nuorisopalvelupäällikkö, markkinointi- ja viestintäpäällikkö, nuorisotyön koordinaattori, myyntipäällikkö ja taluspäällikkö. Tarkastuslautakunta on myös kuullut tilintarkastusyhtiö Oy SK-Reviisorit AB:n tilintarkastajaa Ilari Karhua tarkastustyön etenemisestä sekä siinä esiintyneistä havainnoista. Keväällä 2023 kilpailutettiin Virtain kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut sekä kaupungin tytäryhteisöjen tilintarkastuspalvelut tilikausille 2023–2024 (optio vuodelle 2025). Kaupunginvaltuusto valitsi tilintarkastusyhteisöksi Oy SK-Reviisorit Ab:n.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt päivitettyä sidonnaisuusilmoitukset kokouksessaan 10.10.2023. Sidonnaisuusilmoitukset on annettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle 23.10.2023.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot				0		0,00	
Toimintamenot	-24 298,14	-28 483		-28 483	-25 718,21	2 764,79	90,3
<b>Toimintakate</b>	<b>-24 298,14</b>	<b>-28 483</b>	<b>0</b>	<b>-28 483</b>	<b>-25 718,21</b>	<b>2 764,79</b>	<b>90,3</b>

### 3.3 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen toimielin, joka toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta vastaa valtiollisten vaalien, kuntavaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä. Käytännön toimintaa hoidetaan kaupunginkansliassa. Valtio korvaa valtiollisissa vaaleissa osan kuntien vaalikustannuksista.

Vuonna 2023 järjestettiin eduskuntavaalit, joiden varsinainen vaalipäivä oli 2.4.2023. Ennakoäänestys kotimaassa pidettiin 22. - 28.3.2023 ja ulkomailla 22. - 25.3.2023. Eduskunnan toimikausi alkoi 11.4.2023. Oikeusministeriö maksoi vuoden 2023 eduskuntavaaleista aiheutuneista kuluista korvausta kunnille. Korvausta maksettiin 2,40 euroa jokaiselta vuoden 2023 eduskuntavaalien lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin otetulta kunnan asukkaalta, kuitenkin vähintään 2500 euroa. Keskusvaalilautakunnan talous toteutui alle talousarvion tason.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	14 901,30	10 300	0	10 300	12 852,00	2 552,00	124,8
Toimintamenot	-19 085,54	-26 370	0	-26 370	-22 864,82	3 505,18	86,7
<b>Toimintakate</b>	<b>-4 184,24</b>	<b>-16 070</b>	<b>0</b>	<b>-16 070</b>	<b>-10 012,82</b>	<b>6 057,18</b>	<b>62,3</b>

### 3.4 HALLINTO- JA ELINVOIMAOSASTO

Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja koordinoi kaupungin päätöksentekoa, organisaation ja palveluiden suunnittelua ja kehittämistä sekä taloutta siten, että kaupunki kehittyy kaupungin toiminta-ajatuksen ja valtuuston määrittelemien tavoitteiden mukaisesti. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii hallinto- ja elinvoimaosasto, joka jakautuu kahteen tulosityksikköön elinvoimapalveluihin sekä hallintoon ja talouteen.

**Elinvoimapalveluihin** kuuluvat kaupungin kehittäminen, viestintä ja markkinointi, elinkeino- ja työllisyyspalvelut, maankäyttö ja kaavoitus sekä rakennus- ja ympäristövalvonta.

Lakisääteiset maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut tuottaa Keuruun kaupunki isäntäkuntamallilla.

Työllistämisen tehtävänä on tukea työmarkkinoille sijoittumista ja huolehtia pitkään työttöminä olleiden henkilöiden aktiivisuunnitelmien laatimisesta tai työllistää heidät. Työllistämiseen kuuluu palkkatukityöllistäminen, etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja, jotka muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Kuntouttava työtoiminta sekä sitä tukeva työpajatoiminta siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

**Hallinnon ja talouden tulosityksikkö** vastaa talous- ja tietohallinnon palveluista, asianhallinnan toimivuudesta sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä.

Kaupunginkanslia vastaa kaupungin asianhallinnan toimivuudesta sekä hallinnon valmistelusta, joista keskeisimpinä tehtävinä ovat kaupungin kirjaamoon ja asiakaspalvelupisteen ylläpitäminen, kaupunginhallituksen ja -valtuuston valmistelu- ja toimeenpanotehtävät, kaupungin tietosuojan kehittäminen sekä vaalien järjestäminen keskusvaalilautakunnan ohjauksessa.

Tietohallinto johtaa, koordinoi ja kehittää koko kaupungin tietohallintoa sekä järjestää itse tai ostopalveluna kaikille asiakkailleen määritellyjä ICT-palveluja.

Taloushallinto vastaa kaupungin taloushallinnon tehtäväalueesta sisältäen palkanlaskennan, maksuliikenteen ja kirjanpidon. Taloushallinto vastaa mm. talousarvion ja tilinpäätöksen valmistelusta sekä kustannuslaskennan ja raportoinnin kehittamisestä.

Alla on kuvattu Hallinto- ja elinvoimaosaston organisaatio 31.12.2023 tilanteessa.

#### Hallinto- ja elinvoimaosasto / organisaatiokaavio



#### Henkilöstö

	31.12.2023	31.12.2022	MUUTOS
Elinvoimapalvelut	11,4	14,4	-3
Hallinto ja talous	18,8	18,1	0,7
<b>Yhteensä</b>	<b>30,2</b>	<b>32,5</b>	<b>-3,7</b>

Elinvoimapalveluiden alaisuudessa on tilinpäätöshetkellä lisäksi kolme työllistettyä (edellisvuonna yhdeksän). Työllistetyt eivät sisälly yo. lukuihin.

Strategian lähtökohtana on *visio*: ”Onnistu Virroilla – Tiekartta tulevaisuuteen”. Konsernistrategian keskeiset tavoitteet yhteisen tulevaisuuden tekijöinä ovat:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sitovat operatiiviset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2023 ovat:

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Toteuma 2023
Onnistuva Virrat	Panostamme elinvoimapaketin mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja markkinointiin	Markkinointiyhteistyö yrittäjien kanssa; kampanja toteutunut	Osittain toteutunut ja toteutus jatkuu vuonna 2024 suunnitelman mukaisesti
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Autamme yrityksiämme menestymään ja luomme houkuttelevat puitteet uusille yrityksille	Elinkeino-ohjelman hyväksyminen  Perustettujen yritysten määrä suurempi kuin lopettaneiden	Hyväksytty  Perustetut yritykset 27, lopettaneet 20
	Huolehdimme kuntalaisten kuulemisesta ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä tiedotuksesta	Tilaisuudet vähintään 5 kpl	Toteutunut  Vaikuttamismahdollisuuksia lisätty mm. osallistavan budjetoinnin kautta.  Pop-up toimistopäivät 3 krt/kesällä 2023  Järjestetty Tredun kanssa yhteinen työelämä tapahtuma  Useat tuulivoimatilaisuudet
Vastuullinen Virrat	Otamme Virroilla nykyistä enemmän vastuuta työllisyyspalvelujen tuottamisesta	Rajapinnat ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa selkeät vuoden 2023 loppuun mennessä	Yhteistyö käynnistynyt, kuukausittaiset tapaamiset Pirhan kanssa
	Pysymme mukana digitalisaation kehityksessä	Automatiikan lisääminen ostolaskujen käsittelyyn osana TalousDigi -hanketta	Hanke on käynnissä, päättyy 2024



	Näemme tärkeänä henkilöstön osaamisen kehittämisen ja hyvinvoinnista huolehtimisen	Sähköisen koulutusportaalin käyttöönotto ja jalkautus.  Yhteistyön kehittäminen uuden työterveyshuollon toimijan kanssa.	Toteutunut, portaali käytössä ja jalkautettu.  Toteutunut, yhteistyötä lisätty, mm. säännölliset palaverit ja tiedonvaihdon tiivistäminen toteutuneet
Uudistuva Virrat	Hyödynnämme Marttisen saaren mahdollisuuksia uudella tavalla	Marttisensaaren kehittämissuunnitelman jatkotoimet  Perinnekyllän hallinnon ja rakennusten siirron toteutus Marttiselta	Ei toteutunut.  Hyvinvointilautakunta laatii suunnitelman perinnekyllän toiminnasta jatkokäsittelyä varten. Käsittelyssä hyvinvointilautakunnassa 12.3.2024
	Pysymme kaavoituksessa kehityksen mukana	Kaavoitusohjelman toteuttaminen.	Vireillä on kahdeksan kaavoitushanketta, kaksi kaavoitusaloitetta on tulossa käsittelyyn, lisäksi vireillä on yksi poikkeamislupahakemus ja yksi suunnittelutarveratkaisu liittyen aurinkoenergiavoimalaan. Kahdeksasta kaavoitushankkeesta kolme tuulivoimaosayleiskaavaa on etenevässä luonnosvaiheeseen Kaavoitusohjelmasta Puttonen, Nallelan peltoalue ja Kitusenkulma ovat toteutuneet

### Tavoitteiden toteutuminen 2023

Hallinto- ja elinvoimaosasto talous muodostaa yhden tulosalueen, joka sisältää sekä elinvoimapalvelut että hallinnon ja talouden. Kokonaisuutena toimielimen taloudelliset tavoitteet toteutuivat talousarviota myönteisemmin. Talousarviomuutos sisälsi lisämäärärahan henkilöstön Smartum-etuun. Muu toiminta toteutui kuitenkin talousarviota myönteisemmin ja riitti kattamaan lisämäärärahan vaikutuksen. Tuottojen ylittymiseen vaikuttivat mm. Virtain Energialta veloittettavan myyntisidonnaisen vuokran lisälaskutus, myös ympäristövalvonnan tuottojen ylitys aikaisemmalta tilikaudelta laskutetuista maksuista johtuen sekä aikaisemmin perusturvalautakunnalle kuuluneiden erien esittäminen hallinto- ja elinvoimaosaston toiminnassa, johon oli tuloutunut vielä mm. avustustuloja. Menot alittuivat erityisesti asiantuntija- ja ict-palveluissa, koska menoja siirtyi ennakoitua enemmän hyvinvointialueelle jo vuoden alusta alkaen, toisaalta myös toimintatuotot alittuivat niiden osalta. Ylitystä oli lähinnä opetuspalveluissa, joissa näkyy perusturvalautakunnalle aikaisemmin kuuluneet sairaanhoitajakoulutuksen menot. Talousarvio alittui sekä toimintakatteen, että menojen osalta joka tuloyksikössä (hallitus, talous- ja hallinto sekä ympäristövalvonta). Sisäisessä palvelukeskuksessa hyvinvointialueen aloittamiseen liittyvä työmäärän väheneminen näkyi mm. säästövapaiden pitämisenä ja sitä kautta lomapalkkavelan alenemisena. Työmäärä on vähentynyt erityisesti palkkahallinnossa ja osto- ja myyntireskontran tehtävissä. Tietohallinnossa näkyy edelläkin mainittu ict-kulujen aleneminen. Hallituksen tuloyksikössä erityisesti muut yhteistoimintaosuudet ja avustukset toteutuivat talousarviota alhaisempina.

## Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	2 344 339,35	1 830 411	0	1 830 411	1 983 670,38	153 259,38	108,4
Toimintamenot	-4 742 998,54	-4 736 483	-25 000	-4 761 483	-4 476 423,47	285 059,53	94,0
<b>Toimintakate</b>	<b>-2 398 659,19</b>	<b>-2 906 072</b>	<b>-25 000</b>	<b>-2 931 072</b>	<b>-2 492 753,09</b>	<b>438 318,91</b>	<b>85,0</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	-415,98	0	0	0	3,29	3,29	
Poistot	-3 357 745,66	-730 653	0	-730 653	-643 953,33	86 699,67	88,1
Yli/alijäämä	-5 756 820,83	-3 636 725	-25 000	-3 661 725	-3 136 703,13	525 021,87	85,7

## Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tunnusluvut

	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023
Kaupunginvaltuuston kokousasioiden määrä	89	82	118	80	92
Äänestysten määrä kaupunginvaltuustossa	2	0	1	1	2
Pöydälle jätettyjen (valmisteluun palautettujen) asioiden määrä kaupunginvaltuustossa	1	0	0	0	0
Kaupunginhallituksen kokousasioiden määrä	409	365	428	357	376
Äänestysten määrä kaupunginhallituksessa	3	0	0	1	1
Pöydälle jätettyjen (valmisteluun palautettujen) asioiden määrä kaupunginhallituksessa	9	4	7	1	6
Oikaisuvaatimusten määrä	1	0	2	1	0
Tukityöllistettyjen määrä**	32	36	24	23	15
Perustetut uudet yritykset	15	25	35	23	27
Lopettaneet yritykset	34	31	32	22	20
Työmarkkinatuen piirissä	100	113	123	108	81
Rakennuslupapäätökset	79	96	135	210	188
Tuotetut palkkalaskelmat	17 930	15 637	7 758	8 144	6821
Kirjanpitoventtien määrä	503 156	480 692	491 112	491 523	250 998

\*sisältää myös osaston omalla rahalla palkatut henkilöt, joihin on saatu palkkatukea

## 3.4.1 Elinvoimapalveluiden yksikkö

Elinvoimapalveluiden alaiseen toimintaan kuuluvat kaupungin elinkeinopolitiikka, työllistäminen, maaseututoimi, hankkeet, hallituksen myöntämät avustukset, kaavoitus ja kehittäminen sekä ympäristövalvonta. Lakisääteiset maaseutuelinkeinovi-  
ranomaispalvelut tuottaa Keuruun kaupunki isäntäkuntamallilla. Keuruun kaupunki on irtisanonut sopimuksen päättymään 31.12.2023 ja neuvottelut uudesta järjestämiskumppanista ovat käynnissä.

Kaavoitus

Kaupunginvaltuustossa hyväksyttiin yksi asemakaavamuutos ja yksi yleiskaavamuutos vuonna 2023. Asemakaavamuutos koski Keiturinsalmen uuden asemakaava-alueen yhteissaunojen poistoa kaavan VL-alueilta Yleiskaavamuutos koski Keskustataajaman osayleiskaavan Puttosen järven ranta-alueen kaavassa olleita RA-tontteja ja niistä on määrä muodostaa yksi AOM-tontti. Osayleiskaava muutos oli yksityisen maanomistajan aloitteesta laadittu, koskien rakentamiskaavapaikkojen yhdistämistä kaava-alueella. Kaava ei ole lainvoimainen, hyväksymispäätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen.

Kaavoitushankkeita on käynnistetty 2023 2 kpl, jotka ovat yksityisten aloitteesta lähteneitä ranta-asemakaavahankkeita. Kaikkiaan kaavahankkeita on ollut vireillä 9 kpl, yksi asemakaavamuutos, kolme ranta-asemakaavamuutosta, kaksi

osayleiskaavamuutosta ja kolme tuulivoimaosayleiskaavaa. Muutama kaavoitusaloite odottaa käsittelyä ja niitä oletetaan tulevan lisää 2024 vuoden aikana.

Kaavoitushankkeiden lisäksi on käynnissä kehittämishankkeita koskien Marttisen saarta sekä laivarantaa ja liikuntapuisuutta. Marttisen saaren osalta on kehittämissuunnitelmaan liittyvät konsepti ja ideasuunnitelmat Studio Puisto Arkkitehdit OY:ltä saatu ja läpikäyty kaupunginhallituksessa 2022. Uusi ohjausryhmä kehittämishanketta varten on nimetty ja hanke jatkuu. Laivarannan kehittämissuunnitelman osalta on käyty alustavia neuvotteluita muiden maanomistajien kanssa ja hankkeen johdosta järjestetty avoin nettikysely 2023 alusta.

Rakennusjärjestyksen uudistaminen on myös vireillä, osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 2021. Uudistamista ei ole kiirehditty johtuen tulevista lainsäädännön muutoksista.

Kaupunki teki päätöksen määräalojen ostamisesta Siekkisjärven rannalta vuoden 2022 lopulla, kauppa toteutui 2023 vuoden puolella. Pinta-alat yhteensä n. 25,2ha ja kauppahinta 320 000 euroa. Kaupunki on myynyt 2023 yhden määräalan asemakaavatontista 936-409-28-269, pinta-ala 9298 m<sup>2</sup> ja kauppahinta 18 596 euroa. Kaupunki on ostanut loppuvuonna kaavoitettua ja kaavoittamatonta maata vuonna 2023 yhteensä 16,8 ha, joiden kauppahinnat ovat yhteensä 163 403 euroa. Vuonna 2023 on siten ostettu maata yhteensä 42 ha, joiden kauppahinnat olivat yhteensä 483 403 euroa.

### Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonnessa on lupapäätösten osalta ollut jälleen vilkas vuosi, vaikka lupien kokonaismäärä hieman alenikin. Lupapäätöksistä suurin osa (75 kpl, v. 2022; 97 kpl) oli rakennuslupia. Vuoden aikana ympäristötarkastaja irtisanoutui, minkä jälkeen lupapalvelulautakunnan esittelijänä toimi rakennustarkastaja. Loppuvuonna täytettiin ympäristösuunnittelijan virka ja uusi viranhaltija aloitti tehtävässään 4.12.2023. Ympäristösuunnittelija on toiminut lupapalvelulautakunnan esittelijänä 1.1.2024 alkaen.

### Elinkeinotoiminta

Alkuvuodesta valmistui elinvoimaohjelma vuosille 2023–2025, kärkihankkeiksi määriteltiin 1) Yrittäjät ja elinkeinoelämä kokevat Virtain yrittäjämönteisenä kaupunkina, 2) OnnistuVirroilla - brändin näkyvyys ja vaikuttavuus, 3) Kaupungin nettomuuton säilyttäminen vuosittain positiivisena. Elinvoimaohjelman tarkoituksena on täsmentää ja aktivoida osaltaan Virtain kaupunkistrategiaa. Ohjelmaa rakennettiin yhteistyössä yrittäjien ja kylien edustajien kanssa.

Vuoden aikana yrittäjille järjestettiin infotilaisuuksia / aamukahveja teemoilla: yrityskummien toiminta, omistajan vaihdokset, yritystontit, työhyvinvointi, Leader -rahoitus, matkailu, elinvoimapaketin edut ja markkinointi. Kaupunki osallistui myös Poko ry:n Muutosvoimaa Ylä-Pirkanmaalle hankkeeseen, joka järjesti osaltaan yrityksille ajankohtaisia koulutuksia ja verkostoitumistilaisuuksia. Yhteistyössä Pirkanmaan yrittäjien kanssa järjestettiin hankintainfo yrittäjille.

Yritysvierailujen teemoina ovat olleet yritystoimintaan tutustuminen, aloittavien ja merkkipäiviä viettävien yrittäjien muistamiset, koulutustarpeet ja oppilaitosyhteistyö. Kaupunki on tarjonnut neuvontaa yrityksen perustamiseen, starttirahan hakemiseen, yritystoiminnan kehittämiseen, toimitiloihin sekä rahoitusvaihtoehtoihin liittyen. Yrityksille suunnattuun viestintään on otettu avuksi uutiskirjetyökalu. Uusia yrittäjiä on muistettu lisäksi kirjeitse ja kaikille yrittäjille lähetetään Yrittäjän päivän tervehdys. Kaupunki osallistui Virtain Yrittäjät ry:n kanssa Pirkanmaan yrittäjyys- ja elinvoimakunta -kilpailuun.

Kaupunki on ollut esillä korkeakoulujen rekrytapahtumissa Tampereella (TUNI) ja Jyväskylässä (JAMK). Lisäksi kaupunki osallistui Asta-messuille, VisuFesteille, Kotimaan matkailumessuille sekä muutamaasi matkailun ryhmämyyntitapahtumiin. Yrittäjien elinvoimatiimin kanssa tiivistettiin yhteistyötä elinvoimapaketin markkinoimiseksi, Elinvoimainen Virrat -tehdään se yhdessä -kampanjan kohderyhmiä ovat opiskelijat, lapsiperheet ja osaava työvoima (25–35-vuotiaat), kampanjaa toteutetaan pääosin sähköisissä kanavissa.

Elinvoimatiimi järjesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tapahtumia vuoden aikana (Työelämä -tapahtuma, hiihtolomaviiikon aktiviteetit lapsille ja nuorille, Tarjanteen tervetulojuhla, vapaa-ajan asukkaiden infot, MuksuFestarit, syysloman aktiviteetit lapsille ja nuorille, Ready4Bisnes -yritysideakilpailu ja joulun avaus). Virtain kaupungin markkinointia on tehty sekä sosiaalisen median kanavissa että perinteisemmissä kanavissa: Aamulehti, Rakenna, Remontoi, Sisusta-, Pirkanmaan Yrittäjät-, ja OmaMökki -lehdissä. Lisäksi matkailu on ollut esillä seuraavissa julkaisuissa: Pica-viesti, Matkailulehti, Keurusselän seutu ja Ähtäri -lehti. VisitVirrat -esitteitä on ollut jaossa naapurikunnissa ja Lempäälän Ideaparkissa. Virrat on mukana Matkalla Suomen Sydämessä -verkostossa (Matkalla Metsän sydämessä -hanke). Keväällä otettiin käyttöön infonäytöt, jotka sijoitettiin Kitusen Kievarille ja Rantaterassi Baarbuuriin, josta näyttö siirtyi syksyllä S-marketin aulaan. Näytöillä informoidaan tulevista tapahtumista ja kaupungin ajankohtaisista asioista kuvien tai videon välityksellä.

OnnistuVirroilla -esite päivitettiin ja se postitetaan muun muassa uusien asukkaiden kirjeen mukana. Myös yritykset hyödyntävät esitettä rekrytoinnissaan. Uusien työntekijöiden infoja järjestettiin kaksi kertaa, kutsuttuna ovat olleet sekä kaupungin että yritysten uudet työntekijät.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredun kanssa yhteistyö on tiivistä. Tredun on järjestänyt Virroilla toisen asteen ammatillista koulutusta seuraaviin ammatteihin: lähihoitaja, hoiva-avustaja, nuoris- ja yhteisöohjaaja, merkonomi ja ajoneuvo-asentaja. Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnon osatutkintoa; robotin käyttö, pilotoitiin huhtikuusta 2023 lokakuuhun 2023. Pilottiin osallistui 21 opiskelijaa oppisopimuksella. Koulutus vastasi paikallisten yritysten tarpeisiin automatisaation osajajista. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnosta Virroilla on voinut opiskella osatutkintotavoitteisesti sekä puhtauspalvelualan osaajaksi että kiinteistöpalvelualan osaajaksi.

Helmikuussa 2023 Tredun Virtain toimipisteen kanssa yhteistyössä järjestetty työelämätaapahtuma keräsi näyttelleasettajia 20 ja kävijöitä yli 200. Tapahtumassa esiteltiin niin Tredun koulutuksia kuin paikallisten yritysten työ- ja harjoittelupaikkoja. Tredun koulutuksia on esitelty lisäksi rekrytapahtumissa mm. Keuruulla ja Kitusen Kievarilla koulutuskioski- teemalla.

Virtain toimipisteen markkinointia on toteutettu yhteistyössä Tredun kanssa. Yrittäjille suunnatun buustia palvelumuotoiluun kiertue huipentui Virroille Veera Matilaisen kouluttaessa aiheesta.

Maakuntakorkeakoulu yhteistyötä tehdään Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa. Vuoden 2023 aikana on ollut kaksi yritysyhteistyötilaisuutta Marttisessa, joihin osallistui 15 yritystä Virroilta ja Ruovedeltä. Yritysprojektit toteutuvat ryhmien kurssitöinä sekä yksilöopiskelijoiden oppinnäytteinä.

### Työllistäminen, nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö

Työllistämisen tehtävänä on tukea työmarkkinoille sijoittumista ja huolehtia pitkään työttöminä olleiden henkilöiden aktiivisuunnitelmien laatimisesta tai työllistää heidät. Palkkatukityöllistäminen, etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja sekä työllisyys kuntakokeilu muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Vuoden 2023 alusta alkaen kuntouttava työtoiminta ja siihen liittyvä työpajatoiminta siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle. Vuoden 2023 aikana on luotu käytänteitä toiminnan yhteensovittamisessa. Vuonna 2023 palkkatukityöllistämisen menot ja tulot toteutuivat hieman talousarviota alhaisempina. Kokonaisuutena työllistämistoiminnan talousarvio alittui noin 20 654 euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuus nousi aiempina vuosina merkittävästi mm. yrittäjien mahdollisuudella saada väliaikaisesti työmarkkinatukea tavallista kevyemmin ehdoin koronaviruspandemian aikana. Vuonna 2023 työmarkkinatuen kuntaosuus aleni, mutta ylitti kuitenkin hieman talousarvion. Kaupunginhallituksen määrärahoista on palkattu työllistettyjä lähinnä terveyskeskuksen kahvioon, nuorten työpajan toimintaan sekä veloitetyöllistettyjen palkkaamiseen. Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilu, jossa myös Virrat on mukana, alkoi 1.3.2021. Työllisyyden kuntakokeilussa osa työttömistä työnhakijoista siirtyy oman kotikuntansa työllisyyspalvelujen asiakkaiksi. Kokeilussa kotikunta vastaa TE-palveluiden eli julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta asiakkailleen. Kokeilulainsäädäntöä on päätetty jatkaa siihen asti, että TE-palvelut siirtyvät kuntiin vuoden 2025 alusta alkaen. Virtain kaupunki on päättänyt olla mukana Tampereen työllisyysalueessa ja viranhaltijoita on mukana valmistelun eri työryhmissä.

Etsivän nuorisotyön yksilöohjaaja on ollut vuonna 2023 yhteydessä 51 nuoreen (ed. vuosi 65). Heistä asiakkaaksi jäi 36 (ed. vuosi 42) nuorta. Etsivä Nuorisotyön toimisto sijaitsee Virtain kaupungin virastotalossa, mutta suurin osa asiakaskontaktista tapahtuu kotikäynneillä tai tapaamisissa mm. kahviloissa. Nuorten omat yhteydenotot suoraan Etsivä Nuorisotyöhön ovat lisääntyneet. Nuoret osaavat hakea apua itselleen tai kavereilleen ongelmien ratkaisemiseksi. TimeOut-Aikakalisän ohjaajakoulutuksen saaneena yksilöohjaaja on osallistunut kutsuntoihin, joka mahdollistaa tapaamisen virtolaisten nuorten miesten koko ikäluokan kanssa. Kutsunnoissa yksilöohjaaja haastattelee nuoret ja näin nuoren on mahdollista saada jo varhaisessa vaiheessa yksilöohjaajan apua. Asepalveluksen keskeyttäneistä tulee ilmoitus puolustusvoimilta suoraan Etsivä Nuorisotyöhön. Etsivä Nuorisotyön yksilöohjaaja pitää Tredussa vastaanottoa 1-2 kertaa kuukaudessa ja järjestää siellä myös erilaisia projekteja.

### **3.4.2 Hallinnon ja talouden yksikkö**

Hallinnon ja talouden tulosalue vastaa talous- ja tietohallinnon palveluista, asianhallinnan toimivuudesta sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. Hallinnon ja talouden muodostavat kaupunginkanslia, monistamo, taloushallinto ja henkilöstöhallinto.

#### Henkilöstöhallinto

Pitkäaikainen henkilöstöpäällikkö eläköityi vuoden 2023 lopulla ja uusi henkilöstöpäällikkö aloitti syyskuussa 2023. Myös palkkahallinnossa tapahtui muutoksia eläköitymisen myötä. Henkilöstöpäällikkö on toiminut palkanlaskennan esimiehenä talous- ja hallinto-osaston tehtäväjärjestelyjen myötä 18.3.2021 alkaen.

Henkilöstöjaoksella oli vuoden 2023 aikana yhdeksän kokousta. Jaos käsitteli vuoden aikana muun muassa kasvatus- ja opetustoimen virkajärjestelyitä, virka- ja työehtosopimusten järjestelyeriä, ravintopalveluiden henkilökunnan ravintoetua, sekä ohjetta henkilökohtaisen lisän myöntämisestä. Lisäksi henkilöstöjaos käsitteli useita nimikemuutoksia, sekä tehtäväkohtaisten palkkojen määrittämisä, ja muutamia paikallisuuvottelupyynnöitä.

### Kaupunginkanslia

Kaupunginkanslian keskeisimpiin tehtäviin kuului läpi toimintavuoden 2023 asianhallinnan ja tiedonhallinnan kehittäminen, tietosuoja-asiat, viestinnän kehittäminen ja vaalien järjestäminen. Asianhallintajärjestelmän uusi versio otettiin käyttöön marraskuussa 2021, mikä on vaikuttanut merkittävästi sekä kaupunginkanslian että osastojen asianhallinnasta ja kokousvalmistelusta vastaavien henkilöiden tehtäviin. Tämän lisäksi toimintavuonna on jatkettu digitalisaation edistämistä sekä laadittu yhdessä tietohallinnon kanssa tietoturvan hallintamallia.

Virtain kaupunki on ollut vuosina 2020-2022 mukana kahdessa digihankkeessa eri kuntien kanssa. Hankkeiden tavoitteina on ollut mm. uudistaa kuntien toimintatapoja ja palveluprosesseja sekä parantaa niiden vaikuttavuutta sekä laatua sähköisiä palveluja kehittämällä ja tarjolla olevia ratkaisuja hyödyntämällä. Tavoitteena on myös ollut kehittää kunnan sähköistä päätöksentekoa ja sitä tukevia prosesseja, edistää kuntalaisten ja palveluiden käyttäjien osallistumista ja vaikuttamista, kehittää etätöitä ja monipaikkaista työtä kunnassa sekä kunnan järjestämien palveluiden digitalisaation edistäminen. Toimintavuonna jatkettiin uusien toimintatapojen ja järjestelmien jalkauttamista ja käyttöönottoa osastoilla.

### **Tietoturvan ja tietosuojan kehittäminen**

Vuodesta 2017 lähtien on Virtain kaupungilla toiminut tietoturvyöryhmä, jonka tarkoituksena on kehittää tietoturvaa, tietosuoja ja laatia henkilöstölle ohjeita tietosuojaan ja tietoturvaan liittyen. Kaupunginhallitus on nimennyt hallintosihteerin kaupungin tietosuojavastaavaksi ja tietohallintopäällikön tietoturvavastaavaksi. Tietoturvyöryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana 7 kertaa. Tietoturvyöryhmä hyödyntää työssään Arter Oy:n tietosuojamallia ja -järjestelmää. Tämä parantaa erityisesti tietosuoja-asetuksen tuomaa osoitusvelvollisuuden todentamista. Toimintavuonna kehitettiin tietoturvan hallintamallia käyttämällä Arter Oy:n ARC-ohjelmistoa. Virtain kaupungilla on voimassa oleva tietoturva- ja tietosuojapolitiikka sekä henkilötietojen käsittelyn yleisohje.

Henkilöstön koulutuksiin on ollut käytössä nettikoulutus tietosuoja- ja tietoturva asioihin liittyen, jonka suorittamisesta pitää toimittaa esimiehelle todistus. Uuden työntekijän tulee käydä koulutus, poikkeuksena ovat lyhyet alle 3 kuukauden määräaikaiset työntekijät, joiden tehtäviin ei kuulu henkilötietojen käsittelyä. Virtain kaupungilla on otettu vuonna 2023 käyttöön Eduhouse-koulutuspalvelu, jonne tullaan siirtämään henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset vuoden 2024 aikana.

Uusi tietohallintostrategia valmistunee 2024 aikana. Strategiassa on tarkoituksena käsitellä osastojen digitalisaatioon liittyvät kehittämishankkeet ja turvallisuutta edistäviä palveluita. Tietoturva, tietosuoja ja jatkuvuuteen liittyvät asiat ovat myös strategiassa yhtenä painopisteenä.

### Tietohallinto

Tietohallinnon tehtävänä on tuottaa tukipalveluita Virtain kaupunkikonsernin kaikille palvelualueille, olla digitaalisten palveluiden mahdollistajana sekä kehittää ICT-palveluita strategian mukaisesti.

Vuoden 2023 suurimpia yksittäisiä projekteja on ollut ICT-palveluiden alarajo sosiaali- ja terveystietojen osalta. Tietohallinto on aikaisemmin vastannut mm. palvelinympäristöstä, tietoliikenteestä ja työasemaympäristön hallinnasta.

Tietoturvan ja jatkuvuuden osalta on laadittu tietoturvan hallintamalli, jossa pohjana käytetään ISO 27001 ja 27002 standardeja. Hallintamallissa on käytetty ulkopuolista asiantuntijaa. Tietoturvanyöry on laadittu Arterin ARC-järjestelmään.

Merkittäviä uudistuksia on tehty myös tietohallinnon palvelupyynnötyöjärjestelmässä.

### Taloushallinto

Vuosi 2023 on ollut taloushallinnon osalta edelleen siirtymäaikaa hyvinvointialueelle siirtyneisiin toimintoihin liittyen. Keiturin Sote Oy:lle tuotettiin edelleen taloushallinnon palveluita syyskuun loppuun saakka. Sosiaali- ja terveystietojen siirto hyvinvointialueelle on vaikuttanut lähinnä osto- ja myyntireskontran työmäärään ja tehtävänkuvia on sen johdosta jonkin verran muutettu.

Vuoden 2021 alusta tuli voimaan kuntien taloustietojen raportointiin uusi automaattinen talousraportointi Valtiokonttorille. Raportointiin tulee muutoksia vuosittain, mikä vaatii myös uusia ominaisuuksia ja päivityksiä järjestelmään. Vaaditut raportoinnit Valtiokonttorille on saatu tehtyä, mutta onnistuminen on vaatinut edelleen paljon työtä, vaikka onkin helpottunut kahden edellisvuoden jälkeen, jota on edesauttanut volyymin alentuminen sosiaali- ja terveystalouden siirtymisen myötä. Tosin uusia osa-alueita tulee vuosittain automaattisen raportoinnin piiriin. Raportoinnissa on edessä iso puristus vielä tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen, kun vuoden 2023 toteumatiedot palveluittain tulee raportoida Valtiokonttorille. Tulevaisuudessa taloushallinnon järjestelmän osalta tulee tarpeelliseksi tietokannan vaihto tai toiseen järjestelmään siirtyminen. Manuaalisen työn ja raportoinnin helpottamiseksi on käynnissä *TalousDigi* -hanke, jossa pyritään parantamaan taloushallinnon prosessia, lisäämään automatisointia sekä kehittämään raportointia ja mittareita. Hanke on neljän kunnan yhteishanke, jossa Virrat on vastuukuntana. Muut hankkeeseen osallistuvat kunnat ovat Mänttä-Vilppula, Keuruu ja Ruovesi. Hankkeeseen saadaan avustusta Valtiovarainministeriöltä. Hanke päättyy 30.9.2024.

### 3.5 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Vuoden 2023 alusta Virtain kaupungin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Lain mukaan kunnille jäi vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen monialaisesta kokonaisuudesta. Tämän vuoksi Virtain kaupunki perusti hyvinvoinnin toimialan ja entinen perusturvalautakunta muutettiin hyvinvointilautakunnaksi, jonka tehtävänä on

- kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja sen poikkihallinnollinen koordinaatio
- osallisuuden lisääminen ja järjestöyhteistyö
- asiointiliikenne
- ehkäisevä päihdehuolto
- kotouttamisen edistäminen
- ympäristöterveydenhuollon koordinaatio
- eläinlääkintähuolto
- liikuntapalvelujen järjestäminen
- kulttuuripalvelujen järjestäminen
- työterveyshuollon sopimuksen koordinaatio

Lisäksi hyvinvointitoimen henkilöstö toimii vanhus- ja vammaisneuvoston kokousten sihteerinä.

Hyvinvointilautakunnan esittelijänä ja osastopäällikkönä toimii hyvinvointijohtaja.

#### Henkilöstön määrä ja muutokset

Tulosalue	Henkilöstö 2023	Henkilöstö 2022
Hallinto ja HYTE-työ	2	0
Liikuntapalvelut	0,6	0,6
Kulttuuripalvelut	0,6	0,6
<b>Yhteensä</b>	<b>3,2</b>	<b>1,2</b>

Hyvinvointitoimen henkilöstölisäys sisältää hyvinvointijohtajan ja hyvinvointiohjaajan.

#### Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	0,00	6 530	0	6 530	14 430,58	7 900,58	221,0
Toimintamenot	0,00	-702 658	-43 000	-745 658	-735 477,79	10 180,21	98,6
<b>Toimintakate</b>	<b>0,00</b>	<b>-696 128</b>	<b>-43 000</b>	<b>-739 128</b>	<b>-721 047,21</b>	<b>18 080,79</b>	<b>97,6</b>
Poistot	0,00	0	0	0	-6,18	-6,18	
Yli/alijäämä	0,00	-696 128	-43 000	-739 128	-721 053,39	18 074,61	97,6

Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on vahvistettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sitovat hyvinvointilautakunnan tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2023 ovat:

Strateginen tavoite	Tavoite 2023	Toimenpiteet/Mittarit	Toteuma
Onnistuva Virrat	Matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuuripalvelut	Erialaisten liikunta -ja kulttuuritapahtumien järjestäminen	Järjestetty useita, kuten school's out, JuhannusVirrat, Joulukadun avajaiset, Kohtaamispaikka Otson perustaminen, Kansallinen Veteraanipäivä, Virrat-päivä, itsenäisyyspäivä ja uuden vuoden vastaanotto
	Osallisuuden lisääminen	Poikkihallinnollinen yhteistyö	Lasten – ja nuorten palveluverkko, poikkihallinnollinen hytetyö ja johtoryhmä Yhteiset LANUPE ja LAPE-ryhmät Ruoveden kanssa. Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta Terve Kunta-verkostoon pääseminen Kutsunnat
	Lasten ja nuorten liikunnan lisääminen	Liikunta – ja kulttuurikorttien käyttöönotto	Ei ole otettu käyttöön, paljon maksuttomia tapahtumia
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Yhteistyö yhdistysten, seurojen ja eri toimijoiden kanssa sekä yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa	Käynnistetään suunnitelmallinen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa - järjestökoordinaatiotoiminta	Säännölliset kokoontumiset vuoden aikana, käynnistetty järjestökoordinaattori – ja agenttitoiminta, Otson toiminnan suunnittelu ja toteutus yhteistyössä järjestöjen kanssa. Yhteinen hyteryhmä Juupajoen, Mänttä-Vilppulan ja Ruoveden kanssa Seuraparlamentti
	Kehitämme avointa yhteistyötä eri kumppanien kanssa	Yhteydenpidon tiivistäminen Keuruun kaupungin kanssa ympäristöterveydenhuollon osalta., Vastuullisen viranhaltijan kuuleminen hyvinvointilautakunnassa vähintään kerran vuodessa.	Pöytäkirjat lautakunnassa Viranhaltija 13.6. lautakunnan kokouksessa. Pienikokoisten seura- ja harraste-eläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä-sopimuksen päivitys



	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (K)	Hyvinvoinnin vuosikellon toiminnan laajentaminen toiminnan vuosittainen raportointi valtuustotasolla  Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosakannustimen kehittäminen sekä prosessi, että tulosindikaattoreiden tulosten perusteella  Ehkäisevän päihdetyön käynnistäminen ja jalkauttaminen  Kotouttamissuunnitelman laatiminen  Tarkastuslautakunnan arviointi	Käsitelty lautakunnassa 21.2.23  Käsitelty valtuustossa 11.12.  EPT-työ käynnistetty 21.2. – alatyöryhmät perustettu  Kotouttamissuunnitelma ja ohjelma laadittu 21.3.  Tarkastuslautakunnan arviointi 20.2.
	Asiakaslähtöinen palvelu, jossa huolehditaan monipuolisista palvelumuodoista lainsäädännön mukaisesti	Elintapaohjaus, liikunnan intervetiot, ohjaus- ja neuvonta	Elintapaohjauksen työryhmä, painonhallintaryhmä, ulkoiluapu, työikäisten tehoarjoitteluryhmä, ikäihmisten kuntosaliryhmät, kulttuuriryhmät, keskitetty asiakas – ja palveluohjaus kohtaamispaikka Otsoon.
Uudistuva Virrat	Kehitetään vapaa-aikatoimen palveluita kysyntä- ja tarvelähtöisesti sekä tiedostetaan kytkös hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen  Toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa	Asiakastyytyväisyyskyselyt, tulokset 4/5  Asukasraatien käynnistäminen  Säännöllinen ja vuosittainen yhteistyö, intergraatorajapintojen kehittäminen	Matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuuriryhmiä perustettu  Toimiva asiointiliikenne kilpailutettu  Osallistava päätöksenteko (uimahallikuljetukset, JuhannusVirrat, Hyvinvointimessut)  Asiakasraati ei toteutunut, suunn. 12/23.  Säännölliset kokoukset kotouttamisasioissa sekä alueellinen hyteryhmä  Pirhan edustaja lautakunnan kokouksessa 21.3.

### 7.5.1 Hyvinvoinnin edistäminen ja hallinto

Tulosalue sisältää toimielimen hallinnon, kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen poikkihallinnollisen koordinoinnin, osallisuuden lisäämisen ja järjestöyhteistyön, ehkäisevän päihdehuollon, kotouttamisen edistämisen sekä ympäristöterveydenhuollon ja työterveyshuollon koordinoinnin.

### Tavoitteiden toteutuminen 2023

Ensimmäisen vuoden ja toiminnan käynnistäminen on edellyttänyt paljon suunnittelua, koordinoitua, arviointia sekä moniammatillista yhteistyötä. Työtä on ohjannut kuntien lakisääteinen velvollisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä kuntalaisten osallistaminen mahdollisimman monipuolisesti ja tarvelähtöisesti. Tavoitteena on ollut järjestää kuntalaisille erilaisia palveluita, ohjausta ja neuvontaa matkailun kynnyksen periaatteella. Hyvinvointitoimi on tehnyt lukuisia järjestö – kyläyhteisövierailuja tehdäkseen toimintaa ja henkilöstöä tunnetuksi, mutta myös luodakseen uusia yhteistyömuotoja ja kuullakseen kuntalaisten toiveita. Suurimpana tavoitteena nostettiin järjestöyhteistyö, jonka tuloksena Virroille perustettiin kohtaamispaikka Otso. Sen käyttöaste on alusta saakka ollut aktiivista ja järjestöt ovat olleet ahkerasti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa sen toiminnallista sisältöä.

Poikkihallinnollinen yhteistyön kehittäminen on ollut myös vuoden 2023 aikana merkittävää. Hyvinvointitoimen henkilöstö on osallistunut säännöllisesti kaikkia ikäryhmiä koskeviin työryhmiin omalla työpanoksella, kuten lasten ja nuorten palveluverkko, perhekeskustoiminnan maakunnallinen ohjaus- ja työryhmät, ehkäisevä päihdetyö sekä vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta muutamia poimien.

Kaikkia elintapaohjaukseen liittyviä työikäisten ryhmiä ei saatu käynnistettyä liian vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Järjestetty toiminta on ollut maksutonta, joka on saattanut vaikuttaa osallistumishalukkuuteen ja etenkin sitoutumisena toimintaan.

Kotouttamisen suunnitelma ja ohjelma laadittiin alkukevästä sekä käynnistettiin yhteistyö ELY-keskuksen kanssa. Uusille Virroille vuoden aikana kotoutuville järjestettiin myös erillistä toimintaa, vapaaehtoisille kummiperhekoulutusta sekä kansalaisopiston kanssa yhteistyössä suomen kielen koulutusta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä kotoutumisasioiden yhteistyö hyvinvointialueen kanssa oli säännöllistä ja toimivaa. Muilta osin yhteistyötä oli vähän ja yhdyspinnat hakivat vielä muotojaan.

Kuntalaisia haluttiin osallistaa myös päätöksentekoon, jota toteutettiin mm. uimahallikuljetuksista päätettäessä. Myös isommista tapahtumista, kuten JuhannusVirrat ja hyvinvointimessut, järjestettiin palautekysely.

Elokuussa Virtain kaupunki hyväksyttiin merkittävään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään Terve Kunta-verkoston, joka on merkittävä kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöfoorumi, tiedolla johtamisen kivijalka sekä mahdollisuus monipuolistaa ja tehdä tunnetuksi Virtain kaupungin hytetyötä.

Talouden osalta määrärahaa haettiin asiointiliikenteeseen 43 000 euroa. Muilta osin pieniä ylityksiä syntyi toiminnan perustamisesta johtuvista kustannuksista, joihin ei ollut varauduttu.

### Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot		0	0	0	1 061,26	1 061,26	
Toimintamenot		-448 545	-43 000	-491 545	-481 473,94	10 071,06	98,0
<b>Toimintakate</b>	<b>0,00</b>	<b>-448 545</b>	<b>-43 000</b>	<b>-491 545</b>	<b>-480 412,68</b>	<b>11 132,32</b>	<b>97,7</b>
Yli/alijäämä	0,00	-448 545	-43 000	-491 545	-480 412,68	11 132,32	97,7

### 7.5.2 Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tulosalue

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut siirrettiin sivistystoimesta uudelle hyvinvoinnin toimialalle toiminnan käynnistyttyä 1.1.2023. Molemmilla toimialoilla työskentelevät työntekijät olivat osittaisia työntekijöitä 60 % työajalla. Hyvinvoinnin toimialan toiminta suunniteltiin alusta saakka moniammatilliseksi hyvinvointityöksi, jossa yhdistyy paitsi henkilöstön osaaminen, mutta myös synergiaetu kulttuurin ja liikunnan sekä muun hyvinvointityön kesken.

Kuntalaisille järjestettiin erilaisia liikuntainterventioita, kuten työikäisten tehoharjoittelu, tanssiryhmä, ikäihmisten kuntosaliryhmät, erilaisia kulttuuriryhmiä, ulkoiluapua, liikuntaneuvontaa sekä elintapaohjausta. Etenkin kuntosaliharjoittelu koettiin tarpeellisena ja osallistuminen oli aktiivista.

JuhannusVirrat järjestettiin ensimmäistä kertaa sähköistä ilmoittautumista hyödyntäen. Myös markkinointia ja mainontaa myyjille tehostettiin sekä monipuolistettiin ohjelmatarjontaa. JuhannusVirrat oli erittäin onnistunut tapahtuma, kuten myös muut juhlapäivien tapahtumat (kansallinen veteraanipäivä, Virrat-päivä, itsenäisyyspäivä, uuden vuoden aatto).

Liikunnan asiakasraati oli suunnitteilla joulukuulle, mutta jäi tänä vuonna toteutumatta. Liikunta ja kulttuuripalveluiden tarjonta on ollut kuntalaisille maksutonta, joka myös saattanut vaikuttaa osallistumiseen, etenkin sitoutumisen suhteen. Tämä on myös vaikuttanut siihen, ettei erillisiä liikunta- tai kulttuurikortteja ole koettu tarpeellisena käyttöönottaa.

Talouden toteuma toteutui kulttuurin ja liikunnan osalta alle talousarvioraamin.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot		6 530	0	6 530	13 369,32	6 839,32	204,7
Toimintamenot		-254 113	0	-254 113	-254 003,85	109,15	100,0
<b>Toimintakate</b>	<b>0,00</b>	<b>-247 583</b>	<b>0</b>	<b>-247 583</b>	<b>-240 634,53</b>	<b>6 948,47</b>	<b>97,2</b>
Poistot		0	0	0	-6,18	-6,18	
Yli/alijäämä	0,00	-247 583	0	-247 583	-240 640,71	6 942,29	97,2

### 3.6 SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimi tuottaa virtolaisille sivistyslautakunnan toimialueen palvelut; opetuspalveluiden tuottamat esi-, perus ja lukio-koulutuksen sekä varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimen tuottamat varhaiskasvatuksen, kirjaton ja kansalaisopiston palvelut. Tavoitteena on tuottaa palvelut korkealla laatusolla ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lisäksi sivistystoimi tukee ammatillisen ja korkeakoulukoulutuksen toimintaa paikkakunnalla. Sivistystoimi turvaa virtolaisille hyvän ja motivoivan oppimisympäristön varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, toisen asteen opetuksessa sekä aikuisväestölle kansalaisopistossa sekä kirjastotoiminnan.

Sivistystoimi on jakautunut seitsemään tulosalueeseen, jotka ovat hallinto, koulutoimen hallinto, perusopetus, lasten päivähoito, lukiokoulutus, kansalaisopisto ja kirjasto. Tilivelvollinen viranhaltija on koulutoimen hallinnon, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta yhtenäiskoulun rehtori ja hallinnon, lasten päivähoiton ja kirjaston osalta sivistystoimen johtaja.

Talousarviovuodelle 2023 kaupungin organisaatio muuttui Pirkanmaan hyvinvointialueen perustamisen myötä. Kulttuuri ja liikuntapalvelut siirtyivät kokonaisuudessaan Virtain kaupungin perustaman hyvinvointitoimen alaisiksi toimintoiksi. Koulutoimen hallinnon alueelta Pirkanmaan hyvinvointialueen työntekijöiksi siirtyivät opiskeluhoitoon palveluista koulupsykologi ja koulukuraattori.

#### Henkilöstö

Tulosalue	Henkilöstö 31.12.2023	Henkilöstö 31.12.2022	Muutos
Hallinto	1	1	0
Koulutoimen hallinto	3	5	-2
Perusopetus	77,3	79,3	-2
Lukiokoulutus	6	5	+1
Kansalaisopisto	1	2	-1
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	6,8	7,4	-0,6
Liikuntatoimi		0,6	-0,6
Lasten päivähoito	46,3	46,3	0
<b>Yhteensä</b>	<b>142,4</b>	<b>147,6</b>	<b>-5,2</b>

\*Henkilöstöluvuissa näkyvät myös sijaiset, joiden virka- tai työsuhte on ollut voimassa 31.12. sekä muut määräaikaiset esim. hankkeissa työskentelevät.

Konsernistrategian tavoitteista johdetut sitovat operatiiviset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet ja toteutuminen vuonna 2023. Koulutoimi (K) sekä Varhaiskasvatus ja vapaa-aika (V):

Strategian kivijalka	Strategian tavoite	Toimenpiteet/mittarit 2023	Toteutuminen
Onnistuva Virrat	Monipuolinen kouluverkko (K)	Kouluverkko työryhmän työn loppuunsaattaminen	Tavoite toteutui kokonaisuudessaan. Kouluverkko työryhmä päätti työnsä helmikuussa 2023, jolloin päätöksentekoon tuli Liedenpohjan koulun lakkauttamista koskeva päätös.
	Lukion kehittäminen (K)	Hakijamäärä ½ ikäluokasta	Toteutui osittain. Lukiokoulutukseen hakeutui n. 35% ikäluokasta. 3 lukiokoulutukseen hakeutunutta ei valinnut Virtain lukiota. Virtain lukioon perustetuille linjoille sijoittui hakijoista 40%
	Terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luominen eri toimipaikoissa (K+V)	Säännölliset palaverit ja yhteistyö teknisen toimen kanssa, palaverit väh. 2 kertaa/vuosi	Toteutui. Sivistystoimen ja teknisen toimen henkilökunta on ko-

			koontunut säännöllisesti yhdessä sisäilmatyöryhmän kanssa tavoitteenaan varmistaa erityisesti sisäilmaan liittyvä terveellisyys ja turvallisuus kaikissa yksiköissä. Killinkosken päiväkottiin ja Koivurinteen päiväkodin Nallelan yksikköön on tehty toimenpiteitä. Kokoukset on olleet säännöllisiä.
Kumppanien kanssa vahvat Virrat	Yhteistyö toisen ja korkeasteen koulutuksen järjestäjien kanssa(K)	Aktiivinen jäsenyys yhteistointaryhmissä.	Toteutui. Koulutoimen edustaja on ollut mukana kaikissa yhteistointaryhmissä toisen asteen ja korkeasteen koulutuksen suunnitteluryhmissä ja työrukkaudessa. Yhtenäiskoulun rehtorin lisäksi kokouksiin on osallistunut oppilaanohjaaja sekä apulaisrehtori.
	Kuntalaisten kuuleminen (K)	Koulupalvelukysely vuosittain	Toteutui. Koulupalvelukysely on toteutettu wilman välityksellä toukokuussa 2023 ja käsitelty sivistyslautakunnassa kesäkuussa 2023.
	Yhteistyö yhdistysten, seurojen ja eri toimijoiden kanssa sekä yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa (V)	Pidetään yhteyttä eri toimijoihin systemaattisesti ja tilanteen mukaan; tavoite: ainakin 2 kertaa/vuosi	Toteutuu osittain. Yhteistyöforumina on ollut erityisesti kirjasto, missä yhteistyömahdollisuuksia on selvitetty naapurikuntien kanssa, ja missä paikalliset yhdistykset ovat kokoontuneet.
Vastuullinen Virrat	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (K)	Hyvinvoinnin vuosikellon toiminnan laajentaminen	Toteutuu. Hyvinvoinnin vuosikellon tunnit toteutuvat seitsemännen luokan sijaan koko yläkoululla.
	Henkilöstön hyvinvointi (K)	Kehityskeskustelujen toteuttaminen	Vakinaisesta henkilöstöstä 97% on osallistunut talousarviovuoden aikana joko yksilö- tai kehityskeskusteluun, tai molempiin.
	Asiakaslähtöinen palvelu, jossa huolehditaan monipuolisista palvelumuodoista lainsäädännön mukaisesti (mm. monipuoliset varhaiskasvatuspalvelut) (V)	Asiakastytyväisyyskyselyt, tulokset 4/5 Hyvä ja monipuolinen palveluvalikoima ja asiakaspalvelu Päivähoitopaikkojen monipuolisuudesta ja riittävydestä huolehtiminen	Toteutuu osittain. Varhaiskasvatuspalvelujen asiakastytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu vuonna 2023 Virroilla varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäivähoidossa sekä päiväkodeissa ja varhaiskasvatusta säätelevää normistoa noudatetaan tarkoin.
Uudistuva Virrat	Positiivisen kuvan ylläpitäminen (K)	Koulutoimen näkyvyys sosiaalisessa- ja perinteisessä mediassa	Toteutui. Koulut ovat tuoneet esiin toimintaansa erilaisissa sosiaalisen median kanavissa monipuolisesti (#virtainyhtenäiskoulu, #virtainkuvis, #virtainkoksa, #virtainkoulukansainva-

			listyy). Lisäksi koulutoimi on tehnyt yhteistyötä paikallislehden kanssa tarjoten aiheita ja kirjoittanut artikkeleita itse. Tavoite tuoda esiin koulussa tapahtuva hyvä ja aktiivinen toiminta on toteutunut.
	Kehitetään vapaa-aikatoimen palveluita kysyntä- ja tarvelähtöisesti sekä tiedostetaan kytkös hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (V)	Asiakastytyväisyyskyselyt, tulokset 4/5	Toteutui osittain. Kirjastossa ei ole toteutettu omaa asiakaskyselyä. Kirjastossa on kuitenkin palautelaatikko ja Piki-verkkokirjastossa on myös palautelomake palautteen jättämistä varten. Kirjasto pyrkii toimimaan kirjastolain mukaisesti monipuolisena palvelukeskuksena kuntalaisille.

### Tavoitteiden toteutuminen 2023

Sivistyslautakunnan toiminnan laadulliset tavoitteet talousarviovuonna 2023 ovat kokonaisuudessaan toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Yksittäisiä talousarviotavoitteita ei ole toteutunut toimintavuonna. Lautakunta on saanut tarkennettua laadullisia talousarviotavoitteitaan ja mittareitaan paremmin arvioitavaan muotoon tarkastuslautakunnan esittämän tavoitteen mukaisesti.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	900 040,37	333 403	0	333 403	726 193,18	392 790,18	217,8
Toimintamenot	-12 627 509,22	-12 640 074	-153 000	-12 793 074	-13 147 582,76	-354 508,76	102,8
<b>Toimintakate</b>	<b>-11 727 468,85</b>	<b>-12 306 671</b>	<b>-153 000</b>	<b>-12 459 671</b>	<b>-12 421 389,58</b>	<b>38 281,42</b>	<b>99,7</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	-188,61	0	0	0	0,00	0,00	
Poistot	-238 072,00	-238 517	0	-238 517	-237 288,84	1 228,16	99,5
Yli/alijäämä	-11 965 729,46	-12 545 188	-153 000	-12 698 188	-12 658 678,42	39 509,58	99,7

### 3.6.1 Hallinnon tulosalue

Tälle kustannuspaikalle kuuluvat sivistystoimen hallinnon (sivistyslautakunta, sivistystoimen johtaja) kulut. Lisäksi tulosalueelle on kuulunut kaupungin sisäisenä konsortiona toimivan Erasmus+ -hankkeen toiminta. Tulosalueen toiminta toteutui talousarvion puitteissa. Erasmus+ kansainvälisyystoiminta on toteutunut toimintasuunnitelman mukaisesti perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Varhaiskasvatuksessa liikkuvuuksia ei ole vielä ollut.

## Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	67 840,10	0	0	0	79 023,50	79 023,50	
Toimintamenot	-196 550,71	-152 533	0	-152 533	-234 614,56	-82 081,56	153,8
<b>Toimintakate</b>	<b>-128 710,61</b>	<b>-152 533</b>	<b>0</b>	<b>-152 533</b>	<b>-155 591,06</b>	<b>-3 058,06</b>	<b>102,0</b>

## 3.6.2 Koulutoimen hallinnon tulosalue

Koulutoimen hallinnon tulosalueelle kuuluvat yhtenäiskoulun rehtori, hallintosihteeri ja koulutoimen it-tukihenkilö. Koulutoimi on vuodesta 2022 alkaen toteuttanut määrätietoisesti koulujen it-strategiaa. Konekannan kasvaessa riittävä it-tuki on välttämätön.

Koulukuraattori ja koulupsykologi siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen työntekijöiksi 1.1.2023 alkaen. Koulutoimen hallinnon tulosalue on koko opetustoimea palvelevien toimintojen tulosalue. Tulosalueelle kirjautuvat lisäksi muut opetustoimen yhteiset kustannukset, kuten kuntakohtaisten koulutusten menot.

Koulutoimen hallinnon alaisena johtoryhmänä toimii koulunjohtajakokous, jona valmistelelee perus ja lukiokoulutusta koskevia muutoksia ja uudistuksia. Koulunjohtajakokous kokoontuu kuukausittain.

## Taloudellisten tavoitteiden toteutuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	193 475,16	110 000	0	110 000	259 783,71	149 783,71	236,2
Toimintamenot	-461 190,43	-322 440	0	-322 440	-363 860,75	-41 420,75	112,8
<b>Toimintakate</b>	<b>-267 715,27</b>	<b>-212 440</b>	<b>0</b>	<b>-212 440</b>	<b>-104 077,04</b>	<b>108 362,96</b>	<b>49,0</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	-188,61						
Yli/alijäämä	-267 903,88	-212 440	0	-212 440	-104 077,04	108 362,96	49,0

## 3.6.3 Perusopetuksen tulosalue

Perusopetuksen tulosalue vastaa esi- ja perusopetuksen sekä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamisesta. Perusopetuksen tulosalue on sivistystoimen suurin tulosalue ja siten myös suurin osa osaston laadullisista tavoitteista koskevat perusopetuksen tulosaluetta.

Perusopetuksen palvelualueen rakenne on muuttunut voimakkaasti ja saavuttanut nykyisen rakenteensa vuosien 2020–2023 välisenä aikana. Kyseisen ajanjakson aikana on uudistettu sekä Vaskiveden koulun tilat että aloitettu uuden Virtain yhtenäiskoulun toiminta. Samassa yhteydessä esiopetus on siirtynyt kokonaisuudessaan koulujen toiminnaksi varhaiskasvatuksesta. Viimeisin kouluverkkomuutos on ollut talousarviovuonna 2023 tapahtunut Liedenpohjan koulun lakkauttaminen.

Virtain kaupungin perusopetusikäisten lasten määrä on vähentynyt merkittävästi ja vähenee edelleen voimakkaasti. Sopeuttaminen tilanteeseen on kuitenkin toteutettu pitkäjänteisesti suunnitellen ja ollut siksi hallittua. Virka- ja tilasuunnittelua on tehty suunnitelmallisesti kohti tulevaisuutta.

## Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	300 223,48	75 500	0	75 500	191 868,14	116 368,14	254,1
Toimintamenot	-6 850 487,03	-7 316 871	-73 000	-7 389 871	-7 263 154,11	126 716,89	98,3
<b>Toimintakate</b>	<b>-6 550 263,55</b>	<b>-7 241 371</b>	<b>-73 000</b>	<b>-7 314 371</b>	<b>-7 071 285,97</b>	<b>243 085,03</b>	<b>96,7</b>
Poistot	-216 351,40	-216 624	0	-216 624	-215 574,96	1 049,04	99,5
Yli/alijäämä	-6 766 614,95	-7 457 995	-73 000	-7 530 995	-7 286 860,93	244 134,07	96,8

## 3.6.4 Lukiokoulutuksen tulosalue

Virtain lukio on laadukas yleislukio, missä toimii yleislinjan lisäksi kaksi linjaa; Ympäristö-, tekniikka ja lääketiede -linja sekä kielet ja kansainvälisyys- linja. Lukion ensisijainen tavoite on tuottaa laadukasta lukio-opetusta paikallisesti. Lukion oppilasmäärä on ollut ja tulee edelleen olemaan lievästi laskeva johtuen lasten ja nuorten määrän vähenemisestä alueella. Lukio on pystynyt sopeuttamaan toimintaansa siirtymällä osittain yksisarjaiseksi lukioksi. Samaan aikaan lukio on pystynyt toteuttamaan laajaa kurssitarjontaa joko omana toimintanaan tai verkkovälitteisinä kursseina.

Lukio on ollut voimakkaasti mukana kansainvälisyystoiminnassa Erasmus+ ohjelman mukaisesti.

## Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	44 169,16	0	0	0	14 493,99	14 493,99	
Toimintamenot	-1 133 294,69	-1 145 300	0	-1 145 300	-1 082 934,00	62 366,00	94,6
<b>Toimintakate</b>	<b>-1 089 125,53</b>	<b>-1 145 300</b>	<b>0</b>	<b>-1 145 300</b>	<b>-1 068 440,01</b>	<b>76 859,99</b>	<b>93,3</b>
Poistot	-21 320,64	-21 500	0	-21 500	-21 320,64	179,36	
Yli/alijäämä	-1 110 446,17	-1 166 800	0	-1 166 800	-1 089 760,65	77 039,35	93,4

## 3.6.5 Aikuiskoulutuksen/kansalaisopiston tulosalue

Kansalaisopisto tarjoaa harrastusluonteisia opintoja (ei tutkintotavoitteisia) kaikenikäisille. Kansalaisopisto tarjoaa virikkeellistä, elämälaatua nostavaa koulutusta, jonka yhteydessä yhteisöllisyys ja sosiaalinen kanssakäyminen vahvistuvat.

## Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	67 427,29	72 000	0	72 000	70 049	-1 950,90	97,3
Toimintamenot	-346 215,93	-365 516	0	-365 516	-370 093	-4 576,91	101,3
<b>Toimintakate</b>	<b>-278 788,64</b>	<b>-293 516</b>	<b>0</b>	<b>-293 516</b>	<b>-300 043,81</b>	<b>-6 527,81</b>	<b>102,2</b>

## 3.6.5 Lasten päivähoiton tulosalue

Tulosalueelle kuuluvat päiväkodit, ryhmäperhepäivähoitokodit ja perhepäivähoito. Yksityistä perhepäivähoitoa ei Virroilla ole enää tarjolla 1.9.2020 alkaen.

Lasten päivähoiton osalta talousarviolitus johtuu seuraavista tekijöistä. Henkilöstökustannukset ovat kasvaneet erityisesti siksi, että alle 3-vuotiaita hoitolapsia on aiempaa enemmän. Hoidossa olevat erityislapsat kasvattavat mitoitusta siten, että



heidät mitoitetaan kahdelle hoitopaikalle ja tällöin ryhmä vaatii usein myös ryhmävustajaa. Otsolankadun ja srk-talon päivähoitoyksiköiden remontointi, vuokrat ja kalustuksen hankinta ovat kasvattaneet Koivurinteen päiväkodin kustannuksia. Sijaisten kustannukset ovat olleet merkittäviä, koska influenssa- ja koronapoissaoloja on ollut paljon. Varhaiskasvatuksen opettajien palkankorotukset olivat ennakoitua suuremmat.

#### Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	181 267,92	66 203	0	66 203	91 510,32	25 307,32	138,2
Toimintamenot	-2 856 323,34	-2 826 596	-80 000	-2 906 596	-3 304 069,41	-397 473,41	113,7
<b>Toimintakate</b>	<b>-2 675 055,42</b>	<b>-2 760 393</b>	<b>-80 000</b>	<b>-2 840 393</b>	<b>-3 212 559,09</b>	<b>-372 166,09</b>	<b>113,1</b>
Poistot		0	0	0	-2 492,49	-2 492,49	
Yli/alijäämä	-2 675 055,42	-2 760 393	-80 000	-2 840 393	-3 215 051,58	-374 658,58	113,2

### 3.6.6 Kirjastotoimen tulosalue

Kirjasto tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuksia kirjallisuuden, musiikin ja muun kulttuurin harrastamiseen sekä vapaa-ajan viettoon. Kirjasto pyrkii tukemaan opiskelua ja kansalaistaitojen ylläpitoa. Nämä tehtävät perustuvat kirjastolakiin ja -asetukseen. Palveluja pyritään tarjoamaan tasavertaisesti kaikille kuntalaisille.

Kirjastotoimessa ylitys johtuu seuraavista tekijöistä: Kirjaston 100-vuotisjuhlaa ja kirjastoauton 50-vuotisjuhlaa varten ei oltu varauduttu talousarviossa riittävästi. Lisäksi sanoma- ja aikakauslehtien aineistomäärärahat ylittyivät, joten siihen oli varauduttu liian pienellä määrärahalla. Myös henkilöstökulut ovat hiukan ylittyneet.

#### Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	28 063,13	9 700	0	9 700	19 464,42	9 764,42	200,7
Toimintamenot	-610 498,01	-510 818	0	-510 818	-528 857,02	-18 039,02	103,5
<b>Toimintakate</b>	<b>-582 434,88</b>	<b>-501 118</b>	<b>0</b>	<b>-501 118</b>	<b>-509 392,60</b>	<b>-8 274,60</b>	<b>101,7</b>
Poistot	-393,24	-393	0	-393	-393,24	-0,24	-100,0
Yli/alijäämä	-582 828,12	-501 511	0	-501 511	-509 785,84	-8 274,84	101,6

### Sivistystoimen tunnuslukuja

Tulosalue ja tunnusluku	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
<b>Hallinto</b>				
Hallinto nettokust./as.	17,79	21,64	20,47	22,29
Koulutoimen hallinto nettokust./oppilas		543,82	387,99	154,97
<b>Perusopetus</b>				
nettokust./ esi- ja perusopetuksen oppilas	10 096,07	11 064,67	12 198,00	12 488,30
nettokust./ esioppilas	6 538,31	9 574,54	8 720,15	10 196,20
<b>Oppilaskohtaiset nettokustannukset kouluittain</b>				
Kilinkosken koulu	11 673,30	10 108,98	11 321,40	15 081,80
Kotalan koulu**	9 438,41	11 230,00	13 546,50	13 558,00
Liedenpohjan koulu***	14 414,60	14 672,80	16 504,10	10 299,50

Vaskiveden koulu	12 040,60	11 766,20	13 842,10	14 425,70
Yhtenäiskoulu* (sis. YPR)	11 848,50	12 176,40	10 692,40	10 692,90
<i>Yhtenäiskoulu</i>			10 321,50	10 637,90
<i>YPR</i>			18 228,10	16 426,60
Aamu- ja iltapäivähoito	1 353,88	1 036,43	1 083,46	4 115,50
Varhaiskasvatus*		2 071,40	3 371,22	5 115,80
Lukio	9 217,30	10 703,00	11 828,80	12 933,25
<b>Lasten päivähoito</b>				
nettokust./ päivähoitossa oleva lapsi****	10 080,31	10 188,66	15 688,50	17 135,35
nettokust./asukas	383,50	357,66	370,40	458,80
<b>Kansalaisopisto</b>				
nettokust./asukas ****	30,98	35,5	43,60	47,82
nettokust./tunti ****	47,43	53,6	91,20	98,80

\* Vuonna 2020 keskustan alueella opiskeltiin väistössä ja esiopetus ja sitä täydentävä varhaiskasvatus oli vielä Koivurinteellä. Viipaleita ja muista väistötiloista oli vielä käytössä. Vuoden 2021 elokuussa esiopetus ja sitä täydentävä varhaiskasvatus siirtyi kokonaisuutena koulutoimelle. Yleisopetuksen pienryhmän kustannukset sisältyvät vuosina 2021 ja 2020 yhtenäiskoulun kustannuksiin ja nyky muodossaan YPR on toiminut vasta vuodesta 2022

\*\*2021 Kotalasta tuli pariksi vuodeksi kolmeopettajainen

\*\*\* Liedenpohjan kustannukset ovat vain kevätlukukauden ajalta vuonna 2023

\*\*\*\* tunnusluvut tarkastettu vuosilta 2022 ja 2023

### 3.7 MERIKANTO-OPISTO

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, jonka tehtävänä on antaa korkeatasoista ja monipuolista taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan musiikin ja tanssin taiteenaloilla sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön erityistarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Opetus luo edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja sen myötä musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Oppilas saa riittävät tiedot ja taidot musiikin ammatillisiin opintoihin.

Merikanto-opisto tuottaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaiset palvelut suunnitelmakauden aikana Virtain, Ähtärin, Mänttä-Vilppulan ja Oriveden kaupungeille sekä Ruoveden ja Juupajoen kunnille nykyisellä tuotantotavalla eli kunnallisena toimintana.

#### Henkilöstö

Merikanto-opisto	Henkilöstö 2023	Henkilöstö 2022
rehtori	1	1
apulaisrehtori	1	1
toimistosihteeri	1,5	1,5
opettajaviranhaltijat	16	16
päätoimiset tuntiopettajat	5	5
sivutoimiset tuntiopettajat	5	5
<b>Yhteensä</b>	<b>29,5</b>	<b>29,5</b>

Henkilöstöstä vain yhdellä tuntiopettajalla ja kahdella viransijaisella ei ole muodollista kelpoisuutta. Kaikilla viranhaltijoilla on virkaan vaadittava tutkinto.

Työtyytyväisyyttä ja työssä jaksamista kartoitettiin kehityskeskusteluissa, jotka pidettiin koko henkilöstön kanssa keväällä 2023. Yleisenä huomiona voidaan todeta, että henkilöstö on motivoitunutta ja erittäin hyvin työhönsä sitoutunutta. Töiden järjestelyyn liittyviä huomioita pyrittiin ottamaan huomioon uutta lukuvuotta suunniteltaessa. Työssä jaksamiseen kiinnitetään edelleen huomiota ja pohditaan yhdessä keinoja työajan rajaamiseen. Marraskuussa 2023 fysioterapeutti piti koulutusta muusikon ergonomiasta.

Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Kivijalka Henkilöstö
2. Kivijalka Talous
3. Onnistuva Virrat
4. Kumppanien kanssa vahva Virrat
5. Vastuullinen Virrat
6. Uudistuva Virrat

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Toteuma
Onnistuva Virrat	<b>Tarjotaan lapsille ja nuorille onnistumisen ja itsensä ylittämisen kokemuksia:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• esiintymiset</li> <li>• valmistumiset</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tavoitetasona on 20–25 valmistuvaa oppilasta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• valmistuneita oppilaita solistisissa aineissa oli kaikkiaan 43</li> </ul>

	<p><b>Säilytetään Merikanto-opiston vetovoima, jotta saadaan riittävä määrä uusia hakijoita:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• monipuolinen ohjelmisto</li> <li>• positiivinen ja kannustava ilmapiiiri</li> <li>• näkyvyys</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uusia hakijoita toivotaan 120 vuosittain</li> <li>• tavoitteena 1000 seuraajaa Facebookissa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uusia hakijoita oli 128</li> <li>• seuraajia Facebookissa 849</li> </ul>
Kumppanien kanssa vahva Virrat	<p><b>Tehdään yhteistyötä muiden taiteen perusopetusta antavien tahojen kanssa</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Pirkan reksien kokoontumiset</li> <li>• muiden opistojen rehtoreiden etätapaamiset kuukausittain</li> <li>• yhteiset koulutukset</li> </ul> <p><b>Tehdään yhteistyötä koulujen, päiväkotien, palvelukotien ja seurakuntien kanssa</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• esiintymiset</li> </ul> <p><b>Tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• arviointikeskustelut</li> <li>• asiakaskyselyt</li> <li>• Eepos-järjestelmä</li> <li>• tiedotteet</li> </ul> <p><b>Tehdään yhteistyötä opiston kuuluvien kuntien kanssa</b> mahdollistaa pätevät viranhaltijat</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kokoukset neljä kertaa vuodessa</li> <li>• reksien etäkokoukset kuukausittain</li> <li>• Pirkanmaan musiikkiopistojen yhteinen koulutuspäivä vuosittain</li> <li>• koululaiskonsertit keväisin</li> <li>• päiväkotikonsertit kerran vuodessa</li> <li>• vierailut palvelukodeissa kerran vuodessa</li> <li>• arviointikeskustelut vuosittain</li> <li>• asiakaskyselyt toukokuussa</li> <li>• tavoitteena on, että kuntaosuudet pysyvät ennallaan</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kokouksia 10</li> <li>• reksien etäkokouksia oli kolme</li> <li>• Pirkanmaan musiikkiopistojen yhteinen koulutuspäivä siirtyi tammikuulle 2024</li> <li>• koululaiskonsertit pidettiin</li> <li>• päiväkotikonsertit pidettiin</li> <li>• vierailut palvelukodeissa toteutuivat</li> <li>• arviointikeskustelut pidettiin keväällä</li> <li>• asiakaskyselyt toteutettiin toukokuussa</li> <li>• kuntaosuudet pysyivät ennallaan ja ylitykset maksettiin</li> </ul>

Vastuullinen Virrat	<p><b>Pyritään takaamaan kaikille hakijoille oppilaspaiikka</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ryhmäopetus yksilöopetuksen rinnalla mahdollisuuksien mukaan</li> </ul> <p><b>Pidetään huolta henkilöstön hyvinvoinnista</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Smartum</li> <li>kehityskeskustelut vuosittain</li> <li>TYHY-toiminnan kehittäminen</li> <li>laadukkaat työvälineet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>saavatko kaikki oppilaspaiikan vai jääkö oppilaita jonoon</li> <li>Kunta 10</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>jonoon jäi 45 hakijaa</li> <li>Kunta 10 -tutkimus teetetään joka toinen vuosi, viimeksi vuonna 2022</li> </ul>
Uudistuva Virrat	<p><b>Mupe-opetuksen kehittämisen OPH:n hankerahoituksen tukemana</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>yhteistyö instrumenttiopettajien ja mupeopettajien välillä</li> <li>ideapankki</li> </ul> <p><b>Juhlavuoden suunnittelu ja toteutus OPH:n hankerahoituksen tukemana</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>konsertit kaikilla paikkakunnilla</li> <li>yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa</li> <li>konserttikiertue</li> </ul> <p><b>Positiivisen kuvan ylläpitäminen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>soitinesittelyvideoiden päivitys kotisivuille</li> <li>näkyvyys some-kanavilla</li> <li>kotisivujen ylläpitäminen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ideapankin valmistuminen</li> <li>tavoitteena 6 juhlakonserttia</li> <li>orkesterileirin jälkeinen konserttikiertue kouluille tavoitteena</li> <li>tavoitteena 35 julkaisua somessa</li> <li>tavoitteena 800 tykkäystä Facebookissa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ideapankki valmistui ja se jaettiin opettajille Drivessa vuonna 2022</li> <li>kaikki 6 juhlakonserttia toteutuivat</li> <li>konserttikiertue kouluille toteutettiin neljällä paikkakunnalla</li> <li>tehtiin 257 julkaisua somessa</li> <li>saatiin 773 tykkäystä Facebookissa</li> </ul>

### Tavoitteiden toteutuminen 2023

Yksikkökustannukset vuonna 2022 ovat olleet:

76,83 euroa / tunti, kun valtakunnallinen keskiarvo on 85,22 euroa / tunti (solistinen)

79,92 euroa/tunti, kun valtakunnallinen keskiarvo on 119,70 €/tunti (tanssi)

Yksikkökustannukset olivat tavoitteen mukaisesti alle valtakunnallisen keskiarvon. Tähän pyrimme edelleen. Vuodelle 2023 kuntaosuuksia luvattiin alun perin 250 000 euroa, mutta kulujen kasvettua kuntaosuuksia maksettiin lopulta 282 567 euroa.

Valtionosuustunteja on 18 095. Vuonna 2022 opetustunteja oli yhteensä 18 842.

Tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Muutos TA 2023/TA2024 %
Asiakasmäärä	773	772	795	791	- 0,5 %
Opetustunnit	18 896	19 083	18 842	18 800	- 0,5 %
Valtionosuus	847 720	865 976	900 735	921 466	+ 2,3 %
Opetus € / tunti	75,99	76,83			
(valtakunnal. ka )	84,42	85,22			

### Päätötutkintojen suorittaminen

Tavoitetasona on 20–25 valmistuvaa oppilasta. Lukuvuonna 2022–2023 valmistuneita oppilaita solistisissa aineissa oli kaikkiaan 43, joista 12 oli syventävistä opinnoista ja 31 perusopinnoista valmistuvia. Ähtäristä valmistui 4, Orivedeltä 9, Virroilta 12, Ruovedeltä 5 ja Mänttä-Vilppulasta 13. Tavoitetaso siis ylitettiin kirkkaasti. Tanssin perusopinnoista valmistui 9 oppilasta ja syventävistä opinnoista valmistui 1 oppilas.

Toimintaan osallistuvien lapsien määrä

Paikkakunta	Oppilaiden määrä	
	2023	2022
Virrat	215	209
Mä-Vi	211	200
Orivesi	95	95
Ähtäri	132	134
Ruovesi	125	117
Juupajoki	17	17
<b>Yhteensä</b>	<b>795</b>	<b>772</b>

### Kumppanien kanssa vahva Virrat

”Pirkan reksit” koostuu Pirkanmaan musiikkiopistojen rehtoreista ja apulaisrehtoreista. Heidän kanssaan kokoonnuttiin 10 kertaa Zoomissa tai kasvotusten vuoden 2023 aikana. Vuoden yhteinen ponnistus oli Pirkanmaan opistojen yhteinen koulutuspäivä, joka toteutetaan tammikuussa 2024 Tampereella. Koulutuspäivään saatiin hankerahaa OPH:lta ja sen turvin olemme kutsuneet paikalle kolme kouluttajaa. Koulutuksen teemana on: Millaisia oppimisen haasteita ja erityispiirteitä opettaja voi kohdata opetustyössään? Entä miten olla ja toimia niiden äärellä?

Lisäksi rehtorit ympäri Suomen pitivät kolme Zoom-palaveria opistojen kehittämiseen liittyen.

Vuonna 2023 järjestettiin koululaiskonsertit maaliskuussa. Samassa yhteydessä tehtiin soitinesittelystä. Eskareita kutsuttiin myös opistolle soitinkaruselliin, jolloin pääsi kokeilemaan opistossamme opetettavia instrumentteja opetusluokissa. Keväällä vierailtiin myös päiväkodeissa. Huhtikuun tapahtumaviikolla sekä joulukuussa vierailtiin myös palvelutaloissa.

Vuonna 2023 neuvoteltiin kaikkien liitoskuntien kanssa kuntaosuuksien nostamisesta, koska palkkakulut ovat nousseet huomattavasti. Kuntaosuuksia saatiinkin nostettua 250 000 eurosta 292 000 euroon.

## Vastuullinen Virrat

Keväällä 2023 opistoon haki kaikkiaan 128 henkilöä toiminta-alueittain seuraavasti:

Paikkakunta	Pyrkijät 2023	Pyrkijät 2022
<b>Virrat</b>	26	31
<b>Mä-Vi</b>	33	25
<b>Orivesi</b>	32	24
<b>Ähtäri</b>	18	23
<b>Ruovesi</b>	14	12
<b>Juupajoki</b>	5	11

Oppilaspaikan syksyllä 2023 sai 84 oppilasta.

Paikkakunta	Paikan saaneet 2023	Jonossa 2023	Paikan saaneet 2022	Jonossa 2022
<b>Virrat</b>	23	2	22	9
<b>Mänttä-Vilppula</b>	22	11	24	1
<b>Orivesi</b>	15	17	13	11
<b>Ähtäri</b>	10	9	18	5
<b>Ruovesi</b>	12	2	8	4
<b>Juupajoki</b>	2	3	8	3

Tammikuussa 2023 oppilaspaikan jonotuspaikalta sai 13 oppilasta. Keväällä 2023 ei järjestetty pääsykokeita, vaan oppilaat otettiin sisään ilmoittautumisjärjestyksessä. Syksyn lisähaussa tuli vielä joitakin hakijoita lisää. Syksyn 2023 aikana oppilaspaikan sai 93 henkilöä (n. 74 %) ja jonoon jäi 33 hakijaa. Tavoitteena oli, että kaikki hakijat saisivat oppilaspaikan. Vuonna 2021 oppilaspaikan sai n. 84 % hakijoista. Tavoitetaso toteutui kiitettävästi Mänttä-Vilppulassa. Heikoin tilanne oli Orivedellä, jossa jonoon jäi 11 hakijaa.

## Yhteistyö oppilaitoksen ja kotien välillä

Yhteistyö oppilaitoksen ja kotien välillä tapahtuu kasvotusten, puhelimitse, sähköpostitse sekä Eepoksen välityksellä. Eepoksesta on tullut luonteva osa opiston toimintaa. Eepoksessa on osallistumispäiväkirjat ja sinne tehdään myös kaikki arvioinnit. Käytössä on opetussuunnitelmaan pohjautuvat tavoitetaulut, joita myös oppilaat pääsevät itse tarkastelemaan Eepoksessa. Eepokseen tehdään myös yksilölliset oppimissuunnitelmat, jos tarvetta sellaisille on. Vanhempainyhdistykset ovat toimineet sopimuskunnissa aktiivisesti mm. järjestämällä kahvituksia ja arvontoja oppilaskonserttien yhteyksissä sekä hankkimalla vuokrasoittimia oppilaiden käyttöön. Vanhempainyhdistykset lopettivat toimintansa viime lukuvuoteen, koska uusia huoltajia ei saatu mukaan toimintaan. Stipendirahojen keruuseen päätettiin ottaa käyttöön vapaaehtoiset ohjelmamaksut kaikilla muilla paikkakunnilla paitsi Ähtärissä, jossa huoltajat järjestävät arpajaisia konserttien yhteydessä.

## Uudistuva Virrat

Merikanto-opisto sai OPH:lta apurahan juhluvuotta varten. Vuonna 2022 apurahaa käytettiin orkesterileirin ja koululaiskonserttien kuluihin. Hankerahaa hyödynnettiin myös keväällä 2023 juhluvuoden kuluihin. Kaikilla opetuspaikkakunnilla järjestettiin juhlakonsertit ja pääjuhla järjestettiin Virtain liikuntahallilla.

Vuonna 2023 saatiin myös apuraha hankkeelle Tangon taikaa musiikkiopistolaisille. Hankkeen keskeisinä tavoitteina on opetuksen monipuolistaminen, pedagogisen osaamisen kehittäminen, yhteismusisoinnin kehittäminen sekä nuotti- ja opetusmateriaalin tuottaminen opetuskäyttöön.

Merikanto-opiston ylläpitää positiivista kuvaa päivittämällä kotisivuja, jakamalla sisältöä someen sekä järjestämällä esiintymisiä kouluissa, päiväkodeissa, palvelutaloissa, kirjastoissa, kaupoissa sekä seurakuntien tilaisuuksissa. Tärkeitä ovat myös päivittäiset asiakaskohtaukset.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	471 869,42	446 550	0	446 550	508 813,66	62 263,66	113,9
Toimintamenot	-1 466 095,47	-1 588 940	0	-1 588 940	-1 559 578,50	29 361,50	98,2
<b>Toimintakate</b>	<b>-994 226,05</b>	<b>-1 142 390</b>	<b>0</b>	<b>-1 142 390</b>	<b>-1 050 764,84</b>	<b>91 625,16</b>	<b>92,0</b>

### Sopimuskuntien tuntimäärät (toteutuneet)

Paikkakunta	Tuntimäärä 2022	Tuntimäärä 2021
<b>Ruovesi</b>	2793	2648
<b>Ähtäri</b>	3056	3083
<b>Orivesi</b>	3120	3092
<b>Mänttä-Vilppula</b>	4354	4362
<b>Juupajoki</b>	487	440

Virtain tuntimäärä on 5273 (ed. vuosi 5271). Tunteja on yhteensä 19 083 (valtionosuustunteja 18.095).

### Toiminnan riskit ja epävarmuustekijät

Merikanto-opiston toimipisteiden alueella syntyvyys on laskenut ja tämä tuo riskin oppilasmäärän ja opetustuntien laskuun opistossamme. Vuonna 2023 opetustunteja oli vähemmän kuin vuonna 2022, koska kulujen nousun takia jouduimme karsimaan opetuksesta. Tärkeää on, että opetustunteja on vähintään 18 095, jotta valtionosuudet eivät laskisi. Olemme panostaneet markkinointiin sekä somessa, lehdissä, että julisteiden muodossa. Syksyllä 2023 olemme keskittyneet perustyöhön rankan juhluvuoden jälkeen. Joulukuussa 2023 esitimme joululauluja kaupoissa, kirjastoissa ja palvelutaloissa ja toimimme näin lisää näkyvyyttä opistollemme. Helmikuussa 2024 järjestämme orkesterileirin päätöskonsertin Virroilla ja tavoitteena on saada jälleen sali täyteen yleisöä. Huhtikuussa teemme paikallisia koululaiskonsertteja kaikilla opetuspaikkakunnilla ja pidämme soitinesittelyitä. Toivottavasti nämä toimet tuottavat meille riittävästi uusia hakijoita.

Vuonna 2023 ennen valmistumista opintonsa päätti 69 oppilasta. Vuonna 2022 lopettaneita oli 73. Luku on toki hieman laskenut edellisestä vuodesta, mutta on silti korkea. Tämä suuntaus aiheuttaa merkittävän riskin toiminnallemme. Luvun laskemiseksi on kehitettävä keinoja oppilaan motivaation säilyttämiseen. Tärkeässä osassa ovat varmasti yhteisölliset tapahtumat, kuten orkesterileirit ja konsertit, joita nyt saadaan jälleen järjestää. Oppilaiden motivaatioon vaikuttaa myös mielekäs ohjelmisto ja tietenkin se, että etenee opinnoissaan.



### 3.8 TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

Teknisten palveluiden lautakunnan tehtävänä on huolehtia sen vastuulla olevien kiinteistöjen, liikenneväylien, puistojen ja muiden maa-alueiden, ulkoliikuntapaikkojen sekä sataman ylläpitotehtävistä. Lautakunnan vastuualueeseen kuuluu vesihuoltolaitoksen käyttö- ja kunnossapito. Teknisten palveluiden lautakunta vastaa myös kaupungin toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta. Lautakunta vastaa vesihuollon kehittämisestä. Lisäksi lautakunta huolehtii yksityisteiden kunnossapito- ja rakentamisavustusten jakamisesta.

Teknisten palveluiden lautakunta vastaa mittauksesta, rakentamattomien maa- ja vesialueiden rakentamisen toteuttamisesta.

Myös kaupungin ruokapalveluiden järjestäminen, lukuun ottamatta Nuorisokeskus Marttisen ruokapalveluita, kuuluu teknisen osaston tehtäviin. Liikuntahallin käyttötoiminnan järjestäminen on lisäksi teknisten palveluiden lautakunnan vastuulla.

Lupapalvelulautakunta on vuonna 2020 siirtynyt osaksi kaupunginhallituksen alaista elinvoimaosastoa.

#### Henkilöstö

Tulosalue	Henkilöstö 31.12.2023	Henkilöstö 31.12.2022
Hallinto	18,8	21,1
Ylläpito ja rakentaminen	39,5	40,9
Vesihuoltolaitos	4,2	4
<b>Yhteensä</b>	<b>62,5</b>	<b>66,6</b>

Konsernistrategian tavoitteista johdetut sitovat operatiiviset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet ja toteutuminen vuonna 2023:

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Toteuma
Uudistuva Virrat	Kehitämme vesihuoltolaitoksen toimintaa  Kehitämme kaupunkikuvaa suunnitelmallisesti	Lietteen käsittelyn jalostaminen tuottavaan käyttöön kulujen sijaan (Pippuri-hankkeen onnistuminen)  Jatketaan kaupunkikuvan yleisilmeen kehittämistä. Lisätään yleiset alueet, puistot, leikkipuistot sähköiseen huoltokirjaan.	Lietteen kuivaustulokset eivät vielä odotetun kaltaisia kuiva-ai- neen ja kiteytyksen osalta. Kompostoinnin laatujärjestelmä luotu, Sarvinevalta valmistuvaa kompostia voidaan käyttää maanparannusaineeksi ja viher- rakentamiseen Alueiden lisääminen huoltokirjaan ei ole vielä toteutunut, kartoitus on aloitettu
Onnistuva Virrat	Lisäämme ja kehitämme viestintää ja tiedottamista	Tilapalvelun käyttäjäpalaverit 2kpl / vuosi Tiedotetaan ja viestitään aktiivisesti toteutettavista hankkeista	Toteutunut osittain  Tiedotuksessa pyritty ennakkoivaan ja oikea aikaan tiedotukseen
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Jalostamme toimintatapoja ja kehitämme kiinteistöietojamme	Kiinteistötietojen päivittäminen Senaatti-kiinteistöjen Skenarios –palveluun Aktiivinen yhteistyö HVA:n ja Voimian kanssa (kk-palaverit)	Tietoja päivitetty, kulutustietoja syötetty. Päivitystä jatketaan edelleen

			Yhteistyö toiminut hyvin. Pala- verit eivät kuitenkaan toteutu- neet kuukausitasolla
Vastuullinen Virrat	Parannamme energiate- hokkuutta koko toimialalla	Sähkön kulutuksen pienentäminen kiinteistöissä ja katuvalaistuksessa sekä lämmönkulutuksen alentami- nen (mittari kWh/MWh)  Selvitetään mahdollisuuksia seu- raaviin energiansäästöhankeisiin (TA 2024 esitykseen väh.2 han- ketta)	Katuvalaistuksen kulutus laske- nut vuodesta 22 vuoteen 23 yh- teensä 108.387 kWh.  Energiansäästöhankeita toteu- tetaan vuoden 2024 aikana suunniteltu määrä. Nämä huo- mioitu talousarviossa

### Tavoitteiden toteutuminen 2023

Teknisten palveluiden lautakunnan talousarviovuosi ei sisältänyt suurempia toiminnallisia muutoksia. Toimintatuotot toteutuivat hyvin joka tulosalueen osalta, mutta pääosin hyvään tulokseen vaikuttivat ateria- ja vuokratuottojen kasvu. Sote-kiinteistöjen vuokrasopimukset astuivat voimaan vuoden alusta. Toimintakulut jäivät reilusti alle talousarvion. Toimintakulujen alittuminen johtui pääosin alentuneesta sähkön kulutuksesta sekä sähkön hinnan merkittävästi arvioitua maltillisemmasta hinnan noususta. Talousarviovuonna purettiin Sähkөрinteen tyhjillään ollut rivitalo. Henkilöstökulut alittuivat mm. sijaisten- ja arvonlisäverollisten tuntipalkkojen osalta. Vuoden aikana tehtiin useita rekrytointoja mm. yhdyskuntatekniikan päällikön virka täytettiin. Metsä/puistotyöntekijän toimi hoidettiin sisäisesti, tältä osin määräraha jäi käyttämättä. Investointeja toteutettiin talousarviovuonna runsaasti. Myös ilkivaltaa koettiin, kun rinnehissin vajjeri katkaistiin kesken vilkkaimman laskettelukauden.

### Operatiiviset tavoitteet

Teknisten palveluiden lautakunnan operatiiviset tavoitteet toteutuivat pääosin. Tilapalvelun kiinteistö- ja kulutustietoja on siirretty edelleen Skenarios -palveluun sekä osallistuttu aktiivisesti kuntien tilatietopalveluiden kehittämisinforoihin. Energia-  
tehokkuutta on pyritty parantamaan uusimalla tekniikkaa. Sähkön kulutus on laskenut merkittävästi aikaisemmasta, etenkin katuvalojen osalta. Urakoitsijoiden kanssa on käyty vuoropuhelua sekä infottu tulevista hankkeista. Yleisten alueiden, puistojen ja leikkipuistojen lisääminen huoltokirjaan ei vielä toteutunut, hanke on vasta kartoitusvaiheessa. Vesihuollon Pippurihanke on edennyt, mutta lietteen kuivatustulokset eivät ole olleet odotetulla tasolla kuiva-aineen ja kiteytyksen suhteen. Kompostoinnin laatu järjestelmä on saatu nykyisellä lietteellä luotua kuitenkin lannoitelainsäädännön mukaiseksi, joten Sarvinevalla valmistuvaa kompostia voidaan luovuttaa edelleen maanparannusaineeksi tai viherrakentamiseen.

### Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	7 401 973,20	8 720 384	0	8 720 384	9 003 105,44	282 721,44	103,2
Toimintamenot	-7 965 743,11	-8 930 003	0	-8 930 003	-8 203 150,57	726 852,43	91,9
<b>Toimintakate</b>	<b>-563 769,91</b>	<b>-209 619</b>	<b>0</b>	<b>-209 619</b>	<b>799 954,87</b>	<b>1 009 573,87</b>	<b>-381,6</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	296,07	-251 790	0	-251 790	186,14	251 976,14	
Poistot	-2 914 708,94	-2 937 014	0	-2 937 014	-3 120 443,77	-183 429,77	106,2
Poistoeron lisäys/vähennys	223 957,25	223 957		223 957	223 957,25	0,25	100,0
Varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00	0	-400 000,00		
Yli/alijäämä	-3 254 225,53	-3 174 466	0	-3 174 466	-2 496 345,51	1 078 120,49	78,6

### 3.8.1 Hallinnon tulosalue

Hallinnon tulosalueeseen kuuluvat teknisen osaston hallinto, tilaustyöt, ruokahuolto, haja-asutusalueen vesihuolto (avustukset), yksityistiet sekä palo- ja pelastustoimi.

Ruokahuollon ateriamaksut toteutuivat merkittävästi talousarviota parempina. Ruokahuollon toimintakulut ylittyivät elintarvikkeiden ja kuljetuspalveluiden osalta. Kuljetuskustannusten muodostuminen oli vielä talousarviota laadittaessa epäselvä, tästä johtuen talousarvioon jäi liian pieni määräraha. Elintarvikeostot kasvoivat soten myötä ja elintarvikkeiden hinnat nousivat, josta syystä elintarvikkeiden määräraha ylittyi.

Yksitysteiden kunnossapito- ja perusparannusavustuksia myönnettiin yhteensä 263.840 euroa.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	1 701 123,47	1 880 391	0	1 880 391	2 176 002,09	295 611,09	115,7
Toimintamenot	-2 830 161,43	-2 404 253	0	-2 404 253	-2 431 710,27	-27 457,27	101,1
<b>Toimintakate</b>	<b>-1 129 037,96</b>	<b>-523 862</b>	<b>0</b>	<b>-523 862</b>	<b>-255 708,18</b>	<b>268 153,82</b>	<b>48,8</b>
Poistot	-1 219,80	-809	0	-809	-1 139,52	-330,52	140,9
Yli/alijäämä	-1 130 257,76	-524 671	0	-524 671	-256 847,70	267 823,30	49,0

### 3.8.2 Ylläpidon ja rakentamisen tulosalue

Ylläpito ja rakentamisen tulosalueeseen kuuluvat liikenneväylät/urheilualueet, puistot, venesatama, kaavoitus, mittaus, metsätilat, tilapalvelun hallinto, tuotannolliset-, asuin- ja hallintokuntienrakennukset, jätehuolto.

Tulosalueen toimintatuotot toteutuivat joka toimintayksikössä talousarvion mukaisena tai paremmin. Liikenneväylien kunnossapidon määräraha ylittyi. Tähän vaikutti alueiden kunnossapitokustannusten nousu. Katuvalaistuksen energiankulutus on alentunut tasaisesti. Kulutus on pudonnut vuodesta 2020 vuoteen 2023 kaikkiaan noin 220.000 kWh.

Metsää talousarviovuonna myytiin 163.000 eurolla.

Sote-kiinteistöjen vuokrasopimukset Pirhan kanssa asuivat voimaan vuoden alusta. Siirretyistä kiinteistöistä kaksi on Arahaitteisia. Näiden kiinteistöjen (Louhenrinne, Vihriälä) vuokrat tulee tarkistaa omakustannus periaatteella. Tämä tarkoittaa merkittäviä vuokranpalautuksia Pirhalle vuodelta 2023. Vuoden lopussa tilapalvelun asuinhuoneistoista oli vuokrattuna 84,8 %, tuotannollisista rakennuksista 90,2 % ja hallintokuntien rakennuksista 89,6 %.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	4 944 864,64	6 119 662	0	6 119 662	6 066 796,73	-52 865,27	99,1
Toimintamenot	-4 513 225,32	-5 869 783	0	-5 869 783	-5 146 135,88	723 647,12	87,7
<b>Toimintakate</b>	<b>431 639,32</b>	<b>249 879</b>	<b>0</b>	<b>249 879</b>	<b>920 660,85</b>	<b>670 781,85</b>	<b>368,4</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	295,93	0	0	0	185,96	185,96	-100,0
Poistot	-2 642 608,14	-2 684 415	0	-2 684 415	-2 782 608,62	-98 193,62	103,7
Poistoeron lisäys/vähennys	223 957,25	223 957		223 957	223 957,25	0,25	-100,0
Varausten lisäys/vähennys				0	-400 000,00	-400 000,00	-99,0
Yli/alijäämä	-1 986 715,64	-2 210 579	0	-2 210 579	-2 037 804,56	172 774,44	92,2

### 3.8.5 Vesihuoltolaitoksen tulosalue

Vesihuollon tulosalueeseen kuuluvat keskuspuhdistamo, keskustan viemäriverkko, pumppaamot, kompostointi sekä Kilkosken viemäriverkosto ja paineenkorotusasema sekä vesijohtoverkosto.

Tulosalueen toimintatuotot toteutuivat talousarviota paremmin, etenkin jätteen käsittelymaksujen osalta. Vesi- ja jätevesimaksutuotot toteutuivat hieman edellisvuotta alempina mutta perusmaksut toteutuivat entisellä tasolla. Sähkö-, lämmitys- ja kuljetuskustannukset laskivat hieman. Vesihuolto oli talousarviovuonna mukana "Viemärylivuodot kuriin kimpassa" (Vikuri) -hankkeessa sekä "Ravinteet irti" (Pippuri) -hankkeessa. Hankeavustuksia vesihuolto sai vuonna 2023 yhteensä 67.000 euroa. Keskuspuhdistamon puhdistaman jäteveden määrä vuonna 2023 oli 482.177 m<sup>3</sup>.

Taloudellisten tavoitteiden toteuma

31.12.2023	TP2022	TA2023	TA MUUT	TA + MUUT	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT %
Toimintatuotot	755 985,09	720 331	0	720 331	760 306,62	39 975,62	105,5
Toimintamenot	-622 356,36	-655 967	0	-655 967	-625 304,42	30 662,58	95,3
<b>Toimintakate</b>	<b>133 628,73</b>	<b>64 364</b>	<b>0</b>	<b>64 364</b>	<b>135 002,20</b>	<b>70 638,20</b>	<b>209,7</b>
Rahoitustuotot- ja kulut	0,14	-251 790	0	-251 790	0,18		
Poistot	-270 881,00	-251 790,0	0	-251 790	-336 695,63	-84 905,63	133,7
Yli/alijäämä	-137 252,13	-439 216	0	-439 216	-201 693,25	-14 267,43	45,9

## Yhteenveto lautakunnan suoritteista (yksikkökustannukset ja -tuotot)

Teknisten palveluiden lautakunta	TA 2023			TP 2023			TP 2022		
	Meno	Kpl/määrä	Yksikkö-	Meno	Kpl /	Yksikkö-	Meno	Kpl/	Yksikkö-
Kustannukset			köh.		määrä	hinta		määrä	hinta
HALLINTO									
Kustannus€/Ateriasuorite (**)	1 746 221	342 486,8	5,10	1 836 972	374 132,95	4,91	1 721 063	368 795,6	4,67
Yksityistieavustus €/km	265 000	383	691,91	263 840	375,00	703,57	220 117	373,7	588,96
YLLÄPITO JA RAK									
Liikenneväylinen kp €/km (***)	560 868	84,7	6 621,82	616 528	87,1	7 078,39	474 107	84,0	5644,13
Liikenneväylien valaistusenergiak.€/km	186 200	55,8	3 336,92	91 924	55,8	1 647,38	69 203	55,2	1253,68
Puistojen kp €/hehtaari	244 704	23,0	10 639,30	245 388	23,0	10 669,04	240 540	22,5	10690,67
Tuotann. rakenn. Ylläpitok. €/m2/kk	145 224	10 128,50	1,19	103 084	10 128,5	0,85	112 829	10 128,50	0,93
Asuinrakenn. Ylläpitok. €/m2/kk	581 411	12 078,00	4,01	581 162	11 502	4,21	485 916	12 078	3,35
Hallintokuntien rakenn. Ylläpitok.€/m2/kk	2 696 464	41 735,00	5,38	2 274 951	41 735	4,54	2 073 967	41 735	4,14
VUOKRAUSASTE:									
Tuotann.rakenn. %		97,60 %			90,2 %		100 %		
Asuinrakenn. %		84,80 %			84,8 %		83,2 %		
Hallintokuntien rakenn. %		93,30 %			89,6 %		93,3%		
VESIHUOLTOLAITOS									
Puhdistettu vesi €/m3	655 967	400 000	1,64	624 283	482 177	1,29	622 938	411 509	1,51

Tuotokset	TA 2023			TP 2023			TP 2022		
	Tulo	Kpl määrä	Yksikkö-	Tulo	Kpl määrä	Yksikk.hinta	Tulo	Kpl/	Yksikkö-
			köh.					määrä	hinta
HALLINTO									
Ateriamyynti (**)	1 853 391	342 486,8	5,41	2 116 231	374 132,95	5,66	1 644 310	368 795,6	4,46
TILAPALVELU:									
Vuokratuotot tuotannoll.rak €/m2/kk	250 049	10 128,50	2,06	241 193	10 128,5	1,98	149 904	10 128,5	1,23
Vuokratuotot asuinrak. €/m2/kk	617 730	12 078,00	4,26	632 400	11 502	4,58	632 047	12 078	4,36
Vuokratuotot hallintokuntien rak. €/m2/kk	4 917 822	41 735,00	9,82	5 048 123	41 735	10,08	3 729 880	41 735	7,45
VESIHUOLTOLAITOS:									
Jätevesimaksutuotot €/m3	720 331	400 000	1,80	758 893	301 947	2,51	755 985	411 509	1,84

## 4 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä satunnaiset erät.

Kaupunki ja vesihuolto (ulk.+sis.)	Alkuperäinen TA	TA MUUT	TA+MUUT	TOTEUMA
<b>Toimintatulot</b>				
Myyntituotot	4 162 813,00		4 162 813,00	4 694 412,68
Maksutuotot	363 142,00		363 142,00	414 838,87
Tuet ja avustukset	260 040,00		260 040,00	569 266,48
Vuokratulot	6 495 243,00		6 495 243,00	6 411 981,69
Muut toimintatulot	66 340,00		66 340,00	158 565,52
	<b>11 347 578,00</b>	<b>0,00</b>	<b>11 347 578,00</b>	<b>12 249 065,24</b>
Valmistus omaan käyttöön			<b>0,00</b>	<b>155 305,34</b>
<b>Toimintamenot</b>				
Henkilöstömenot	-13 960 333,00	-109 850,00	-14 070 183,00	-14 173 152,86
Palvelujen ostot	-6 245 418,00	-76 919,00	-6 322 337,00	-6 233 247,73
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 631 147,00	-26 347,00	-3 657 494,00	-3 067 863,89
Avustukset muille	-1 318 080,00		-1 318 080,00	-1 199 495,64
Vuokrat	-3 368 289,00	-7 884,00	-3 376 173,00	-3 302 951,40
Muut toimintamenot	-244 977,00	0,00	-244 977,00	-445 342,58
	<b>-28 768 244,00</b>	<b>-221 000,00</b>	<b>-28 989 244,00</b>	<b>-28 422 054,10</b>
<b>Toimintakate/Jäämä</b>	<b>-17 420 666,00</b>	<b>-221 000,00</b>	<b>-17 641 666,00</b>	<b>-16 017 683,52</b>
Verotulot	13 969 900,00		13 969 900,00	14 376 436,89
Valtionosuudet	7 443 315,00		7 443 315,00	7 622 870,00
<b>Rahoitustulot ja -menot</b>			0,00	0,00
Korkotulot muilta			0,00	0,00
Muut rahoitustulot muilta	154 500,00		154 500,00	309 685,14
Korkomenot	-101 000,00		-101 000,00	-100 494,34
Muut rahoitusmenot			0,00	-27,51
	<b>21 466 715,00</b>	<b>0,00</b>	<b>21 466 715,00</b>	<b>22 208 470,18</b>
<b>Vuosikate</b>	<b>4 046 049,00</b>	<b>-221 000,00</b>	<b>3 825 049,00</b>	<b>6 190 786,66</b>
<b>Poistot ja arvonalentumiset</b>				
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 906 184,00		-3 906 184,00	-4 004 184,61
Arvonalentumiset	0,00		0,00	0,00
	<b>-3 906 184,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-3 906 184,00</b>	<b>-4 004 184,61</b>
<b>Satunnaiset tuotot ja kulut</b>				
Satunnaiset kulut				<b>0,00</b>
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>139 865,00</b>	<b>-221 000,00</b>	<b>-81 135,00</b>	<b>2 186 602,05</b>
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	223 957,00		223 957,00	223 957,25
<b>Varausten lisäys</b>			0,00	-400 000,00
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>363 822,00</b>	<b>-221 000,00</b>	<b>142 822,00</b>	<b>2 010 559,30</b>

## 4.1 Verotulojen erittely

Verotulot	TA2023	Toteuma 2023	Poikkeama, ylitus(+), alitus (-)	TP2022	Muutos TP22/TP23%
Kunnallisvero	9 390 360	9 913 603	523 243	19 459 854	-49,1
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 668 540	2 433 262	-235 278	4 127 038	-41,0
Kiinteistövero	1 911 000	2 029 572	118 572	1 978 309	2,6
	<b>13 969 900</b>	<b>14 376 437</b>	<b>406 537</b>	<b>25 565 200</b>	<b>-43,8</b>

Kunnallisveron kertymä koko vuodelta oli hieman talousarviota korkeampi. Maksuunpantavan veron määrä aleni merkittävästi edellisvuoteen verrattuna hyvinvointialueuudistukseen liittyvän kunnallisveroprosentin leikkauksen vuoksi. Vuodelta 2022 tilitettiin kuitenkin vielä kunnallisverotuloja korkeammalla veroprosentilla, joka nosti kunnallisveron tilityksiä. Yhteisöverotulojen kertymään vaikuttaa niinkään vuodelta 2022 korkeammalla jako-osuudella vuoden 2023 aikana maksetut tilitykset, mutta toisaalta yhteisöveron tuottoa alentaa talouden taantuma sekä kustannusten nousu, joka syö yritysten verotettavaa tuloa. Kiinteistöverotulot toteutuivat talousarviota korkeampina kiinteistöjen verotusarvojen noustua rakennuskustannusten nousun myötä.

	Tuloveroprosentti	Verotet.tulo 1000 €	Efektiivinen veroaste
2023	8,61	103 875	5,90
2022	21,25	93 280	13,40
2021	21,25	90 828	13,55
2020	21,25	89 069	13,67
2019	21,25	87 458	13,57
2018	20,75	87 403	13,21
2017	20,75	85 511	13,19
2016	20,25	87 930	13,34
2015	20,25	89 079	13,44
2014	20,25	88 789	13,56

\*) Erialaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) ei vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Vuoden 2022 tiedot eivät ole vielä täysin lopulliset.

Kiinteistöveroprosentit	2023	2022
Vak.asuinrakennus	0,45 %	0,45 %
Muu asuinrakennus	1,00 %	1,00 %
Yleinen kiinteistövero	0,93 %	0,93 %

## 4.2 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	TA2023	Toteuma 2023	Poikkeama, ylitus(+), alitus (-)	TP2022	Muutos TP22/TP23%
Peruspalvelujen valtionosuus	3 853 139,00	3 984 161,00	131 022,00	18 232 907,00	-78,15
Verotulojen tasaus	1 625 379,00	1 661 339,00	35 960,00	4 420 977,00	-62,42
Opetus ja kulttuuritoimen valtionosuus	598 226,00	553 744,00	-44 482,00	591 969,00	-6,46
Veroper.muutoksista johtuvien verotulomenetysten korv.	1 366 571,00	1 423 626,00	57 055,00	4 581 239,00	-68,92
	<b>7 443 315,00</b>	<b>7 622 870,00</b>	<b>179 555,00</b>	<b>27 827 092,00</b>	<b>-72,61</b>

## 5 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

### 5.1 Hankkeet

Hankkeita ovat yli 300 000 euron verottomat kokonaisuudet. Hankkeiden käsittelyssä seurataan kaupungin hankesuunniteluohjeita.

Vuonna 2023 hankkeista valmistui Virtaintien peruskorjaus, jonka määräraha hieman ylittyi johtuen lisätoista, joita ei ollut huomioitu talousarviossa, mutta ne oli järkevä toteuttaa samassa yhteydessä.

Nallelan uuden kaava-alueen rakentaminen alkoi vuonna 2022 ja päättyi vuonna 2023. Sen osalta toteuma jäi huomattavasti talousarviota alhaisemmaksi.

Investointien osalta määrärahojen ylitykset on käsitelty kaupunginvaltuustossa 5.3.2024.

### HANKKEET

HANKE	TA 2023	TA MUUTOS	TA + MUUT	TOTEUMA 2023	POIKKEAMA	TOT -%
<b>Tekn.ltk./Jäähdysohjelman hanke</b>						
Menot			0,00	-12 467,75	12 467,75	
Tulot			0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-12 467,75</b>	<b>12 467,75</b>	
<b>Tekn.ltk./Virtaintien peruskorjaus</b>						
Menot	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-314 018,29	14 018,29	104,67
Tulot			0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>-300 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-300 000,00</b>	<b>-314 018,29</b>	<b>14 018,29</b>	<b>104,67</b>
<b>Tekn.ltk./Nallelan uusi kaava-alue</b>						
Menot	-153 000,00	0,00	-153 000,00	-5 710,00	-147 290,00	3,73
Tulot	108 000,00		108 000,00	28 612,10	79 387,90	26,49
<b>Nettomeno</b>	<b>-45 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-45 000,00</b>	<b>22 902,10</b>	<b>-67 902,10</b>	<b>-50,89</b>
<b>Tekn.ltk./Rantapuisto/Laivaranalan alueen kehitt.</b>						
Menot	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-20 532,64	-9 467,36	68,44
Tulot			0,00			
<b>Nettomeno</b>	<b>-30 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-30 000,00</b>	<b>-20 532,64</b>	<b>-9 467,36</b>	<b>68,44</b>
<b>Tekn.ltk./Uusi paloasema</b>						
Menot	-100 000,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	
Tulot	0,00		0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>-100 000,00</b>	<b>100 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	
<b>Tekn.ltk./Merikanto-opiston tilat</b>						
Menot	0,00	-100 000,00	-100 000,00	-21 447,25	-78 552,75	21,45
Tulot	0,00		0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>0,00</b>	<b>-100 000,00</b>	<b>-100 000,00</b>	<b>-21 447,25</b>	<b>-78 552,75</b>	<b>21,45</b>

### 5.2 Hankeryhmät

Valtuusto myöntää määrärahat ja tuloarviot hankeryhmälle kokonaisuutena. Hankeryhmien kohteet ovat alle 300 000 euroa. Pienhankintaraja on 10.000 euroa. Osakkeiden ja osuuksien hankintameno oli varattu määrärahaa mahdollisiin osakehankintoihin. Osakkeiden hankintoina toteutui vuonna 2023 perustetun LumoavaVirrat Oy:n sijoitetun oman pääoman sijoitus, joka kirjautui tytäryhtiöosakkeisiin. Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan ohjelmistoihin liittyvät määrära-



havaraukset koskivat tietoruvan hallintamallin hankintaan sekä taloushallinnon ohjelman talousraportointiin liittyviin muutoksiin. Toteumaan sisältyy ainoastaan tietoturvan hallintamallin hankintaa, koska taloushallinnon järjestelmämuutokset jäivät vuonna 2023 jäi alle investointirajan.

Maa-alueiden hankintoihin sisältyy maa-alueiden hankintoja Siekkisjärven ja Kalettomanlahden alueilta sekä pienempiä hankintoja keskusta-alueelta. Maa-alueiden myynneissä näkyy yhden myydyin tontin hankintameno.

Lämpölaitoksen investoinnit siirtyivät toiminnan yhtiöittämisen johdosta kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan. Investoinnit koostuivat uusien liittymien rakentamisesta ja ennalta-arvaamattomista korjauksista.

Vesihuoltolaitoksen investoinnit sisälsivät altaiden pinnoitusta, puhdistamon ja saneerauksia, uusien liittymien rakentamista, lämmitysjärjestelmän ja pienkuormaajan hankinnan sekä ennalta-arvaamattomia korjauksia. Investointeihin sisältyi myös Pippuri-hankkeeseen kohdistuvia hankintoja sekä avustustuloa.

Kunnallistekniikan merkittävimpiä investointeja rinnetalutukseen hankinta, Jitan varastokentän rakentaminen, päällystekorjaukset sekä katuväläistuksen uudistukset. Lisäksi rakennettiin kunnallistekniikkaa Puttosenkulmaan, kunnostettiin teitä keskusta-alueella sekä uusittiin laivarannan polttoainesäiliöt. Tuotannollisten rakennusten investoinnit liittyivät Leirirannan katon korjaukseen sekä Inkan korjauksiin.

Asuinrakennuksiin liittyvät korjaukset kohdistuivat useisiin kohteisiin sekä ennalta-arvaamattomiin korjauksiin. Investoinnin painottuivat kattojen korjauksiin sekä maalauksiin. Myös hallintokuntien käytössä olevien rakennusten hankeryhmän investoinnit koostuivat usean eri kohteen ylläpitoinvestoinneista, joista merkittävimmät olivat lukitukseen, Nallelan päiväkotiyksikköön ja terveyskeskuksen kiinteistöön liittyvät kohteet. Myös kaikkien kyläkoulujen rakennuksiin kohdistui korjauksia.

## HANKERYHMÄT

Hankeryhmä	TA 2023	TA MUUTOS	TA + MUUT	TOTEUMA 2023	POIKKEAMA	TOT -%
<b>Hall. ja Elinvoimaos./Tytär-yhtymäosakk. ja osuudet</b>						
Menot	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	10 000,00	
Tulot						
<b>Nettomeno</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-10 000,00</b>	<b>10 000,00</b>	
<b>Hall. ja Elinvoimaosasto/Osakkeet ja osuudet</b>						
Menot	-10 000,00	0,00	-10 000,00		-10 000,00	0,00
Tulot					0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>-10 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-10 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-10 000,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Hall. ja Elinvoimaosasto/Maa-alueet ja rakennukset</b>						
Menot	-100 000,00	-420 000,00	-520 000,00	-497 403,02	-22 596,98	95,65
Tulot	20 000,00		20 000,00	2 384,02	17 615,98	11,92
<b>Nettomeno</b>	<b>-80 000,00</b>	<b>-420 000,00</b>	<b>-500 000,00</b>	<b>-495 019,00</b>	<b>-4 981,00</b>	<b>99,00</b>
<b>Hall. ja Elinvoima/Ohjelmistolisenssien hank.</b>						
Menot	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-14 700,00	-25 300,00	36,75
Tulot						
<b>Nettomeno</b>	<b>-40 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-40 000,00</b>	<b>-14 700,00</b>	<b>-25 300,00</b>	<b>36,75</b>
<b>Hallinto- ja elinvoimaosasto/Lämpölaitos</b>						
Menot	-120 000,00		-120 000,00	-57 156,53	-62 843,47	47,63
Tulot			0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>-120 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-120 000,00</b>	<b>-57 156,53</b>	<b>-62 843,47</b>	<b>47,63</b>
<b>Hallinto- ja elinvoimaosasto/Ympäristöpalvelut</b>						
Menot	-20 000,00		-20 000,00		-20 000,00	0,00
Tulot	0,00		0,00		0,00	
<b>Nettomeno</b>	<b>-20 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-20 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-20 000,00</b>	<b>0,00</b>

<b>Hallinto- ja elinvoima-</b>						
<b>osasto/Tienvarsikyltit</b>						
Menot	-65 000,00	0,00	-65 000,00	-7 725,00	-57 275,00	
Tulot						
<b>Nettomeno</b>	<b>-65 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-65 000,00</b>	<b>-7 725,00</b>	<b>-57 275,00</b>	
<b>Vesihuoltolaitos</b>						
Menot	-520 000,00		-520 000,00	-341 853,85	-178 146,15	65,74
Tulot	85 000,00		85 000,00	67 047,86	17 952,14	
<b>Nettomeno</b>	<b>-435 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-435 000,00</b>	<b>-274 805,99</b>	<b>-160 194,01</b>	<b>63,17</b>
<b>Kunnallistekniikka</b>						
Menot	-810 000,00	-120 000,00	-930 000,00	-965 710,42	35 710,42	103,84
Tulot	0,00			3 068,11	-3 068,11	
<b>Nettomeno</b>	<b>-810 000,00</b>	<b>-120 000,00</b>	<b>-930 000,00</b>	<b>-962 642,31</b>	<b>32 642,31</b>	<b>103,51</b>
<b>Tuotannolliset rakennukset</b>						
Menot	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-42 761,73	-37 238,27	53,45
Tulot	0,00					
<b>Nettomeno</b>	<b>-80 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-80 000,00</b>	<b>-42 761,73</b>	<b>-37 238,27</b>	<b>53,45</b>
<b>Asuinrakennukset</b>						
Menot	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-265 954,84	-34 045,16	88,65
Tulot				0,00		
<b>Nettomeno</b>	<b>-300 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-300 000,00</b>	<b>-265 954,84</b>	<b>-34 045,16</b>	<b>88,65</b>
<b>Tekn.ltk./Hallintokuntien</b>						
<b>käytössä olevat rakenn.</b>						
Menot	-415 000,00	-20 000,00	-435 000,00	-388 009,96	46 990,04	89,20
Tulot						
<b>Nettomeno</b>	<b>-415 000,00</b>	<b>-20 000,00</b>	<b>-435 000,00</b>	<b>-388 009,96</b>	<b>46 990,04</b>	<b>89,20</b>
<b>Hankkeet / Hankeryhmät Me-</b>						
<b>not yht.</b>						
	-3 063 000,00	-560 000,00	-3 623 000,00	-2 965 451,28	657 548,72	81,85
<b>Tulot yhteensä</b>	<b>213 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>213 000,00</b>	<b>101 112,09</b>	<b>-111 887,91</b>	<b>47,47</b>
<b>Nettomeno</b>	<b>-2 850 000,00</b>	<b>-560 000,00</b>	<b>-3 410 000,00</b>	<b>-2 864 339,19</b>	<b>545 660,81</b>	<b>84,00</b>

**6 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN**

Kaupunki ja Vesihuolto (ulk./sis.)

	TA 2023	MUUTOS	TA+MUUTOS	TOTEUMA	POIKKEAMA
<b>TOIMINTA JA INVESTOINNIT</b>					
<b>Toiminnan rahavirta</b>					
Vuosikate	4 046 049,00	-221 000,00	3 825 049,00	6 190 786,66	2 365 737,66
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00		0,00	-82 211,98	-82 211,98
<b>Investointien rahavirta</b>					
Investointimenot	-3 063 000,00	-560 000,00	-3 623 000,00	-2 965 451,28	657 548,72
Rahoitusosuudet investointeihin	193 000,00		193 000,00	98 728,07	-94 271,93
Pys.vast.hyödykkeiden luovutustuotot	20 000,00		20 000,00	84 596,00	64 596,00
Muut investointitulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					0,00
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>1 196 049,00</b>	<b>-781 000,00</b>	<b>415 049,00</b>	<b>3 326 447,47</b>	<b>2 911 398,47</b>
<b>Rahoitustoiminta</b>					
<b>Antolainauksen muutokset</b>					
Antolainauksen lisäykset	-250 000,00		-250 000,00	-2 950,00	247 050,00
Antolainauksen vähennykset	50 000,00		50 000,00	0,00	-50 000,00
	<b>-200 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-200 000,00</b>	<b>-2 950,00</b>	<b>197 050,00</b>
<b>Lainakannan muutokset/lisäykset</b>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 871 000,00		-2 871 000,00	-2 873 967,36	-2 967,36
	<b>-2 871 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-2 871 000,00</b>	<b>-2 873 967,36</b>	<b>-2 967,36</b>
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,00		0,00	-1 817 097,22	-1 817 097,22
<b>Rahoitustoiminnan rahavirta</b>	<b>-3 071 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-3 071 000,00</b>	<b>-4 694 014,58</b>	<b>-1 623 014,58</b>
<b>RAHAVAROJEN MUUTOS</b>	<b>-1 874 951,00</b>	<b>-781 000,00</b>	<b>-2 655 951,00</b>	<b>-1 367 567,11</b>	<b>1 288 383,89</b>
Rahavarat 31.12.	11 058 193,00		10 277 193,00	9 374 937,48	-902 255,52
Rahavarat 1.1.	12 933 144,00		12 933 144,00	10 742 504,59	-2 190 639,41
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-1 874 951,00</b>		<b>-2 655 951,00</b>	<b>-1 367 567,11</b>	<b>1 288 383,89</b>

### III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Virtain kaupungin ja kuntakonsernin tilinpäätöslaskelmat on esitetty tässä osiossa. Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase.

Virtain kaupunki sisältää kaupungin, taseyksikkö Vesihuollon ja Liikelaitos Marttisen ulkoiset, keskenään eliminoidut toteumat.

Virtain kaupungin konsernin tilinpäätöslaskelmat ovat konsernin tuloslaskelma, konsernin rahoituslaskelma ja konsernitase.

Lisäksi tässä osassa esitetään tilinpäätöslaskelmien liitetiedot.

Eriytettyinä tilinpäätöksinä esitetään vesihuollon taseyksikön sekä liikelaitos Marttisen tilinpäätökset sekä kilpailulain 30 d §:n perusteella esitettävät eriytetyt tuloslaskelmat.

**VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN  
TULOSLASKELMA (ULK.)**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>Toimintatuotot</b>		
Myyntituotot	4 352 492,65	25 950 773,84
Maksutuotot	411 195,07	5 081 193,52
Tuet ja avustukset	1 691 904,22	2 764 497,69
Vuokratuotot	3 749 319,11	2 328 145,50
Muut toimintatuotot	158 259,70	405 635,45
	<b>10 363 170,75</b>	<b>36 530 246,00</b>
Valmistus omaan käyttöön	155 305,34	<b>150 712,97</b>
<b>Toimintakulut</b>		
Henkilöstökulut	-15 708 693,84	-16 938 947,22
Palkat ja palkkiot	-12 679 340,78	-13 440 829,58
Henkilösivukulut	-3 029 353,06	-3 498 117,64
Eläkekulut	-2 571 086,95	-2 993 898,49
Muut henkilösivukulut	-458 266,11	-504 219,15
Palvelujen ostot	-4 974 317,83	-55 958 500,13
Asiakaspalvelujen ostot	-170 494,33	-46 202 604,43
Muiden palvelujen ostot	-4 803 823,50	-9 755 895,70
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 676 809,85	-5 379 928,98
Ostot tilikauden aikana	-3 676 809,85	-5 357 333,41
Varaston lisäys	0,00	-22 595,57
Avustukset	-963 865,64	-2 280 291,26
Vuokrat	-688 247,39	-2 760 496,36
Muut kulut	-578 783,06	-411 336,54
	<b>-26 590 717,61</b>	<b>-83 729 500,49</b>
<b>Toimintakate</b>	<b>-16 072 241,52</b>	<b>-47 048 541,52</b>
Verotulot	14 376 436,89	25 565 200,22
Valtionosuudet	7 622 870,00	27 827 092,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		1 072,20
Muut rahoitustuotot	310 134,75	827 484,90
Korkokulut	-100 739,90	-68 404,39
Muut rahoituskulut	-27,33	2 580 505,46
	22 208 674,41	56 732 950,39
<b>Vuosikate</b>	<b>6 136 432,89</b>	<b>9 684 408,87</b>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 224 914,48	-4 126 304,23
Arvonalentumiset	0,00	-2 723 797,72
	-4 224 914,48	-6 850 101,95
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0,00	-8 817,00
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>1 911 518,41</b>	<b>2 825 489,92</b>
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	223 957,25	223 957,25
Varausten lisäys	-400 000,00	0,00
<b>Tilikauden ylijäämä</b>	<b>1 735 475,66</b>	<b>3 049 447,17</b>

**VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN  
RAHOITUSLASKELMA**

<b>Toiminnan rahavirta</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Vuosikate	6 136 432,89	9 684 408,87
Satunnaiset erät	0,00	-8 817,00
Tulorahoituksen korjauserät	-82 211,98	-2 758 568,59
	<b>6 054 220,91</b>	<b>6 917 023,28</b>
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investointimenot	-3 203 148,04	-6 492 050,50
Rahoitusosuuden investointeihin	214 726,97	119 020,07
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden mv	84 596,00	3 371 277,84
	-2 903 825,07	-3 001 752,59
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>3 150 395,84</b>	<b>3 915 270,69</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 950,00	
Antolainasaamisten vähennys	0,00	
	-2 950,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 873 967,36	-3 016 124,28
Lainakannan muutokset	-2 873 967,36	-3 016 124,28
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantovarojen ja pääomien	5 528,62	-23 554,25
Vaihto-omaisuuden muutos	216,00	23 297,57
Saamisten muutos	2 115 115,54	-529 737,56
Korottomien velkojen muutos	-3 593 830,76	913 005,49
	-1 472 970,60	383 011,25
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>-4 349 887,96</b>	<b>-2 633 113,03</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-1 199 492,12</b>	<b>1 282 157,66</b>
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	10 357 120,08	11 556 612,20
Rahavarat 1.1	11 556 612,20	10 274 454,54
	-1 199 492,12	1 282 157,66

**VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN  
TASE**

<b>VASTAAVAA</b>	<b>31.12.2023</b>	<b>31.12.2022</b>
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	404 342,70	639 880,33
	404 342,70	639 880,33
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 096 095,49	5 615 076,49
Rakennukset	32 330 765,59	34 280 880,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 408 372,70	7 089 585,55
Koneet ja kalusto	963 192,70	1 183 499,13
Muut aineelliset hyödykkeet	7 524,86	7 524,86
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 183 274,85	1 193 996,64
	47 989 226,19	49 370 563,26
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	9 531 293,42	11 881 932,16
Muut saamiset	452 395,76	449 445,76
	9 983 689,18	12 331 377,92
Pysyvät vastaavat yhteensä	58 377 258,07	62 341 821,51
<b>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	311 147,61	314 311,70
	311 147,61	314 311,70
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	11 070,00	32 886,43
Valmiit tuotteet	6 888,70	6 888,70
	17 958,70	39 775,13
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	430 380,94	970 580,94
	430 380,94	970 580,94
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 120 660,94	1 903 628,86
Lainasaamiset	450,00	
Muut saamiset	114 758,59	803 380,11
Siirtosaamiset	202 993,53	306 769,63
	1 438 863,06	3 013 778,60
Rahat ja pankkisaamiset	10 357 120,08	11 556 612,20
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 244 322,78	15 580 746,87
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>70 932 728,46</b>	<b>78 236 880,08</b>

**VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN  
TASE**

<b>VASTATTAVAA</b>	<b>31.12.2023</b>	<b>31.12.2022</b>
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
Peruspääoma	21 229 068,67	23 750 394,96
Muut omat rahastot	336 375,85	336 375,85
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	21 664 698,96	18 615 251,79
Tilikauden yli-/alijäämä	1 735 475,66	3 049 447,17
Oma pääoma	44 965 619,14	45 751 469,77
<b>POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUKSET</b>		
Poistoero	3 954 113,12	4 178 070,37
Vapaaehtoiset varaukset	400 000,00	0,00
	4 354 113,12	4 178 070,37
<b>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	472 437,20	470 072,67
	472 437,20	470 072,67
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
<b>Pitkäaikainen</b>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 727 307,17	14 601 274,53
Lainat julkisyhteisöiltä		
Ostovelat	1 305,11	1 865,85
Liittymismaksut ja muut velat	1 518 849,10	1 495 900,30
	13 247 461,38	16 099 040,68
<b>Lyhytaikainen</b>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 873 802,28	2 873 802,28
Lainat julkisyhteisöiltä		
Saadut ennakot	32 867,26	33 384,03
Ostovelat	1 374 116,85	4 591 719,39
Muut velat	289 736,22	340 656,40
Siirtovelat	3 322 575,01	3 898 664,49
	7 893 097,62	11 738 226,59
Vieras pääoma yhteensä	21 140 559,00	27 837 267,27
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>70 932 728,46</b>	<b>78 236 880,08</b>



## VIRTAIN KAUPUNKI: KAUPUNKI, VESIHUOLTO JA MARTTINEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään kirjanpitoasetuksen liitetietovaatimusten mukaan tilinpäätöksen laatimista, tuloslaskelmaa, taseen vastaavia ja vastattavia, vakuuksia ja vastuusitoumuksia, henkilöstä ja konsernitilinpäätöstä koskeviin liitetietoihin.

### Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Poistot on laskettu kaupunginvaltuuston 6.10.2014 hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Päivitettyä poistosuunnitelmaa sovelletaan 1.1.2013 jälkeen valmistuneisiin kohteisiin. Vaihtomaisuus on arvostettu muuttuvaan hankintamenoa.

### Edellisen tilikauden vertailukelpoisuus

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta ja kuntien vastuulla aiemmin ollut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden tehtäväksi. Tässä yhteydessä kunnilta siirtyi tähän toimintaan siirtyvät tulot ja menot sekä irtain omaisuus lain sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta (616/2021) mukaisesti. Hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi kuntien veroprosentteja leikattiin 12,64 %-yksikköä ja kuntien yhteisöveron jako-osuutta alennettiin noin kolmanneksella. Kuntien valtionosuutta leikattiin ns. sote-määräytymistekijöiden perusteella. Virtain kaupungin osalta toimintakatteesta noin 60 % siirtyi hyvinvointialueelle. Tämän johdosta päättynyt ja sitä edellinen tilikausi eivät ole keskenään vertailukelpoiset.

Voimaantulolain 42 §:n mukaan hyvinvointialueelle siirtynyt omaisuus ja lomapalkkavelka sekä sairaanhoitopiirin jäsenosuus on kirjattu kunnan peruspääoman vähennykseksi. Kirjanpitolautakunnan kunta- ja hyvinvointialuejaosto on antanut lausunnon hyvinvointialueille siirtyvien omaisuus- ja pääomaerien käsittelystä kunnan ja kuntayhtymän kirjanpidossa, jonka mukaan Kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjataan alkusaldon muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että peruspääomaa vastaan kirjattavia omaisuus- ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2023 liiketapahtumina talousarvion toteutumisvertailussa eikä rahoituslaskelmassa. Muut kirjaukset esitetään vuoden 2023 liiketapahtumina, ja ne voivat vaikuttaa vuoden 2023 tulokseen. Edellä mainitut kirjaukset peruspääomaa vastaan tehdyt kirjaukset pienensivät peruspääomaa yhteensä 2 521 326,29 euroa.

### Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

#### KUNNAN TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN ULKKOISET

	2023	2022
Yleishallinto	1 361 658,58	1 691 694,86
Sosiaali- ja terveystoimi	0,00	29 153 022,99
Hyvinvointitoimi	151 375,02	0,00
Opetus ja kulttuuri	0,00	1 365 694,61
Opetus ja kulttuuri 2023	1 233 772,80	0,00
Yhdyskuntapalvelut	0,00	0,00
Muut palvelut/tekn.	5 202 429,76	2 040 984,36
	<b>7 949 236,16</b>	<b>34 251 396,82</b>

<b>LIIKELAITOS MARTTINEN</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina		
<b>Ulk/sis.</b>		
Nuorisotoiminta	2 219 506,76	1 942 627,81
Elinkeinotoiminta	462 268,81	391 334,99
Perinnekylä -toiminta	27 583,78	20 273,99
	<b>2 709 359,35</b>	<b>2 354 236,79</b>

<b>VEROTULOJEN ERITTELY</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Kunnallisvero	9 913 603,00	19 459 853,00
Kiinteistövero	2 029 572,00	1 978 309,00
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 433 262,00	4 127 038,00
	<b>14 376 437,00</b>	<b>25 565 200,00</b>

<b>VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Peruspalvelujen valtionos.(ilman tasauksia)	3 984 161,00	18 232 907,00
Verotuloihin perustuvat valt.os.tasaus	1 661 339,00	4 420 977,00
Opetus- ja sivistystoimen muut valt.osuudet	553 744,00	591 969,00
Veroper.muutoksista joht.verotulomenetysten korvaus	1 423 626,00	4 581 239,00
Valtionosuudet yhteensä	<b>7 622 870,00</b>	<b>27 827 092,00</b>

**MUUT TOIMINTATUOTOT**

<b>PYSYVIEN VASTAAVIEN MYYNTIVOITOT</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Tontit, maa-alueet	16 211,98	156 177,56
Rakennukset		
Kuntayhtymäosuudet		
Kalusto, autot	66 000,00	21 451,61
Yhteensä	<b>82 211,98</b>	<b>21 451,61</b>

<b>OSINGOT JA OSUUSPÄÄOMAN KOROT</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Koillis-Satakunnan Sähkö Oy	174 537,00	234 135,00
Pirkanmaan Sairaanhoidopiiri ky	0,00	59 086,84
Kuntarahoitus Oyj	25 950,00	15 450,00
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	48 708,00	73 559,07
Keiturin Sote Oy	0,00	394 865,91
Muut rahoitustuotot	11 081,52	10 590,04
Yhteensä	<b>260 276,52</b>	<b>787 686,86</b>

**ARVOIDUT POISTOAJAT, NIITÄ VASTAAVAT VUOTUISET POISTOPROSENTIT JA POISTOMENETELMÄT****Aineettomat hyödykkeet**

Kehittämismenot	2 - 5 v. tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 10 v. tasapoisto
Konserniliikearvo	2 - 5 v. tasapoisto
Liikearvo	2 - 5 v. tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	2 - 5 v. tasapoisto
Muut	2 - 5 v. tasapoisto
Erytisestä syystä enintään (esim. vesistöjen peruskunnostus)	20 v. tasapoisto

**Aineelliset hyödykkeet**

Maa- ja vesialueet	ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 v. tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	10 - 20 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20% mjp
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 25% mjp
Muut maa- ja vesirakenteet	10 - 20% mjp
Vedenjakeluverkosto	7 - 10% mjp
Viemäriverkko	7 - 10% mjp
Kaukolämpöverkko	10 - 15% mjp
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20% mjp
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 - 22% mjp
Maakaasuverkko	12 - 15% mjp
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20% mjp
Sähkö-, vesi- yms. laitoskoneet ja laitteet	15 - 25% mjp
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20% mjp
Liikenteen ohjauslaitteet	20 - 25% mjp
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 - 25% mjp
Koneet ja kalusto	
Rautaiset alukset	15 - 20 v. tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työ	8 - 15 v. tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	4 - 7 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 - 15 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 - 10 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 v. tasapoisto
Atk-laitteet	3 - 5 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 v. tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa

## Tasetta koskevat liitetiedot

## TIEDOT PYSYVISTÄ VASTAAVISTA TASE-ERÄKOHTAISESTI

Kaupunki+vesihuolto+Marttinen

Ulkoinen	Käyttöomaisuus		Vähennykset	Rah.osuudet	Keskeneräistä siirto	Sumu-poistot	31.12.2023
	1.1.2023	Lisäykset					
Aineettomat oikeudet	-	-	-	-	26 075,61	13 037,76	13 037,85
Muut pitkävaikutteiset	401 211,10	86 987,54	-	-	-	96 893,79	391 304,85
Maa- ja vesialueet	5 615 076,49	483 403,02	2 384,02	-	-	-	6 096 095,49
Rakennukset	34 280 880,59	514 535,29	-	-	4 946,00	2 469 596,29	32 330 765,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 089 585,55	1 131 184,70	-	19 600,84	467 156,22	1 259 952,93	7 408 372,70
Tuotannon/varaston koneet	-	-	-	-	-	-	-
Koneet ja kalusto	1 054 171,09	252 170,70	-	-	32 668,38	375 817,47	963 192,70
Keskeneräiset hankinnat	1 193 996,64	724 866,79	-	195 126,13	-530 846,21	9 616,24	1 183 274,85
Muut aineelliset hyödykkeet	<b>7 524,86</b>	-	-	-	-	-	7 524,86
Kuntayhtymäosuudet	300 656,49	-	-	-	-	-	300 656,49
Tytäryhteisöosakkeet	<b>6 021 717,61</b>	10 000,00	-	-	-	-	6 031 717,61
Osakkuusyhteisöosakkeet	<b>557 240,96</b>	-	-	-	-	-	557 240,96
Muut osakkeet	<b>2 641 678,36</b>	-	-	-	-	-	2 641 678,36
			-				
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>59 163 739,74</b>	<b>3 203 148,04</b>	<b>2 384,02</b>	<b>214 726,97</b>	<b>-</b>	<b>4 224 914,48</b>	<b>57 924 862,31</b>
Palautuskelp.liitt.maksut	<b>449 445,76</b>	2 950,00	-	-	-	-	452 395,76
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>59 613 185,50</b>	<b>3 206 098,04</b>	<b>2 384,02</b>	<b>214 726,97</b>	<b>-</b>	<b>4 224 914,48</b>	<b>58 377 258,07</b>

	OMISTUS-OSUUS %	KIRJANPITOARVO 1.1.2023	LISÄYKSET 2023	VÄHENNYKSET 2023	KIRJANPITOARVO 31.12.2023
<b>KUNTAYHTYMÄOSUUDET</b>					
Pirkanmaan Liitto	1,67	14 116,79			14 116,79
Seinäjoen koulutus kuntayhtymä	0,90	286 539,70			286 539,70
<b>Kuntayhtymäosuudet yhteensä</b>		<b>300 656,49</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>300 656,49</b>
<b>TYTÄRYHTEISÖJEN OSAKKEET JA OSUUDET</b>					
Kiint.Oy Killinpolku	75,00	0,00			0,00
Kiint.Oy Virtain Opiskelijasuntolat	100,00	121 095,31			121 095,31
Kiint.Oy Virtain Veteraanit	100,00	199 698,79			199 698,79
Kiint.Oy Virtain Vuokratalot	100,00	1 990 119,05			1 990 119,05
Virtain Jäähalli Oy	62,80	185 006,72			185 006,72
Virtain Yrityspalvelu Oy	100,00	16 818,79			16 818,79
Virtain Energia Oy, osakepääoman merkitseminen	100,00	312 500,00			312 500,00

Virtain Elinvoimapalvelut Oy	100,00	3 196 478,95		3 196 478,95
LumoavaVirrat Oy	100,00		10 000,00	10 000,00
<b>Tytäryhteisöjen osakkeet ja osuudet yhteensä</b>		<b>6 021 717,61</b>	<b>10 000,00</b>	<b>0,00</b>
<b>OSAKKUUSYHTEISÖT</b>				<b>6 031 717,61</b>
Kiint.Oy Illansuu	39,00	19 677,99		19 677,99
Kiint.Oy Kanttorinrinne	39	13 118,66		13 118,66
Kiint.Oy Virtain Virastotalo	24,90	487 744,98		487 744,98
Koillis-Satakunnan Sähkö Oy, 21 285 kpl (51 196:stä)	41,60	36 699,33		36 699,33
<b>Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet yhteensä</b>		<b>557 240,96</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>MUUT OSAKKEET JA OSUUDET</b>				<b>557 240,96</b>
As.Oy Harjukuja	10,5	92 503,36		92 503,36
As.Oy Penkkivuori	5,78	32 359,02		32 359,02
As.Oy Poutapilvi	8,25	131 489,30		131 489,30
As.Oy Torisevantie 11	4,12	23 986,96		23 986,96
Herraskylän Vesiosuuskunta		67,28		67,28
Jäähäyspohjan Vesiosuuskunta		201,83		201,83
Kiint.Oy Virtain Linjatalo	1,54	5 382,01		5 382,01
Kotalan Vesiosuuskunta		252,28		252,28
Kuntarahoitus	0,04	44 000,00		44 000,00
Kuntien palvelukeskus KPK ICT Oy *)	7612 kpl	7 612,00		7 612,00
Kurjenkylän Vesiosuuskunta		67,28		67,28
Liedenpohjan Vesiosuuskunta		285,92		285,92
Länsi-Suomen Kasvukolmio Oy	6,93	150 000,00		150 000,00
Länsi-Suomen Kasvukolmio Oy/Virtain rahasto		15 000,00		15 000,00
Metsä Board Oyj (M-Real, Metsä-Serla )	226 kpl	506,23		506,23
Metsäliiton osuus (tavoiteosuudet 30000,00 €)		72 494,00		72 494,00
REKA Industrial Oyj (Neonmarkka, Lännen Metsä)	1000 kpl	8 409,40		8 409,40
Oy Runoilijantie	3,79	88 634,03		88 634,03
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	2,14	256 500,00		256 500,00
Pirkantien Tasohallit Oy	4,80	27 382,93		27 382,93
TREDU-kiinteistöt Oy	1,44	1 609 522,68		1 609 522,68
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy	0,86	21 600,54		21 600,54
Toriseva-Golf Oy	2,25	16 773,15		16 773,15
Vaskiveden Vesiosuuskunta		153,05		153,05
Virtain Kenttä Oy	0,83	42,05		42,05
Virtain Vesiosuuskunta		17 485,75		17 485,75
Äijännevan Vesiosuuskunta		252,28		252,28
Metsä B merkintämaksu		65,88		65,88
Monetra Pirkanmaa Oy	1 kpl	21		21,00
Tuomi Logistiikka Oy	0,06	1 973,87		1 973,87

Istekki Oy	5 osaketta	6 925,00			6 925,00
Pirkanmaan Voimia Oy	1 osake	4 980,00			4 980,00
Elmonet Oy / Liikelaitos Marttinen	270 kpl	1 783,53			1 783,53
Virtain Vesiosuuskunta / Liikelaitos Marttinen	1436 kpl	2 461,20			2 461,20
Luottokunta osuusmaksu 1997 /Liikelaitos Marttinen	1 kpl	84,09			84,09
Virtain vesiosuuskunta / Virtain kaupungin vesihuolto	1 kpl	420,46			420,46
<b>Muut osakkeet ja osuudet yhteensä</b>		<b>2 641 678,36</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2 641 678,36</b>
<b>OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ</b>		<b>9 521 293,42</b>	<b>10 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>9 531 293,42</b>

## TALOUSARVIOANTOLAINAT 31.12.2023

	Lyhytai- kainen 31.12.2023	Pitkäaikai- nen 31.12.2023	Antol.saata- va 31.12.2023	Lyhytaikainen 31.12.2022	Pitkäaikainen 31.12.2022
<b>LAINASAAMISET</b>					
<b>LAINASAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ</b>	0	218 668,18	<b>218 668,18</b>	0	218 668,18
<b>LAINASAAMISET MUILTA</b>	0	110 800,00	<b>110 800,00</b>	0	651 000,00
<b>PÄÄOMALAINASAATAVAT TYTÄRYHTEISÖILTÄ</b>	0	100 912,76	<b>100 912,76</b>	0	100 912,76
<b>LAINASAATAVAT YHTEENSÄ</b>	0	<b>430 380,94</b>	<b>430 380,94</b>	0	<b>970 580,94</b>

Kaupungin taseen vastaavista poistettu Virtain Yrityspalvelu OY:n pääomalainasaatavat konvertoitu svop-rahastoon 2,7 milj. euroa.

Kaupungin taseen vastaavista on poistettu pääomalainasaaminen Kiint.Oy Killinpolulta, summa 87.630,11 euroa. Velkasuhde kaupungin ja Kiint.Oy Killinpolun välillä säilyy ennallaan. KH 13.2.2023 § 50

## Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät

	2023	2022
<b>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</b>		
Siirtyvät korot	0,00	59 086,84
Kelan korvaukset	44 982,02	60 622,40
Avustukset ja tuet	144 869,88	135 599,92
Muut tulojäämät	13 141,63	51 460,47
<b>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</b>	<b>202 993,53</b>	<b>306 769,63</b>

**TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT**

<b>OMA PÄÄOMA</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Peruspääoma 1.1.	21 229 068,67	23 750 394,96
Peruspääoma 31.12. *	21 229 068,67	23 750 394,96
Muu oma pääoma		
Vahinkorahasto	336 375,85	336 375,85
Edellisten tilikausien ylijäämä	21 664 698,96	18 615 251,79
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 735 475,66	3 049 447,17
<b>OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>44 965 619,14</b>	<b>45 751 469,77</b>

\* Peruspääoman alkusaldoon on kirjattu hyvinvointialueelle siirtyneet pysyvien vastaavien omaisuuserät 2 750 236,44 euroa ja siirtyneen henkilöstön lomapalkkavelka 228 910,15 euroa, joiden vaikutus on yhteensä 2 521 326,29 euroa peruspääomaa alentava.

**INVESTOINTIVARAUSTEN POISTOERO  
31.12.2023**

	<b>Poistoeroa 31.12.2023</b>	<b>Poistoeron vähennys</b>	<b>Poistoeroa 01.01.2023</b>
Kirjasto	247 831,21	42 840,58	290 671,79
Vihriälä vanhusten ryhmäkoti	1 048 504,17	74 450,00	1 122 954,17
Kaupungintalo	451 111,07	26 666,67	477 777,74
Yhtenäiskoulu	2 206 666,67	80 000,00	2 286 666,67
<b>Yhteensä</b>	<b>3 954 113,12</b>	<b>223 957,25</b>	<b>4 178 070,37</b>

**Poistoeroa jäljellä 31.12.2023** **3 954 113,12** **4 178 070,37**

**Kirjasto/Musiikkiopisto**

2073 / Investointivaraus 31.12.2023 **400 000,00**

**VELKOJEN ERITTELY****Velat tytäryhteisöille, jäsenkuntayhtymille sekä osakkuus- ja muille omistusosuusyhteisöille**

<b>Pitkäaikainen vieras pääoma</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	1 305,11	1 865,85
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma</b>		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	112 485,17	926 690,36
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	0,00	1 597 029,37

<b>Liittymismaksut ja muut velat</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Muut pitkäaikaiset velat muilta		
Palautus ja siirtokelpoiset liittymismaksut	1 518 849,10	1 495 900,30
	<b>1 518 849,10</b>	<b>1 495 900,30</b>

<b>Muut velat/lyhytaikainen</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Ennakkonpidätykset ja sotut	264 120,66	315 598,56
Muut velat	6 732,15	13 982,98
Alv-velka lääninverovirastolle	18 883,41	11 074,86
<b>Yhteensä</b>	<b>289 736,22</b>	<b>340 656,40</b>

<b>Siirtovelat</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Lomapalkkavaraus sos.kuluineen	1 711 790,54	1 827 716,49
Korkojaksotukset	13 099,56	11 870,86
Valtionosuusennakot	834 364,53	1 013 041,31
Kuel, Vel, Lel, Tael-maksut	299 578,03	390 417,13
Työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut	120 756,58	147 450,65
Ennakkomenot ja muut menot	342 985,77	508 168,05
<b>Yhteensä</b>	<b>3 322 575,01</b>	<b>3 898 664,49</b>

<b>Pitkäaikaiset velat 31.12.2023</b> (yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät)	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	4 903 006,05	5 619 426,33

**MUUT LIITETIEDOT**

<b>TAKAUKSET</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Tytäryhteisöt	3 030 772,27	3 188 522,27
Muut	0,00	2 200,65
Osakkuusyhteisöt	1 827 500,00	2 042 500,00
<b>Yhteensä</b>	<b>4 858 272,27</b>	<b>5 233 222,92</b>

Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuusta (Ei sisälly takausten yhteissummaan)	53 051 828,00	48 944 047,00
-mahd.vastuuta kattava osuus takausk.rahastosta	42 231,00	28 304,00

Leasingvuokra vastuut (alv 0 %)	446 045,56	1 046 469,18
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	214 375,64	389 983,07
Toimitiloihin liittyvät vuokravastuut	1 403 856,06	2 148 328,20
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	111 564,72	913 576,80
<b>Yhteensä</b>	<b>1 849 901,62</b>	<b>3 194 797,38</b>

Huollettavien varat ja pääomat	0,00	45 037,66
--------------------------------	------	-----------



<b>ARVONLISÄVERON MAHDOLLINEN PALAUTUSVELVOLLISUUS</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Mikäli kiinteistön käyttötarkoitus muuttuu siten, että kaupungilla ei ole oikeutta arvonlisäveron palautukseen/vähennykseen		
Rakentamisvuosi 2014-2023	5 185 944,49	6 042 583,93
	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>KOULUTOIMEN JA PÄIVÄHOIDON RETKITILIEN SALDO</b>	14 022,83	17 505,25
<b>MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT</b>		
<b>Sopimusvastuut määräaikaisella sopimusajalla</b>		
Työterveyshuollon palvelut 30.11.2025 saakka	151 800,00	216 000,00

**HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT****HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ****31.12. (Poikkileikkaus yhden päivän tilanteesta)**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Hallinto- ja elinvoimaosasto *)	35	38
Sosiaali-ja terveystoimi,Virrat		21
Sosiaali-ja terveystoimi,Ruovesi		8
Hyvinvointitoimi	3	
Opetus-ja kulttuuritoimi	173	175
Muut palvelut/tekn.toimi	58	63
Liiketoiminta	36	32
<b>Yhteensä</b>	<b>305</b>	<b>337</b>
* sis. Työllistetyt	3	8
<b>HENKILÖSTÖKULUT</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Rahapalkat	12 582 124,20	13 419 652,65
Eläkevakuutusmaksut	2 571 086,95	2 993 898,49
Muut henkilöstömenot	458 266,11	504 219,15
Sair.vak ja tapaturmapv.korv.	-141 311,31	-175 402,83
Jaksotetut palkat	238 527,89	196 579,76
<b>Tuloslaskelman henkilöstökulut</b>	<b>15 708 693,84</b>	<b>16 938 947,22</b>
Investointeihin kirjatut henk.kulut x)	154 362,34	150 712,97
<b>Henkilöstökulut yhteensä</b>	<b>15 708 693,84</b>	<b>16 938 947,22</b>
Muutos-%	-7,3	6,0

x) Investointeihin kirjatut henkilöstökulut sisältävät v.2021 lähtien tuloslaskelman henkilöstökuluihin. Ne siirretään investointeihin "Valmistus omaan käyttöön"-tilin kautta.

**Tilintarkastuspalkkiot**

	2023	2022
Tilintarkastus	9 099,25	9 046,00
	<b>9 099,25</b>	<b>9 046,00</b>

**Luottamushenkilömaksut**

	2023	2022
Puolueverot	7 746,05	9 161,47

**INTRESSITAHOJEN KANSSA TEHDYT LIIKETOIMET**

Kaupunki on aikaisemmillä tilikausilla antanut tytäryhteisö Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntoloille avustusta. Vuonna 2023 avustusta ei tarvittu, mutta vuonna 2022 avustusta annettiin 77 000,00 euroa lainanlyhennysten maksamiseen.

Kaupunki on antanut niin sanottua tertiäärilainaa kokonaan omistamalleen Kiinteistö Oy Virtain Vuokrataloille, jota on jäljellä tilinpäätöksessä yhteensä 218 668,18 euroa. Lainoista on peritty korkoa 5 %. Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot on hakenut Valtiokonttorilta lyhennysvapaata ajalle 01.06.2022 - 31.12.2024. Valtiokonttorin edellytyksen mukaisesti kaupunginhallitus on kokouksessaan 12.9.2022 § 243 hyväksynyt, että Virtain kaupunki ei peri tuottoa Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot -nimiseen yhtiöön sijoittamilleen varoille lainaehdojen muutosaikana, vuoden 2031 loppuun asti. Ehto koskee myös tertiäärilainaa. Arava-asetuksen 1587/1993 58§ mukaan omistaja saisi periä omille sijoittamilleen varoille aravalainoituissa kohteissa maksimissaan 4 % korkoa. Koron määrää tulee siten muuttaa 2031 alkaen. Lainoille ei ole saatu turvaa-vaa vakuutta. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetusta lainasta. Kaupungin arvion mukaan lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kaupunki on antanut tytäryhteisö Kiinteistö Oy Killinpolulle avustusta 83 500 euroa yhtiön saneerausohjelman mukaisen hoitokatetavoitteen täyttämiseen sekä asuntojen korjausten toteuttamiseen.

Muut intressitahojen kanssa tehdyt liiketoimet on tehty tavanomaisin ehdoin.

**KONSERNITILINPÄÄTÖSLASKELMAT****KONSERNITULOSLASKELMA**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Toimintatuotot	13 450 695,16	56 165 130,16
Toimintakulut	-29 120 752,28	-101 630 167,48
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 076 864,75	985 681,13
<b>Toimintakate</b>	<b>-14 593 192,37</b>	<b>-44 479 356,19</b>
Verotulot	14 286 722,88	25 510 448,04
Valtionosuudet	8 090 031,79	28 300 094,01
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	118 307,74	62 143,58
Muut rahoitustuotot	137 249,23	201 732,23
Korkokulut	-168 565,96	-176 062,62
Muut rahoituskulut	-6 451,14	-77 900,31
	80 539,87	9 912,88
<b>VUOSIKATE</b>	<b>7 864 102,17</b>	<b>9 341 098,74</b>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 906 518,35	-5 625 805,35
Arvonalentumiset	0,00	-18 600,00
	-4 906 518,35	-5 644 405,35
Satunnaiset erät		-8 817,00
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>2 957 583,82</b>	<b>3 687 876,39</b>
Tilinpäätössirrot	116,90	206,39
Tilikauden verot	-90 775,13	-124 663,80
Laskennalliset verot	798,41	-6 781,61
Vähemmistöosuudet	24 902,13	-77 677,84
<b>Tilikauden yli-/alijäämä</b>	<b>2 892 626,13</b>	<b>3 478 959,53</b>

**KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Vuosikate	7 864 102,17	9 341 098,74
Satunnaiset erät	0,00	-8 817,00
Tilikauden verot	-90 775,13	-124 663,80
Tulorahoituksen korjauserät	-994 436,65	-1 046 442,43
	6 778 890,39	8 161 175,51
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investointimenot	-4 018 715,09	-3 888 209,68
Rahoitusosuudet investointimenoihin	222 800,45	126 715,67
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	89 115,25	385 119,64
	-3 706 799,39	-3 376 374,37
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>3 072 091,00</b>	<b>4 784 801,14</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 950,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys	0,00	1 768,00
	-2 950,00	1 768,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63 000,00	874 440,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 188 592,92	-4 357 972,76
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 500,00	-33 085,48
	-3 121 092,92	-3 516 618,24
Oman pääoman muutokset	0,00	-68 798,50
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 647,55	-26 529,36
Vaihto-omaisuuden muutos	18 512,97	-7 819,71
Saamisten muutos	2 494 025,85	369 969,07
Korottomien velkojen muutos	-3 700 101,23	-147 019,98
	-1 180 914,86	188 600,02
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>-4 304 957,78</b>	<b>-3 395 048,72</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-1 232 866,78</b>	<b>1 389 752,42</b>
Rahavarat 31.12.	12 791 705,28	19 756 494,75
Rahavarat 1.1.	14 024 572,06	18 366 742,33
	-1 232 866,78	1 389 752,42

**KONSERNITASE**

<b>VASTAAVAA</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	413 457,00	808 568,45
Muut pitkävaikuttiset menot	3 922,05	281 162,92
Ennakkomaksut	0,00	2 704,56
	417 379,05	1092435,93
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 581 372,35	6 354 729,91
Rakennukset	42 898 695,91	51 671 089,34
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 405 110,03	7 468 754,10
Koneet ja kalusto	1 103 709,16	2 014 428,33
Muut aineelliset hyödykkeet	13 027,67	21 289,18
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 287 769,27	2 749 111,06
	59 289 684,39	70 279 401,92
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	11 796 545,02	11 366 143,86
Muut osakkeet ja osuudet	2 669 921,41	2 827 340,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	22 576,13
Muut saamiset	295 815,48	280 702,66
	14 762 281,91	14 496 762,65
Pysyvät vastaavat yhteensä	74 469 345,35	85 868 600,50
<b>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>		
Valtion toimeksiannot	207 212,21	130 384,76
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	311 147,61	314 311,70
Muut toimeksiantojen varat	1 914,44	1 891,34
	520 274,26	446 587,80
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	143 014,97	350 672,00
Valmiit tuotteet	6 888,70	6 888,70
	149 903,67	357 560,70
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	975 451,96	1 637 039,14
Laskennalliset verosaamiset	0,00	1 358,72
Siirtosaamiset	2 945,28	3 204,62
Muut saamiset	0,00	8 346,31
	978 397,24	1 649 948,79
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 376 858,37	3 838 001,01
Lainasaamiset	103 455,00	118 952,16
Laskennalliset verosaamiset	0,00	18,72
Muut saamiset	203 642,45	1 090 251,15
Siirtosaamiset	225 573,20	608 015,68
	1 909 529,02	5 655 238,72
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	128 272,61	172 400,43
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	16 432,12
	128 272,61	188 832,55
Rahat ja pankkisaamiset	12 663 432,67	19 567 662,20
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	15 829 535,21	27 419 242,96
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>90 819 154,82</b>	<b>113 734 431,26</b>

**VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Peruspääoma	21 229 068,67	23 750 394,96
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	3 473,20
Arvonkorotusrahas	45 739,80	50 923,01
Muut omat rahastot	374 952,40	375 211,12
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	38 350 214,42	35 887 819,44
Tilikauden yli-/alijäämä	2 892 626,13	3 478 959,52
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>62 892 601,42</b>	<b>63 546 781,25</b>
<b>VÄHEMMISTÖOSUUDET</b>	<b>23 848,77</b>	<b>268 732,52</b>
<b>PAKOLLISET VARAUKSET</b>		
Muut pakolliset varaukset	0,00	416 943,56
<b>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>		
Lahjoitusrahastojen pääomat	472 437,20	504 224,04
Muut toimeksiantojen pääomat	209 127,58	131 158,09
	681 564,78	635 382,13

**VIERAS PÄÄOMA****Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 918 921,20	24 476 638,94
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	1 232,83
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	2 622 755,99
Liittymismaksut ja muut velat	1 417 857,40	1 415 728,52
Laskennalliset verovelat	30 917,29	33 679,50
	18 367 695,89	28 550 035,78

**Lyhytaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 176 152,38	3 632 041,30
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	1 232,83
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	147 715,20
Saadut ennakot	114 404,00	120 739,90
Ostovelat	1 665 619,03	5 459 097,42
Liittymismaksut ja muut velat	398 236,46	1 119 558,89
Siirtovelat	3 499 032,09	9 795 433,00
Laskennalliset verovelat	0,00	40 737,48
	8 853 443,96	20 316 556,02

**Vieras pääoma yhteensä**

<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>27 221 139,85</b>	<b>48 866 591,80</b>
	<b>90 819 154,82</b>	<b>113 734 431,26</b>

## VIRTAIN KAUPUNGIN KONSERNI

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2023

## Laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksessä on purettu poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöstä koskevan Kilan yleisohjeen (31.5.2021) mukaan. Sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyjen johdosta konsernin avaavan taseen muutoksista on laadittu liitetieto, aloittava konsernitase 1.1.2023. Konsernin tilikauden tulokseen vaikuttavat ainoastaan vuoden 2023 liiketapahtumat ja eliminointi- ja yhdistelykirjausten muutokset.

## Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa Virtain kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätöksessä kunnan osuus sisältää alakonsernin (kunta, taseyksikkö Vesihuolto ja Nuorisokeskus Marttinen).

## Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan, kuntayhtymien ja tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

## Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Tytäryhteisöjen kiinteistöverot on eliminoitu.

## Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin tuloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

## Suunnitelmapoistojen oikaisu

Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle liiketoimintasiirrosta siirtyneiden käyttöomaisuushyödykkeiden poistot on konsernissa oikaistu vastaamaan alkuperäistä emokunnan poistosuunnitelmaa. Muiden tytäryhteisöjen suunnitelmapoistoja ei ole oikaistu kaupungin poistoaikojen mukaiseksi koska tytäryhteisöt kirjaavat suunnitelmanmukaiset poistot omista kirjanpidoissaan.

## Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä konsernitilinpäätökseen on pääomaosuusmenettelyllä yhdistelty Koillis-Satakunnan Sähkö Oy ja Virtain Virastotalo Oy. Osakkuusyhteisöistä Kiinteistö Oy Kanttorinrinne ja Kiinteistö Oy Illansuu on jätetty yhdistelemättä vaikutuksiltaan epäolennaisina.

## Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta ja kuntien vastuulla aiemmin ollut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden tehtäväksi. Tässä yhteydessä kunnilta siirtyi tähän toimintaan siirtyvät tulot ja menot sekä irtain omaisuus lain sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon (616/2021) mukaisesti. Toiminnan siirtyminen vaikuttaa emokunnan tilinpäätöksen vertailukelpoisuuden lisäksi myös konsernitilinpäätöksen vertailukelpoisuuteen.

Muutoksessa voimaanpanolain 23 §:n 2. mom. mukaan *Hyvinvointialueelle siirtyvät sellaisen osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten, jos osakeyhtiön tosiasiallinen päätoimiala on sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen.* Virtain kaupunki-konsernin osalta tämä tarkoitti Keiturin Sote Oy:n osakkeiden siirtymistä Pirkanmaan hyvinvointialueen

omistukseen. Uudistuksessa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin varat ja velat ovat siirtyneet Pirkanmaan hyvinvointialueelle ja kuntayhtymä on purkautunut. Voimaanpanolain 42 §:n mukaisesti kunnan jäsenosuus on poistettu kunnan taseesta peruspääomaa vastaan. Tässä yhteydessä kuntayhtymä on poistunut myös Virtain kaupunkikonsernista. Virtain kaupungin osuus Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä on ollut 1,56 % ja omistusosuus Keiturin Sote Oy:stä 100 %. Konsernitilin päätöksen vuoden 2022 lukuihin sisältyy omistuosuuden (1,56 %) mukainen osuus Pirkanmaan sairaanhoitopiirin vuoden 2022 tilinpäätöksen tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä 100 % osuus Keiturin Sote Oy:n tuloista, menoista, varoista ja veloista konsernin sisäisillä erillä vähennettynä. Vastaavia erä ei sisälly vuoden 2023 konsernitilin päätökseen, minkä johdosta tilikaudet eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Kirjanpitolautakunnan kunta- ja hyvinvointialuejaosto on antanut lausunnon kunnan ja kuntayhtymän vuoden 2023 konsernitilin päätöksen laatimisesta. Lausunnon mukaan kunnan vuoden 2023 konsernitilin päätöksen laadinnan lähtökohtana on se, että konsernituloslaskelmassa ja konsernin rahoituslaskelmassa esitettäviin eriin vaikuttavat ainoastaan vuoden 2023 liiketapahtumat. Esimerkiksi kunnan vuoden 2023 aloittavaan taseeseen kirjattavia omaisuusjärjestelyjä ei esitetä kunnan konsernitilin päätöksessä vuoden 2023 tapahtumina. Kunnan on perusteltua laatia ns. aloittava konsernitase, joka kuvaa konsernin tasetta tilikauden alussa 1.1.2023. Aloittava konsernitase laaditaan sen selvittämiseksi, mitkä ovat vuoden 2023 liiketapahtumia ja mitkä aloittavaan taseeseen kirjattavia sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyjen johdosta muuttuvia kunnan tase-eriä sekä niistä johtuvia konsernirakenteen muutoksia. Jos muutoksista aiheutuu vaikutuksia konsernin yli- tai alijäämään, ne esitetään edellisten tilikausien yli- tai alijäämässä. Konsernin avaava tase on esitetty seuraavalla sivulla.



## Konsernitilinpäätöksen avaava tase 1.1.2023

	1.1.2023		1.1.2023
<b>VASTAAVAA</b>		<b>VASTATTAVAA</b>	
<b>A PYSYVÄT VASTAAVAT</b>	<b>74 682 279,94</b>	<b>A OMA PÄÄOMA</b>	<b>60 000 092,19</b>
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	<b>429 485,76</b>	Peruspääoma	21 229 068,67
Aineettomat oikeudet	411 826,13	Yhdistysten ja säätiöiden peruspää- oma	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	17 659,63	Arvonkorotusrahasto	45 739,80
Ennakkomaksut		Muut omat rahastot	375 069,30
AINEELLISET HYÖDYKKEET	60 407 952,82	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	38 350 214,42
Maa- ja vesialueet	6 100 050,68	Tilikauden yli- /alijäämä	0,00
Rakennukset	44 832 566,75		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 020 614,73	<b>VÄHEMMISTÖOSUUDET</b>	<b>48 750,90</b>
Koneet ja kalusto	1 190 705,47		
Muut aineelliset hyödykkeet	13 947,53		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 250 067,66		
SIJOITUKSET	13 844 841,36	<b>B PAKOLLISET VARAUKSET</b>	<b>0,00</b>
Osakkuusyhteisöosuudet	10 894 217,29		
Muut osakkeet ja osuudet	2 669 921,41		
Joukkovelkakirjalainasaamiset			
Muut saamiset	280 702,66	<b>C TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>	<b>601 230,76</b>
<b>B TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>	<b>446 587,80</b>	<b>D VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>33 800 028,88</b>
<b>C VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>	<b>19 321 234,99</b>	Pitkäaikainen	21 443 940,04
VAIHTO-OMAISUUS	168 416,64	Lyhytaikainen	12 356 088,84
SAAMISET	5 128 246,29		
Pitkäaikaiset saamiset	1 613 250,90		
Lyhytaikaiset saamiset	3 514 995,39		
RAHOITUSARVOPAPERIT	126 203,78		
RAHAT JA PANKKISAAMISET	13 898 368,28		
<b>VASTAAVAA</b>	<b>94 450 102,73</b>	<b>VASTATTAVAA</b>	<b>94 450 102,73</b>

**Konsernituloslaskelman liitetiedot**

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina</b>		
Yleishallinto	1 504 879,08	1 850 335,40
Opetus- ja kulttuuri	1 313 051,16	1 429 413,70
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0,00	46 189 040,18
Hyvinvointitoimi	14 330,58	0,00
Muut palvelut, vuokrat ja tekninentoimi	8 002 105,46	4 326 687,53
Nuorisotoiminta	2 102 026,60	1 895 531,30
elinkeinotoiminta	499 746,14	459 715,48
Museotoiminta	14 556,14	14 406,57
	<hr/>	<hr/>
	13 450 695,16	56 165 130,16
<b>Pakollisten varausten muutos</b>		
kuntayhtymän		
potilasvahinkovastuun sekä		
muiden pakollisten varausten muutos	0,00	40 833,37
<b>Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot</b>		
<b>Myyntivoitot</b>		
maa-alueiden myyntivoitot	16 211,98	156 177,56
rakennusten myyntivoitot	142,79	
muut luovutusvoitot	67 470,86	229 219,82
<b>Myyntitappiot</b>		
rakennusten myyntitappiot	-3133,33	
muut myyntitappiot	-233,88	-126 686,28
<b>Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot yhteensä</b>	<hr/>	<hr/>
	80 458,42	258 711,10

**Konsernitaseen liitetiedot**

Taseen siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Pitkäaikaiset muut siirtosaamiset muilta	0,00	8 346,31
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0,00	8 346,31
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Kela ja työll.tuki korvaukset	45 142,98	203 639,00
siirtyvät korot	3 546,29	58 159,09
Tuet ja avustukset	144 869,88	187 387,92
Muut siirto saamiset	32 014,04	158 829,67
lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	225 573,19	608 015,68

**Omistukset kaupungin konsernissa**

	y-tunnus	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omis- tus- osuus	Kuntakonsernin osuus		
					omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta / tappiosta
<b>TYTÄRYHTEISÖT:</b>							
Kiint.Oy Virtain Vuokralat	0752823-8	Virrat	100%	100%	1 771 523,19	4 736 382,76	-148 474,97
Virtain Yrityspalvelu Oy	0785874-7	Virrat	100%	100%	1 626 732,71	30 548,25	92 469,30
Kiint.Oy Killinpolku	0778414-3	Virrat	75%	75%	-3 019,81	405 920,84	-2 257,35
Kiint.Oy Virtain Opiskelija- asuntolat	0538828-6	Virrat	100%	100%	151 292,00	447 673,24	52 833,08
Kiint.Oy Virtain Veteraanit	0158048-1	Virrat	100%	100%	37 518,88	10 360,78	-56,52
LumoavaVirrat Oy	3371028-7	Virrat	100%	100%	9 873,46		-126,54
Virtain Energia Oy	2720806-3	Virrat	100%	100%	1 432 122,40	445 684,51	167 677,72
Virtain Elinvoimapalvelut Oy	3245643-2	Virrat	100%	100%	3 346 695,50	12 108,79	97 012,45
Virtain Jäähalli Oy	1093941-7	Virrat	62,8%	62,8%	16 529,98	180 999,63	-42 042,82
					8 389 268,32	6 269 678,79	217 034,35
<b>KUNTAYHTYMÄT:</b>							tilikauden yli-/ali- jäämästä
Pirkanmaan Liitto	0828308-4	Tampere	1,67%	1,67%	25 660,59	46 244,29	-1 974,77
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	1007629-5	Seinäjoki	0,9%	0,9%	518 325,55	403 220,52	-17 790,73
					543 986,14	449 464,81	-19 765,50
<b>OSAKKUUSYHTEISÖT:</b>							
Virtain Virastotalo Oy	0492906-0	Virrat	24,9%	24,9%	662 328,23	13 226,45	-10 584,40
Koillis-Satakunnan Sähkö Oy	0206323-2	Virrat	41,6%	41,6%	11 101 420,14	18 464 755,04	1 087 449,15
					11 763 748,37	18 477 981,49	1 076 864,75
<b>Yhdistelemättä jätetyt osakkuusyhtiöt</b>							
Kiint.Oy Illansuu	0158011-5	Virrat	39,0%	39,0%	18 881,24	9 175,65	0,00
Kiint.Oy Kanttorinrinne	0357495-8	Virrat	39,0%	39,0%	13 099,55	4 679,07	0,00
					31 980,79	13 854,73	0,00

<b>Oma pääoma</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Peruspääoma ed.tilikaudelta	23 750 394,96	23 750 394,96
Pirkanmaan Hyvinvointialueelle alikonsernista luovutettujen tase-erien vaikutus konsernin avaavan taseen peruspääomaan	-2 521 326,29	
Peruspääoma 1.1.2023	21 229 068,67	23 750 394,96
Peruspääoma 31.12	<b>21 229 068,67</b>	<b>23 750 394,96</b>
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	3 473,20
<b>Arvonkorotusrahasto edell.tilikaudelta</b>	50 923,01	50 844,68
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin arvonkorotusrahaston poistuminen konsernin avaavasta taseesta	-5 183,21	
<b>Arvonkorotusrahasto 1.1.2023</b>	45 739,80	50 844,68
Vähennykset tilikaudella		78,33
<b>Arvonkorotusrahasto 31.12</b>	<b>45 739,80</b>	<b>50 923,01</b>
Muut omat rahastot edell.tilikaudelta	375 211,12	375 417,52
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin muiden rahastojen poistuminen konsernin avaavasta taseesta	-141,82	
Muut omat rahastot 1.1.2023	375 069,30	375 417,52
Vähennykset tilikaudella	-116,90	-206,40
<b>Muut omat rahastot 31.12.</b>	<b>374 952,40</b>	<b>375 211,12</b>
<b>Edellisten tilikausien ylijäämä</b>	<b>39 366 778,96</b>	<b>35 887 819,44</b>
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Edellisten tilikausien ylijäämän poistuminen konsernin avaavasta taseesta	-1 012 875,73	
Keiturin Sote Oy:n Edellisten tilikausien ylijäämän poistuminen konsernin avaavasta taseesta	-3 688,81	
<b>Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.2023</b>	<b>38 350 214,42</b>	<b>35 887 819,44</b>
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	38 350 214,42	35 887 819,44
Tilikauden ylijäämä	2 892 626,13	3 478 959,52
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.</b>	<b>62 892 601,42</b>	<b>63 546 781,25</b>
<b>Pakolliset varaukset</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
SHP; Pakolliset varaukset	0,00	416 943,56
<b>Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	450 301,52	1 618 557,16
Lomapalkkajaksotukset	1 780 182,52	6 139 561,03
Korkojaksotukset	46 334,57	101 986,38
Tuet ja valtio-osuusennakot	834 364,53	1 222 996,88
Menoennakko ja muut siirtovelat	387 848,95	712 331,55
	<b>3 499 032,09</b>	<b>9 795 433,00</b>
<b>Pitkäaikaiset velat jotka eräännyvät yli 5 vuoden kuluttua</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 725 119,95	14 836 128,85

**Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**

Velat joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 493 964,13	5 718 250,11
Vakuudeksi annettu kiinteistökiinnitys	7 301 716,70	8 049 521,75
Vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut panttaussitoumukset	0,00	0,00
Takaukset muiden puolesta		
Jäljellä oleva vastuut 31.12.	1 863 140,53	2 082 693,08
	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Leasingvastuiden yhteismäärä	460 101,79	1 622 326,27
seuraavana vuonna erääntyvät	217 220,33	484 105,89
myöhemmin erääntyvät	242 881,46	1 138 220,38
Toimitiloihin liittyvät vuokravastuut		
vuokravastuut yhteensä	1 469 990,71	4 800 278,91
seuraavalla tilikaudella erääntyvät	136 325,47	1 590 654,88
myöhemmin erääntyvät	1 333 665,24	3 209 624,03
Muut vastuusitoumukset; sopimusvastuut konserni	152 730,00	3 521 000,00

**Taseen ulkopuoliset järjestelyt**

Osuus konserniin kuuluvien yhteisöjen korkosuojauksiin liittyvistä johdannaissopimuksista

Korkosuojauksiin liittyvät johdannaissopimukset	<b>2023</b>	<b>2022</b>
nimellisarvo	0,00	2 189 383,18
Käypäarvo	0,00	379 979,59

**Arvonlisäveron palautusvastuu**

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kuntakonsernilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2005 alkaen valmistuneista kiinteistöistä rakentamis- ja perusparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset. Vastuu perustuu arvonlisäverolain 11. lukuun.

Arvonlisäveron palautusvastuu yht.	<b>2023</b>	<b>2022</b>
	5 511 567,05	6 479 269,71

**Mahdollisten tukien ja lahjoitusten palautusvastuut**

Valtion lahjoittamiin kiinteistöihin sekä kiinteistöjen korjaushankkeisiin liittyy palautusvastuu. Saatuihin investointiavustuksiin liittyy palautusvastuu, jos investointikohde luovutetaan toiselle, sen käyttötarkoitus muuttuu tai jos omaisuus vahingoittuu tai tuhoutuu.

## IV ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VESIHUOLTOLAITOS  
TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
<b>Liikevaihto</b>	691 895,12	710 217,57
Valmistus omaan käyttöön	31 759,77	5 558,90
Liiketoiminnan muut tuotot	68 411,50	45 767,52
<b>Materiaalit ja palvelut</b>		
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-232 164,00	-182 035,99
Ostot tilikauden aikana	-232 164,00	-182 035,99
Palvelujen ostot	-181 086,33	-218 841,84
<b>Henkilöstökulut</b>		
Palkat ja palkkiot	-195 032,34	-180 188,46
Henkilösivukulut	-47 569,23	-45 723,86
Eläkekulut	-40 363,98	-39 036,29
Muut henkilösivukulut	-7 205,25	-6 687,57
<b>Poistot ja arvonalentumiset</b>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-336 695,63	-270 881,00
<b>Liiketoiminnan muut kulut</b>	-1 212,29	-1 125,11
<b>Liikelylijäämä (-alijäämä)</b>	-201 693,43	-137 252,27
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta		
Muut rahoituskulut	0,18	0,14
		0,14
<b>Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä</b>	-201 693,25	-137 252,13
<b>Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia</b>	-201 693,25	-137 252,13
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>-201 693,25</b>	<b>-137 252,13</b>

**VESIHUOLTOLAITOS  
RAHOITUSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	135 002,20	133 628,73
Rahoitustuotot ja -kulut	0,18	0,14
	<hr/>	<hr/>
	135 002,38	133 628,87
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-341 853,85	-366 720,42
Rahoitusosuudet investointeihin	67 047,86	26 441,41
	<hr/>	<hr/>
	-274 805,99	-340 279,01
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	-139 803,61	-206 650,14
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta		
Antolainasaamisten vähennykset muilta		
	<hr/>	<hr/>
	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta	-170 259,50	-224 092,12
Saamisten muutos muilta	-64 170,18	-40 746,87
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	558 169,87	404 400,58
	<hr/>	<hr/>
	323 740,19	139 561,59
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	323 740,19	139 561,59
<b>Rahavarojen muutos</b>	183 936,58	-67 088,55
Rahavarat 31.12.	378 251,19	194 314,61
Rahavarat 1.1.	194 314,61	261 403,16
Rahavarojen muutos	183 936,58	-67 088,55

**VESIHUOLTOLAITOS  
TASE****VASTAAVAA**

PYSYVÄT VASTAAVAT	31.12.2023	31.12.2022
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Rakennukset	709 736,81	713 316,54
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 983 164,35	2 147 760,13
Koneet ja kalusto	43 781,59	19 035,23
Muut aineelliset hyödykkeet		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	139 106,58	57 567,07
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	420,46	420,46
Muut saamiset	63 452,00	63 452,00
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 939 661,79	3 001 551,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	310 458,52	246 267,97
Saamiset kunnalta	3 049 959,06	2 879 699,56
Muut saamiset	21 350,31	21 330,72
Siirtosaamiset	760,04	800,00
Rahat ja pankkisaamiset	378 251,19	194 314,61
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 760 779,12	3 342 412,86
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>6 700 440,91</b>	<b>6 343 964,29</b>



**VESIHUOLTOLAITOS  
TASE**

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 179 317,62	2 179 317,62
Muut omat rahastot		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 388 570,85	-1 251 318,72
Tilikauden yli-/alijäämä	-201 693,25	-137 252,13
	589 053,52	790 746,77
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Liittymismaksut ja muut verot	838 602,33	815 653,53
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta		
Saadut ennakot		
Ostovelat	272 282,26	92 858,16
Muut velat	4 915 129,68	4 599 186,93
Siirtovelat	85 373,12	45 518,90
		4 737 563,99
Vieras pääoma yhteensä	6 111 387,39	5 553 217,52
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>6 700 440,91</b>	<b>6 343 964,29</b>

Liittymismaksut v. 2023: 22.948,80 liittyjiä 7

Liittymismaksu v.2022: 25.568,40 euroa, liittyjiä 8.

Ei uusia liittyjiä vuonna 2021

Liittymismaksu vuonna 2020: 85234,60 euroa, liittyjiä 20.

Liittymismaksu vuonna 2019: 43.219,60 euroa, liittyjiä 14.

Liittymismaksu vuonna 2018: 23.611,00 euroa, liittyjiä 11.

Liittymismaksu vuonna 2017: 38.815,40 euroa, liittyjiä 14.

Liittymismaksu vuonna 2016: 26.455,80 euroa, liittyjiä 10.

Liittymismaksu vuonna 2015: 46047,64 euroa, liittyjiä 13.

## LIKELAITOS MARTTINEN TOIMINTAKERTOMUS

### Toiminta-ajatus

---

Liikelaitos Marttinen on Marttisen saaren kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä toimiva nuoriso- ja matkailukeskus, jonka toiminta on pääosin suunnattu nuorille. Liikelaitoksen ensisijaisena tehtävänä on toimia nuorisolain mukaisena valtionapukelpoisena nuorisokeskuksena ja toteuttaa nuorisokeskuksille lainsäädännössä (nuorisolaki 1285/2016 sekä asetus nuorisotyöstä ja –politiikasta 211/2017) määritellyjä tavoitteita ja tehtäviä. Keskukseen pääasiallisena nuorisotyön ympärivuotisena tehtävänä on tarjota nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- tai leiritoimintaa. Keskukseen nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestävästä kehitystä.

Nuorisotoiminnan menoihin saadaan valtionavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä, joka mahdollistaa nuorisolain ja -asetuksen mukaisen toiminnan ylläpitämisen ja asiakashinnat. Avustus on tähän asti myönnetty veikkausvoittovaroista, mutta jatkossa avustusrahat siirtyvät valtion budjettiin. Tämä tarkoittaa sitä, että määrärahat eivät enää ole korvamerkittyjä vaan kilpailevat mm tiestön, poliisin ja palolaitoksen kanssa. Tulevaisuudessa nuorisolain mukaisen toiminnan toteuttaminen vaatii ydintoimintaan eli nuoriso- ja sitä tukevaan elinkeinotoimintaan keskittymistä sekä uusia rahoitusmahdollisuuksia. Tätä edellyttää myös ministeriö. Nuorisotoiminta on yleishyödyllistä ja keskuksen mahdollinen ylijäämä pitää käyttää nuorisolain mukaisesti nuorisotyön kehittämiseen sekä nuorisotyön käytössä olevien infrastruktuurien ylläpitoon ja kehittämiseen. Kaupunki ei avusta nuorisokeskuksen toimintaa.

Nuorisokeskustoiminnan lisäksi Marttinen on hoitanut 6.3.2017 alkaen myös kunnallisen nuorisotyön tehtävät Virtain kaupungin siihen myöntämällä määrärahalla.

Nuorisotoiminnan ohella Marttinen on monipuolinen kokous- ja juhlatalo. Tämä toiminta on markkinaperusteista toimintaa, joka tukee keskuksen nuorisotyötä. Nuoriso- ja elinkeinotoiminta on eriytetty keskuksen kirjanpidossa.

Erillinen tulosalue on myös Perinnekylä, jota Marttinen hallinnoi ja jossa on kolme perinnepohjaista museota sekä lähes 30 muuta museaalisesti ja paikallishistoriallisesti arvokasta rakennusta. Osa rakennuksista on vuokrattu matkailua palvelevan yritystoiminnan käyttöön. Kaupunki avustaa omistamansa Perinnekylän toimintaa.

### Tavoitteet ja niiden toteutuminen

---

Asiakaskäyttäjien muuttumisen, taloudellisen epävarmuuden lisääntymisen sekä toimintaan oleellisesti vaikuttavien kustannusten kuten palkkojen ja energian, etenkin sähkön, rajujen hinnannousujen vuoksi toimintavuosi oli erittäin hankala. Työmarkkinajärjestöjen tekemä palkkaratkaisu nosti julkisen puolen palkkoja 6,18 %. Vuosittain palkkojen nousu on ollut 1-2 %:n luokkaa. Pandemiaa ja sodan syttymistä Eurooppaan ei kukaan osannut ennustaa ja sen seurauksena syntynyt korkea inflaatio ja taantumaa. Vuoden myynti tehdään suurimmaksi osaksi edellisen vuoden aikana, joten hintoihin ei kuluvaan vuonna ole enää suuresti mahdollisuutta vaikuttaa. Liikevaihdollisesti Marttinen saavutti ja jopa ylitti tavoitteensa, mitä selittää osaava henkilöstö ja panostus toiminnan kehittämiseen. Myös kansainvälinen toiminta ylitti odotukset. Toiminnan haasteena on vallitsevan työmarkkinatilanteen ja meneillään olevan talouden taantumien jatkuminen ja niiden vaikutukset kustannuksiin ja asiakkaiden käyttäytymiseen sekä toimintaympäristössä tapahtuvat ja nopealla ajalla realisoituivat muutokset, joihin varautuminen toiminnan suunnittelulla ja resurssien allokoinnilla on entistä haasteellisempaa. Hyvä ja osaava henkilökunta, joustavuus, järjestelmällinen kehittäminen sekä vallitsevaan tilanteeseen mukautuva toiminnan ketteryyttä mahdollistava hallinto on Marttiselle elinehto.

Vuoden aikana jatkoimme työtä henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi ja panostimme valtakunnallisen ja alueelliseen tunnettuuteen ja toiminnan vaikuttavuuteen. Nämä yhdessä henkilökunnan joustavuuden lisäksi ovat tärkeitä tekijöitä talouden tasapainottamiseksi haasteellisessa liiketoimintaympäristössä.

Marttisen toiminnan ja kehittämisen kannalta verkostot ovat elintärkeitä. Marttinen on tehnyt koko toiminta-aikansa määrätietoista nuorisotyön, ympäristö- ja seikkailukasvatuksen, kestävän ja kansainvälisen kehityksen verkostointityötä, joka näkyy yhteiskumppaneiden helpossa löydettävyydessä samoin kuin Marttinen on kysytty yhteistyökumppani niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Verkostotyötä teemme päivittäisissä asiakaskontakteissa, erilaisissa työryhmissä, tapahtumissa ja harrastuksissa. Verkostot ovat orgaanisia ja kehittyviä ja aktivoituvat kulloinkin tilanteiden ja tarpeiden mukaan. Myös Marttisen tärkein ja ainoa rahoituskumppani Opetus- ja kulttuuriministeriö on tämän huomionnut, mikä näkyy Marttisen saamassa toiminnan ja hankkeiden rahoituksessa.

Marttisen nuorisotyöllinen profiili vahvistui, tunnettuus, kiinnostavuus ja asiakkuudet kasvoivat monin tavoin vuoden aikana. Toimintaa tuettiin digitaalisten välineiden avulla.

Vuonna 2023 investointiluonteisia hankkeita olivat

- Vihta-kodan ja esteettömän luontopolun rakentaminen
- Päärakennuksen aula-, kahvio ja ravintolasalin parantaminen, joka valmistui 1/2024

Vuoden 2023 liikevaihtotavoite ylitettiin ja kasvoi n. 12,5 % ed. vuoteen verrattuna. Saavutettu liikevaihto on paras Marttisen historiassa. Huolimatta hyvästä myynnistä ja liikevaihtotavoitteen ylittämisestä tilikauden tulos oli tappiollinen. Vuoden 2024 ensisijainen tavoite on talouden tasapainottaminen.

	Tavoitetaso	Toteutuma
Talous	10 000 €	- 275 084 €

## Hallinto ja henkilöstö

Marttinen on toiminut kunnan liikelaitoksena 1.1.2006 alkaen. Kuntalain mukaisesti liikelaitosta johtaa johtokunta. Johtokunta toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa. Vuonna 2023 johtokunta kokoontui kuusi kertaa. Johtokunnassa on viisi jäsentä sekä henkilökohtaiset varajäsenet. Puheenjohtajana toimi Päivi Kangasaho, varapuheenjohtajana Harri Tarvainen, jäseninä Ari Dahlberg, Hilikka Suhonen ja Lalli Poukka. Kaupunginhallituksen edustajana Mikko Hänninen ja nuorisovaltuuston edustajana Lahti Nella.

Vuonna 2023 Marttisessa oli 24 vakituista työntekijää. Vakituudessa virassa tai työsuhteessa olevien lisäksi Marttisessa työskenteli 30 muuta henkilöä eripituisilla määräaikaikaisilla tai tuntityösopimuksilla. Tehtyjen henkilötyövuosien määrä oli 32,67 sisältäen määräaikaikaiset kausi- ja hanketyöntekijät, nuoret kesätyöntekijät sekä palkattomat harjoittelijat.

Marttisen työyhteisöön kuuluu jatkuvasti myös työssäoppijoita oppilaitoksista, vapaaehtoistyötä tekeviä eurooppalaisia nuoria, siviilipalvelusvelvollisia sekä työkokeilussa ja kuntouttavassa työtoiminnassa olevia henkilöitä. Heidän ohjaamisensa ja erityistarpeidensa huomioiminen on osa nuorisokeskuksessa tehtävää yhteiskunnallista työtä.

## Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Käyttöpäivien kokonaismäärä kasvoi 39 % edellisvuodesta ja oli 26941 (2002: 19366). Käyttöpäivistä nuorisotoimintaa oli 71 %, ja se muodostui edelleen perusnuorisotoiminnasta (leirikoulut, rippileirit, järjestöjen leirit, muu nuorisotoiminta) sekä sosiaalisesta nuorisotyöstä (Nuotta-valmennus). Toimintavuonna toteutui 91 leirikouluryhmää, josta päiväleirikouluja oli 7. Leirikoulu-ryhmissä oli 10 kpl 2 rinnakkaisluokan ryhmää, 2 kpl 3 rinnakkaisluokan ryhmää sekä 2 kpl 4 kpl rinnakkaisluokan ryhmää. Nuotta-valmennuksia toteutui 30 ja Nuotta-leirejä 3. Rippileirejä toteutui 30 ryhmää, 3 isokoulutusta, 3 lastenleiriä ja 1 kerhonohjaajien leiri. Järjestöjen ja kuntien leiriryhmiä sekä muita nuorisotoiminnan tapahtumia oli yhteensä 27.

Toteutimme aktiivisesti nuorisokeskuksen perustoimintaa, veimme tärkeitä hankkeita eteenpäin ja toimimme erilaisissa toimintaa tukevissa ja edistävissä yhteistyömuodoissa. Lisäksi valmistelimme, haimme ja saimme uusia merkittäviä hankkeita. Vuoden 2023 tapahtumia olivat mm.:

- Marttisen laatuleima Euroopan Neuvostolta (Quality Label of Council of Europe) sai jatkoa vuosille 2023–2026. Tiivistimme yhteistyötämme ja tutustuimme syvemmin muiden laatuleimattujen nuorisokeskusten toimintaan. Vierailimme toimintakauden aikana Euroopan nuorisokeskuksissa Budapestissa ja Strasbourgissa sekä Luxemburgin nuorisokeskuksissa.
- Aloitimme perhetoiminnan laajentamisen ja kehittämisen Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun 2-vuotisen hanketuen avulla.
- Vuoden aikana olemme saaneet vahvat kontaktit yhteistyöhön Pirkanmaan hyvinvointialue Pirhaan. Olemme toimineet linkkinä pirkanmaalaisen nuorisotyön ja sosiaali- ja terveystalouden välillä avaten yhteistä tietoa jakoa ja suunnitellen konkreettista yhteistyötä tulevalle vuodelle.
- ELY-keskukselta saadun rahoituksen avulla toteutimme hankkeen, jonka kautta kehitämme ja lisäämme ympäristökasvatusta Pirkanmaan kunnallisessa nuorisotyössä alueen nuorten kanssa. Hankkeen avulla tuotimme yhdessä pirkanmaalaisen nuorten ja nuorten työpajojen kanssa pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta edistävän lautapelin Pirkan Pörriäiset. Levitimme peliä maakunnan nuorisotoimille, kirjastoihin ja muille nuorisotyötä tekeville tahoille. Myös Pirkanmaan museo halusi pelin kokoelmiinsa.
- Nostimme pedagogista osaamistamme esille Humanistisen ammattikorkeakoulun (myöhemmin Humak) ja Suomen nuorisokeskusyhdistyksen (myöhemmin SNK ry) yhteishankkeen kautta, jossa Marttinen oli mukana yhtenä nuorisokeskuksena Anjalan ja Villa Elban kanssa tuottamassa webinaareihin yhteensä kuusi puheenvuoroa esimerkkinä seikkailukasvatuksen soveltamisesta nuorisokeskuksessa. Webinaarien palaute oli kiitettävää ja niihin osallistui noin 80 alan ammattilaista. Osana tätä hanketta Marttisessa järjestettiin myös lähikoulutuspäivä keväällä 2023.
- Marttisen henkilökunnan pedagogista osaamista vahvistimme koko talo kasvattaa koulutusten myötä. Koulutukset pystyimme toteuttamaan talon sisäisinä koulutuksina vahvan nuoristyöllisen osaamisen ansiosta.
  - Erityisherkan nuoren kohtaaminen – koulutus
  - Seksuaalisuuden monimuotoisuus – koulutus
  - Marttisen kiipeilyosaamista vahvistettiin KTO2 koulutuksella (1 ohjaaja)
  - Sillan yläköysiradan ohjaaminen ja pelastustoiminta – koulutus (3 ohjaajaa)
  - Kiipeilyvastaavamme kävi putoamissuojainten määräaikaistarkastajan koulutuksen
  - Seikkailukasvatus taso 1 omakustanteisesti (1 ohjaaja)
  - Suomen melonta- ja soutuliitto ry Melontaohjaajakoulutus omakustanteisesti (1 ohjaaja)

- Euroopan Neuvoston laatuleimattujen keskusten Demokratian ylläpitäminen ja edistäminen - koulutukseen Budapestissä, Unkarissa ( 2 hlöä)
- Osallistuimme SNK ry ja Settlementti Tampereen järjestämään toiseen kiusatut – koulutukseen. Lisäksi jaoimme yhteistyössä tehtyä videota kiusaamisen ehkäisemisestä. Video löytyy osoitteesta [marttinen.fi/kiusaaminen](http://marttinen.fi/kiusaaminen)
- Nuorisotyötiimimme ohjaajat osallistuivat SPR:n kaveritaidot-koulutukseen, jossa esiteltiin monipuolisesti saatavilla olevia ilmaisia materiaaleja aiheen käsittelyyn lasten ja nuorten kanssa.
- Ympäristökasvatusosaamista olemme vahvistaneet osallistumalla Syklin Monet Menetelmät-ympäristökasvatuskoulutuksen lähijaksojen työpajoihin. Tänä vuonna emme voineet hyödyntää mahdollisuutta osallistua työpajoihin, johtuen muista päällekkäisistä ohjauksista.
- Olemme kouluttajana Humakin ja SNK ry:n Seikkaillen osallisuutta ja hyvinvointia kouluihin–hankkeessa. Lisäksi ohjaajamme osallistuivat suunnitellusti koulutuksen webinaareihin. Toteutimme moniulotteisen ja toiminnallisen erilaisiin tarpeisiin soveltuvan kestävä kehitystä edistävän luontopolun, jolle rakennettiin lisäksi n 200 m esteetöntä reittiä. Luontopolun uudistaminen toteuttiin yhteistyössä Marttisen henkilökunnan, ESC-vapaaehtoisten, nuorisotyön harjoittelijoiden kanssa. (ESC= European Solidarity Corps). Lisäksi ESC - vapaaehtoiset valmistivat Green Key –puun, jonka avulla Marttisen nuorisoryhmät suorittavat erilaisia arjen ympäristötekoja. Puun ideoi nuoriso- ja yhteisöohjaaja harjoittelija Venla Bohjanen.
- Pirkanmaan alueelliset nuorisotyöpäivät järjestettiin marraskuussa Marttiseen temalla Nuorisotyöntekijän nuorisopoliittinen toimijuus. Päivien aikana avasimme ja pohdimme yhteisesti itseämme ja organisaatioitamme nuorisopoliittisina toimijoina. Päivät saivat positiivista palautetta ja ne kokosivat kunnallisen-, etsivän- ja työpajanuorisotyön osajia Marttiseen.
- Pirkanmaan alueellisen kunnallisen nuorisotyön koordinaattorin roolissa, jota Marttinen toteuttaa Aluehallintoviraston (AVI) hankerahoituksella, edesautoimme aktiivisesti yhteistyöverkostojen muodostumista nuorisotyön alalla. Näistä esimerkkejä ovat mm. Pirkanmaan alueellinen kunnallisen nuorisotyön nuorten leiri, jossa mukana oli Hämeenkyrö, Pälkäne, Orivesi ja Valkeakoski, Pirkanmaan nuorisotyön esihenkilöiden verkoston tapaamiset ja alueen työntekijöiden kansainväliset opintovierailut Islantiin (kunnallinen nuorisotyö) ja Irlantiin (Etsivä nuorisotyö). Näiden lisäksi Marttisen Erasmus + rahoituksella toteutettiin kaksi opintovierailua, joissa osallistujat olivat valtakunnallisia ja alueellisia työpaja ja etsivän nuorisotyön toimijoita.
- Proactive Ecoland Erasmus+ hanke, jossa Marttinen toimii koordinaattorina, on kuuden organisaation kansainvälinen kehittämishanke, jossa kehitetään ympäristökasvatuksen tueksi Ecoland Experiment -lautapeliä ja pelin jälkeisen prosessin tueksi verkkoalustaa. Pelin keskeinen ajatus on tarjota uusia ideoita siihen, kuinka nuoret ja kuka tahansa voi toteuttaa ympäristötekoja omassa lähiyhteisössään.
- Kansainvälisen työn osalta vuoden aikana toteutettiin toimintaa Pirkanmaalla noin 250 000 euron edestä. Tämä sisältää yhteensä 14 pirkanmaalaisille nuorille ja nuorisotyöntekijöille tarjottua ja yhdessä osallistavasti suunniteltua nuorisovaihtoa, opintovierailua, koulutusta tai muuta kansainvälistä jaksoa, johon on osallistunut n. 200 nuorta ja 80 nuorisotyöntekijää.
- Marttinen kutsui ukrainalaisia nuorisotyöntekijöitä opintovierailulle Marttiseen ja Virroille tutustumaan Suomessa, Virroilla ja nuorisokeskuksessa tehtävään nuorisotyöhön. Viikon

mittaisella vierailulla vaihdettiin osaamista, menetelmiä ja kokemuksia molemmin puolin. Yhteistyötä jatkamme myös tulevaisuudessa.

- Laatuileimattujen keskustusten kesken on tehty aktiivista kehittämissyhteistyötä myös esimerkiksi "Studio Star" -podcastin myötä, joka toi vuoden aikana nuoria ja ammattilaisia yhteen eri maista keskustelemaan demokratian, ihmisoikeuskasvatuksen ja lainmukaisuuden toteutumisesta omassa todellisuudessaan.
- Marttisen toiminta täytti pyöreät 30 vuotta. Juhlavuotta vietimme yhdessä henkilökunnan ja asiakkaidemme kanssa järjestämällä mm. koko perheen Halloween tapahtuman. Tapahtuman järjestimme yhteistyössä paikallisten nuorten, Marttisessa oleva kansainvälisen team esc – hankkeen ja esc- vapaaehtoisten kanssa. Tapahtuma sai hieno vastaanoton ja keräsi noin 300 juhlijaa Marttiseen. Halloween tapahtumasta on tarkoitus tehdä perinteinen tapahtuma, joka toteutetaan jatkossakin yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Juhlavuoden toinen hieno tapahtuma oli, kun otimme käyttöön esteettömän kodan ja luontopolun. Päivän aikana uusiin puitteisiin kävi tutustumassa vajaa 100 henkilöä. Kota ja laavu vahvistavat edelleen Marttisen toimintojen hyvää saavutettavuutta ja palveluja.

Perinnekylän museot olivat avoinna yleisölle 23.6.-13.8.23 ma-su klo 11.-18.00. Opastuksesta vastasivat nuorisokeskus Marttisen nuorisotoimen ohjaajat. Laajasta aukioloajasta ja oppaista saatiin paljon kiitosta. Kävijöitä kesän aikana oli n 2000. Opastettuja ja elämyksellisiä museokierroksia järjestettiin ryhmille tilauksesta. Juhannustapahtuma kokosi paikalle tuhansia kävijöitä.

## Liikelaitoksen talous

---

Nuorisokeskuksen toiminta on nuorisolain mukaisesti yleishyödyllistä. Liikelaitoksen tulee kuitenkin pyrkiä kannattavaan toimintaan siten, että tulojen tulee suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset. Pitkällä aikavälillä tulorahoituksella tulee kattaa myös investoinnit.

Liikelaitoksen liikevaihto vuonna 2023 oli 1 572 223 € (tavoite 1 450 000; toteuma 2022: 1 394 808 €). Liikevaihto nousi 12,5 % edellisvuodesta.

Marttisen muun toiminnan tuotot olivat yhteensä 1 381 015,92 € (2022: 1 188 047,66 €). Valtionavustus nuorisotoimintaan oli 510 000 €. Lisäksi saatiin ja haettiin avustusta nuorisotyön erillishankkeisiin usealta eri taholta (OKM, AVI, Erasmus+/OPH) yhteensä 601 024,44 € (2022: 478 396,54 €). Kaupungin määräraha Marttisen tuottamaan lakisääteiseen kunnalliseen nuorisotyöhön oli 191 880 €, perinnekylän ylläpitoon 52 000 €. Vuokra- ja muita toiminnan tuottoja oli lisäksi 26 111,48 €.

Tulot yhteensä olivat 2 953 239,35 € (2022: 2 582 886,66 €).

Vuoden 2023 tulos oli - 275 084 € (tavoite + 10 000 €, toteuma 2022: +12 125 €). Tulokseen vaikutti kustannusten nousu etenkin palkkojen ja energian osalta. Liikelaitoksen maksuvalmius on hyvä ja oma pääoma vahva.

Investointien nettomenot olivat 121 698 € (2022: 295 422 €). Liikelaitos Marttinen maksoi kaikki investointien nettomenot saamallaan avustuksilla ja omalla tulorahoituksellaan. Lainaa ei investointeja varten tarvinnut ottaa. Liikelaitoksella ei ole lainoja.

## Arvio tulevasta kehityksestä

---

Marttisen kehittäminen perustuu vahvaan pedagogiseen osaamiseen, upeaan ympäristöön ja toimiviin palveluihin. Kansainvälisen toiminnan vahvempi kehittäminen alkoi vuonna 2017. Kansainvälinen toiminta vaatii pitkäjänteistä työtä ja kumppanuuksia ennen kuin se tuottaa tulosta. Kansainvä-

linen toiminta on mm. Erasmus+ -rahoitteista nuorisovaihto- ja koulutustoimintaa, myös kansainvälisten leirikoulujen lisääminen on tavoitteena. Marttinen sai myös kaksivuotisen hankerahoituksen Opetus- ja kulttuuriministeriöltä perhetoiminnan ja –palveluiden kehittämiseen sekä Ukraina-yhteistyön käynnistämiseen yhdessä yhteistyöverkoston kanssa. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa ja uudistaa Marttisen perhepalveluita sekä löytää yhteistyömuoto Ukrainan nuorisotyön kanssa.

Marttisen toimintaa on kehitetty eurooppalaisten nuorisokeskusten laatumerkin (The Council of Europe Quality Label for Youth Centres) -kriteereiden pohjalta. Päätös laatumerkin myöntämisestä saatiin lokakuussa 2018 ja laatumerkin luovutustilaisuus oli 8.3.2019. Laatumerkki on voimassa kolme vuotta kerrallaan, mikä edellyttää toiminnan laadun ylläpitämistä ja jatkuvaa edelleen kehittämistä. Vuosien 2021-2022 aikana keskityttiin vahvasti laatumerkin säilyttämisen edellyttämiin toimiin. Laatumerkin auditointi toteutui keväällä 2023 ja laatumerkki uusittiin syksyllä 2023.

Vuoden aikana yhteistyötä kumppaneiden kanssa vahvistettiin ja olemassa olevia suunnitelmia jatkettiin. Tavoitteena on vahvistaa nykyisiä Marttisen asiakasryhmiä sekä hakea kasvua uusissa asiakasryhmissä yhdessä alueellisten yhteistyökumppanien sekä muiden nuorisokeskusten kanssa. Nuorisotoiminnan osuus liikevaihdosta pidetään OKM:n edellyttämällä tasolla eli yli 60 %:ssa. Palvelutarjontaa kehitetään kysyntää ennakoiden ja alueen mahdollisuuksia hyödyntäen. Markkinoinnissa ensisijainen väylä on asiakas ja häneltä saatu palaute, jossa sosiaalinen media näyttelee isoa roolia. Lisäksi vahva verkostoituminen muiden nuorisokeskusten, yritysten ja yhteistyökumppanien kanssa ja sitoutuminen nuorisokeskusten yhteiseen ilmeeseen ja viestintään (brand-book) tulee entistä merkittävämmäksi. Myös kansainvälisellä laatumerkillä sekä muilla sertifikaateilla ja tunnuksilla on tärkeä rooli markkinoinnissa.

Ennakoimattomuus, epävarmuus, muutosten nopeus ja vaikuttavuus sekä niiden vaikea hallittavuus ovat nykyään entistä enemmän osa arkea. Toiminnan suunnittelu ja resursointi hankaloituivat ja henkilökunta joutui toimimaan lyhyillä reagointiajoilla asiakaskäyttäytymisen muutoksiin. Vallitsevat toimintatavat kuten lyhyet varausikkunat ja palveluympäristölle asetettujen odotusten nousu lisäävät lisäksi tarvetta nopeaan reagointi- ja muutoskykyyn, jota vallitseva toiminnan byrokraattisuus ei edistä. Ryhmäkoot pienenevät ja tämä tuo haasteita etenkin palvelutarjoomalle ja majoitusraken-teelle. Mahdollisuus turvalliseen olemiseen ja harrastamiseen, sitä tukevat palvelut, tilat ja ympäristö kuten yksityisemmät majoitustilat ovat entistä tärkeämpiä kilpailutekijöitä. Asiakasodotukset palveluista, tilojen ja ympäristön monipuolisuudesta, esteettömyydestä, puhtaudesta ja viihtyisyydestä kasvavat. Muutosnopeus kasvaa, mikä edellyttää organisaatiolta notkeutta, moniosaamista ja entistä vahvempaa asiakaslähtöisyyttä sekä oikeisiin resursseihin panostamista. Nämä kaikki edellyttävät myynnin ja saavutettavuuden kehittämistä siten, että oikeat palvelut tavoittavat oikeat asiakkaat oikea-aikaisesti, ostaminen on helppoa ja asiakassitoutumista sekä uusasiakashankintaa saadaan vahvistettua.

Huolimatta vahvasta digitalisoitumisesta näemme nuorisokeskusten perinteisen leiritoiminnan edelleen säilyttävän ja jopa vahvistavan paikkaansa tärkeänä nuoren kasvun, sosiaalisen vahvistumisen, osallistamisen, luontosuhteen löytämisen ja syrjäytymisen sekä eriarvoistumisen vähentämisen kannalta. Kuluneet vuodet ovat olleet etenkin lapsille, aikuistuville nuorille ja myös perheille raskas ja haastava. Osa selviytyy paremmin ja osa putoaa syvään kuiluun. Nuorisokeskusten vahvalla nuorisotyön osaamisella, oikealla arvomaailmalla ja yhteistyökumppaneiden tuella voimme auttaa ja osallistuttaa lapsia ja nuoria kasvun tiellä löytämään onnistumisia, vahvistumista ja yhteenkuuluvuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi nuorisokeskuksen toiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta mm. yhteistyöverkostoilla sekä valmiudella kehittää nuorisotyötä. Ministeriö edellyttää nuorisokeskukselta nuorisolain ja asetuksen mukaisesti sen ydintoimintaan eli nuorisotyöhön keskittymistä sekä toiminnan kehittymistä, vaikuttavuutta, näkyvyyttä ja hyvää taloudenpitoa, mikä edellyttää kustannustehokkuutta ja ketteryyttä reagoida toimintaympäristön muutoksiin sekä rönsyistä luopumista.

Taloutta rasittavat etenkin kasvavat henkilöstö-, kiinteistö- ja energiakulut. Näiden kattaminen edellyttää keskittymistä ydintoimintaan, panostusta tärkeimpään resurssiin eli henkilökuntaan ja sen osaamiseen, vahvaa myyntiä ja markkinointia, tehokkaita talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja henkilöstön kustannustietoisuutta.

Marttisen saari on mainio erilaisiin harrastuksiin ja virkistykseen sopiva alue kaiken ikäisille, mikä mahdollistaa myös alueella harjoitettavan kannattavan liiketoiminnan. Yhteistyökumppaneitten löytäminen tuomaan vetovoimaa ja synergiaetuja sekä uusien rahoitusmuotojen mahdollistaminen toimintamuodon muutoksen kautta on kuitenkin tarpeen.

## Sisäinen valvonta ja toiminnan riskit

---

Keskuksen taloudelliset riskit liittyvät yleiseen talouden tilanteeseen ja kustannuskehityksiin. Asiakaskäyttäytymisen muutokset sekä kuntien, seurakuntien ja perheiden taloustilanteet heijastuvat vahvasti nuorisokeskuksen toimintaan. Lisäksi maailman epävarmuus ja uhkakuvat ovat vaikuttaneet voimakkaasti etenkin nuoriin ja heidän tulevaisuuskuvaansa. Tämä edellyttää nuorisokeskukset entistä vahvempaa ennakoivaa otetta nuorisotoiminnan kehittämiseen ja siihen panostamiseen, jotta pystytään vastaamaan syntyneisiin haasteisiin ja tarpeisiin. Marttisella on osaamista ja tahtoa nostaa omaa profiiliaan nuorisotyön kentässä ja vahvistaa asemaansa innovatiivisena nuorisotyön osaajana. Tämän on huomionnut myös Marttisen tärkein toiminnan mahdollistaja Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Nuorisokeskusten rahoitukseen epävarmuutta tuo rahoituksen uudet jakoperusteet ja avustusrahoituksen siirtyminen osaksi budjettirahoitusta. Vähenevien avustusmäärien myötä myös avustusten myöntäjät kuten Opetus- ja kulttuuriministeriö ovat tarkentamassa niihin liittyviä periaatteita. Marttisen liiketoimintamuoto ja sama y-tunnus kaupungin kanssa rajoittaa merkittävästi uusien rahoituskanavien käyttöä ja avustusten hakua mm. Valtionkonttori, Business Finland, Finnvera, ELY, Leader ja erilaiset säätiöt.

Marttisen henkilöstön erityisvahvuus ja voimavara on hyvä työn ja työaikojen hallinta sekä työn mielekkyys. Työ on palkitsevaa ja arvojen mukaista eikä työpaikalla esiinny kiusaamista tai syrjintää. Henkilöstöön liittyvä riski on Kunta 10 –tutkimuksessa todetut esimiestyöhön liittyvät kehittämistarpeet ja työpaineiden sekä epävarmuuden kokeminen. Näihin vaikuttavat mm. toimintaympäristössä tapahtuneet ennakoimattomat muutokset, joihin ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Henkilöstön osallistamiseen ja osaamisen vahvistamiseen kiinnitetään entistä vahvemmin huomiota.

Marttisen mittavaan, eri aikakausilta peräisin olevaan kiinteistömassaan ja sen ylläpitoon sisältyy riskejä. Niukoilla henkilöstö- ja muilla resursseilla toimittaessa syntyy äkillisiä korjaus- ja kunnostustarpeita koneissa, laitteissa ja rakennuksissa. Ennakointia ja varautumista näihin on lisättävä. Muuttuneet asiakastarpeet ja esteettömyyden vaatimukset edellyttävät kriittistä tarkastelua majoitus- ja harrastustilojen, mukaan lukien ulkoharrastustilat, monipuolistamiseen ja kehittämiseen. Tämä asettaa haasteita investointien rahoitussuunnitelmiin. Nykyinen liiketoimintamuoto ei mahdollista markkinoilla olevien julkisten ja säätiöiltä haettavien investointitukien laajaa käyttömahdollisuutta.

Perinnekyllän hallinnon ja kiinteistöjen siirtäminen pois Liikelaitos Marttiselta tulee ratkaista, sillä yrittäjien vuokraus ja museotoiminta ei kuulu liikelaitoksen tehtäviin. Lisäksi Perinnekyllän tuloa tuottamattomat rakennukset ja kannattamattoman tehtävän hoitaminen ilman riittäviä määrärahoja on suuri riski liikelaitoksen taloudelle. Tästä on huomauttanut myös Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Toiminnassa noudatetaan kaupungin hallintosääntöä, talousarvion täytäntöönpano-ohjeita ja muita annettuja ohjeita. Talouden ja toiminnan tilanne sekä myynnin näkymät esitetään johtokunnalle sen



kokouksissa, kaupunginhallitukselle ja valtuustolle annetaan toteutumaraportit. Omaisuuden ja henkilöstön vakuuttaminen on hoidettu keskitetysti kaupungin kautta.

### **Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä**

---

Nuorisolain (1285/2016) § 20 mukaan ”Valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon keskuksen nuorisotyön tehtävät sekä toiminnan laatu ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Avustettavan toiminnan on oltava yleishyödyllistä. Hyväksyttävänä menoina ei pidetä liiketoiminnasta tai muusta vastaavasta toiminnasta aiheutuvia menoja. Mahdollinen ylijäämä on käytettävä nuorisotyön kehittämiseen sekä nuorisotyön käytössä olevien infrastruktuurien ylläpitoon ja kehittämiseen.”

Liikelaitos Marttisen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä -275 084 € siirretään taseen omaan pääomaan ja yhdistetään edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

**LIIKELAITOS MARTTINEN  
TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU**

Nuorisokeskus toiminta	TP 2022	TA2023	TOTEUMA2023	POIKKEAMA	TOT %
Liikevaihto	997 053,55	1 004 500	1 102 938,50	98 438,50	109,8 %
Liiketoiminnan muut tuotot			150,25	150,25	100,0 %
Muut tuet ja avustukset	915 274,87	758 000	1 115 013,10	357 013,10	147,1 %
Menot	-1 767 005,14	-1 632 076	-2 100 253,62	-468 177,62	128,7 %
Poistot	-102 867,30	-86 500	-145 481,84	-58 981,84	168,2 %
Liiketoiminnan muut kulut	-91 143,59	-33 924	-178 333,04	-144 409,04	525,7 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-5,41	0	-174,58	-174,58	-100,0 %
Tilikauden ylijäämä	-48 693,02	10 000	-206 141,23	-216 141,23	-2061,4 %

Elinkeinotoiminta	TP 2022	TA2023	TOTEUMA2023	POIKKEAMA	TOT %
Liikevaihto	389 328,60	395 500	455 540,15	60 040,15	115,2 %
Liiketoiminnan muut tuotot		30 000	38,93	-29 961,07	0,1 %
Muut tuet ja avustukset	848,30	2 000	6 689,73	4 689,73	334,5 %
Menot	-281 168,05	-371 721	-455 581,31	-83 860,31	122,6 %
Poistot	-38 440,17	-43 500	-50 681,75	-7 181,75	116,5 %
Liiketoiminnan muut kulut	-19 291,51	-12 279	-25 559,36	-13 280,36	208,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-36,07	0	-28,47	-28,47	-100,0 %
Tilikauden ylijäämä	51 241,10	0	-69 582,08	-69 582,08	-100,0 %

Kaupungin nuorisotoimi	TP 2022	TA2023	TOTEUMA2023	POIKKEAMA	TOT %
Liikevaihto	1865,00	0	470,00	470,00	-100,0 %
Muut tuet ja avustukset	27237,69		934,91	934,91	-100,0 %
Tuet ja avustukset kunnalta	168000,00	191 880	191880,00	0,00	100,0 %
Menot	-148434,18	-147 271	-148372,76	-1 101,76	100,7 %
Liiketoiminnan muut kulut	-39023,28	-44 609	-44093,73	515,27	98,8 %
Tilikauden ylijäämä	9645,23	0	818,42	818,42	-100,0 %

Perinnekylä toiminta	TP 2022	TA2023	TOTEUMA2023	POIKKEAMA	TOT %
Liikevaihto	6 560,98	0	13 274,78	13 274,78	-100,0 %
Liiketoiminnan muut tuotot	13 713,01	20 000	14 309,00	-5 691,00	71,5 %
Tuet ja avustukset kunnalta	60 650,00	52 000	52 000,00	0,00	100,0 %
Menot	-55 691,81	-46 332	-54 876,21	-8 544,21	118,4 %
Poistot	-24 851,76	-25 000	-24 566,28	433,72	98,3 %
Liiketoiminnan muut kulut	-697,32	-368	-727,32	-359,32	197,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	248,14		407,28	407,28	-100,0 %
Tilikauden ylijäämä	-68,76	300	-178,75	-478,75	-59,6 %

**Nuorisokeskus Marttinen yhteensä**

<b>31.12.2023</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TOTEUMA2023</b>	<b>POIKKEAMA</b>	<b>TOT %</b>
Liikevaihto	1 394 808,13	1 400 000	1 572 223,43	172 223,43	112,3 %
Liiketoiminnan muut tuotot	13 713,01	50 000	14 498,18	-35 501,82	29,0 %
Tuet ja avustukset	943 360,86	760 000	1 122 637,74	362 637,74	147,7 %
Tuet ja avustukset kunnalta	228 650,00	243 880	243 880,00	0,00	100,0 %
Menot	-2 252 299,18	-2 197 400	-2 759 083,90	-561 683,90	125,6 %
Poistot	-166 159,23	-155 000	-220 729,87	-65 729,87	142,4 %
Liiketoiminnan muut kulut	-150 155,70	-91 180	-248 713,45	-157 533,45	272,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	206,66	0	204,23	204,23	-100,0 %
<b>Tilikauden ylijäämä</b>	<b>12 124,55</b>	<b>10 300</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>-285 383,64</b>	<b>-2670,7 %</b>

**LIIKELAITOS MARTTINEN**  
**RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN**

	TA 2023	TA MUUTOS	TA+MUUTOS 2023	TOTEUMA 2023
<b>Toiminnan rahavirta</b>				
Liikelyi-/alijäämä	10 300,00	0,00	10 300,00	-275 287,87
Poistot ja arvonalentumiset	155 000,00	0,00	155 000,00	220 729,87
rahoitustuotot ja -kulut	0,00	0,00	0,00	204,23
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00	0,00	
<b>Toiminnan rahavirta yhteensä</b>	<b>165 300,00</b>	<b>0,00</b>	<b>165 300,00</b>	<b>-54 353,77</b>
<b>Investointien rahavirta</b>				
Investointimenot	-315 000,00	0,00	-315 000,00	-237 696,76
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,00	0,00	115 998,90
Pys.vast.hyödykkeiden luovutustuotot	0,00	0,00	0,00	
<b>Investointien rahavirta yhteensä</b>	<b>-315 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-315 000,00</b>	<b>-121 697,86</b>
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>-176 051,63</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kaupungilta	0,00	0,00	0,00	-37 093,55
Saamisten muutos muilta	0,00	0,00	0,00	-8 316,99
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0,00	0,00	0,00	97 483,71
Korottomien velkojen muutos muilta		0,00	0,00	292 053,45
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0,00	0,00	0,00	344 126,62
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>344 126,62</b>
<b>RAHAVAROJEN MUUTOS</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>168 074,99</b>
Rahavarat 31.12.	507 251,00		507 251,00	982 182,60
Rahavarat 1.1.	656 951,00		656 951,00	814 107,61
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>0,00</b>	<b>-149 700,00</b>	<b>168 074,99</b>

**LIIKELAITOS MARTTINEN**  
**INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN**

	Budj 2023	Toteutuma 2023 01-12	Poikkeama summa
<b>Palohälytysjärjestelmä</b>			
INVESTOINTIMENOT	-50 000,00	0,00	-50 000,00
RAHOITUSOSUUDET INVESTONTEIHIN	0,00	0,00	0,00
NETTOMENO	-50 000,00	0,00	-50 000,00
<b>Perinnekyllän rakennusten kunnostus</b>			
INVESTOINTIMENOT	0,00	-5 712,40	5 712,40
INVESTOINTITULOT	0,00	0,00	0,00
NETTOMENO	0,00	-5 712,40	5 712,40
<b>VIHTA-saunan lavahissi ja ranta-alueen</b>			
INVESTOINTIMENOT	0,00	-131 509,44	131 509,44
INVESTOINTITULOT	0,00	64 450,69	-64 450,69
NETTOMENO	0,00	-67 058,75	67 058,75
<b>Päärakennuksen kahvilojen uudistaminen</b>			
INVESTOINTIMENOT	-55 000,00	-29 107,18	-25 892,82
INVESTOINTITULOT	0,00	14 553,59	-14 553,59
NETTOMENO	-55 000,00	-14 553,59	-40 446,41
<b>Lomasaaren mökkien energiajärjestelmä</b>			
INVESTOINTIMENOT	-70 000,00	0,00	-70 000,00
INVESTOINTITULOT	0,00	0,00	0,00
NETTOMENO	-70 000,00	0,00	-70 000,00
<b>Lomasaaren mökkien lukitusjärjestelmä</b>			
INVESTOINTIMENOT	-40 000,00	0,00	-40 000,00
INVESTOINTITULOT	0,00	0,00	0,00
NETTOMENO	-40 000,00	0,00	-40 000,00
<b>Kesäkioskin uudistaminen</b>			
INVESTOINTIMENOT	-100 000,00	-1 006,40	-98 993,60
INVESTOINTITULOT		0,00	0,00
NETTOMENO	-100 000,00	-1 006,40	-98 993,60
<b>Akustiikka ja ergonomia ym.</b>			
INVESTOINTIMENOT	0,00	-6 478,08	6 478,08
NETTOMENO	0,00	-6 478,08	6 478,08

**toimintaa tukeva kalustamien**

INVESTOINTIMENOT		-34 787,55	34 787,55
INVESTOINTITULOT		17 393,78	-17 393,78
NETTOMENO	0,00	-17 393,77	17 393,77

**Keittiön pesulinjaston, ulkovalaistuksen ja**

INVESTOINTIMENOT	0,00	-29 095,71	29 095,71
INVESTOINTITULOT	0,00	19 600,84	-19 600,84
NETTOMENO	0,00	-9 494,87	9 494,87

**INVESTOINNIT YHTEENSÄ**

INVESTOINTIMENOT	-315 000,00	-237 696,76	-77 303,24
INVESTOINTITULOT	0,00	115 998,90	-96 398,06
NETTOMENO	-315 000,00	-121 697,86	-173 701,30

**LIIKELAITOS MARTTINEN  
TULOSLASKELMA**

	<u>1.1.-31.12.2023</u>	<u>1.1.-31.12.2022</u>
Liikevaihto	1 572 223,43	1 394 808,13
Liiketoiminnan muut tuotot	1 137 135,92	959 428,66
Tuet ja avustukset kunnalta ja kuntayhtymältä	243 880,00	228 650,00
	2 953 239,35	2 582 886,79
Materiaalit ja palvelut		
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-611 178,07	-554 990,27
Ostot tilikauden aikana	-611 178,07	-554 990,27
Palvelujen ostot	-612 364,85	-391 218,16
	-1 223 542,92	-946 208,43
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 240 091,50	-1 081 417,44
Henkilösivukulut	-295 449,48	-227 028,10
Eläkekulut	-250 715,61	-188 396,32
Muut henkilösivukulut	-44 733,87	-38 631,78
	-1 535 540,98	-1 308 445,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-220 729,87	-166 159,23
Liiketoiminnan muut kulut	-248 713,45	-150 155,70
<b>Liikelylijäämä (-alijäämä)</b>	<b>-275 287,87</b>	<b>11 917,89</b>
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	313,33	227,55
Muut rahoitustuotot	136,28	178,74
Muille maksetut korkokulut	-245,56	-199,82
Muut rahoituskulut	0,18	0,19
	204,23	206,66
<b>Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>12 124,55</b>
<b>Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>12 124,55</b>
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>12 124,55</b>
<b>LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT</b>		
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-15,09	0,59
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-15,10	0,58
Voitto, %	-17,50	0,87

**LIIKELAITOS MARTTINEN  
RAHOITUSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-275 287,87	11 917,89
Poistot ja arvonalentumiset	220 729,87	166 159,23
Rahoitustuotot ja -kulut	204,23	206,66
Tulorahoituksen korjauserät		
	-54 353,77	178 283,78
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investointimenot	-237 696,76	-354 710,07
Rahoitusosuudet investointeihin	115 998,90	59 288,09
Pysyvien vastaavien hyödyk.luovutus tulot	0,00	0,00
	-121 697,86	-295 421,98
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	-176 051,63	-117 138,20
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	64 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	64 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-37 093,55	-60 733,86
Saamisten muutos muilta	-9 750,81	-82 051,88
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	97 483,71	77 293,84
Korottomien velkojen muutos muilta	293 487,27	79 529,28
	344 126,62	14 037,38
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	344 126,62	78 037,38
<b>Rahavarojen muutos</b>		
Rahavarojen muutos	168 074,99	-39 100,82
Rahavarat 31.12	982 182,60	814 107,61
Rahavarat 1.1	814 107,61	853 208,43
	168 074,99	-39 100,82
<b>Liikelaitoksen tunnusluvut</b>		
	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Investointien tulorahoitus, %	-44,66	60,35
Lainanhoitokate	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	-151,44	45,82
Kassan riittävyys, pv	110,46	110,24
Quick ratio	1,06	1,19
Current ratio	1,06	1,19



## LIIKELAITOS MARTTINEN

### TASE

VASTAAVAA	2023	2022
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	13 037,85	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Rakennukset	1 056 221,14	1 175 396,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	282 906,54	323 590,19
Koneet ja kalusto	44 143,70	15 351,32
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	250 258,65	231 261,81
	1 633 530,03	1 745 599,89
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	4 328,82	4 328,82
Muut saamiset	56 159,14	56 159,14
	60 487,96	60 487,96
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 707 055,84	1 806 087,85
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	55 490,92	94 312,88
Saamiset kunnalta	857 745,52	820 651,97
Muut saamiset	30 628,81	23 968,72
Siirtosaamiset	130 756,38	88 843,70
	1 074 621,63	1 027 777,27
Rahat ja pankkisaamiset	982 182,60	814 107,61
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 056 804,23	1 841 884,88
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>3 763 860,07</b>	<b>3 647 972,73</b>

**LIIKELAITOS MARTTINEN  
TASE**

<b>VASTATTAVAA</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
Peruspääoma	2 217 065,41	2 217 065,41
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-120 218,85	-132 343,40
Tilikauden yli-/alijäämä	-275 083,64	12 124,55
	<b>1 821 762,92</b>	<b>2 096 846,56</b>
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	790,90	0,00
Ostovelat	103 980,31	69 809,63
Korottomat velat kunnalta	952 141,18	854 657,47
Muut velat	210 867,47	160 080,38
Siirtovelat	674 317,29	466 578,69
	<b>1 942 097,15</b>	<b>1 551 126,17</b>
Vieras pääoma yhteensä	1 942 097,15	1 551 126,17
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>3 763 860,07</b>	<b>3 647 972,73</b>
<b>TASEEN TUNNUSLUVUT</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Omavaraisuusaste, %	48,41	57,48
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	65,73	60,05
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	-395,30	-120,22
Lainakanta 31.12, 1000 €	-	-
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	30,72	20,49
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	-	-

## LIKELAITOS MARTTINEN LIITETIEDOT

### Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintameno mukaisena, rahoitusosuuksilla ja suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettynä. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon

### Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liikelaitoksen tilinpäätöksen esittämistä koskevat muutokset: Tuloslaskelmassa sähkönsiirron ja lämmöntuotannon -kulut esitetään vuonna 2023 Ostot tilikauden aikana-ryhmässä (kilan yleisohje tuloslaskelman laatimisesta 5.3) vuonna 2022 tuloslaskelmassa vastaavat kulut olivat Palvelujen ostot-ryhmässä. Vertailuvuoden 2022 luvut ovat vertailukelpoisia koska, vastaavat muutokset on tehty myös edellisen tilikauden lukuihin. Esittämistavan muutoksella ei ole vaikutusta tilikauden tulokseen.

LIKEVAIHTO ulk/sis	2023	2022
Nuorisotoiminta	1 103 408,50	998 918,55
Elinkeinotoiminta	455 540,15	389 328,60
Perinnekylä toiminta	13 274,78	6 560,98
	<u>1 572 223,43</u>	<u>1 394 808,13</u>

### ARVIOIDUT POISTOAJAT, NIITÄ VASTAAVAT VUOTUISET POISTOPROSENTIT JA

#### POISTOMENETELMÄT

##### Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	2 - 5 v. tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 10 v tasapoisto
Konserniliikearvo	2 - 5 v. tasapoisto
Liikearvo	2 - 5 v. tasapoisto
Atk-ohjelmistot	2 - 5 v. tasapoisto
Muut	2 - 5 v. tasapoisto
Erityisestä syystä enintään (esim. vesistöjen peruskunnostus)	20 v. tasapoisto

##### Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 v. tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	10 - 20 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20% mjp
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 25% mjp
Muut maa- ja vesirakenteet	10 - 20% mjp
Vedenjakeluverkosto	7 - 10% mjp
Viemäriverkko	7 - 10% mjp
Kaukolämpöverkko	10 - 15% mjp

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20% mjp
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 - 22% mjp
Maakaasuverkko	12 - 15% mjp
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20% mjp
Sähkö-, vesi- yms laitoskoneet ja laitteet	15 - 25% mjp
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20% mjp
Liikenteen ohjauslaitteet	20 - 25% mjp
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 - 25% mjp
<b>Koneet ja kalusto</b>	
Rautaiset alukset	15 - 20 v. tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työ	8 - 15 v. tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	4 - 7 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 - 15 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 - 10 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 v. tasapoisto
Atk-laitteet	3 - 5 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 v. tasapoisto
<b>Muut aineelliset hyödykkeet</b>	
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa on kirjattu vuosikuluksi.

#### Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

##### Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet			
	aineettomat oikeudet	ennakko-maksut	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
<b>poistamaton hankintameno 1.1.</b>		26 075,61	<b>26 075,61</b>
lisäykset tilikauden aikana			0,00
rahoitusosuudet tilikaudella			0,00
vähennykset tilikauden aikana			0,00
siirrot erien välillä	26 075,61	-26 075,61	0,00
tilikauden poisto	-13 037,76		-13 037,76
arvonalennukset ja niiden palautukset			0,00
Aktivoidut korkomenot			0,00
<b>poistamaton hankintameno 31.12.</b>	<b>13 037,85</b>	<b>0,00</b>	<b>13 037,85</b>
			0,00
arvonkorotukset			0,00
<b>kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>13 037,85</b>	<b>0,00</b>	<b>13 037,85</b>
			0,00

Aineelliset hyödykkeet					
	rakennukset	kiinteät rakennukset ja laitteet	koneet ja kalusto	ennakkomaksut ja keskener. hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet Yhteensä
<b>poistamaton hankintameno 1.1.</b>	1 175 396,57	323 590,19	15 351,32	205 186,20	<b>1 719 524,28</b>
lisäykset tilikauden aikana				237 696,76	<b>237 696,76</b>
rahoitusosuudet tilikaudella				115 998,90	<b>115 998,90</b>
vähennykset tilikauden aikana					<b>0,00</b>
siirrot erien välillä		37 478,95	39 146,46	-76 625,41	<b>0,00</b>
tilikauden poisto	-119 175,43	-78 162,60	-10 354,08		<b>-207 692,11</b>
arvonlennukset ja niiden palautukset					<b>0,00</b>
Aktivoidut korkomenot					<b>0,00</b>
<b>poistamaton hankintameno 31.12.</b>	<b>1 056 221,14</b>	<b>282 906,54</b>	<b>44 143,70</b>	<b>250 258,65</b>	<b>1 633 530,03</b>
					<b>0,00</b>
arvonkorotukset					<b>0,00</b>
<b>kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>1 056 221,14</b>	<b>282 906,54</b>	<b>44 143,70</b>	<b>250 258,65</b>	<b>1 633 530,03</b>

Sijoitukset			
	muut osakkeet ja osuudet	Liittymismaksu saamiset	Sijoitukset yhteensä
hankintameno 1.1.	4 328,82	56 159,14	60 487,96
lisäykset tilikauden aikana			0,00
vähennykset tilikauden aikana			0,00
siirrot erien välillä			0,00
<b>hankintameno 31.12.</b>	<b>4 328,82</b>	<b>56 159,14</b>	<b>60 487,96</b>
arvonlennukset			0,00
arvonkorotukset			0,00
<b>kirjanpitoarvo 31.12.</b>	<b>4 328,82</b>	<b>56 159,14</b>	<b>60 487,96</b>

**MYYNTISAAMISET**

	2023	2022
Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	0,00	906,90
Myyntisaamiset muilta	55 490,92	93 405,98
	55 490,92	94 312,88

**SAAMISET KUNNALTA**

	2023	2022
- sisäinen,yhdyntili	857 745,52	820 651,97

<b>MUUT SAAMISET</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Alv.saamiset lääninverovirastolta	30 628,81	23 968,72

<b>SIIRTOSAAMISET</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Siirtosaamiset valtiolta	130 756,38	88 843,70
	<u>130 756,38</u>	<u>88 843,70</u>

**Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**

<b>OMA PÄÄOMA</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Peruspääoma 1.1.	2 217 065,41	2 153 065,41
muutos: lisäys		64 000,00
Peruspääoma 31.12.	<u>2 217 065,41</u>	<u>2 217 065,41</u>
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-120 218,85	-132 343,40
Tilikauden yli/- alijäämä	<u>-275 083,64</u>	<u>12 124,55</u>
Oma pääoma 31.12.	1 821 762,92	2 096 846,56

**VIERASPÄÄOMA lyh.aik.**

<b>SAADUT ENNAKOT lyh.aik.</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Saadut ennakot	790,90	0,00

<b>MUUT VELAT lyh.aik.</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Enn.pid ja sotu-maksu velka	20 093,88	16 098,97
ulkoinen velka Virtain kaupungille	79 314,05	70 529,27
sisäinen velka Virtain kaupungille	731 477,60	652 066,40
sisäinen velka Virtain kaupungin taseyksikölle VH	141 349,53	132 061,80
Lomapalkkajaksotus	190 182,16	143 446,84
Muut velat	<u>591,43</u>	<u>534,57</u>
	1 163 008,65	1 014 737,85

<b>SIIRTOVELAT</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Palkkajaksotukset	4 333,80	2 205,63
valtionosuus jaksotukset (tukijaksotukset)	579 055,44	426 659,85
henkilökulujen sivukulujaksotukset, lakisääteiset	87 520,05	37 258,66
Muut siirtovelat	<u>3 408,00</u>	<u>454,55</u>
	674 317,29	466 578,69

**VUOKRAVASTUUT**

<b>leasingvuokravastuut</b>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
seuraavalla tilikaudella maksettavat	14 531,99	10 174,81
myöhemmin maksettavat	16 183,91	10 310,82
yhteensä	30 715,90	20 485,63

## ALV:PALAUTUSVASTUU

	2023	2022
	197 474,00	172 200,00

## Investointitukien palautusvastuu

Saatuihin investointitukiin liittyy palautusvastuu, jos investointi kohde luovutetaan toiselle tai sen käyttötarkoitus muuttuu tai omaisuus vahingoittuu tai tuhoutuu. Palautus vastuu on valtionavustuslain 23§ mukaan irtaimen omaisuuden osalta 10 vuotta ja kiinteän omaisuuden osalta 15 vuotta avustuksen myöntämisestä.

PALAUTUS/SIIRTOKELPOISET LIITTYMISMAKSUT taseen pysyvät vastaavat/ muut saamiset		31.12.2023
KOILLIS-SATAKUNNAN SÄHKÖ		
- Rajalahti		1 416,45
- Marttinen		6 807,36
- Huoltorakennus		5 419,01
- 4H-tila		136,28
- Herraskosken mökit		126,14
- Perämäen ost.omakotitalo		201,83
- Lomasaari		11 167,68
- Hakelämpökeskus		6 060,00
- Marttisen Vihta-saunan sähköliittymä nro 30772 2.2.2017		16 220,00
VIRTAIN VESIOSUUSKUNTA		
- Nuorisokeskus maj.rak. A,C,B		3 302,79
- Nuorisokeskus, vast.otto rakennus		3 930,00
- Lämpökeskus		1 170,00
	ulkoinen yht	55 957,54
VIRTAIN KAUPUNKI/VESIHUOLTO		
Liittymä vesihuoltolaitokseen(sisäinen); lämpölaitos 2014		201,60
yhteensä		56 159,14

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ	31.12.2023	31.12.2022
Vakinaiset	24	20
määräaikaiset	8	10
	32	30

**LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN 31.12.2023**

	kaupunki+VH	Liikelaitos	koko kaupunki	Eliminoinnit kaupunki+ VH	Eliminoinnit Liikelaitos	kaupungin ra-
	taseyksikkö	Marttinen	yhteensä			hoitusosa
	ulk./sis.	ulk./sis.	ulk/sis			ulkoinen
<b>Tulorahoitus</b>						
Vuosikate	6 190 786	-54 354	6 136 433	243 880	-243 880	6 136 433
Satunnaiset erät	0		0			0
Tulorahoituksen korj.erät	-82 212		-82 212			-82 212
<b>Investointien rahavirta</b>						
Investointimenot	-2 965 451	-237 697	-3 203 148			-3 203 148
Rahoitusosuudet inv.men	98 728	115 999	214 727			214 727
Pys.vast.hyöd.luov.tulot	84 596		84 596			84 596
<b>Toiminnan ja inv.rahavirta</b>	<b>3 326 447</b>	<b>-176 052</b>	<b>3 150 396</b>	<b>243 880</b>	<b>-243 880</b>	<b>3 150 396</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>						
Antolainaukset muutokset						
<b>Antolain.saam.lis</b>	<b>-2 950</b>		<b>-2 950</b>			<b>-2 950</b>
<b>Antolain.saam.väh</b>	<b>0</b>		<b>0</b>			<b>0</b>
<b>Lainakannan muutokset</b>						<b>0</b>
<b>Oman pääoman muutos</b>	<b>0</b>		<b>0</b>			<b>0</b>
<b>Pitkäaik.lainojen lis</b>	<b>0</b>		<b>0</b>			<b>0</b>
<b>Pitkäaik.lain.väh</b>	<b>-2 873 967</b>		<b>-2 873 967</b>			<b>-2 873 967</b>
Toimek ant var/pääom.muut	5 529		5 529			5 529
Vaihto-om.muutos	216		216			216
Saamisten muutos	1 551 193	-46 844	1 504 349	563 023	47 744	2 115 116
Korott.pitkä/lyhytaik.velk.m	-3 374 035	390 971	-2 983 064	-513 283	-97 484	-3 593 832
<b>Muut maksuvalm.muutokset</b>	<b>-1 817 097</b>	<b>344 127</b>	<b>-1 472 971</b>	<b>49 740</b>	<b>-49 740</b>	<b>-1 472 971</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>-4 694 015</b>	<b>344 127</b>	<b>-4 349 888</b>	<b>49 740</b>	<b>-49 740</b>	<b>-4 349 888</b>
Rahavarojen muutos	-1 367 567	168 075	-1 199 492	293 620	-293 620	-1 199 492
<b>Rahavarat 31.12.</b>	<b>9 374 937</b>	<b>982 183</b>	<b>10 357 120</b>			<b>10 357 120</b>
<b>Rahavarat 1.1.</b>	<b>10 742 505</b>	<b>814 108</b>	<b>11 556 612</b>			<b>11 556 612</b>
<b>muutos</b>	<b>-1 367 567</b>	<b>168 075</b>	<b>-1 199 492</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-1 199 492</b>



## LIIKELAITOKSET KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSESSÄ 31.12.2023

*Eliminoinnit*

31.12.2023	kaupunki ja vesi- huolto taseyk- sikkö, ulk./sis.	Liikelaitos Marttinen u/s	Kaupunki	Liikelaitos	Koko kaupunki ulkoinen
Toimintatuotot, sisäiset	4 424 021,52	171 232,32	-4 424 021,52	-171 232,32	0,00
Toimintatuotot, ulkoiset	7 825 043,72	2 538 127,03			10 363 170,75
Valmistus omaan käyttöön	155 305,34				155 305,34
Avustus kunnalta	0,00	243 880,00		-243 880,00	0,00
Henkilöstömenot	-14 173 152,86	-1 535 540,98			-15 708 693,84
Palvelujen ostot, sisäiset	-1 716 894,95	-154 399,80	1 716 894,95	154 399,80	0,00
Palvelujen ostot, ulkoiset	-4 516 352,78	-457 965,05			-4 974 317,83
Aineet, tarvikkeet ja tavarat/ulk.	-3 066 286,05	-610 523,80			-3 676 809,85
Aineet, tarvikkeet ja tavarat/sis.	-1 577,84	-654,27	1 577,84	654,27	0,00
Vuokrat, muut kulut/sisäiset	-2 664 593,35	-57 133,63	2 664 593,35	57 133,63	0,00
Vuokrat, muut kulut, ulk.	-1 083 700,63	-191 579,82			-1 275 280,45
Avustukset, sisäiset	0,00				0,00
Avustukset, ulkoiset	-955 615,64				-955 615,64
Avustus liikelaitokselle	-243 880,00		243 880,00		0,00
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-16 017 683,52</b>	<b>-54 558,00</b>	<b>202 924,62</b>	<b>-202 924,62</b>	<b>-16 072 241,52</b>
Verotulot	14 376 436,89				14 376 436,89
Valtionosuudet	7 622 870,00				7 622 870,00
Korkotuotot, ulkoiset	0,00				0,00
Muut rahoitustulot	309 685,14	449,61			310 134,75
Korkomenot, ulkoiset	-100 494,34	-245,56			-100 739,90
Muut rahoitusmenot, ulkoiset	-27,51	0,18			-27,33
<b>VUOSIKATE</b>	<b>6 190 786,66</b>	<b>-54 353,77</b>	<b>202 924,62</b>	<b>-202 924,62</b>	<b>6 136 432,89</b>
Poistot käyttöomaisuudesta	-4 004 184,61	-220 729,87			-4 224 914,48
Arvonalentumiset	0,00				0,00
Satunnaiset kulut	0,00				0,00
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>2 186 602,05</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>202 924,62</b>	<b>-202 924,62</b>	<b>1 911 518,41</b>
					0,00
Poistoeron lisäys/väh.	223 957,25				223 957,25
Varausten lisäys/väh.	-400 000,00				-400 000,00
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ</b>	<b>2 010 559,30</b>	<b>-275 083,64</b>	<b>202 924,62</b>	<b>-202 924,62</b>	<b>1 735 475,66</b>

## V MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

### KILPAILULAIN 30 D §:N EDELLYTTÄMÄT LASKELMAT

	Keskushallinto, talous- ja tietohallintopalvelut		Tekninen toimi, vuokrauspalvelut		Liikelaitos Marttinen, elinkeinotoiminta	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Myyntituotot	43 822,36	19 940,00	27 924,01	28 344,55	455 540	389 329
Maksutuotot	0,00	0,00	-231,00	0,00	0	0
Tuet ja avustukset	76,09	72,61	35,39	32,01	6 690	848
Muut toimintatuotot	420,46	233,69	750 549,73	753 574,20	39	
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>44 318,90</b>	<b>20 246,30</b>	<b>778 278,13</b>	<b>781 950,76</b>	<b>462 269</b>	<b>390 177</b>
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	400,00	0,00	0	0
Henkilöstökulut	-32 970,40	-12 002,45	-43 485,92	-115 208,89	-167 705	-85 286
Palvelujen ostot	-16 141,30	-5 415,30	-263 597,22	-211 947,63	-82 859	-82 899
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-619,62	-993,32	-248 476,02	-197 463,98	-205 018	-112 983
Vuokrat	-3 507,03	-1 483,92	-17 002,48	-16 592,80	-20 099	-11 187
Muut toimintakulut	-318,52	-86,02	-86 575,12	-70 315,31	-5 461	-8 104
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-53 556,86</b>	<b>-19 981,01</b>	<b>-658 736,76</b>	<b>-611 528,61</b>	<b>-481 142</b>	<b>-300 460</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-9 237,96</b>	<b>265,28</b>	<b>119 541,37</b>	<b>170 422,15</b>	<b>-18 873</b>	<b>89 717</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	0,62	-12,51	124,22	26,22	-28	-36
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-9 237,34</b>	<b>252,77</b>	<b>119 665,59</b>	<b>170 448,37</b>	<b>-18 901</b>	<b>89 681</b>
Poistot ja arvonalentumiset	-88,36	-74,60	-182 273,27	-198 269,63	-50 682	-38 440
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-9 325,70</b>	<b>178,18</b>	<b>-62 607,68</b>	<b>-27 821,26</b>	<b>-69 583</b>	<b>51 241</b>
<b>YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ</b>	<b>-9 325,70</b>	<b>178,18</b>	<b>-62 607,68</b>	<b>-27 821,26</b>	<b>-69 583</b>	<b>51 241</b>

#### Kustannuslaskennan periaatteet

##### Talous- ja tietohallintopalvelut

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan hallinnon ja talouden tulosityksikkö tuottaa kaupungin sisäisten talous- ja tietohallintopalveluiden lisäksi palveluita kahdelle tytäryhtiölle, joista toinen toimii markkinoilla ja toinen on in-house yhtiö, jolla ei ole lainkaan markkinoilla tapahtuvaa toimintaa. Yllä on esitetty markkinoilla olevaan toimintaan kohdistuvien palveluiden tuloslaskelma. Tuottojen ja kustannusten jakoperusteena on taloushallinnon osalta toteutuneiden kirjanpitolovientien määrä, palkkahallinnon osalta palkkalaskelmien lukumäärä. Tietohallinnonveloitumallia on uudistettu vuodesta 2022 alkaen pohjautumaan M365 käyttäjien määrään ja tasoon sekä yksikön käyttämiin palveluihin, joiden perusteella saadaan luotettavin tieto yksikkökohtaisista kustannuksista. Palvelujen hinta lasketaan vuosittain etukäteen arvioitujen kustannusten ja suoritteiden määrän perusteella. Vuonna 2022 tietohallinnossa on toteutettu useita muutoksia sekä toiminnan kehittämistä, mikä on nostanut kustannuksia. Taloushallinnossa vuosille 2022-2023 kohdistuu mm. automaattisen talousraportoinnin käyttöönottoon liittyviä kustannuksia, joista välittömät järjestelmä- ja henkilöstökulut ja on eliminoitu yhtiöiden osuudesta. Vuonna 2023 on osan vuotta tuotettu taloushallinnon palveluja Keiturin Sote Oy:lle, koska Keiturin Sote Oy ei ole enää Virtain kaupungin sidosityksikkö, on sille myydyt palvelut esitetty aiemmasta poiketen osana talous- ja tietohallinnon kokonaisuutta.

##### Vuokraustoiminta

Teknisten palveluiden lautakunnan alaiseen toimintaan sisältyy elinkeinotoiminnan käytössä olevien rakennusten vuokraus tytäryhtiölle, joka vuokraa rakennukset edelleen yrityksille sekä asuinhuoneistojen vuokraustoimintaa. Näitä toimintoja seurataan kirjanpidossa rakennuksittain omilla kustannuspaikoillaan. Kiinteistönhoidon kustannukset kohdistetaan

kohteille toteutuneiden työtuntien mukaan. Väilliset menot, kuten sisäiset taloushallintopalvelut kohdistetaan kirjanpito-  
vientien määrän perusteella. Teollisuus- ja tuotantorakennuksiin liittyvä toiminta siirrettiin 1.2.2022 alkaen liiketoimintasiir-  
rolla Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle.

#### Liikelaitoksen elinkeinotoiminta

Nuorisokeskus Marttisen nuorisotoiminnan ohessa järjestetään yrityksille ja yksityishenkilöille erilaisia tapahtumia ja vuok-  
rataan tiloja tapahtumia sekä majoitusta varten. Kustannukset kohdistetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti eri palve-  
luiden toteutuneiden käyttöpäivien määrän perusteella. Vuosi 2023 oli Liikelaitos Marttiselle taloudellisesti hyvin haastava  
kustannustason nousun takia, mikä näkyy myös elinkeinotoiminnan tuloksessa.

## VI ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

## LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA 2023

TASEKIRJA SIDOTTUNA		SÄILYTYSTAPA
TALOUSARVIO (määrärahat+muutokset)		paperilla
PÄIVÄKIRJA		paperilla
PÄÄKIRJA		sähköinen tallenne
PÄÄKIRJA KUSTANNUSPAIKOITTAIN		sähköinen tallenne
OSTORESKONTRA	suoritusluettelo	sähköinen tallenne
MYYNTIRESKONTRA	suoritusluettelo	sähköinen tallenne
PALKKAHALLINTO(PEGASOS, PERSONEC F2)	palkka-ajot	paperilla, sähköinen arkisto
KÄYTTÖOMAISSUUS/IRTAIMISTO	tapahtumat	paperilla
TÄSMÄYTYSELVITYKSET		paperilla
TOSITELAJI		
2	MUISTIOTOSITTEET	paperilla
3	VYÖRYTYSTOSITTEET	paperilla
9	KÄYTTÖOMAISSUUS	paperilla
10	KASSATOSITTEET	paperilla
20	OSTOLASKUT	paperilla
50	OSTOLASKUJEN SUORITUKSET	paperilla
80	PALKKATOSITTEET	paperilla
90	MYNTILASKUJEN SUORITUKSET	paperilla
98	SIMULOINTIVIENIT	paperilla
99	KORJAUSTOSITTEET	paperilla
100	SÄHKÖISET OSTOLASKUT	sähköinen tallenne
101	RAHATOIMISTON LASKUTUKSET	paperilla
120	VESI-JA JÄTEVESILASKUTUS	paperilla
140	RAKENNUSVALVONTALASKUTUS	paperilla
141	KAAVOITUSTOIMISTON LASKUTUS	paperilla
155	VTK/KUNTA JA KY-LASKUTUS	paperilla
200	SIVISTYSTOIMEN LASKUTUS	paperilla
203	MATKALASKUT	sähköinen arkisto
209	KANSALAIPOISTON LASKUTUS	paperilla
210	MERIKANTO-OPISTON LASKUTUS	paperilla
220	NUOR.KESKUS MARTTISEN LASKUTUS	paperilla
231	TEKNINEN TOIMISTO/YLEISLASKUTUS	paperilla
232	TEKNINEN TOIMISTO/TILAPALVELU	paperilla
233	TEKNINEN TOIMISTO/RUOKAHUOLTOPALVELUT	paperilla
300	VESI-JA JÄTEVESILASKUTUS(VESIHUOLTO)	paperilla
30	NUORISOKESKUS MARTTINEN KÄTEISMYNNIN TOSITTEET	paperilla
300	MARTTINEN JAKSOTUSTOSITTEET	paperilla
400	MARTTINEN ULKOINEN LASKUTUS	paperilla
450	MARTTINEN / KAUPUNKI SISÄISET	paperilla

Kirjanpitoaineisto säilytetään 10-15 vuotta, ellei velkomisasioiden, EU -tukien tai muun erillisen perusteen johdosta edellytetä pidempää säilytysaikaa. Pysyvästi säilytetään tasekirja ja talousarvio.

**ALLEKIRJOITUKSET**

Virroilla 25. päivänä maaliskuuta 2024

VIRTAIN KAUPUNGINHALLITUS

Reijo Koskela, puheenjohtaja

Sanna Kangas, 1. varapuheenjohtaja

Mikko Hänninen, 2. varapuheenjohtaja

Aimo Mäkinen, jäsen

Johanna Saarinen, jäsen

Ari Dahlberg, jäsen

Eila Kalliomäki, jäsen

Pirjo Ala-Kaarre, jäsen

Pentti Tikkanen, jäsen

Henna Viitanen, kaupunginjohtaja

*Sähköiset allekirjoitukset tilinpäätöskirjan lopussa*

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus

Virroilla \_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_. 2024

Oy SK-Reviisorit Ab

Ilari Karhu  
JHT, HT

# Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus

Päiväys: 2024-04-04 11:43:53 (EET)

Tarkistuskoodi: KFPKD8KIK60MOIG0NPC33IQH4GJOFD2KME0Y  
DIWAD9ZG477V1EK5OKBMYPY069TSOJ3PXTJQ2OT14ZQWPSZ1FO  
7NC2LJWMD0JK4ECHY1T7AVLQNPDJW0TCKX2NKACPP9



 **TILINPÄÄTÖS 2023 KH 25-3-2024\_hyv.pdf (157 sivua)**

86515614a33867996590d4fe1596a4ff7425b584f961c7417d6bbfe7f2e958b2

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: **Ari Sakari Dahlberg**  
Titteli: kaupunginhallituksen jäsen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus  
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Ari Sakari Dahlberg*

Allekirjoitettu 2024-03-27 17:24:55 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Mikko Juhani Hänninen**  
Titteli: kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus  
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Mikko Juhani Hänninen*

Allekirjoitettu 2024-03-27 17:53:00 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Johanna Saarinen**  
Titteli: kaupunginhallituksen jäsen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus  
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Johanna Saarinen*

Allekirjoitettu 2024-03-27 18:03:34 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Henna Marjaana Viitanen**  
Organisaatio: **Virtain kaupunki**  
Titteli: kaupunginjohtaja

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus  
Tunnistamistapa: **Mobilivarmenne**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Henna Marjaana Viitanen*

Allekirjoitettu 2024-03-28 12:45:13 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Pirjo Helena Ala-Kaarre**  
Titteli: **kaupunginhallituksen jäsen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Pirjo Helena Ala-Kaarre*

Allekirjoitettu 2024-03-28 13:43:33 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Reijo Antero Koskela**  
Titteli: **kaupunginhallituksen puheenjohtaja**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Reijo Antero Koskela*

Allekirjoitettu 2024-03-28 15:02:26 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Sanna Katriina Kangas**  
Titteli: **kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Sanna Katriina Kangas*

Allekirjoitettu 2024-03-28 17:12:50 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Eila Anelma Kalliomäki**  
Titteli: **kaupunginhallituksen jäsen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Eila Anelma Kalliomäki*

Allekirjoitettu 2024-04-01 10:25:57 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Pentti Elias Tikkanen**  
Titteli: **kaupunginhallituksen jäsen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Pentti Elias Tikkanen*

Allekirjoitettu 2024-04-03 09:07:35 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Aimo Mäkinen**  
Titteli: **kaupunginhallituksen jäsen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**  
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**  
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**  
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**  
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

*Aimo Mäkinen*

Allekirjoitettu 2024-04-04 11:43:53 (EET)

#### SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Tarvonsalmenkatu 17 B, 02600 Espoo, Finland.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

**Pankkitunnistus** – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

**Mobiilivarmenne** – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun Mobiilivarmenteella.

#### Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkastamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeluversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeluversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa <https://site.signspace.com/fi/verifointi> sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

#### Allekirjoitukseen luottaminen

Allekirjoituksen tarkastamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla: <https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi>.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

**signspace**

<https://signspace.com/fi>

asiakaspalvelu@signspace.fi

0600 301 339 (1,52 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)



Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Sarake Sign-järjestelmällä  
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Sarake Sign  
This document has been electronically signed using Sarake Sign

Päiväys / Datum / Date: 30.04.2024 11:25:41 (UTC +0300)

## ILARI SAMULI KARHU

Kehittynyt vahva henkilötunnistus  
Avancerad stark identifiering  
Advanced person identification

FTN eID [<https://www.ident.nets.eu/oidc;LzfRC70HL1ja0c4UrgvnNwsknFts9Im85EVdvwJvS54=>]